

**HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDEKİ EĞİTİMLERİN
KURSIYER GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ**

Zeynep Meriç Özgür

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

EKİM, 2022

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren

() ay sonra tezdin fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Zeynep
Soyadı : Meriç Özgür
Bölümü : Eğitim Bilimleri
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimlerin Kursiyer Görüşlerine Göre İncelenmesi

İngilizce Adı : Evaluation of The Trainings in The Public Education Centers According to The Perspective of Trainees

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Zeynep MERİÇ ÖZGÜR

JÜRİ ONAY SAYFASI

Zeynep MERİÇ ÖZGÜR tarafından hazırlanan “Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimlerin Kursiyer Görüşlerine Göre İncelenmesi” adlı tez çalışması jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Semra GÜVEN

(Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Başkan: Doç. Dr. Özden DEMİRKAN

(Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Üye: Doç. Dr. Oğuz GÜRBÜZTÜRK

(Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, İnönü Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: 23.09.2022

Bu tezin Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Şaban ÇETİN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Biricik Babaannem'e

ve

Tatlı Bebeğim Mirza Yavrum'a...

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans ders dönemi ile bu araştırmanın gerçekleştirilmesi ve tamamlanması sürecinde desteğini esirgemeyen; bunaldığım, tökezlediğim, tükendim dediğim tüm anlarda yanımda olan çok kıymetli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Semra GÜVEN'e gönül dolusu şükranlarımı sunuyorum.

Yüksek Lisans eğitimim boyunca ders aldığım, Gazi Üniversitesi'nin çok kıymetli akademisyenlerine değerli hocalarıma teşekkür ederim.

Araştırmanın uygulama kısmında desteğini esirgemeyen Çankaya Halk Eğitimi Merkezi'nin idarecilerine ve Çankaya Evi'nde Çankaya Halk Eğitimi Merkezi tarafından açılan kursların yönetim ve idaresinden sorumlu personele teşekkür ederim. Yine araştırmanın uygulama kısmında görüşme yaptığım tüm görüşmecilere ilgileri, içten cevapları ve sabırları için teşekkür ediyorum.

Hayatım boyunca her zaman sabırla yanımda olan hedeflerime ulaşmada benden hiçbir fedakârlığı esirgemeyen ve bana her zaman inanan yüksek lisansa başladığımı gören ama bitirdiğimi göremeyen biricik babaannem ile sevgili annem başta olmak üzere çok kıymetli aileme en içten sevgi, saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

Hayatıma girdiği günden beri sevgisi ve her türlü desteğiyle beni daha da güçlü ve başarılı kılan bana güvenen sorumluluklarımı paylaşan anlayışlı ve sabırlı yaklaşımıyla her zaman yanımda olan kıymetli eşime çok teşekkür ediyorum.

Son olarak yüksek lisans sürecinde aramıza katılan onunla ilgilenmem gereken pek çok zamanda bu tezi yazmak zorunda olduğum ve dolayısıyla ona ayırmam gereken zamandan kısmak zorunda kaldığım biricik yavrum Mirzacık'a her baktığımda bana güç verdiği ve beni mutlu kıldığı için sonsuz minnet duyuyorum.

Zeynep MERİÇ ÖZGÜR

Ekim, 2022

HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDEKİ EĞİTİMLERİN KURSIYER GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Zeynep Meriç Özgür

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Ekim, 2022

ÖZ

Bu araştırmanın amacını halk eğitim merkezlerinde eğitim alan kursiyerlerin halk eğitim merkezlerinde verilen eğitimler konusundaki görüşlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın problem durumunu halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin kursiyer bakış açısıyla değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Halk eğitimi merkezlerinde verilen eğitimlerle ilgili kursiyerler görüşlerini ortaya koymak ve halk eğitimi merkezlerinde verilen eğitimlerin daha nitelikli hale dönüştürülebilmesi için öneriler sunmak amaçlanmıştır. Araştırma amaçsal örnekleme göre belirlenmiş Çankaya Halk Eğitimi Merkezi'ndeki kurslarda eğitim alan kursiyerlerin görüşleri özelinde derinlemesine bir nitel analiz yaklaşımıyla kurgulanmıştır. Araştırmada; nitel yöntem desenlerinden "nitel durum çalışması" deseni kullanılmıştır. Nitel durum çalışmasıyla yapılandırılan araştırma da verilerin toplanması sürecinde görüşme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu amaçlı örneklemin bir türü olan maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılarak oluşturulmuştur. Bu kapsamda araştırmacının bulunduğu il olan Ankara'da en çok kurs açılan halk eğitimi merkezlerinden biri olan Çankaya Halk Eğitimi Merkezi'nde açılan eğitim alan toplam 32 kursiyerle görüşme (mülakat) yapılmıştır. Veriler uzman görüşleri doğrultusunda araştırmanın amacına uygun

hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmıştır. Çalışma grubu ile yüz yüze yapılan görüşmeler sesli olarak kayıt altına alınmış ve araştırma kapsamında herhangi bir kimlik bilgisi paylaşılmamıştır. Ses kayıt aracıyla kaydedilen görüşmeler araştırmacı tarafından Microsoft Office Word programı ile yazıya aktarılmıştır. Böylece görüşmelere ilişkin hem ses kayıt dosyası, hem de bunların deşifresi olan elektronik ortam (Word belgesi) metin dosyası oluşturulmuştur. Elde edilen verilerle derinlemesine nitel analiz yapılmıştır. Verileri analiz ederken nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Bilgisayar ortamında yazıya aktarılan veriler açık kodlama tekniği ve içerik (satır-satır) analizi ile sürekli karşılaştırmalı veri analizine tabi tutularak kodlanmış ve her bir kod için sıklık değerleri hesaplanmıştır. Kod, kategori ve temalardan anlam bütünlüğü sağlanarak yorumlama yoluna gidilmiştir. Araştırmada bulgulara göre; halk eğitimi merkezlerinde kurs çeşitliliğinin yeterli olduğu ancak bu hususta kursiyerlerin bilgilendirilmeye ihtiyacı olduğu; halk eğitimi merkezlerinde açılan kursları yürüten öğreticilerin andragoji bilgisi noktasında birtakım eksiklikleri bulunduğu; halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin gerçekleştirilmesinde fiziksel kapasite problemi olduğu, sosyal nedenlerle kursları tercih eden bireylerin halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerden oldukça memnun oldukları, ekonomik nedenlerle kursları tercih eden bireylerin istihdama katılma noktasında aldıkları belgelerin ihtiyacı karşılama durumunun yeterli olmadığı ancak genel olarak tüm yönleriyle değerlendirildiğinde halk eğitimi merkezlerinde verilen kursların kursiyerler tarafından tercih edildikleri ve memnun kaldıkları; kursiyerlerin kurs öncesi ve sonrasında kendilerini değerlendirdiklerinde olumlu yönde oldukça anlamlı farklar gördükleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Halk Eğitimi, Halk Eğitimi Merkezi, Yaygın Eğitim, Yaygın Eğitim Programları, Hayat Boyu Öğrenme.

Sayfa Adedi : xviii+190

Danışman : Prof. Dr. Semra GÜVEN

EVALUATION OF THE TRAININGS IN THE PUBLIC EDUCATION CENTERS ACCORDING TO THE PERSPECTIVE OF TRAINEES

(M. S. Thesis)

Zeynep Meriç Özgür

GAZI UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES

October, 2022

ABSTRACT

The purpose of this research is to analyze the opinions of the trainees who get training in public education centers about the training provided in public education centers in terms of some variables. Within this frame, the problem of the research is comprised of evaluating the trainings in the public education centers from the perspective of trainees. It is also aimed to put forward the opinions of the trainees about the trainings provided in the public education centers and propose recommendations to enhance the quality of the trainings provided in public education centers. The research was designed with an in-depth qualitative analysis approach, specific to the opinions of the trainees who get training in the courses at Çankaya Public Education Center, which were determined according to the purposeful sampling. In the research, “qualitative case study” pattern, one of the qualitative methods has been used. In the research, which was structured with the qualitative case study pattern, interview method was used while collecting the data. The study group was created using the maximum variation sampling, one type of the purposive sampling. Within this frame, interviews were carried out with total 32 trainees getting training in Çankaya Public Education Center, one of the public education centers which has the highest number of courses in Ankara, the city where the researchers is located. The data were collected with the semi-structured interview forms

prepared complying with the purpose of the research in accordance with the opinions of the experts. Face-to-face interviews which were conducted with the study group were audially recorded and no identity information was shared within the frame of the research. The interviews recorded with the audio recording tool were transcribed by the researcher with the Microsoft Office Word program. Thus, both the audio recording file of the interviews and the text file of the electronic media (Word document) which dechiphers them were created. With the collected data, in-depth qualitative analysis was made. While analyzing the data, content analysis, one of the qualitative data analysis methods, was used. The data transcribed in the computer environment were coded subjecting to the continuous comparative data analysis with technique of open coding and frequency values were calculated for each code. Integrity of meaning for the code, category and themes were ensured and interpretations were made. According to the research findings, it has been found out that variety of courses in public education centers are sufficient however trainees need to be informed about this issue; the instructors conducting the courses in public education centers have some knowledge deficiencies related to andragogy; there is a physical capacity problem in the implementation of the trainings in the public education centers; the individuals who prefer the courses for social reasons are satisfied with the trainings given in the public education centers; the documents received by the individuals choosing the courses for economic reasons have not been sufficient in fulfilling the needs in terms of labour force participation; however, when evaluated generally in terms of all aspects trainings given in public education centers are preferred by the trainees and they are satisfied with these and also the trainees recognized quite positive differences whely they evaluated themselves before and after the courses.

Key Words : Public Education, Public Education Center, Non-formal Education, Non -formal Education Programs, Lifelong Learning.

Number of Pages : xviii+190

Supervisor : Prof. Dr. Semra GÜVEN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xviii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Amaçlar	7
1.3. Araştırmanın Önemi.....	8
1.4. Sınırlılıklar.....	8
1.5. Sayıtlılar.....	9
1.6. Tanımlar	9
BÖLÜM II.....	12

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	12
2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	12
2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	32
III. BÖLÜM	38
KURAMSAL ÇERÇEVE	38
3.1. Hayat Boyu Öğrenme	38
3.1.1. Hayat Boyu Öğrenme Kavramı	38
3.1.2. Hayat Boyu Öğrenmenin Kapsamı	41
3.1.3. Hayat Boyu Öğrenmenin Geleneksel Öğrenmelerden Farkı	43
3.2. Hayat Boyu Öğrenmenin Tarihsel Gelişimi	45
3.2.1. Hayat Boyu Öğrenmenin Avrupa'daki Tarihsel Gelişimi	46
3.2.1.1. 2000 Yılından Önce Avrupa'da Hayat Boyu Öğrenmenin Gelişimi ...	46
3.2.1.2. 2000 Yılından Sonra Avrupa'da Hayat Boyu Öğrenmenin Gelişimi ..	50
3.2.2. Hayat Boyu Öğrenmenin Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi	57
3.2.2.1. TC Anayasasında Hayat Boyu Öğrenme Kapsamında	
Değerlendirilecek Maddeler	57
3.2.2.1.1. 1924 Anayasası'nda Hayat Boyu Öğrenmeye Yönelik Maddeler	
.....	57
3.2.2.1.2. 1961 Anayasası'nda Hayat Boyu Öğrenmeye Yönelik Maddeler	
.....	58
3.2.2.1.3. 1982 Anayasası'nda Hayat Boyu Öğrenmeye Yönelik Maddeler	
.....	58
3.2.2.2. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu (1973)	58
3.2.2.3. 3308 Sayılı Kanun (1986).....	59
3.2.2.4. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)	60
3.2.2.5. On Yedinci Milli Eğitim Şurası (2006)	60
3.2.2.6. Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi (2006).....	61
3.2.2.7. Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013)	61
3.2.2.8. 2009-2013 Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem	
Planı	62
3.2.2.9. Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği	63
3.2.2.10. On Sekizinci Millî Eğitim Şurası (2010).....	63

3.2.2.11. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018).....	64
3.2.2.12. 2014-2018 Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı	65
3.2.2.13. Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı (2015-2019).....	67
3.2.2.14. 6764 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2016)	68
3.2.2.15. Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği (2018)	69
3.3. Türkiye’de Halk Eğitimi	72
3.3.1. Halk Eğitimi Kavramı ve Kapsamı	72
3.4. Yaygın Eğitim Programları	76
3.5. Halk Eğitimi Merkezleri.....	84
3.5.1.Halk Eğitimi Merkezlerinde Verilen Eğitimler.....	86
3.5.2. Halk Eğitimi Merkezlerindeki Kursiyerlerin Özellikleri	89
3.6.Çankaya Halk Eğitimi Merkezi	107
BÖLÜM IV	111
YÖNTEM.....	111
4.1. Araştırmanın Modeli	111
4.2. Çalışma Grubu	111
4.3. Veri Toplama Araçları	113
4.4. Verilerin Toplanması.....	114
4.5. Verilerin Analizi.....	115
BÖLÜM V	119
BULGULAR	119
5.1. Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurs Programı Çeşitliliğine İlişkin Bulgular	119
5.2. Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurslara Katılım Amacına İlişkin Bulgular	122
5.3. Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurslardaki Eğitimlerin Beklentileri Karşılama Durumuna İlişkin Bulgular.....	124
5.4. Halk Eğitimi Merkezlerinde Eğitim Veren Öğreticilere İlişkin Bulgular	127

5.5. Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitim Ortamlarının Verilen Eğitimle Uyumuna İlişkin Bulgular.....	130
5.6. Halk Eğitimi Merkezlerinde Kullanılan Eğitim Araç Gereçlerinin Kurs Programıyla Uyumuna İlişkin Bulgular.....	132
5.7. Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimler Sonunda Verilen Kurs Bitirme Belgelerinin İşlevselliğine İlişkin Bulgular.....	134
5.8. Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimlerin Öncesinde ve Sonrasında Kursiyerlerin Kendilerine Dair Algılarına İlişkin Bulgular	137
BÖLÜM VI	139
TARTIŞMA VE YORUM	139
6.1. Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurs Programı Çeşitliliğine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	139
6.2. Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurslara Katılım Amacına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	142
6.3. Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurslardaki Eğitimlerin Beklentileri Karşılama Durumuna İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	146
6.4. Halk Eğitimi Merkezlerinde Eğitim Veren Öğreticilere İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	150
6.5. Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitim Ortamlarının Verilen Eğitimle Uyumuna İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	153
6.6. Halk Eğitimi Merkezlerinde Kullanılan Eğitim Araç Gereçlerinin Kurs Programıyla Uyumuna İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	155
6.7. Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimler Sonunda Verilen Kurs Bitirme Belgelerinin İşlevselliğine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	157
6.8. Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimlerin Öncesinde ve Sonrasında Kursiyerlerin Kendilerine Dair Algılarına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	160
BÖLÜM VII.....	162
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	162
7.1. Sonuçlar	162
7.2. Öneriler	167
7.2.1. Uygulamaya İlişkin Öneriler.....	167

7.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	169
7.2.3. Politika Yapıcılara Yönelik Öneriler	170
KAYNAKLAR.....	171
EKLER	184
Ek 1 Araştırma Uygulama izni	185
Ek 2 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	186
Ek 3 Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu	188

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Geleneksel Öğrenme Modeli İle Yaşam Boyu Öğrenme Modelinin Özellikleri	44
Tablo 2. Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2009-2013) Kapsamında Hayat Boyu Öğrenme Alanında Belirlenen Öncelikler	62
Tablo 3. Hayat Boyu Öğrenmenin Geliştirilmesi Amacıyla Belirlenen Öncelikler	65
Tablo 4. Hayat Boyu Öğrenme Sisteminin Ulusal ve Uluslararası Yaklaşımlar Doğrultusunda Daha SistematiK Bir Yapıya Dönüştürülmesi Amacıyla Belirlenen Öncelik Alanları	66
Tablo 5. 2015-2019 MEB Stratejik Planı 'nda HBÖGM'nin Sorumlu Olduğu Faaliyetler	68
Tablo 6. Kurs Türüne Göre Kursiyer Verileri	78
Tablo 7. Yaygın Eğitim Program Alanları	79
Tablo 8. Kurs Sayısına Göre En Fazla Açılan İlk 10 Program Alanı	81
Tablo 9. Hazırlanan ve Güncellenen Kurs Programları Sayıları	83
Tablo 10. İl Bazında Kurs/Kursiyer ve Nüfus Verileri	89
Tablo 11. İl Bazında Kursiyer ve 0-3 Yaş Arındırılmış Nüfus Verileri	93
Tablo 12. İl Bazında Tamamlanan Kurs/Kursiyer Verileri	95
Tablo 13. İç Anadolu Bölgesi Kurs/Kursiyer Verileri	99
Tablo 14. Yaş Aralığına Göre Kursiyer Verileri	100
Tablo 15. Kurs Türüne Göre 25-64 Yaş Aralığı Kursiyer Verileri	101
Tablo 16. Alana Göre 25-64 Yaş Aralığında En Fazla Açılan İlk 10 Kurs/Kursiyer Verileri	102
Tablo 17. Programa Göre 25-64 Yaş Aralığında En Çok Açılan İlk 10 Kurs/Kursiyer Verileri	103

Tablo 18. <i>Kurslardan Yararlanan Dezavantajlı Bireylerin Kurs/Kursiyer Veriler</i>	104
Tablo 19. <i>Kurs Türüne Göre Kurslardan Yararlanan Engelli Kursiyer Verileri</i>	105
Tablo 20. <i>Unutulmaya Yüz Tutan Sanatlar Kurs/Kursiyer Verileri</i>	106
Tablo 21. <i>Çankaya Halk Eğitimi Merkezindeki Kadrolu Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı</i>	109
Tablo 22. <i>Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcılara Dair Bilgiler</i>	112
Tablo 23. <i>Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurs Program Çeşitliliğine İlişkin Tema, Alt Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri</i>	119
Tablo 24. <i>Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurslara Katılım Amacına İlişkin Tema, Alt Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri</i>	122
Tablo 25. <i>Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurslardaki Eğitimlerin Beklentilerini Karşılama Durumuna İlişkin Tema, Alt Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri</i> .	124
Tablo 26. <i>Halk Eğitimi Merkezlerinde Eğitim Veren Öğreticilere İlişkin Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri</i>	127
Tablo 27. <i>Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitim Ortamlarının Verilen Eğitimle Uyumuna İlişkin Tema, Alt Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri</i>	130
Tablo 28. <i>Halk Eğitimi Merkezlerinde Kullanılan Eğitim Araç Gereçlerinin Kurs Programıyla Uyumuna İlişkin Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri</i>	132
Tablo 29. <i>Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimler Sonunda Verilen Kurs Bitirme Belgelerinin İşlevselliğine İlişkin Tema, Alt Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri</i>	134
Tablo 30. <i>Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimlerin Öncesinde ve Sonrasında Kursiyerlerin Kendilerine Dair Algılarına İlişkin Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri</i>	137

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Halk Eğitimi Merkezlerinin tarihsel geçmişi zaman grafiği.	84
Şekil 2. Halk Eğitimi Merkezlerindeki kursların görsel haritası.	85
Şekil 3. Ülke nüfusu kadın erkek ve kursiyer sayıları açılan kurs sayısı ve hayat boyu öğrenmeden yararlanma oranlarını belirten bir görsel.	92
Şekil 4. Açılan Kurs Sayısı ve Sertifika Alma Oranı.	98
Şekil 5. İç Anadolu Bölgesi kursiyer verileri ile İç Anadolu Bölgesi şehirleri haritası.	100
Şekil 6. Engelli bireyleri ifade eden bir görsel.	105
Şekil 7. İçerik analizi aşamalarının sıralı gösterimi.	116
Şekil 8. Kodlayıcılar arası güvenirlik formülü.	117

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
ÇÖP	Çerçeve Öğretim Programı
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
EUROUSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
f	Sıklık Değeri
HBÖ	Hayat Boyu Öğrenme
HBÖGM	Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
HEM	Halk Eğitimi Merkezi
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
OECD	İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TRSM	Toplum Ruh Sağlığı Merkezi
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı
UN	Birleşmiş Milletler
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

BÖLÜM I

GİRİŞ

Günümüzde bilim ve teknoloji alanındaki hızlı değişiklikler eğitime duyulan ihtiyacı her geçen gün daha çok artırmakta, bu ihtiyacın karşılanması için de, farklı eğitim uygulamalarına gerek duyulmaktadır. Bugün ülkemizde nüfusun bir bölümü ekonomik, sosyal, kültürel ve çevre koşulları gibi bazı nedenlerle eğitimlerini hiç yapamama ya da yarıda bırakma durumuyla karşı karşıya kalabilmekte, yaşamlarının herhangi bir döneminde bu vatandaşlarımız yeniden öğrenim görme ihtiyacı duyabilmektedirler. Bireyin kendini gerçekleştirmesi ve ulaşabileceği en üst düzeye çıkabilmesi için yaşam boyu öğrenmeye gereksinimi vardır. Örgün eğitimden yararlanma düzeyi ne olursa olsun insanlar yaşamlarının herhangi bir anında boş zamanlarını değerlendirmek, iş bulmak, işinde ilerlemek ya da salt yeni bir şeyler öğrenmek istemektedirler. Yeni bir şeyler öğrenme gereksinimi duyan yetişkinin bu konuda rehberlik ve danışmanlık hizmetleri yanında öğrenim etkinliğinin örgün değil yetişkin eğitimi ortamında gerçekleştirilmesine ihtiyacı vardır.

Hayat boyu öğrenme, eski zamanlarda da var olmakla beraber, bir kavram olarak yirminci yüzyılın başlarından itibaren konuşulmaya başlanmış ve yirminci yüzyılın son çeyreğinde hayat boyu öğrenme kavramı üzerine çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Belirli bir yaşa kadar eğitim öğretim sisteminin içerisinde olan bireyler, bu sistem içerisine az veya hiç katılmamış olan bireyler, hayat boyu öğrenme yöntemi ile ihtiyaç duydukları bilgiye ulaşmak için farklı yollar tercih etmişlerdir. Hayat boyu öğrenmeyi gerçekleştiren yöntemlerden bir tanesi de ülke genelinde tüm illerde hatta her ilçe de kurulmuş olan ve hizmet veren halk eğitimi merkezleridir. Hayat boyu öğrenme ile halk eğitimi merkezleri arasında organik bir bağ mevcuttur. Halk eğitimi merkezleri ile bireylere hayat boyu öğrenme imkânı

sunulmaktadır. Halk eğitimi merkezleri eğitim sistemimizde yaygın eğitimin en önemli kurumu olarak hizmet vermektedir. Örgün eğitimin dışında kalmış veya örgün eğitimi yarıda bırakmak zorunda kalmış bireyler halk eğitimi merkezleri ile bu eksiklikleri giderme yolunu seçmektedir. Dolayısıyla halk eğitimi merkezleri eğitim sistemimizin içinde yaygın eğitimi temsil etmektedir.

Halk eğitim merkezlerinde açılan kurslara katılım isteğe bağlıdır. Bu noktada halk eğitimi merkezlerinde açılan kursların hedef kitlenin ilgi ve ihtiyaçlarına göre güncel olması gerekmektedir. Kursiyerlerin halk eğitim merkezlerinde verilmekte olan kurslara olan memnuniyet durumları ile bu kurslara olan devamlılık durumları arasında büyük bir ilişki bulunmaktadır. Bireylerin hayat boyu öğrenme istekleri ve bu istekleri çerçevesinde katıldıkları halk eğitim kurslarına karşı memnuniyet durumlarının belirlenmesi ile bu kursların daha verimli olmasına katkı sağlanabilecektir. İşte bu çalışmada halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi amaçlanmış olup bu başlık altında araştırmanın problemi, amacı, önemi, problem cümlesi, alt problemleri, varsayımları, sınırlılıkları ve araştırma ile ilgili tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Hayat boyu öğrenme günümüzde ilgi gören bir kavramdır. Bu ilginin en önemli nedeni iş yaşamında, kişiler arası ilişkilerde, bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişiklikler ve gelişmelerdir. Değişiklikler o kadar hızlı olmaktadır ki, bireylerin okullarda kazandıkları bilgileri sürekli yenilemeleri gerekmektedir. Bireylerin gençliklerinde öğrendiklerini yaşamlarının sonuna kadar kullanabilmeleri mümkün değildir (Knowles, 1996). Kavram ve kapsam olarak tam anlamıyla anlaşılmamakla birlikte hayat boyu öğrenme yaklaşımı uluslararası kuruluşlarca tanımlanırken farklı noktalara vurgu yapıldığı görülmüştür. OECD ve Dünya Bankası, genelde hayat boyu öğrenmenin değişen küresel iş piyasası ve teknoloji sonucunda kişinin yeterliliklerini geliştirmesi gerekliliği üzerinde dururken Avrupa Birliği, yaşanan Avrupa nüfusuyla ortaya çıkan sosyal, kültürel ve ekonomik değişim ve bilgi temelli topluma hızlı geçiş üzerine odaklanmıştır. UNESCO ise bireyin kişisel gelişimini ve kendini gerçekleştirmesini öne çıkarmıştır. (Toprak ve Erdoğan, 2012). Hayat boyu öğrenme kavramının dünyada ya da Avrupa'da özellikle 1950'li yıllardan sonra sıklıkla kullanılmaya başlandığı görülmektedir. 1960 yılında Montreal'de yapılan Uluslararası Yetişkin Eğitimi Konferansı'nda eğitimin hayat boyu devam etmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. 1965

yılında Uluslar Arası Yetişkin Eğitimi Komitesi'nin toplantıları sonrasında UNESCO hayat boyu öğrenme ile ilgili bir dizi doküman yayınlamıştır (Erdamar, 2005, s. 219). Hayat boyu öğrenme, şöyle tanımlanmaktadır: “Kişisel, toplumsal, sosyal ve istihdam ile ilişkili bir yaklaşımla bireyin; bilgi, beceri, ilgi ve yeterliliklerini geliştirmek amacıyla hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinlikleri” (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2009).

Türkiye’de son yıllarda iş dünyasının nitelikli iş gücü talebinde bir artış olmakla birlikte işsizlik yaygınlaşmaktadır. İşverenler iş görenlerini daha verimli kullanmak istemekte ve iş görenler ise devamlı gelişen insan kaynakları uygulamaları sonucu, istihdamda kalabilmek ve güncel becerilere uyum sağlamak için bilgi ve niteliklerini artırmak zorunda olduklarını fark etmişlerdir. Bu hedeflere ulaşmak amacıyla bireyler hayat boyu öğrenme faaliyetine katılmak durumundadırlar (Aksoy, 2008). 1980’li yıllarda dünyada eğitime ayrılan kaynakların azalma yönüne karşı 1990’lı yıllarda bu durum tersine dönmeye başlamıştır. Bu durumda hayat boyu öğrenme yaklaşımının önemli rol oynadığı söylenebilir. Ayrıca 1990’lı yılların başından itibaren, birçok ülkenin, eğitim sistemlerini hayat boyu öğrenme yaklaşımıyla yeniden yapılandırmak için harekete geçtikleri ve çeşitli yasal düzenlemeleri hayata geçirdikleri görülmektedir.

Hayat Boyu Öğrenmenin Arka Planı

Hayat boyu öğrenme kavramının özellikle 1950’li yıllardan sonra sıklıkla kullanılmaya başlandığı görülmektedir. 1960 yılında Montreal’de yapılan Uluslararası Yetişkin Eğitimi Konferansı’nda eğitimin hayat boyu devam etmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. 1965 yılında Uluslar Arası Yetişkin Eğitimi Komitesi’nin toplantıları sonrasında UNESCO hayat boyu öğrenme ile ilgili bir dizi doküman yayınlamıştır (Erdamar, 2005, s. 219).

1992 yılında karara bağlanan Maastricht Antlaşması ile eğitim AB kurucu antlaşmalarına dâhil olmuştur. Bu antlaşma ile AB’ye “eğitimde Avrupa boyutunu geliştirme sorumluluğu”, “eğitim sistemlerinde uyumu sağlama yetkisi” ve “Avrupa’ya özgü mesleki yetiştirim politikalarını uygulama yetkisi” verilmiştir (Duman 2002, s. 194). Avrupa Komisyonu’nun hazırladığı 1994 tarihli Jacques Delors Raporu-Beyaz Kitap “eğitim” alanındaki etkin politika belgesidir. Rapor, eğitimin büyüme, rekabet ve istihdam alanındaki rolünü vurgulamakta, “eğitim”i sosyal zorluklarla baş etmek için yeni gelişme modelinin merkezine almaktadır. 1995’de Komisyon kurduğu çalışma grubunun iki temel hedefini belirlemiştir. Bunlardan ilki “Beyaz kitap doğrultusunda çalışmalar yapmak ve Avrupa yaşam boyu öğrenme yılını hayata geçirmek” ve ikincisi “Kendi inisiyatifi ile konuya ilişkin fikirler üretmek ve çalışmalar

yapmaktır.” Komisyon 1995 yılında Socrates ve Leonardo programlarını başlatmıştır. Daha sonra 2007 yılında birleştirilen bu programlar Hayat Boyu Öğrenme Programı’nın ana bileşenlerini oluşturmaktadır. 1996 tarihli “Öğrenme Toplumuna Doğru Öğretim ve Öğrenme (Teaching and Learning: Towards the Learning Society)” Beyaz Kitap ile 1996 Avrupa Eğitim ve Hayatboyu Öğrenme Yılı ilan edilmiştir. Hayat Boyu Öğrenme Programı (Lifelong Learning Program, LLP) , “insan yaşamının tamamını etkileyebilen ve eğitimin bireylerin hayatının tamamını etkileyecek bir unsur haline getirilmesini ifade etmektedir” (Elveren ve Elveren, s. 175-176).

Türkiye’de ise hayat boyu öğrenme üzerine en yetkili organ Milli Eğitim Bakanlığı’dır. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’na göre “Türk millî eğitim sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere, iki ana bölümden kurulur”. İlgili kanunun (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973) 18’inci maddesi hayat boyu öğrenmeye temel oluşturmaktadır. Bu anlamda hayat boyu öğrenmeye ilişkin özel bir kanun bulunmamaktadır. 1739 sayılı Kanun’a göre genel, mesleki ve teknik yaygın eğitim alanında görev alan resmi, özel ve gönüllü kuruluşların çalışmaları arasındaki koordinasyon Millî Eğitim Bakanlığı tarafından sağlanacaktır.

Hayat boyu öğrenme kavramı, Türkiye’de eskiden beri kullanılan bir kavram olmakla birlikte 2000’li yıllardan itibaren hayat boyu öğrenme ile ilgili sistemin oluşturulmasına yönelik çalışmalar hız kazanmıştır. Bu kapsamda; 2009-2013 dönemi Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi, 9. Kalkınma Planı dikkate alınarak hazırlanmış ve Yüksek Planlama Kurulunun 05/06/2009 tarih ve 2009/21 sayılı Kararı ile kabul edilmiştir (MEB, 2014). Hayat boyu öğrenme çalışmalarının önemli eşiklerinden biri de Türkiye’nin AB’ye üyelik süreciyle başlayan uyum çalışmalarıdır. Bu hedefe yönelik olarak MEB bünyesinde AB finansmanlı; Temel Eğitime Destek Programı (TEDP), Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP), Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu (MTEM) projeleri hazırlanmıştır. Avrupa Birliği destekli TEDP, MEGEP ve MTEM gibi projelerle Türkiye’nin başlattığı reform çabalarını desteklemiştir. Bu projelerin en önemli işlevlerinden biri de Lizbon hedeflerine paralel olarak ulusal hayat boyu öğrenme politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasına destek sağlamak olmuştur. Kopenhag ve Bologna süreçleri kapsamında kabul edilen öncelikler aynı zamanda eğitim sistemimizin de önceliklerini belirlemektedir (Akyüz, 2012). 2009-2013 dönemi Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi’yle oluşturulmaya başlanan hayat boyu öğrenme sisteminin, 2014-2018 döneminde ulusal ve uluslararası yaklaşımlar doğrultusunda daha sistematik bir yapıya kavuşturulması

hedeflenmektedir. Ancak mevzuatta toplumun değişen ihtiyaçlarına paralel olarak eğitim taraflarının rollerine, sorumluluklarına ve eğitimin koordinasyonuna ilişkin katılımcılık boyutundaki düzenlemelerin yetersiz kaldığı da ifade edilmektedir (MEB, 2014). Bunun dışında, Türk eğitim sisteminde mevcut yapının iç ve dış çevrede meydana gelen gelişmeleri kavramakta zorlandığı ve AB'nin eğitim sistemlerine uyum için yeniden yapılanmaya gidildiği, geleneksel eğitim sisteminin yetersiz hale geldiği, eğitim sistemi için yeni bir yaklaşım tarzına ve bu yeni yaklaşıma uygun bir yönetim yapısına gereksinim olduğu, hayat boyu öğrenme programlarının tüm topluma yönelik olmadığı ve inovasyon ve ARGE süreçlerinin yetersiz kaldığı gibi tespitler adı geçen bilgi notunda dikkat çekilen noktalar arasında sayılabilir (Akyüz, 2022).

Yetişkin eğitiminin koordinasyonu ile ilgili uzun zamandan beri mevcut olan yasal boşluk bilinmektedir (Bilir, 2009). “Günün şartlarına ve hayat boyu öğrenme kavramının eğitim ve öğretime yüklediği yeni anlamlara paralel olarak gelişen ihtiyaçların karşılanması için tarafların rol ve sorumluluklarının belirleneceği, HB sisteminin etkin olarak işletilmesini amaçlayan Hayat Boyu ğrenme Koordinasyon Kanunu ve ilgili mevzuatın yürürlüğe girmesi gerekmektedir”. (MEB, 2009) denilerek bir mevzuat oluşturma ihtiyaı sorumlu kamu kurumu tarafından da dile getirilmiştir. MEB’de, 652 sayılı KHK’nin getirdiği önemli değişiklikler arasında; Teftiş Kurulu Başkanlığı kaldırılarak yerine Rehberlik ve Denetim Başkanlığı kurulması, kariyer uzmanlık sisteminin getirilmesi, Hayat Boyu ğrenme bileşenlerinin tek çatı altında toplanması sayılabilir (Akyüz, 2022). 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile Hayat Boyu ğrenme Genel Müdürlüğü kurulmuş ve sorumlu Millî Eğitim Bakanlığı, yaygın eğitim faaliyetleri ve bunların koordinasyonu görevini Hayat Boyu ğrenme Genel Müdürlüğü’ne vermiştir. 2011 yılında yürürlüğe giren KHK’dan sonra Türkiye’de hayat boyu öğrenmeye katılım oranının yükselişe geçtiği, toplumda farkındalığın arttığı, paydaşlarla daha çok bir araya gelindiği söylenebilir. Ancak gelişmiş ülkelerin seviyesine gelinebilmesi için yetişkin eğitimi veren paydaşlar arasındaki koordinasyonun sağlanması gerekli olduğu dşnlmektedir. Koordinasyonun sağlanması ve mevzuat oluşturmak için bazı projeler de yrtlmştir. Bunun ıktısı olarak sisteme katkı sağlayacak sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Günümüzde yetişkin eğitiminin, mesleki eğitimle ilgili uğraşlarda boş zaman etkinliklerine; tamamlayıcı eğitimle ilgili etkinliklerden yurttaşlık alanında verilen eğitime; siyasal alanda verilen eğitimden yaşlılara yönelik olarak düzenlenen eğitim çalışmalarına; hapisanelerde ve

hastanelerde verilen eğitimden ana-babalara yönelik verilen eğitim etkinliklerine kadar oldukça geniş bir alanı kapsadığı görülmektedir (Duman, 1999, s. 45) Dolayısıyla kapsadığı alan itibariyle kişilerin ve toplumların gelecekları için yetişkin eğitiminin önemi yadsınamaz (Miser, 2002). Ülkemizde pek çok gönüllü kuruluş yetişkinlere yönelik olarak eğitimler vermekte ve bu eğitimi ise kamusal bir vazife olarak görmekteadırlar. Türkiye'deki kamu kurum ve kuruluşlarının büyük çoğunluğu pek çok alanda yetişkinlere yönelik olarak eğitim faaliyetleri yürütmektedir. Fakat her yaş grubunda olduğu gibi yetişkinlere yönelik de resmî olarak eğitim hizmeti sağlama vazifesi verilmiş temel kurum Millî Eğitim Bakanlığı'na bağılı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'dür. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, yetişkin eğitimi faaliyetlerini kendi bünyesinde yer alan kurumlar olan Halk Eğitimi Merkezleri (HEM) tarafından yürütmektedir. Örgün ve yaygın eğitim olarak ifade edilen formal eğitimin iki türü olan okul eğitimi programları ile yetişkin eğitimi programları arasında belirgin farklar bulunmaktadır. Okul eğitimi programları; genellikle aynı yaş gruplarında olan bireylerin ilk, orta ve yüksekokul gibi kademeli bir şekilde sınıflandırılmakta ve öğrencilerin yaşlarına ve bilgi birikimlerine dayalı olmaktadır. Yetişkin eğitim programları ise bireylerin yaşına ve bilgi birikimine dayalı değildir bu yüzden aşamalı olarak sıralanmamaktadır. Ayrıca yetişkin eğitim programları birbirinden farklı yaşlarda ve farklı eğitim seviyesi ile farklı bilgi birikimine sahip yetişkinlerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak esnek bir şekilde yürütülmektedir. Dolayısıyla, yetişkin eğitimi programlarını gruplandırmak oldukça zordur. Lowe (1985, s. 60-61) yetişkin eğitimi programlarını yetişkinlerin bireysel ihtiyaçlarına göre şu şekilde sınıflandırmaktadır:

- “a. Tamamlayıcı eğitim programları,
- b. Mesleki ve teknik yeterlilik için eğitim programları,
- c. Sağlık, refah ve aile hayatı için tasarlanan programlar,
- d. Yurttaşlık eğitimi için eğitim programları,
- e. Öz doyum eğitimi için eğitim programları.”

Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde hayat boyu öğrenme alanında sayılabilecek üç tür kurum vardır. Bunlar; Halk Eğitimi Merkezleri, Olgunlaşma Enstitüleri ve Açık Öğretim Okullarıdır. Bu çalışmanın konusu da doğrudan Halk Eğitimi Merkezleridir. Ülke genelinde, yediden yetmiş tüm vatandaşların bilgi, beceri ve yeterliliklerini geliştirerek onlara katkı sağlamak amacıyla Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (HBÖGM) çalışmalarına devam

etmektedir. Halk eğitimi merkezleri ise HBÖGM'nin bünyesinde faaliyetlerine devam etmekte ve ülke genelinde 81 ilde ve neredeyse tüm ilçelerde hem genel, hem de mesleki ve teknik alanlarda kurslar düzenleyerek ülke vatandaşlarının eğitimine katkı sağlamaktadır. Halk Eğitimi Merkezleri yapısal olarak Türkiye'ye özgü Türk kültürünün ihtiyaçlarından doğmuş kurumlardır ve neredeyse tüm ilçelerde yer alması nedeniyle Millî Eğitim Bakanlığı'nın mobil hizmet gücünü oluşturduğu söylenebilir. Ayrıca halk eğitimi merkezleri çeşitli nedenlerden dolayı okula gitme imkânını yakalayamamış ya da örgün eğitimi yarıda bırakmak zorunda kalmış bireyler için açık okullardan sonra gelen ikinci fırsat okulları konumundadır. Bununla birlikte sürekli güncellenen ve gelişen yapısı sayesinde çok hızlı organizasyon yeteneğine sahip olan eğitim hizmeti veren kurumlardır. Yaygın eğitimle ilgili donanımlı, oldukça bilgili ve deneyimli çalışanları olmakla birlikte, ayrıca fiziksel kapasite durumu ne olursa olsun bireylerin talep ettiği kültürel, sosyal, sportif, sanatsal, ve mesleki eğitim faaliyetlerini kısa zamanda gerçekleştirebilme potansiyeline sahiptir (Yıldırım, 2009). Bu bağlamda bu araştırmanın problem durumunu halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin kursiyer bakış açısıyla değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Bu bakımdan gerçekleştirilen bu çalışma ile halk eğitimi merkezlerinden eğitim alan kursiyerlerin halk eğitim merkezlerinde verilen eğitimler konusundaki görüşlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Amaçlar

Bu araştırma ile halk eğitim merkezlerinde eğitim alan kursiyerlerin halk eğitim merkezlerinde verilen eğitimler konusundaki görüşlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerindeki program çeşitliliği hakkında görüşleri nelerdir?
2. Kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlere katılma amacına yönelik görüşleri nelerdir?
3. Kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin beklentilerini karşılamaya yönelik görüşleri nelerdir?
4. Kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerindeki eğitimleri veren eğiticilere yönelik görüşleri nelerdir?

5. Kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerindeki eğitim ortamının verilen eğitimle uyumuna yönelik görüşleri nelerdir?
6. Kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerindeki eğitim araç gereç ve materyallerine yönelik görüşleri nelerdir?
7. Kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerinde eğitimler sonunda verilen kurs bitirme belgelerinin işlevselliğinde yönelik görüşleri nelerdir?
8. Kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin öncesi ve sonrasında kendilerine yönelik değerlendirmeleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Halk eğitim merkezleri ve burada verilen yetişkinlere yönelik çalışmalar Türk eğitim sisteminin gelişiminde büyük bir potansiyele ve etkiye sahip olduğu görülmüştür. Buradan hareketle, bu programların farklı açılardan ve daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmuştur. Halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin kursiyer görüşleri ışığında değerlendirilmesi ve bu doğrultuda getirilecek önerilerle halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin kalitesinin artabileceği ve böylelikle de hayat boyu öğrenmeye katılım oranlarının artabileceği değerlendirilmektedir. Alan yazında ülkemizde halk eğitimi merkezlerinde verilen eğitimlerin kursiyer görüşleri doğrultusunda değerlendirildiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca toplumda hayat boyu öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayan halk eğitimi merkezlerinin buralardan eğitim alan kursiyerlerin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi ve ortaya çıkacak sonuçlar düşünüldüğünde bu çalışmanın hem alan yazına hem de hayat boyu öğrenmenin gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmanın sonucu olarak halk eğitimi programlarında yeni düzenleme ve iyileştirmeler yapmanın yeni veriler elde etmenin bu çalışmanın eğitim programları ve öğretim alanına yapacağı en önemli katkı olacağı düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, Türkiye'deki halk eğitimi merkezleri arasından amaçsal örnekleme göre belirlenen Çankaya Halk Eğitimi Merkezi ile sınırlandırılmıştır.

2. Bu çalışma ilgili program alanlarında açılan kurslarda eğitim gören ve yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmış kursiyerlerin görüşleri ile sınırlandırılmıştır.

1.5. Sayıtlar

Bu araştırmada Çankaya Halk Eğitim Merkezi'nde açılan kurslarda eğitim alan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak görüşme yapılmış kursiyerlerin ölçme araçlarına doğru ve samimi cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Bu araştırma ile ilgili önemli olarak görülen tanımlara aşağıda yer verilmiştir:

Halk Eğitimi: Halk eğitimi; örgün eğitimi bitirmiş veya örgün eğitime devam eden ya da herhangi bir nedenden devam edememiş bireylere yeni bilgiler kazandırmak, değer yargısı ve tutumları olumlu yönde değiştirmek, bireylerin sorun çözme becerilerini geliştirmek, soysal ve ekonomik yönden aktif hale getirerek yeni bilgiler edindirmek, kalkınma amaçlarına ulaşmak adına elverişli ortamlar hazırlayarak bireysel, mesleğe bağlı ve mesleğe bağlı olmayan bilgi ve becerileri kazandırmayı sağlamak, yani bireylerin bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik olarak ilerlemesine destek olmak amacıyla ihtiyaçlarını karşılamak için her alanda düzenli, planlı, örgütlenmiş şekilde gerçekleştirilen eğitim ve rehberlik hizmetlerinin tümü olarak ifade edilmektedir (Demirbaş, 2020: 34).

Halk Eğitimi Merkezi: Türkiye genelinde, teşkilat yapısına sahip okul dışında genç bireylere öğrenme imkânları sağlayan ve çeşitli konularda kişisel gelişim imkanı sunan eğitim kurumlarıdır (Europa.eu, 2018).

Yaygın Eğitim: Örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümüdür (Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği, 2018). Duman'a (2003) göre ise yaygın eğitim, "örgün eğitim sisteminin dışında bağımsız olarak ya da daha geniş etkinliğin önemli bir parçası olarak düzenlenmiş, belirli bir gruba belirli amaçlarla var olan eğitimsel etkinliklerdir". MEB Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğinde ise yaygın eğitim, "Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da örgün eğitim sisteminin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedan ayrılmış ya da bitirmiş bireylere; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte

çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim, öğretim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümünü ifade eder.” olarak tanımlanmıştır.

Hayat Boyu Öğrenme (HBÖ): Kişisel, toplumsal, sosyal ve istihdam ile ilişkili bir yaklaşımla bireyin; bilgi, beceri, ilgi ve yeterliliklerini geliştirmek amacıyla hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinlikleridir (MEB, 2009).

Hayat Boyu Öğrenme Kurumları: HBÖGM’ye bağlı olarak hayat boyu öğrenme faaliyetlerini düzenleyen halk eğitimi merkezi, olgunlaşma enstitüsünü ve açık öğretim okulları ifade eder. (Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği, 2018).

E-yaygın Sistemi: Genel Müdürlüğe bağlı hayat boyu öğrenme kurumları tarafından sürdürülen eğitim faaliyetlerine ilişkin iş ve işlemlerin elektronik ortamda yürütüldüğü ve kayıtlarının tutulduğu sistem (Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği, 2018).

Kurs: Belli bir süresi ve programı olan, katılımcılara öngörülen bilgi, beceri ve yetkinlik kazandıran, doğrudan veya diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği hâlinde halka açık ve ücretsiz olarak düzenlenen her türlü faaliyetler (Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği, 2018).

Kursiyer: Yaygın eğitim kurumları tarafından açılan kurslara katılan kişi (Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği, 2018).

Kurs Bitirme Belgesi: Kursları başarı ile tamamlayanlara verilen belge (Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği, 2018).

Öğretmen: Örgün ve hayat boyu öğrenme kurumlarında, Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı kadrolu personel olarak eğitim ve öğretim hizmetlerini yürütenlerdir (Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği, 2018).

Yetişkin Eğitiminde Program Geliştirme: Yetişkinlerin ve içinde yaşadıkları toplumun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yetişkinlere yönelik olarak düzenlenmesi düşünülen eğitim sürecinin planlanması işidir.

Çerçeve Öğretim Programı : Bir meslek alanında ve/veya dalında modüler yapıda hazırlanan öğretim programının tanıtımı ve uygulanmasıyla ilgili açıklamaları, haftalık ders çizelgeleri, programda yer alan dersleri, dersleri oluşturan modülleri, modülde kazandırılacak bilgi ve

becerileri gösteren program yapısıdır (Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği, 2018).

Modül: Bir öğretim programında; kendi içinde bir bütün, tek başına öğretilebilir veya öğrenilebilir içeriğe sahip olan diğer program birimleriyle bütünleşerek daha geniş mesleki işlevler grubu oluşturma özelliği gösteren gerektiğinde belgelendirilerek istihdam yeterliliği kazandıran program birimidir (Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği, 2018).

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Halk eğitimi merkezleri ve halk eğitimi merkezlerinde verilen eğitimlerle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olabilecek şekilde yurt içinde ve yurt dışında yapılan ve öne çıkan çalışmalar aşağıda sıralanmıştır.

2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Türkiye’de bu çalışmanın konusuyla ilgili olarak farklı araştırmalar yapılmıştır. Bunlardan birincisi Şahin(1993)’in “Türkiye’de halk eğitimi etkinliklerinin eşgüdümlemesi” isimli çalışmasıdır. Araştırmanın amacı halk eğitiminde eşgüdümü sağlayıcı uygulamaların neler olduğu ve eşgüdümlemenin yararları ile eşgüdümleme için nasıl bir örgütlenmenin uygun olacağının belirlenmesidir. Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile sınırlandırılmıştır. İlgili bakanlıkların halk eğitimi ile ilgili birimlerinde görev yapan yöneticiler ile uzmanlar, halk eğitimi alanında yürütülen araştırmalarda yapılan yasal düzenlemeler ve gerçekleştirilen halk eğitimi etkinlikleri araştırma evreni olarak belirlenmiştir. Yasal düzenlemeler ile halk eğitimi etkinlikleri incelenmiş ardından yönetici ve uzmanlar için bilgi toplama aracı (anket) geliştirilerek ilgili ve uygulama yapılmıştır. Araştırma bulgularından, şu sonuçlara ulaşılmıştır: “1. Yürütülen halk eğitimi etkinliklerinin amaçları, literatürdeki amaçlarla benzerlik göstermektedir. 2. Uygulanan programlarda karşılaşılan en önemli sorun, araç-gereç ve donanım yetersizliği ile etkinlikleri planlayacak, programlayacak ve eğitim ortamlarını düzenleyecek uzman personel yetersizliğidir. 3. Halk eğitimi etkinlikleri yürüten kurumlar arasında belirgin bir eşgüdümsüzlük vardır. Bunun nedeni, yasal düzenlemelerin yeterli

olmamasıdır. Araştırma bulgularına dayanarak, şunlar önerilebilir: 1. Türkiye'de halk eğitimi etkinliklerinde eşgüdümü sağlayacak yasal düzenlemeler, zaman geçirilmeden gerçekleştirilmelidir. 2. Eşgüdümü sağlayacak organ, bakanlıklar arası bir kuruldan oluşmalıdır. 3. Eşgüdüm için iyi bir iletişim sistemi kurulmalıdır. 4. Halk eğitimi ile ilgili birimlerde çalışan yönetici ve uzmanların niteliklerini yükseltici çalışmalar yapılmalı ve bu alana ayrılan kaynaklar, artırılmalıdır.”

Pehlivan (1995), “Bir Mesleki Teknik Halk Eğitimi Etkinliği Olarak Antrenör Eğitim Kursları” isimli araştırmasında, Antrenör Eğitim Kurslarına katılım sağlayanların kişisel özelliklerinin, kursa katılım ve devam aşamasında karşılaşmış oldukları zorlukların, devam etmiş oldukları kurslar hakkında görüşlerinin ve varsa önerilerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırma 9 spor dalında ve 175 katılımcı üzerinde yapılmış ve araştırma yöntemi olarak tarama modeli kullanılmıştır. Bilgiler anket tekniği ile toplanmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde SPSS-PC programı kullanılarak, sorulara verilen yanıtların analizinde yüzde, ortalama, frekans, standart sapma, varyans analizi ve t-testi kullanılmıştır. Katılımcıların % 81.7'si erkek, % 59.4'ü 18-28 yaş aralığında, % 33. 15 'i ise beden eğitimi öğretmenidir. % 81. 2 'si kursa ilk defa katılmaktadır. Kursiyerlerin kursa katılmalarında en göze çarpan üç neden, yeni gelişmeleri öğrenmek, spor alanında kendini geliştirmek ve sporu yeni kuşaklara sevdirmek olarak ifade edilmiştir. Kurslara devam etme sırasında karşılaşılan sorunların en önemlileri, kurs zamanının uygun olmaması, ekonomik sorunlar ve barınma yeri ile ilgili olan sorunlardır. Kursların işleyişi ile ilgili sonuçlarda, katılımcıların kurs öğreticilerini yeterli buldukları, öğrenmeye ilgi duydukları ve öğretim yöntem ve tekniklerinin iyi kullanıldığını düşündükleri görülmektedir. Kursa dair katılımcılar kurs süresinin daha uzun olmasını, kursa kabulde seviye tespiti yapılmasını ve daha çok uygulamaya ağırlık verilmesini istediklerini belirtmişlerdir.

Durukan (1995), “Halk eğitimi merkezlerine devam eden yetişkinlerin tüketici eğitimine olan ihtiyaçları (Çankaya ve Mamak Halk Eğitimi Merkezleri örneği)” isimli araştırması ile halk eğitimi merkezlerine devam eden yetişkinlerin tüketiciler olarak eğitim ihtiyaçlarını ve tüketicilerin haklarını aramada duyarlılıklarını belirlemeyi amaçlamaktadır. 433 kursiyerden elde edilen bulguların analizinde frekans ve yüzdelerden yararlanılmıştır. Sonuçta; Deneklerin alışveriş ile ilgili kurallara dikkat ettikleri, Tüketici eğitimi ile ilgili yayınları yeterli bulmadıkları, Tüketicilerin eğitilmesini, örgütlenmesini ve haklarının korunmasını istedikleri,

Devletin yapacağı düzenlemeler ve kişisel girişimler yoluyla tüketicinin korunacağına inandıkları, Şikâyet yolu ile hak aramada etkin oldukları belirlenmiştir.

Ürkmez (1996), “Halk eğitimi merkezlerinde uygulanan temel giyim kursu eğitim programı hakkındaki katılımcı görüşlerinin değerlendirilmesi” isimli çalışmasını, 1995-1996 öğretim yılında Adana ili Seyhan İlçesi Halk Eğitimi Merkezi'ne bağlı kurslara katılan 187 kursiyer ile çalışılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, iki bölümden oluşan bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Anketin birinci bölümünde kişisel özelliklerle, ikinci bölümünde eğitim programı ile ilgili maddeler yer almıştır. Anketin birinci bölümünde yer alan kişisel bilgilerin frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmıştır. Anketin ikinci bölümünde yer alan görüşlerin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve aritmetik ortalamaların ortalaması bulunmuştur, ayrıca görüşler arasında kişisel özelliklere göre farklılık olup olmadığı varyans analizi ve t testi ile belirlenmiştir. Bu çalışmada, yapılan istatistiki çözümler sonucunda elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir: 1. Katılımcıların amaçlara iyi derecede ulaşıldığına inandıkları belirlenmiştir. 2. Katılımcıların eğitim programının içeriğinin iyi seçildiği görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır.

Seçilmiş (1996), “Halk eğitimi merkezlerindeki halkla ilişkiler çalışmalarının değerlendirilmesi” isimli araştırmasında Ankara İli Çankaya, Keçiören, Mamak ve Yenimahalle Halk Eğitimi Merkezleri' ne devam eden yetişkinlerin Halk Eğitimi Merkezleri'nden beklentilerinin ilgililerce dikkate alınması, yapılan faaliyetlerin halka tanıtılması ve halkla ilişkiler çalışmalarının incelenmesi ve geliştirilmesine yönelik önerilerin ileri sürülmesi amaçlanmıştır. Bu amaç ile Çankaya, Keçiören, Mamak ve Yenimahalle Halk Eğitimi Merkezleri'nde 1994-1995 öğretim yıllarında görevli 11 yönetici, 22 rehber öğretmen ile merkez binada biçki-dikiş, bilgisayar, el sanatları ve nakış kurslarını yürüten 45 kurs öğretmeni ve bu kurslara devam eden 110 yetişkinden konuya ilişkin bilgiler anket yoluyla toplanmıştır. Elde edilen bulgular araştırmanın amacına uygun olarak yorumlanmıştır. Yapılan veri analizi neticesinde araştırmadan çıkarılabilecek sonuçları şu şekilde ifade etmek mümkündür: 1. Merkez personeli orta yaş ve üzerinde olup tamamına yakını kadındır. Halkla ilişkiler alanında öğretim ve eğitim gördüğünü belirten personel bulunmamaktadır. 2. Personelin büyük bir bölümü, Merkez'in eğitim faaliyetlerini çevreye tam olarak duyurduğunu belirtmesine rağmen, yetişkinler bu türlü faaliyetleri daha önce Merkez'e gelen arkadaşlarından duyduklarını veya kursa bizzat başvurdıkları zaman öğrendiklerini ileri sürmektedirler. Bu göstermektedir ki Halk Eğitimi Merkezleri eğitim programlarını çevreye

tanıtımda etkili olamamaktadır. 3. Gerek personel gerekse yetişkinler Merkez'in tanıtım çalışmalarında ilan dışında reklam ve propagandanan yeterince yararlanamadığını ifade etmişlerdir. 4. Merkez' in özellikle gazete, dergi, TV ve radyo gibi kitle iletişim araçlarına yeterince ulaşamamış olması dolayısıyla yetişkinlerin de bu araçlardan Merkez' i tanıtıcı bir yayını çok az görmelerine neden olmuştur. 5. Merkez'in tanıtım için basına yeteri kadar başvurmadığı dolayısıyla basın bildirisinin de verilemediği personel tarafından ifade edilmektedir. 6. Merkez'in tanıtım faaliyetleri içerisinde en fazla sergilere yer verildiği ortaya çıkmaktadır. Zaten yetişkinler de Merkez' e ilişkin faaliyetlerden en fazla sergiler yoluyla haberdar olduklarını belirtmişlerdir.

Kurada (2003)'nın “Halk Eğitimi Merkezleri'nde uygulanan Kuaförlük Meslek Dalı Cilt Bakımı ve Makyaj Kursu Eğitim Programı hakkındaki katılımcı görüşlerinin değerlendirilmesi Ankara ili örneği” isimli çalışması katılımcıların bakış açılarını ortaya koymak ve bakış açılarının bireysel özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, 2001-2002 eğitim-öğretim döneminde Ankara'nın merkez ilçelerinde bulunan Halk Eğitimi Merkezleri'ne bağlı kurslara katılım sağlayan 75 kursiyer üzerinde yapılmıştır. Araştırma tarama modeli ile gerçekleştirilmiş olup veriler aracılığıyla anketle toplanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır: birinci bölümde bireysel özellikler, ikinci bölümde eğitim programı ile ilgili önermeler bulunmaktadır. Anketin birinci bölümündeki bireysel bilgilerin yüzde ve frekans dağılımları hesaplanmıştır. Anketin ikinci bölümünde yer alan görüşlerin yüzde, frekans, ve aritmetik ortalama ve aritmetik ortalamaların da ortalaması hesaplanmıştır. Ayrıca görüşler arasında bireysel özelliklere göre farklılık olup olmadığı t testi ve varyans analizi ile ortaya koyulmuştur. Araştırma istatistiksel veriler sonucunda elde edilen bulgular şunlardır: “1. Katılımcıların eğitim programının amaçlarına iyi derecede ulaşıldığına inandıkları belirlenmiştir. 2. Katılımcıların eğitim programının içeriğinin iyi seçildiği görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. 3. Eğitim programının içerik ve etkinlikler süreci boyutuyla ilgili olarak şu bulgular elde edilmiştir: a. Programda kullanılan yöntem, teknik ve araç-gereçlerin yeterliliğinin iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. b. Programda yer alan destek ve sosyal etkinliklerin katılımcıların beklentilerine orta derecede uygun olduğu belirlenmiştir. c. Programın zamanlamasının katılımcıların beklentilerine orta derecede uygun olduğu belirlenmiştir. d. Katılımcıların görüşlerine göre öğretim elemanlarının öğretime ilişkin davranışları iyi derecede gösterdikleri belirlenmiştir. 4. Kursta başarının değerlendirilmesi için yapılan değerlendirmelerin yeterliliğinin iyi derecede olduğu belirlenmiştir. 5. Katılımcıların kişisel özelliklerine göre

eğitim programı ile ilgili görüşlerinde şu farklılıklar belirlenmiştir: a. Katılımcıların, cinsiyetlerine göre değerlendirme ile ilgili görüşlerinde, b. Katılımcıların, daha önce kuaförlük meslek dalı ile ilgili herhangi bir kursa katılıp-katılmama durumlarına göre programın amaçlarıyla içerik ve etkinlikleri ile ilgili görüşlerinde, c. Katılımcıların bu kurs programı hakkında daha önceden bilgi sahibi olup-olmamalarına göre programın içerik ve etkinlikleri ile ilgili görüşlerinde anlamlı farklılıklar belirlenmiştir.”

Tanır (2006)’ın “Türkiye’de Halk Eğitim Hizmetlerinin Yönetimi ve Halk Eğitim Merkezlerinin Etkililiği Üzerine Alan Araştırması” isimli çalışması halk eğitimi merkezlerinde görev yapan eğiticilerin andragoji alanında yeterince eğitime sahip olmadıklarını ortaya koymuştur. Eğitimcilerin büyük çoğunluğunun hiç andragoji eğitimi almadığı bu konuyla ilgili oldukça az konferansa ya da çok kısıtlı süreli seminere katıldıkları tespit edilmiştir. Öğretmenler, kendilerinin sınırlı da olsa yetişkin eğitimi alanında bilgi ve becerilere ihtiyaç duyduğunu düşünmektedir. Yönetici ve kursiyerler ise öğretmenlerin orta ve çok düzeyde andragoji eğitimine ihtiyacı olduğunu düşünmektedirler. Halk eğitimi programları esnek değildir. Kurslar iş gücü yetiştirme açısından yetersiz ve iş hayatının gereçlerine uygun değildir. Halk eğitimi merkezleri mesleki teknik kursların yansıra sosyal ve kültürel kurslar da düzenlemektedir. Bu sebeple halk eğitimi merkezi kurslarının nihai amacının istihdam sağlamaya yönelik olduğu söylenemez. Programlarla ilgili yönetici, öğretmen ve kursiyerler programların içerik olarak bireyleri iş sahibi yapmada yeterli olmadığını düşünmektedirler. Kursların kursiyerleri az seviyede iş sahibi yapmakta olduğu belirtilmektedir.

Kaynakhan (2007), “Bazı Avrupa Ülkelerinde Yaygın Eğitim Uygulamalarına İlişkin Halk Eğitim Merkezi Yönetici Görüşleri” isimli çalışmasında Finlandiya yaygın eğitim sistemine yönelik yerel otoritelerin yetişkin eğitim ve öğretimini kendi inisiyatiflerine göre organize ederek genel üst ortaokulların çoğunu yetişkin öğrencilere tahsis ettiklerini belirtmiştir. Araştırmada ülkemizde eğitimin yapay biçimde örgün ve yaygın eğitim olarak ayrılması ve birbiriyle etkileşim içerisinde olmaması nedeniyle okulun ilgi alanını örgün eğitimle sınırlı kaldığı ve çevrenin gereksinimlerine fazla yanıt veremediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı bu sebeplerle ülkenin gereksinimleri ve toplumun sosyal yapısı göz önüne alınarak yaygın ve örgün eğitim tanımlarının yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini ifade etmiş ayrıca güncel ihtiyaçları karşılayacak biçimde eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Aksoy (2008), “Hayat Boyu Öğrenme ve Kariyer Rehberliği İlkelerinin İstihdam Edilebilirliğe Etkileri” isimli çalışmasında, iş görenlerin hizmet öncesi eğitim donanımı yanında, kariyer rehberliği ilkeleri doğrultusunda katıldıkları hayat boyu öğrenme faaliyetlerinin istihdam edilebilirlikte etkili olduğunu tespit etmiştir. Araştırma sonucunda; “otel işletmelerinde çalışan iş görenlerin hizmet öncesi eğitim donanımlarına göre ihtiyaç duydukları beceriler arasında farklılıklar bulunmuştur. İşletmelerce düzenlenen kariyer rehberliği ilkelerine dayalı hayat boyu öğrenme faaliyetlerinin, iş görenlerin işletmeye olan bağlılıklarını artırmada, üretilen mal ve hizmetlerin kalitesini yükseltmede stratejik bir yol olarak değerlendirmeleri gerektiği” sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kıran (2008)’ın “Yaşam Boyu Eğitimin Sağlanmasında Halk Eğitimi Merkezlerinin Değerlendirilmesi: Yüreğir Halk Eğitimi Merkezi Örneği” adlı araştırmasının genel amacını ilgi toplumu sürecinde yaşam boyu eğitimin sağlanmasında halk eğitimi merkezlerinin rolünü ortaya çıkarmak oluşturmaktadır. Çalışmanın evrenini 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Adana Yüreğir Halk Eğitimi Merkezi’nde açılan kurslara katılan kursiyerler oluşturmaktadır. Evrenden yansız olarak seçilen çeşitli kurslardan 192 kursiyere halk eğitimi merkezlerinin yaşam boyu eğitim üzerindeki rolünü belirlemek amacıyla veri toplama aracı olarak geliştirilen anket uygulanmış ve SPSS programında verilerin analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonunda elde edilen bulgulara göre, Yüreğir Halk Eğitimi Merkezi’nde kursa katılım ve kurs tercihleri cinsiyete, eğitim durumuna ve gelir durumuna göre farklılık göstermektedir. Kursiyerler yetişkin eğitiminin, merkezdeki eğitim öğretim sürecinin, merkezin fiziksel imkânlarının genel olarak iyi olduğunu düşünmektedir. Kursiyerler katıldıkları kursu en faydalı kurs olarak görmekte ve kursiyerler arasındaki yaş farkının eğitim öğretimi olumsuz yönde etkilemediğini düşünmektedirler. Kursiyerlerin yaşı ilerledikçe kurs etkinliklerinden beklentilerini karşılama oranları artmaktadır.

Ersoy ve Yılmaz (2009), “Yaşam Boyu Öğrenme ve Türkiye’de Halk Kütüphaneleri” isimli çalışmayı 162 yönetici ve kütüphaneci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ulaşılan bilgilere göre, yöneticilerin (%40,7) ve kütüphanecilerin (%50,6) büyük bir bölümü hayat boyu öğrenme konusunda bilgi sahibi olduğunu belirtmişlerdir. Ancak eğitim esnasında yeteri kadar bilgilendirildiğini düşünen katılımcıların oranı epey düşük çıkmıştır. Hatta yönetici ve kütüphanecilerin bir bölümü hayat boyu öğrenmenin, kendileri için geliştirilmeye ihtiyaç duyulan eksik bir yan olduğunun farkındadır. Araştırmanın diğer bir sonucu, halk kütüphanelerinin hayat boyu öğrenme sürecinin önemli bir parçası olduğu halk kütüphanesi

yönetici ve kütüphanecileri tarafından savunulurken bu süreçte halk kütüphanesi yönetici ve kütüphanecileri kendilerine düşen vazifelerin farkında değildirler. Ayrıca hayat boyu öğrenme kapsamında il halk kütüphaneleri tarafından yeteri kadar faaliyet de düzenlenmemektedir.

Tortop (2010), “Avrupa Birliği Hayat Boyu Öğrenme Temel Yeterlik Alanları: Türkiye Durumu” adlı çalışmasındaki bulgularına göre Türkiye’de yaygın eğitime dair bakış açısının değişerek bu yaklaşımın hayat boyu öğrenme doğrultusunda standart bir programa bağlanması Avrupa Birliği’nde de geçerliği olan belgeler sağlaması, bireylere sonraki çalışma hayatında katkı sağlayabilecektir. Hayat boyu öğrenme politikası içinde bulunan tüm bireyler için yeni temel beceriler, öğretim ve öğrenimde yenileşme, insana daha fazla yatırım, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini yeniden değerlendirme ve öğrenme etkinliğini eve yaklaştırma ve öğrenmeye değer verme, hedefleri kapsamında Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan öneri raporları ve çerçeve programları ile her birinin ölçülebilir göstergelerle izlenmekte olduğu ortaya konmuştur. Çalışmanın çıktılarına göre yıllık olarak gerçekleştirilen izleme değerlendirme çalışmaları AB’nin önceliklerini açık bir şekilde belirlemesini ve alması gerekli önlemleri alma noktasında daha hızlı karar vermesini kolaylaştırmaktadır.

Gürgeç (2010) tarafından “Halk eğitimi merkezlerince yürütülen yetişkinler okuma-yazma öğretimi ve temel eğitim programının etkililiğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi” isimli bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Halk Eğitimi Merkezlerince sürdürülen Yetişkinler Okuma-Yazma Öğretimi ve Temel Eğitim Programı’nın (I. kademe) etkililiğini, öğretmen görüşlerinden yararlanarak değerlendirmek için yapılan betimsel nitelikli bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini, İstanbul Halk Eğitimi Merkezlerince yürütülen, Yetişkinler Okuma-Yazma Öğretimi ve Temel Eğitim Programı’nı (I. kademe) uygulayan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul’un değişik ilçelerinden seçilmiş 18 Halk Eğitimi Merkezinde I. Kademe Okuma-Yazma Öğretimi Programını uygulayan sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Uygulamaya 119 sınıf öğretmeni katılmıştır. Elde edilen veriler nicel veri analizi teknikleri ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonunda, öğretmenlerin genel itibarıyla program ile ilgili ifadeleri olumlu buldukları görülmüştür. Ancak Programın karşılaşılan güçlükler boyutuyla ilgili yetişkinlerin, önceden edindikleri yanlış öğrenmelerin okuma-yazma sürecini olumsuz etkilediği, uygulamada seslerin birbirleriyle karıştırılma sorunu olduğu, yetişkinlerin, okuduklarını anlama konusunda sorunlar yaşadığı, ses temelli cümle yöntemine göre hazırlanan kitaplardaki görsellerin ve etkinliklerin yeterli düzeyde olmadığı, Türkçenin hece

yapısına uygun olmayan islenişlerin (el-e, ar-a) yer aldığı, kursiyerlerin, açık heceleri okumakta zorlandıkları (-ka, -le, -no gibi), kapalı heceye ses getirilerek oluşturulan sözcükleri okurken yanlış heceleme yaptıkları (el-e, ar-a), kapalı heceden sonra açık hece elde etme aşamasında hece bölmede güçlük çektikleri (el,e-le vb.) sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca okuma-yazma ile ilgili yetişkin eğitimi almış uzman öğretmenler ya da müfettişlerin danışmanlık görevi yapmaları gerektiği, okuma-yazma eğitimini verecek sınıf öğretmenlerin, yetişkin eğitimi ve yetişkinlere okuma-yazma konusunda seminer, kurs veya hizmet içi eğitim almaları gerektiği, yetişkinler okuma-yazma öğretimi ve temel eğitim programının ise süresinin yeterli olmadığına ilişkin bulgular elde edilmiştir. Bu çalışmanın bu sorunların giderilmesine yönelik bazı öneriler getirilmeye çalışılmıştır.

Özen (2011), “Algın Öğrenme Teorisi Yaşam Boyu Değişerek ve Gelişerek Öğrenme” isimli bir çalışma hazırlamıştır. Bu çalışmada, yaşam boyu eğitim ve öğrenmenin temel özelliklerini sergileyen algın (informel) öğrenme tanıtılmıştır. Algın öğrenme üzerinde ayrıntılı bir şekilde durulmuştur. Algın öğrenme süreci, bireysel bir öğrenme süreci olarak bireyin öğrenme sürecinde seçimler yapması ve tam kontrolün bireyin kendisinde olması bakımından yaşam boyu öğrenme sürecine (yazılı materyallerin okunması, gerçek ya da sanal kişilerle iletişim kurulması, deneyim değişiminin yaşanması ve hataların öğrenilmesi gibi konularda...) tam bir örnek olarak ortaya konmuştur.

Özünlü (2011), “Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğrenci Uygulama Becerilerinin Artırılması: AB Hayat Boyu Öğrenme Programı Uygulamaları” adlı bir çalışma hazırlamıştır. Bu çalışmayla AB – Türkiye arasındaki ilişkilerin artmasıyla birlikte mesleki ve teknik eğitimin olumlu etkilendiği ortaya konmuştur. Avrupa Birliği’ne bağlı bir kurum olan Ulusal Ajans’ın Türkiye’de açılmasıyla beraber, farklı alanlarda AB projelerine başvurular yapılmıştır. AB Hayat Boyu Öğrenme Programı içinde bulunan “Leonardo da Vinci Projeleri” de bunlardandır. Leonardo da Vinci Projeleri sayesinde, mesleki ve teknik eğitimle ilgili çok sayıda öğrenci, öğretmen ve uzman yurt dışında mesleki eğitim almış veya inceleme yaparak bilgisini, görgüsünü ve becerilerini arttırmıştır. Projeler sayesinde yurt dışı stajı yapan mesleki ve teknik eğitim öğrencilerinin yurt dışındaki stajlardan olumlu yönde etkilendikleri, mesleki yeterliklerini arttırdıkları ve geleceğe dair olumlu bakışaçılarının arttığı görülürken, yurt içinde yaptıkları stajların farklı sebeplerle verimsiz olduğu ve ulaşması gereken öğrenme seviyelerine ulaşamadıkları ortaya konulmuştur.

Coşkun (2012), “Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Kurslara Katılan Yetişkinlerin Beklentilerinin ve Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi” isimli çalışmasında, kursiyerlerin beklentilerinin ne olduğunu ve memnuniyet durumlarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında kursiyerlerin memnuniyet düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Kursiyerler “halk eğitimi merkezlerinin eğitim ve öğretimle ilgili değişim ve gelişmeleri takip ettiğini, kurs öğretmenlerinin yeterli olduğunu, merkezin yönetici ve eğiticileri dışında kalan diğer personelin işlerini kolaylaştırmak için yardımcı olduğunu, yönetici ve eğiticilerin yeterince çalıştıklarını” ifade etmişlerdir. Halk eğitim merkezlerinin “toplumun sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamasına destek olduğu, açılan kursların halkın beklentilerini karşıladığı, aldıkları eğitimin çalışma hayatına katkı sağlayacağı, sınavların değerlendirilmesinde adil davranıldığı” ortaya koyulmuştur. Kursiyerler “HEM’de kurs ve kursiyerlerden kaynaklanan sorunların müdür veya müdür yardımcıları tarafından dikkate alındığını, gördükleri eğitimin amaçlarını gerçekleştirdiğini, yakınlarına ve diğer kişilere tavsiye etmeyi düşündüklerini, kursta anlatılan konuları anlamakta zorlanmadıklarını, kurslarda huzursuz eden durumların bulunmadığını, kursiyerleri ilgilendiren konular hakkındaki duyuruların zamanında yapıldığını” belirtilmiştir. Kursiyerler tarafından “HEM’de yeterince sosyal ve kültürel faaliyetler düzenlendiği, yöneticilerin sınıfları ziyaret ettiği, varsa eksiklik ve aksaklıkların giderilmesi için çalışmalar yapıldığı” belirtilmiştir. Kursiyerlerin “HEM’de açılan diğer kurs ve etkinliklere de katılım sağlamak istedikleri, HEM’in kursiyerlerin beklentileriyle uyumlu eğitimler verdiği ve kursiyerlerin ders için ihtiyaç duyulan eğitim araç gereç ve materyallerini yeterli buldukları” sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kılıç (2012), “Yetişkin Eğitimi Programlarının Geliştirilmesi Süreci Açısından Benim Ailem Kurs Programının Değerlendirilmesi” isimli bir doktora çalışması hazırlamıştır. Çalışma da bir yetişkin eğitimi programı olan “Benim Ailem Programı”nın yetişkin eğitiminin program geliştirme aşamalarına uygun olarak tasarlanıp tasarlanmadığı incelenmiştir. Araştırma bulguları Benim Ailem programının genel anlamda yetişkin eğitiminde program planlama sürecine uygun olarak tasarlandığını ve katılımcı ve öğretmenlerin programı oldukça başarılı bulduklarını ortaya koymuştur. Öte yandan, Benim Ailem programının ihtiyaç analizi sırasında katılımcı grubun görüşlerine yeterince başvurulmadığı; programın geliştirilmesi sürecinde program değerlendirme çalışmasının yapılmadığı; haftalık ders saati süresinin öğretmenlerce yeterli bulunmadığı; programa ayrılan bütçenin yetersiz olduğu belirlenmiştir. Bunların dışında, kaynak materyallerin katılımcılara yeter sayıda ve zamanında

ulaştırılmasında, ev ziyaretleri için yapılan ulaşım masraflarının karşılanmaması hususunda ve bazı semtlerde katılımcı ve uygun derslik bulmakta da sorunlar yaşandığı saptanmıştır.

Bahat (2013), “Halk Eğitimi Merkezi Yöneticilerinin Hayat Boyu Öğrenme Algısı” isimli çalışmasında halk eğitimi merkezlerinde görev yapan yöneticilerin hayat boyu öğrenme konusundaki düşünceleri ve algıları incelenmiş, hayat boyu öğrenmeye ait algıları belirlemek amaçlanmıştır. Bu yolla geleneksel yaygın eğitim faaliyetlerinin hayat boyu öğrenme ile değişen yeni modüler sistemde bulunan faaliyetlerle karşılaştırılması ve sistemdeki mevcut yöneticilerin gerçekleşen değişime ne ölçüde uyum sağladıkları tespit edilmiş, hayat boyu öğrenme tutum ve algılarının merkez faaliyetlerine katılan kursiyerlerin beklentilerine etkileri ölçülmüştür. Araştırmanın evrenini İstanbul İlinin 39 ilçesinde yer alan 45 Halk Eğitimi Merkezinde görev yapan 135 yönetici oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan 102 yöneticinin görüşlerinden ulaşılan bulgulara bakıldığında halk eğitimi merkezlerindeki yöneticilerin çoğunluğunun hayat boyu öğrenme konusunda bilgi sahibi olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın sonucunda hayat boyu öğrenmenin önemli bir ögesi olan halk eğitimi merkezlerinin hayat boyu öğrenme alanında daha etkili kurumlar olabilmesi için bireylerin öğrenmeye duydukları ihtiyaçlardan yola çıkarak kurs programlarının daha esnek bir şekilde hazırlanması, kurslarda daha nitelikli eğiticilere yer verilmesi, bireysel öğrenmeye dair ihtiyaçların ve fiziksel kapasite ile ilgili sorunların giderilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Poyraz ve Titrek (2013), “Türkiye’de Hayat Boyu Öğrenmenin Geliştirilmesi” isimli araştırmada Türkiye’de hayat boyu öğrenmeye katılım oranlarının artırılması amacıyla yapılan faaliyetlere ve bu faaliyetleri gerçekleştiren kurum ve kuruluşlara dair tarama çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu taramanın neticesinde Türkiye’de hayat boyu öğrenmeden sorumlu olan bir tek kurum olamayacağı hayat boyu öğrenmeye dair faaliyetlerin kamu ve özel sektör işbirliğinde yürütülmesinin önemli olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada ayrıca hayat boyu öğrenmeye katılım esnasında ortaya çıkan engeller de kategorize edilerek ifade edilmiştir. Bahse konu engelleri ortaya çıkaran sebeplere bakıldığında maddi imkânsızlıklar, ailevi sorumluluklar ve hayat boyu öğrenmeye erişim zorluğu ilk başta göze çarpan engeller olarak ortaya konulmuştur.

Dolanbay (2014), “Hayat boyu öğrenme sürecinde halk eğitimi merkezlerinin yaşadığı yönetsel sorunlar ve çözüm önerileri” isimli bir araştırma yapmıştır. Hayat boyu öğrenme sürecinde Halk Eğitimi Merkezi yöneticilerinin yaşamış olduğu yönetimle ilgili problemleri

ve bunlara dair önermiş oldukları çözüm önerileri araştırmada ele alınmıştır. 2013–2014 eğitim-öğretim yılını kapsayan araştırmada çalışma evrenini ülke genelinde her ilin merkez ilçesinde yer alan halk eğitimi merkezlerinin yöneticileri oluşturmaktadır. Evrenden yansız olarak seçilen 84 Halk Eğitimi Merkezi yöneticisinin hayat boyu öğrenme sürecinde Halk Eğitimi Merkezlerini yönetirken yaşadıkları problemleri belirlemek amacıyla veri toplama aracı olarak geliştirilen anket uygulanmış ve SPSS programında verilerin analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonunda elde edilen bulgulara göre, “Halk Eğitimi Merkezi yöneticilerinin yaşadıkları problemlerin en büyüğü idareci personel eksikliğinin meydana getirdiği iş yükü olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma Halk Eğitimi Merkezi müdür yardımcılarının gerek çalışma koşulları gerekse özlük hakları noktasında ciddi memnuniyetsizlik taşıdıkları ve ilk fırsatta başka bir okul veya kuruma geçiş yapmak istedikleri sonucunu ortaya çıkarmıştır. Açık öğretim iş ve işlemlerini yürütmede ciddi sıkıntılar yaşandığı, kursiyerlere rehberlik yapacak rehber öğretmenin hemen hemen hiçbir merkezde bulunmadığı, kurs denetimlerinin personel sıkıntısı ve iş yükünden dolayı zaman bulunamadığı için yapılamadığı da çıkan olumsuz sonuçlar arasındadır. Bina, donanım ve güncellenen modüler programlar açısından yöneticiler sorun yaşamamaktadır”. Tüm olumsuzluklara rağmen hayat boyu öğrenmeye katılım oranlarının artırılması noktasında son on yılda iyi bir aşama kaydedildiği ve bu konuda kaydedilen ilerlemenin arttığı görülmektedir.

Yurdusever (2014), “Okullar Hayat Olsun Projesinin Uygulamalarının ve Kazanımlarının Değerlendirilmesi” adlı çalışması ile hayat boyu öğrenme kapsamında devam eden "Okullar Hayat Olsun" projesinin uygulamalarını ve kazanımlarını değerlendirmek amaçlanmıştır. Ayrıca, gerek öğrencilere, gerekse her yaştaki çevre sakinlerine okul dışı zamanlarda eğitim imkânının sunulması suretiyle projenin yaygın olarak hayata geçirilmeden önce geliştirilmesine yönelik değerlendirmeler ortaya konulmaktadır. Çalışma, nitel araştırmalarda kullanılan durum çalışması yöntemiyle yürütülmüştür. Veriler, 2013-2014 öğretim yılı döneminde Timur Ortaokulu'nda görev yapan 5 yönetici, 8 branş öğretmeni ve 12 öğrenci ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Veriler temel düzey ve içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre "Okullar Hayat Olsun" projesi uygulamalarının faydalı olduğu ancak, projenin ilgili kurum ve kuruluşlardan yeterli desteği görmediği tespit edilmiştir. Projenin daha başarılı olabilmesi için; merkezi yönetim ile projede yer alan kurum ve kuruluşların protokol kapsamındaki sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlayacak gerekli düzenlemelerin yapılması, sunulan eğitim ve etkinliklerin içeriğinin artırılması gibi çeşitli öneriler getirilmiştir.

Kavtelek (2014), “Hayat Boyu Öğrenme Kurum Yöneticilerinin Hayat Boyu Öğrenmeye İlişkin Algıları ve Görüşleri” başlıklı bir araştırma gerçekleştirmiştir. Hayat boyu öğrenme kurum yöneticilerinin hayat boyu öğrenmeye dair algıları arasındaki ilişki bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Hayat boyu öğrenme kurumları ile hayat boyu öğrenme kavramının temele alarak yürütüldüğü çalışmada nicel ve nitel yöntemlere bir arada yer verilmiştir. Çalışmanın nicel bölümü ilişkisel tarama modeliyle desenlenerek Doğan ve Kavtelek tarafından geliştirilen, "Hayat Boyu Öğrenme Algısı Ölçeği" ile veriler toplanmıştır. Çalışmanın nicel bölümünde olgu bilim (fenomonoloji) deseni kullanılarak kurum yöneticilerinin hayat boyu öğrenme hakkındaki görüşleri metafor çalışması kapsamında değerlendirilmiştir. Bu noktada araştırmanın açıklayıcı desen doğrultusunda yapılandırıldığı söylenebilir. İki araştırma yönteminin bir arada kullanılması sayesinde konu ile ilgili daha geniş kapsamda ve detaylı bilgi edinilmesi, araştırma sonucunda ise çok daha güvenilir ve sağlıklı çıkarımlarda bulunulması hedeflenmiştir. Araştırma kapsamında çalışma grubu Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından Nisan ve Mayıs 2014 tarihlerinde düzenlenmiş olan "Yetişkin Eğitiminin Temel Prensipleri Çalıştayı" katılımcıları oluşturmaktadır. Katılımcılar Türkiye'nin tüm coğrafi bölgelerinden katılım sağlayan 804 hayat boyu öğrenme kurum yöneticisinden oluşmaktadır. Nicel aşamada ortaya konulan verilerin analizinde dağılımın normal çıkmaması nedeniyle hayat boyu öğrenme kurumlarının yöneticilerinin hayat boyu öğrenmeye dair algılarını betimlemek için Mann-Whitney U testi ile Kruskal -Wallis Testleri birlikte kullanılmıştır. Nitel bölümden elde edilen verilerin analizinde ise betimsel analiz ve içerik analizine ek olarak karşılaştırma tekniği de kullanılmıştır. Bunun haricinde hayat boyu öğrenme kurum yöneticilerinin HBÖ ölçeğine dair algılarında kurum, kıdem ve cinsiyet değişkenlerine bağlı olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiş aynı zamanda yaş ve görev yapılan bölge değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar ortaya koyulmuştur. Metafor çalışması ile hayat boyu öğrenme kapsamında görev yapan yöneticilerin hayat boyu öğrenme kavramı üzerine oluşturmuş oldukları metaforlar değerlendirilmiştir. Nitel ve nicel bulgular birlikte değerlendirildiğinde, HBÖ kurum yöneticilerinin gerek HBÖ ölçeğine vermiş oldukları cevaplar konusunda gerekse ortaya çıkan metaforlar bağlamında HBÖ hakkında olumlu algı ve görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Bu durum ise nitel bulguların nicel bulguları desteklediği ve açıkladığı şeklinde yorumlanabilir. Araştırma kapsamında, 1. HBÖ kurum yöneticileri ile nitel çalışmalar yapılarak ilgili literatüre katkı sağlanması, 2. HBÖ kapsamında gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinin ülke genelinde daha yaygın hale getirilmesi, 3. Bireylere HBÖ'nin önemini

kavratacak tanıtım çalışmaları yapılması, 4. HBÖ kurum yöneticilerinin özellikle yurt dışı eğitim programları ile donanımlarının artırılması, 5. Uluslararası projeler aracılığıyla HBÖ faaliyetlerine yön verecek çalışmaların yapılması gibi önerilerde bulunulmuştur.

Öner (2014), “Hayat Boyu Eğitimin Sağlanmasında Halk Eğitimi Merkezlerinin Değerlendirilmesi: Yenişehir Halk Eğitimi Merkezi Örneği” adlı yüksek lisans çalışmasında, halk eğitimi merkezlerinde açılan kurslarda yaşam boyu eğitime yönelik sorunlar ele alınmıştır. Bilgi toplumu sürecinde hayat boyu eğitimin sağlanmasında halk eğitimi merkezlerinin rolünü ortaya çıkarmak araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Çalışmanın evrenini 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Mersin Yenişehir Halk Eğitimi Merkezinde açılan kurslara katılan kursiyerler oluşturmaktadır. Evrenden yansız olarak seçilen çeşitli kurslardan 150 kursiyere halk eğitimi merkezlerinin yaşam boyu eğitim üzerindeki rolünü belirlemek amacıyla veri toplama aracı olarak geliştirilen anket uygulanmış ve SPSS programında verilerin analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonunda elde edilen bulgulara göre, Yenişehir Halk Eğitimi Merkezi'nde YHEM tanımaya yönelik olarak cinsiyete, yaşa, medeni duruma göre farklılık göstermektedir. Ayrıca Eğitim Öğretim sürecine yönelik bulgular içerisinde yer alan yaşa göre farklılık göstermektedir. Kursiyerler yetişkin eğitiminin, merkezdeki eğitim öğretim sürecinin, merkezin fiziksel imkânlarının genel olarak iyi olduğunu düşünmektedir. Kursiyerler katıldıkları kursu en faydalı kurs olarak görmekte ve kursiyerler arasındaki yaş farkının eğitim öğretimi olumsuz yönde etkilemediğini düşünmektedirler. Kursiyerlerin yaşı ilerledikçe kurs etkinliklerinden beklentilerini karşılama oranları artmaktadır.

Acun (2015), “Halk eğitim merkezi kurslarına katılan kursiyerlerin beklentileri ve memnuniyet düzeyleri (Kastamonu İli Örneği)” isimli çalışmasını Kastamonu ve ilçelerinde hizmet veren halk eğitimi merkezlerinde verilen yaygın eğitim kurslarına katılım sağlayan kursiyerlerin beklentilerini ve memnuniyet düzeylerini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirmiştir. Araştırma genel tarama modeliyle kursiyerlere anket uygulayarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, 2013-2014 eğitim - öğretim döneminde Kastamonu'da hizmet veren tüm halk eğitimi merkezlerinde verilen mesleki ve teknik ağırlıklı yaygın eğitim kursları oluştururken örneklemini ise bu kurslara katılan 402 kursiyer oluşturmıştır. Araştırma sonuçlarına göre “kendi istek ve gereksinimlerine uygun kurs programlarına katılan bir yetişkin bireylerin eğitimsel güdülenmesi de yüksek olacaktır. Etkin ve başarılı yetişkin eğitimi programları hazırlayabilmek için, yetişkin eğitimi konusunda

Çalışma yapan kişilerin yetişkinin niçin bir programa katıldığını, programla ilgili güdülenmesine nelerin katkı sağladığının araştırılması gerektiğı” sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca halk eğitimi merkezlerinin katılım sağlayan bireylere çok yönlü olarak fayda sağladıkları ve böylelikle eğitim gören ve gelişim gösteren bireylerin ailesine ve topluma da katkısının fazla olacağı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Akcaalan (2016), “Yaşam Boyu ğrenme ile Sosyal Duygusal ğrenme Arasındaki İlişkilerin eşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde; hayat boyu öğrenme ve sosyal duygusal öğrenme arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. 590 kişilik bir çalışma grubu üzerinde yapılan çalışmada 390 kadın, 200 erkek olan bu çalışma grubu Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesinin 2015 Gz Dönemi lisans öğrencilerinden oluşmuştur. Hayat boyu öğrenme ve sosyal duygusal öğrenme değişkenleri araştırıldığı çalışma kısmi ilişki (kısmi korelasyon) ve çarpım momenti korelasyonu metotlarından yararlanılarak oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda, hayat boyu öğrenme sosyal duygusal öğrenme skorları büyük lde bir ilişki içerisinde olduğu ortaya çıkmıştır. Sonuçlara göre, sosyal duygusal öğrenmenin resmi ve resmi olmayan tüm öğrenme eşitleri olarak tanımlanabilen hayat boyu öğrenme üzerinde etkisi tartışılabilir. Sosyal duygusal öğrenmenin alt boyutları – görev tanımı, akran ilişkileri ve kendi kendini düzenleme – ile hayat boyu öğrenme arasındaki ilişki üzerinde çalışılmıştır. Sosyal ve duygusal öğrenme alanındaki gelişmelerin hayat boyu öğrenme seviyesine katkıda bulunduğu ve hayat boyu öğrenmenin de sosyal duygusal öğrenmeleri olumlu yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

Ata (2016), “Başkent Halk Eğitimi Merkezi'ndeki mesleki kurslara yetişkinlerin katılım örüntüleri” isimli çalışmasında Başkent Halk Eğitimi Merkezi'nde 2015-2016 eğitim ğretim yılı bahar döneminde düzenlenen kurslara katılan yetişkin öğrenenlerin kurslara katılmalarının temelindeki güdüsel yönelimlerinin Boshier'in Eğitime Katılma lği'ne göre belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca yetişkin öğrenenlerin sosyo-demografik özellikleri, güdüsel yönelim ortalamaları ve mesleki kurslara yönelik deneyim ve görüşleri incelenmiştir. Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Tarama modelinde betimsel bir çalışma yapılmıştır. Araştırmanın alışma grubunu Başkent Halk Eğitim Merkezi'nin mesleki kurslarına kayıtlı 219 yetişkin öğrenen oluşturmaktadır. Elde edilen veriler IBM SPSS 20.0 paket programında frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama, standart sapma, Shapiro-Wilks Normallik Testi ve Kruskal-Wallis Testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, yetişkin öğrenenlerin sosyo-demografik özellikleri ve güdüsel yönelimleri farklılık göstermektedir.

Katıldıkları kurslara yetişkin kursiyerlerin güdüsel yönelimleri de farklılaşmaktadır. “Mesleki kurs katılımcılarının en etkili bulunduğu güdüsel yönelimin Mesleki Gelişim yerine Öğrenme İlgisi olduğu” sonucuna ulaşılmıştır. Kurs bazında en etkili güdüsel yönelimler incelendiğinde, Kursların sadece 4'ünde Mesleki Gelişim güdüsü öne çıkmaktadır. Bu kurslar, Kalorifer Ateşçiliği, Yaşlı Bakım Elemanı, Gıda Hijyeni ve Cilt Bakımı Temel Eğitimi kurslarıdır. Araştırma yapılan mesleki ve teknik kategorisi altında açılan kursların yalnızca %22'sinde öne çıkan yönelimin mesleki gelişim olması ilginç bir bulgudur. Bu durum mesleki ve teknik kurslarının aslında mesleki gelişime değil, sosyalleşme ve boş zaman değerlendirme amacına hizmet ettiği görülmektedir.

Doğan (2017), “Türkiye’de halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kursları ve kursiyerlerine ilişkin bir çözümleme” isimli çalışmasında 2009 - 2015 yıllarında Türkiye genelinde halk eğitimi merkezlerinde iki farklı sınav türünde ve 13 farklı dil alanında açılmış olan yabancı dil kurslarını ve açılmış olan kurslara katılım sağlayan kursiyerlerin dağılımı incelenmiştir. Araştırma, Türkiye’de 2009 ve 2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarının ve bu kurslara katılan kursiyerlerin sosyo-demografik özellikleri bakımından incelendiği tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın verilerine Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı’ndan ulaşılmıştır. Araştırmanın verileri incelendiğinde, “ülke genelinde sayısı 900’ü geçen halk eğitimi merkezlerinde araştırma kapsamındaki altı yıl toplamında Almanca, Arapça, Boşnakça, Bulgarca, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Rusça, Yunanca, Yabancılar için Türkçe dillerinde ve "Akademik Personeli YDS'ye Hazırlama", "Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama" sınav türlerinde toplamda 72.297 yabancı dil kursu açıldığı ve bu kurslara çoğunluğu kadın 1.646.493 kursiyerin katıldığı tespit edilmiştir. En fazla kurs açılan ve yine en fazla kursiyerin katılım gösterdiği diller sırasıyla İngilizce, Arapça, Almanca, Yabancılar için Türkçe ve Rusça olmuştur. En az kursun ise "Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık", "Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama" kursları başta olmak üzere Çince, Bulgarca ve Boşnakça dillerinde açıldığı ve yine en az katılımın da bu yabancı dil kurslarında gerçekleştirildiği” görülmüştür.

Meriç Özgür (2017)’ün “Halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin yönetici ve eğitici bakış açısıyla değerlendirilmesi” isimli çalışmasında halk eğitimi merkezlerinde verilen kurslarda hem süreçte karşılan problemlerin hem de yaygın eğitim programlarıyla ilgili aksayan yönlerin belirlenerek mevcut durumun analizini yapmak bu bağlamda eğitimleri yönetici ve eğitici görüşlerine göre değerlendirmek ve eğitimlerde kullanılan yaygın eğitim

programlarının daha nitelikli hale dönüştürülebilmesi için öneriler sunmak amaçlanmıştır. Araştırmada özellikle belli programların program değerlendirme modellerine göre değerlendirilmesi yerine daha bütüncül bir anlayış benimsenmiştir. Araştırma sahada yaygın eğitim programlarının uygulanması yani eğitimler sürecinde halk eğitim merkezlerinde görev yapan yönetici ve eğiticilerin görüşleri özelinde derinlemesine bir nitel analiz yaklaşımıyla kurgulanmıştır. Araştırmada; nitel yöntem desenlerinden "nitel durum çalışması" deseni kullanılmış ve verilerin toplanması sürecinde görüşme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu amaçlı örneklemin bir türü olan maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılarak oluşturulmuştur. Bu kapsamda hayat boyu öğrenmeye katılım oranlarına göre üst, orta ve alt grup ile bu gruplardan yedi coğrafi bölge arasından her bölgeden en az bir il olacak şekilde belirlenen on iki ilden bir yönetici, bir eğitici olmak üzere toplam yirmi dört kişi ile görüşme (mülakat) yapılmıştır. Veriler uzman görüşleri doğrultusunda araştırmanın amacına uygun hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmıştır. Verileri analiz ederken nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Bilgisayar ortamında yazıya aktarılan veriler açık kodlama tekniği ve içerik (satır-satır) analizi ile sürekli karşılaştırmalı veri analizine tabi tutularak kodlanmış ve her bir kod için sıklık değerleri hesaplanmıştır. Kod, kategori ve temalardan anlam bütünlüğü sağlanarak yorumlama yoluna gidilmiştir. Yönetici ve eğitici görüşleri ayrı olacak şekilde iki farklı analiz yapılmıştır. Araştırmada bulgulara göre; halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin bireylerin ihtiyacını karşılama durumu yeterli olmakla birlikte yaygın eğitim programlarıyla ilgili güncelleme çalışmalarına ihtiyaç duyulduğu; programların içerik, eğitim durumları, ölçme-değerlendirme ve süre konularında özellikle içerik ve süre alanlarında güncellemeye ihtiyacı olduğu; sisteme eklenmesine ihtiyaç duyulan yöresel ve kısa süreli yaygın eğitim programlarının bulunduğu; yönetsel alanda eğitici ve idareci normları, kurs denetimleri, vb. konularda düzenlemelere ihtiyaç olduğu; bazı alanlarda eğitici bulmada sıkıntılar yaşandığı, bazı yaygın eğitim programlarında da eğiticilerin niteliklerinin çok yetersiz olduğu; fiziksel kapasite sorununun tüm kurumların ortak sorunu olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Özengi (2018)'in yapmış olduğu "Halk eğitimi merkezlerinin kursiyer görüşlerine göre değerlendirilmesi: Amasra Halk Eğitimi Merkezi örneği" isimli araştırmanın amacı "Halk Eğitimi Merkezi kursiyerlerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi ve çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, eğitim ve mesleki durumu vb.) ile olan ilişkisinin belirlenmesi" olarak ifade edilmiştir. Araştırma bu amaçla tarama yöntemi kullanılarak yapılandırılmıştır. Araştırmanın çalışma örneklemini 2015-2016 eğitim öğretim yılında Amasra Halk Eğitimi

Merkezi'nde eğitim gören 2202 kursiyer arasından tesadüfi yöntem ile seçilen 150 kursiyer oluşturmaktadır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve anketle elde edilmiştir. Araştırma verilerinin analizi SPSS 21.0 programı ile yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre “eğitim, mesleki ve gelir durumu değişkeninin kursiyerlerin halk eğitimi merkezinin fiziksel durumu, eğitim öğretim süreci, yaşam boyu öğrenme boyutları üzerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülürken, cinsiyet değişkeninin sadece fiziksel durum boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu; yaş, medeni durum, katılan kurs sayısı ve kurs programı, kurslardan haberdar olma durumuna göre, kursiyerlerin Halk Eğitim Merkezi'nin fiziksel durumu, eğitim öğretim süreci, yaşam boyu öğrenme boyutları üzerinde anlamlı bir farklılık olmadığı” görülmektedir.

Adabaş (2019), Yaşam boyu öğrenmenin sağlanmasında halk eğitim merkezlerinin önemine dair kursiyer görüşlerinin değerlendirilmesi (Bartın Halk Eğitimi Merkezi örneği) isimli çalışmada, yaşam boyu öğrenmenin sağlanmasında Halk Eğitim Merkezlerinin Önemine Dair Kursiyer Görüşlerini belirleyerek değerlendirmek amaçlanmıştır. Araştırmada mevcut durumun ortaya konulmasını sağlayan tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2018-2019 Eğitim Öğretim yılının II. Döneminde Bartın Halk Eğitim Merkezinde açılan kurs programlarına katılan kursiyerler, örneklemi ise bu kursiyerler arasından basit tesadüfi yöntemle seçilen 287 kursiyer oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen "Yaşam Boyu Öğrenmede Halk Eğitim Merkezlerinin Önemine Dair Kursiyer Görüşlerini Belirleme" anketi kullanılmıştır. Veriler nicel analiz yöntemleriyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda Halk Eğitim Merkezleri tarafından açılan kurslara kadınların daha fazla katılım gösterdikleri, yaşam boyu öğrenmenin sağlanmasında Halk Eğitim Merkezlerinin önemine dair kursiyer görüşleri kursiyerlerin cinsiyetine, yaşına, öğrenim durumuna, mesleklerine, gelir durumuna ve daha önceki kurs programlarına katılım durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Yaşam boyu öğrenmenin sağlanmasında Halk Eğitim Merkezlerinin önemine dair kursiyer görüşlerinin, kursiyerlerin katılım gösterdiği kurs programına göre ise anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Selçuk (2020), “Halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslara katılan kursiyerlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri, katılım amaçları ve memnuniyetlerinin değerlendirilmesi (Erzincan örneği)” isimli çalışmada halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslara katılan kursiyerlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri, katılım amaçları ve memnuniyet düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evreni, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında

Erzincan ilinde faaliyet gösteren halk eğitim merkezlerinde açılan sosyal-kültürel ve mesleki-teknik ağırlıklı kurslara katılan 672 kursiyerdir. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesi için anket formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda halk eğitim merkezlerinde verilmekte olan kurslara devam eden kursiyerlerin meslek edinme, günlük yaşamlarında değişiklik yapma düşüncesi, kurslara katılarak yaşadığı stres ve sıkıntılı durumdan kurtulma, kişisel özelliklerini geliştirme, çevresi tarafından takdir edilme, yeni insanlarla tanışma isteği günlük yaşamda değişiklik yapma isteği gibi nedenlerin oldukları belirlenmiştir. Kursiyerler, halk eğitim merkezindeki kurslardan, yöneticilerin tutumları, öğretmenlerin yeterli olmaları, kursta anlatılan konuları anlayabilme, kursların kendilerinin ve toplumun beklentilerini karşılayabildiği, çalışma hayatlarına katkı sağladığı düşüncelerinden dolayı kurslardan memnun oldukları tespit edilmiştir. Araştırmada ayrıca kursiyerlerin medeni durumları, çocukları olma durumları, eğitim durumları, daha önce halk eğitimi merkezlerinin açtığı kursa katılma durumları, katıldıkları kurs türü, farklı bir konuda başka bir kursa katılmayı düşünme durumları ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Başkan (2021), “Halk Eğitimi Merkezlerinde Görev Alan Sınıf Öğretmenlerinin Yetişkin Eğitimine İlişkin Görüşleri” isimi araştırmanın amacı; halk eğitimi merkezlerinde görev alan sınıf öğretmenlerinin yetişkin eğitime ilişkin görüşlerini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma modellerinden, temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, ölçüt örneklem yoluyla belirlenmiş katılımcılarda; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kadrolu veya sözleşmeli sınıf öğretmeni olması, halk eğitimi merkezlerinde çalışmış ya da çalışıyor olması ölçütleri aranmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu 20 katılımcı oluşturmuştur. Araştırmada; veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmış ve veriler ses kaydı olarak toplanmış, ses kayıt cihazı için izin alınamayan öğretmenlerle yapılan görüşmelerdeki bulgular öğretmenlerin sözlerinin yazıya geçirilmesi suretiyle elde edilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların verdiği cevaplardan tema ve alt tema oluşturulmuştur. Araştırmada yetişkin eğitiminin birey ve toplum için önemli olduğu, yetişkinlerin sorumluluğunun yetişkin eğitimi etkilediği sonucuna ulaşılmış. Ayrıca yetişkin eğitiminde görev alan öğretmenlerin, yetişkin eğitiminin mesai saatlerinin geniş bir yelpazede olmasını, yetişkin eğitiminde blok derslerin yapılabilmesini avantaj olarak gördükleri; kursiyerlerin devamsızlığı, yetişkinlerin eğitim sürecine dâhil edilememesini sorun gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Altan (2022) “Gramsci ve Freire Temelinde Yetişkin Eğitimi Süreçlerine Eleştirel Bir Bakış: HEM Örneği” isimli yetişkin eğitimi süreçlerinin eleştirel perspektiften ele alındığı bu çalışma, nitel araştırma yöntem ve teknikleriyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada; Isparta HEM özelinde toplumsal olgu ve olayların yetişkin eğitimi alanına nasıl yansıdığı, yetişkin eğitimcilerin öğrenme sürecinde nasıl bir rolü olduğu ve sosyal etkileşim alanında paylaşılanların toplumsal, kültürel, ekonomik ve de siyasal yaşantıları nasıl etkilediği eşitlikçi, bilinçlendirici ve özgürleştirici temelde merak konusu olmuştur. Bu bağlamda çalışmanın verileri, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ile sınırlandırılarak Isparta HEM'de hizmet veren yetişkin eğitimciler ile gönüllülük esasına dayalı olarak sahada gerçekleştirilen derinlemesine görüşmelerle elde edilmiştir. Elde edilen veriler ise Kategorik İçerik Analizi Perspektifiyle çözümlenmiştir. Yetişkin eğitimi, toplumsal olay ve olgulardan, ideolojilerden yalıtılmış, kendi başına varlık bulan bir alan olarak düşünmek mümkün değildir. Özellikle 1980 sonrası yeni liberal ideolojiyle birlikte muhafazakâr anlayışın aile, din, hukuk gibi toplumsal kurumlara yansıdığı gibi ülkemizde yetişkin eğitiminin en yaygın kamu uygulama sahası olarak Halk Eğitimi Merkezlerinin plan ve uygulamalarına da yansıdığı bir gerçektir. Bu bağlamda Halk Eğitimi Merkezleri, yetişkin bireyler için bir yandan hızlıca ulaşılan sertifikalarla "istihdam ışığı" olarak görülürken diğer yandan da özellikle kadın yetişkinler için geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini sekteye uğratmadan sosyalleşme amacıyla "evden çıkış kapısı" olarak nitelendirilmektedir. Yetişkin bireylerin öğrenme süreçlerinin ise eğitimin pedandragojik boyutu geri planda bırakılarak andragojik ilke ve tekniklerden çok pedagojik ilke ve tekniklerle yürütüldüğü görülmektedir. Yetişkin eğitiminin pedagojik ilke ve tekniklerle yürütülmesi de söz konusu alanın bilinçlendirici, sorgulayıcı ve de özgürleştirici yönüne ket vurmaktadır. Dolayısıyla yetişkin bireyler, öğrenme sürecinde edindikleri bilgi, beceri ve deneyimleri toplumsal, kültürel, ekonomik ve siyasal yaşantılarında sınırlı farkındalıkla kullanmaktadır.

Culuk (2022) tarafından yapılan “Halk eğitimi merkezlerinde uygulanan piyano eğitimi kurs programlarının içerik ve kazanım boyutlarına ilişkin incelenmesi” adlı araştırma genel tarama modelinde ve durum tespitine dayalı betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın amacı; Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün 24.10.2011 tarih ve 090 sayılı makam onayı ve 03.11.2016 tarih ve 12400540 sayılı yazısıyla güncellenmiş Müzik ve Gösteri Sanatları Alanı Piyano Eğitimi 1-2-3-4-5-6-7 ve 8 kurs programlarının içerik yönünden incelenerek kazanımların belirlenmesidir. Gerçekleştirilen bu çalışmada; piyano kursu programlarında konulara ait kazanımların belirlenmediği ve söz konusu programlarda

iyileştirilmeye açık dikkat çeken hususlar tespit edilmiştir. Araştırmada; söz konusu kurs programlarında işlenecek konuların tekrar ele alınması ve konulara ait kazanımların belirlenmesi sonucuna varılmıştır. Gerçekleştirilmesi düşünülen bu çalışma için değişik üniversitelerden bir araya gelecek eğitim bilimi uzmanları, sahada çalışan alan uzmanları ve araştırmacılardan oluşan modül yazma ve program geliştirme grupları etkin bir şekilde çalışılması gerektiği ifade edilmiştir. Komisyon tarafından hazırlanacak programlarda, daha önce uygulanan programların kuvvetli ve zayıf yönlerinin tespiti yapılarak yapılandırılması; onaylanan programların uygulanma aşamasında tespit edilen sorunlarının da aynı komisyon tarafından eksikliklerinin giderilmesi ya da gerekli görüldüğü takdirde söz konusu programın yenilenmesi; programların verimliliği ve başarıya ulaşması açısından oldukça önem arz ettiği ifade edilmektedir.

Fakuç (2022), “Muhasebe eğitiminde halk eğitimi merkezlerinin rolü: Bilecik Halk Eğitimi Merkezi uygulaması” isimli çalışmasıyla Bilecik Halk Eğitimi Merkezi'nde açılan Genel Muhasebe kurslarında verilen eğitimin durumunu ve güncelliğini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışmada kursiyerlerin katıldıkları kursun ders içeriği, dersi veren öğretmen ve aldıkları kurs hakkındaki genel olarak algıları, katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumları ve kurs dönemleri demografik özellikleri açısından değerlendirilmiştir. Analizler IBM SPSS istatistik programı ile yapılmıştır. Bilecik Halk Eğitimi Merkezi'nde kurs alan ve ankete katılan kursiyerlerin verdikleri cevapların frekans ve ortalama sonuçlarına göre kursiyerlerin bu kursa katılma nedeni olarak çoğunluğunun yeni bir şeyler öğrenmek ve mesleki bilgi edinmek istemeleri nedenlerini belirttikleri görülmüştür. Yapılan T Testi analizlerinde ise kursiyerlerin cinsiyet, yaş, eğitim durumları ve katıldıkları kurs dönemleri açısından genel olarak aldıkları muhasebe eğitimi sorularına verdikleri cevaplara göre aralarında istatistikî fark olmadığı tespit edilmiştir. Halk Eğitimi Merkezinin fiziksel şartlarının iyileştirilmesinin kursu daha verimli hale getireceği kursiyerlerce belirtilmektedir. Ayrıca kursiyerler Halk Eğitim Merkezlerinde bilgisayar laboratuvarları imkânı sağlanarak Genel Muhasebe derslerini farklı muhasebe paket programları ile almak istediklerini de belirtmektedirler.

Yurt içinde yapılan araştırmalar incelendiğinde daha çok hayat boyu öğrenme alanına eğildiği görülürken halk eğitimi merkezleri ile ilgili yapılan araştırmaların ise çoğunlukla nicel yöntemler kullanılarak yapıldığı görülmektedir. Yapılan araştırmaların pek çoğu halk eğitimi merkezlerinde görev yapan yönetici ve eğitimcilere yönelik hayat boyu öğrenme algısı veya bazı değişkenleri belirlemek için ölçek veya anket uygulandığı görülürken kursiyerlere

yönelik sınırlı sayıda araştırma bulunduğu ve bu yönde yapılan araştırmalarında nicel yöntemler kullanılarak yapılandırıldığı söylenebilir. Bu araştırma hedef kitlesi açısından kursiyerlere yönelik yapılan sınırlı sayıda araştırmayla benzerlik gösterirken kullanılan yöntem ve teknikler açısından halk eğitimi merkezleri ile ilgili yapılan araştırmaların pek çoğundan farklılık göstermektedir. Bu araştırma da nitel yöntem desenleri kullanılmış olup kursiyerlerle yüz yüze görüşmeler yapılmış ve içerik ve betimsel analiz yapılarak araştırma bulguları ortaya koyulmuştur. Ayrıca kuramsal çerçeve kısmında halk eğitimi merkezlerini ele alan diğer araştırmalar yalnızca halk eğitimine yönelirken bu araştırma hayat boyu öğrenme ile başlayıp genelden özele giderek halk eğitimine doğru inen bir sıralama izlemiş ve geniş bir kuramsal çerçeve çizmiştir. Bu bakımdan da araştırma diğer araştırmalardan farklılık göstermektedir.

2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Türkiye dışında bu çalışmanın konusuyla ilgili olarak yapılan araştırmalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır.

De La Harpe ve Radloff (2000), yaptıkları “Informed Teachers And Learners: The Importance Of Assessing The Characteristics Needed For Lifelong Learning” isimli araştırma “öğrenmenin bilişsel, üst bilişsel, motivasyonel ve duyuşsal yönlerinin hem niceliksel hem de niteliksel yöntemlerle nasıl değerlendirilebileceğini ve bu değerlendirmenin sonuçlarının yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen öğrenme, öğretme ve değerlendirme uygulamalarını nasıl etkileyeceğini incelemeyi” amaçlamaktadır. Araştırmanın sonucunda ise kişilerin hayat boyu öğrenme ile ilgili temel becerileri geliştirebilmek için hazırlanan eğitim programlarının içeriğinde bir bölüm olarak hayat boyu öğrenmenin de bulunması gerektiği ortaya koyulmuştur.

Loads (2007), yapmış olduğu “Effective Learning Advisers Perceptions Of Their Role In Supporting Lifelong Learning” isimli araştırma üniversitelerdeki öğretim elemanlarının hayat boyu öğrenmeye dair görüşlerini ortaya koymayı hedeflemiştir. Araştırmanın sonuçları “öğretim üyesi ve aynı zamanda etkili öğrenme danışmanı olanların hayat boyu süren bu becerileri; çalışmış oldukları kurumun atmosferinden ve toplumsal çevresinden etkilenmiş oldukları ayrıca öğretim üyelerinin dolaylı etkileşim ile hayat boyu süren bu becerileri pasifleştirdikleri görülmüş, kişisel gelişimde hayat boyu devam eden öğrenmenin doğrudan etkileşimle kişisel gelişime katkı sağladığı” olarak ortaya koyulmuştur.

Einstein (2008), Capella Üniversitesi'nde hazırladığı “Creating Lifelong Learning: Implications for Instructional Design”¹ isimli çalışmasına göre “Baby Boomer” kuşağı (1946 ve 1964 yılları arasında doğan 77 milyon Amerikalıdan binlercesi) her gün 60. yaş gününü kutlamaktadır. Bu kuşak, emeklilik yaşına yaklaştığında durumun farklı olması beklenmektedir. Büyük ihtimalle çoğu emekli olmak dışında yeni uğraşlar ve ilgi alanları ile uğraşacaklardır. Büyük bir yüzdesinin yeni bir kariyere yönelik eğitim alacağı, eski veya yeni hobileri keşfedeceği ya da resmî ve gayri resmî eğitim ortamları aracılığıyla sosyal etkileşim ihtiyacını yerine getireceği beklenmektedir. Bu araştırma, ileri yaştaki yetişkinlerin öğrenme gereksinimlerini, motivasyon kaynaklarını ve öğrenmeye engel olan nedenleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada nitel yöntem kullanılmıştır. Yaşları 61 ile 85 arasında değişen on çalışma katılımcısı seçilmiştir ve detaylı görüşmeler yapılmıştır, bulgular analiz edilmiştir. Bu çalışmada bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerinin desteklenmesinin önemi ile yaşam boyu öğrenen bireylerde mentorluğun önemi vurgulanmaktadır. Hayatta önceden öğrenilmiş olan dersler ve kurulan mentor-ilişkileri, katılımcıların hayatlarının çoğunda büyük bir etkiye sahip olmuştur. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, öğretim tasarımcıları ve yaşam boyu öğrenme programı planlayıcıları, öğrenme materyalleri tasarlamak ve ileri yaştaki yetişkinlere uygun programları uygulamak için daha donanımlı ve nitelikli olmalıdır. Bireylerin öğrenme gereksinimlerine uygun olacak programı tasarlamalıdır ve eğitim yöntemi geliştirmelidir.

Jansen-Simmermon (2009), “A Study Of A Two-Year College And How It Fosters Lifelong Learning And Empowerment” isimli çalışmasında “Kilian Community Üniversitesinin yaşam boyu öğrenmeyi nasıl teşvik ettiğini ve yaşam boyu öğrenmenin nasıl güçlendirildiğini incelemeyi” amaçlamıştır. Araştırma nitel yöntem desenleri ile yapılandırılmış olup 10 kişilik bir örneklem belirlenmiş ve örneklemde yer alan bu 10 kişinin görüşlerini belirlemek için yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Veriler içerik analizi ve betimsel analiz kullanılarak analiz edilmiş ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda katılımcıların eğitimlerini bir üst aşamaya taşımak istedikleri ve hayat boyu öğrenme noktasında bu kazanımı elde etmiş bir birey olma niteliği kazandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

“Promouvoir l’accessibilité de l’information pour l’apprentissage Tout au Long de la Vie”² isimli Fransızca rapora göre (22-24 Haziran 2011 tarihinde Copenhague / Danimarka’da

¹ Yaratıcı Hayat Boyu Öğrenme: Öğretim Tasarımı İçin Çıkarımlar Dergisi.

² Hayatı Boyu Öğrenme İçin Bilgiye Erişimi Desteklemek.

yapılan İ-ACCES Konferansı'nın sonuç raporu.) Avrupa ülkelerinde ulusal ve uluslararası Hayat Boyu Öğrenme ile yapılan çalışmaların bilgi paylaşımı ve kurumlar arası iş birliği ile ilgili kilit soruları ve ortak çözüm önerilerini içermektedir. Bu konferansa Almanya, Belçika (Flaman ve Frankofon toplumları), Kıbrıs, Danimarka, İspanya, Estonya, Fransa, İrlanda, İzlanda, İtalya, Letonya, Litvanya, Malta, Norveç, Hollanda, Polonya, Portekiz, Birleşik Krallık (İngiltere, Korsika), Slovenya, İsviçre ve İsveç olmak üzere 21 ülke katılmıştır. 70 uzman konu ile ilgili çalışmalar yapmış ve temel olarak Hayat Boyu Öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalarda bilgiye ulaşım imkânlarını iyileştirme amaçlanmıştır. Rapor sonuçlarına göre; bilgiye erişim, engelli veya engelsiz her öğrencinin temel hakkıdır. Belirli bir eğitim ihtiyacı için daha fazla bilgisayar teknolojisi kullanan bir toplumda bilginin paylaşılabılır olması şarttır. Herkesin eşit katılım hakkına sahip olmasını sağlamak için bilginin herkes tarafından ulaşılabilir ve kullanılabilir olması gerekmektedir.

Meyer (2011), "The Positive and Negative Effects of Testing in Lifelong Learning Doctoral Dissertation" isimli araştırmasında bir ölçme ve değerlendirme aracı olan sınavların hayat boyu öğrenme üzerindeki pozitif ve negatif etkilerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 18-25 yaş arası 60 tane genç üniversite öğrencisi, 18-25 yaş arası 60 tane genç yetişkin birey ve 55-65 yaş arası 60 tane yaşlı yetişkin birey oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda yaşam boyu öğrenme sürecindeki sınavlarda önceki öğrenmelerin ve eğitim durumunun olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Rowland (2011), Walden Üniversitesi'nde hazırladığı "The Influence of High Stakes Testing and Test Preparation on High School Students' Perspectives on Education and Lifelong Learning" isimli araştırmasında, 2002 tarihli Geride Hiçbir Çocuk Kalmasın Yasası ile Amerika Birleşik Devletleri'ndeki okullarda farklı sınav uygulamaları ve sınavlara yönelik hazırlık faaliyetlerine yönelik girişimler başlamıştır. Bu uygulama ayrıca sınav programına yönelik yetkinlik ve becerilerin geliştirilmesini hedefleyen bir program dâhil etmiştir. Bu nitel çalışma önemli geçme (kur atlama ve sınıf geçme) sınavlarının ve sınav hazırlık programlarının 12. Sınıf öğrencilerinin eğitim ve yaşam boyu öğrenme kavramına yönelik algısını etkilemiştir. Bu çalışma, paylaşılan deneyimlerin kişilerin davranışlarını şekillendirdiği ve değiştirdiği yaklaşımını benimseyen Vygotsky'nin sosyal yapısalcı kuramının altını çizmektedir. Veriler üç tane odak gruptan (toplam 16 katılımcı olmak üzere) toplanmıştır. Sonuçlar öğrencilerin formal eğitim konusunda olumsuz düşüncelere olduğunu fakat yaşam boyu öğrenme konusunda motivasyonlarının yüksek olduğunu ortaya

koymaktadır. Öğrenciler sınav uygulama faaliyetleri verimsiz olarak değerlendirmiştir ve okulda yapılan sınavların öğrencilerin bilgi birikimlerini ölçmek için yeterli ölçüm araçları olmadığını dile getirmiştir. Öğrencilerin beklenti ve taleplerini karşılamak için politika yapıcılar ve eğitimcilere belirli görevler düştüğü belirtilmiştir.

Taylor (2013), Keele Üniversitesi'nde hazırladığı “Learning in Later Life: Using Life Biography to Investigate the Inter-Relationship of Learning and Life Course Capital” isimli çalışmasında Birleşik Krallık'taki mevcut demografik özellikler, yaşlı insanların nüfusun önemli bir bölümünü oluşturduğu zorlu bir tablo sunmaktadır. Özellikle yaşlı insanlar, emeklilik olarak inşa edilen hayat kursun bir noktasında ücretli çalışmanın dışında daha uzun bir süre geçiriyorlar. Giderek artan bir şekilde, bazı yaşlı yetişkinler, sosyal olarak bağlı kalmak, aktif ve salt zevk almak için bir araç olarak öğrenmeye geri dönüyorlar. Daha sonraki yaşamda öğrenmenin önemi ve önemini anlamaya çalışan araştırmalar birbirinden tamamen farklıdır ve buna ek olarak bu fenomeni araştırmaya çalışan uzunlamasına veya biyografik araştırmaların eksikliği vardır. Hayat boyu öğrenmenin emekli ve yaşlı yetişkinlerin hayatında doldurduğu büyük bir boşluğa vurgu yapılan bu tezde bildirilen araştırma, emekli yaşlıların öğrenme deneyimlerini nasıl anlattıklarını ve bu deneyimi yaşam kursu sermayesine ilişkin karşılıklı ilişkiyi inceleyerek keşfederek daha sonraki yaşam öğrenimlerine yeni bakış açıları sunmayı amaçlamaktadır.

Greger ve Przybylska (2014), “Adult Education in Poland”³ adlı kitabında Polonya’da devlet okulları ile ilgili kanunların, okullara her düzeydeki örgün eğitim faaliyetini yürütme yetkisi verdiğini ve buna ek olarak bu okulların, geniş bir çerçevede okul dışı eğitim programlarını açabildiklerini belirtmiştir. Bu amaçla okulların iş ve işçi bulma kurumu ve özel sektördeki girişimlerle birlikte çalıştığı ifade edilmiştir.

Hunde ve Tacconi (2014), yapmış oldukları “Teacher Educators’ Practices From The View Of Building Lifelong Learning Capabilities In Student Teachers” adlı çalışmalarında öğretmen adaylarının hayat boyu öğrenme becerilerini geliştirmek amacıyla öğretim üyeleri tarafından yapılan çalışmalara ilişkin eğitimcilerin deneyimlerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi 12 öğretmen eğitimcisi ve 14 öğretmen adayıdır. Araştırma sonucunda plan ve programların daha etkili hale getirilmesi ve uygulanması ile öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme becerilerinin gelişmesinin sağlanabileceği tespit edilmiştir.

³ Polonya’da Yetişkin Eğitimi.

McCormick, (2016), Belfast Queen's Üniversite'sinde hazırlamış olduğu “Active Ageing and Later Life Learning: a Qualitative Study of İnformal Education and the Engagement of the Older Learner”⁴ isimli çalışmasında yetişkinlerin resmî olmayan öğrenme süreçlerinin nasıl desteklendiği araştırılmıştır. Kuzey İrlanda bağlamında yapılan çalışmada özellikle orta sınıf emeklilerinin bu durumu nasıl yorumladıkları üzerinde durulmuştur. Resmî olmayan öğrenmeye artan bir ilgi vardır. Çoğunluğunu orta sınıf emeklilerin oluşturduğu 22 kişilik bir grupta yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Katılımcıların hepsi 60 yaş üzerinde ve emeklidir. Nitel çalışma ile derinlemesine analiz yaparak sonraki öğrenmenin yetişkin yaşlılar üzerindeki etkisi ortaya konmuştur. Emeklilik sonrası resmî olmayan eğitime katılan orta sınıf emekliler sadece bilgi ve beceri elde etmediler aynı zamanda bu öğrenme onlara farklı bir bakış açısı kazandırmıştır. Bu sebeple çalışma grubundaki emekli yetişkinlerin sadece aktif yaşlanmayı değil aktif öğrenmeyi de destekledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Prakash, Sharma, Advani (2019), birlikte yapmış oldukları araştırmada andragojik ilkelerin yetişkin eğitiminde kullanımını ele almışlar ve bunu araştırmaya yönelik olarak da yetişkin bireylerin genel özelliklerini betimlemişlerdir. Araştırmada, yetişkin bireylerin sahip oldukları özellikler şu şekilde ifade etmişlerdir: yetişkin bireyler kendi kendini yönetir, yetişkin bireyler özerktir, yeni şeyler öğrenmeye isteksizdir ve en önemli özellik olarak ise yetişkin bireyler bilginin hızlı bir şekilde uygulanmasına odaklanırlar. Yetişkin bireyler genellikle hedef odaklıdır. Ayrıca araştırma sonuçlarından yola çıkarak yetişkin eğitiminde farklı teknikler kullanılmalı, fikirlerin tartışılmasına ve yetişkinlerin eğitim sürecine aktif olarak katılmaları sağlanmalı yetişkin öğrenci her zaman motive edilmeli ve olumlu geribildirimle desteklenmeli, öğrenme her zaman katılımcının hedefiyle ilişkilendirmeli önerilerinde bulunulmuştur.

Novitri & Aini (2020), birlikte yapmış oldukları araştırmada yetişkin eğitime katılanların motivasyonlarını ele almış ve yetişkin eğiticilerin andragojik yeterliliğine, öğrenme motivasyonunun tanımına ve eğitmenin andragojik yeterliliği ile eğitime katılanların öğrenme motivasyonu arasındaki ilişkiye genel bir bakış açısı kazandırmayı amaçlamıştır. Araştırma bulgularından yola çıkarak eğiticinin andragojik yeterliliğinin ve katılımcıların öğrenme motivasyonunun düşük olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

⁴ Aktif Yaşlanma ve İleri Yaşlarda Öğrenme: Resmî Olmayan Eğitim ve Yetişkin Olan Öğrencilerin İlişkisi Üzerine Nitel Bir Çalışma.

Yurt dışında yapılan araştırmalar incelendiğinde çalışmaların daha çok hayat boyu öğrenme temeline dayandığı ve hayat boyu öğrenme özelinde araştırmalar yapıldığı halk eğitimi merkezlerinde yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmadığı görülmektedir. Bu araştırma ise Türkiye Cumhuriyeti'ne özgü geleneksel kurumlar olarak nitelendirilebilen halk eğitimi merkezleri genelinde yapılandırıldığı için yurt dışında yapılan araştırmalardan ayrılmaktadır.

Yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalar tümüyle incelendiğinde, yurt içinde halk eğitimi merkezlerine yönelik yapılan araştırmalar çoğunlukla halk eğitim merkezlerinde görev yapan eğiticilere ve yöneticilere ve onların hayat boyu öğrenme algılarına yönelik olarak yapılandırılmıştır. Yurt dışındaki araştırmalar ise genel itibariyle hayat boyu öğrenme alanıyla ilgili olup Türkiye'deki halk eğitimi merkezlerine benzer veya farklı herhangi bir kuruma yönelik değildir. Bu araştırma halk eğitimi merkezlerine ve bu kurumlarda eğitim alan kursiyerlere yönelik olması sebebiyle ve nitel yöntemler kullanılarak yapılandırıldığı için tüm bu araştırmalardan farklılık göstermektedir.

III. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin kursiyer bakış açısıyla değerlendirilmesine ilişkin kavramsal temeller yer almaktadır. Kuramsal çerçeve başlığı altında halk eğitimi merkezlerinin hayat boyu öğrenme çatısı altında yer alması nedeniyle genelden özele gidilmiş ve hayat boyu öğrenme kavramı, hayat boyu öğrenmenin tarihsel gelişimi, halk eğitimi merkezleri ve halk eğitimi merkezlerinde kullanılan öğretim programlarına yer verilmiştir.

3.1. Hayat Boyu Öğrenme

Bu bölümde araştırmanın hayat boyu öğrenme ile ilgili kavramları, kapsamı ve tarihsel gelişimi konuları ele alınmıştır.

3.1.1. Hayat Boyu Öğrenme Kavramı

Hayat boyu öğrenme kavramı, kapsam olarak bir insanın hayatı boyunca edinmiş olduğu tüm formal, informal ve non-formal eğitimleri kapsadığı için hayat boyu öğrenme kavramının tanımlanması ve çerçevesinin çizilmesi bilim insanları tarafından üzerinde oldukça uğraş verilen bir alan olmuştur. Tarihte hayat boyu öğrenme kavram 1800'lü yıllarda ilk defa Grundtvig tarafından kullanılmıştır. Dolayısıyla Grundtvig, hayat boyu öğrenme geleneğinin kurucusu olarak kabul görmektedir. Çek öğretmeni Comenius'un görüşleri de hayat boyu öğrenme kavramının temellerini oluşturmuştur (Wain'den aktaran Gencel, 2013). Oldukça eski olan hayat boyu öğrenme kavramının okullaşmadan bile önce var olduğu Griffin

tarafından savunulmuştur (Giffin'den aktaran Beycioğlu ve Konan, 2008). Hayat boyu öğrenme kavramı geniş bir alanda kabul gören ve oldukça geçerliği olan bir kavram olmasına rağmen tam olarak belirgin ve sınırları çizilemeyen bir kavram olduğu için pek çok araştırmacı bu durumdan yakınmıştır. Konu üzerinde çalışmış en eski araştırmacılardan biri olan Gelphi (1984), kavramsal açıklığın yoksunluğundan şikâyet etmiş ve hayat boyu öğrenme kavramının açık bir biçimde tanımlanmasının gerekli olduğunu ileri sürmüştür (Asin ve Chapman, 2000:2). Gelphi'nin ileri sürdüğü sorun mesleki eğitim, teknik eğitim ve bakıcılık eğitimi gibi terimlerde anlam ve uygulanabilirlik açısından oldukça açık olmasına rağmen aynı açıklığın hayat boyu öğrenme terimi için söz konusu olmadığı görülmektedir. Richard Bagnall bu kavramı açıklamak için yaklaşımlar arasındaki çeşitli farklılıkların üzerinde durmuş ve terime açıklık getirmek için hayat boyu öğrenme fikrinin en az dört ana işlevinin literatürde bu terime karşılık olarak yazıldığına dikkatleri çekmektedir (Bagnall'dan aktaran Asin ve Chapman, 2000). Bu işlevler;

1. Bireyin, yetişkin hayatında kendini idare etmeye hazırlanması,
2. Eğitimin, bireyin tüm yaşantısına yayılması,
3. Bireyin hayat tecrübesinin, eğitim işlevi görmesi,
4. Eğitimin, hayatın tamamı ile kimlik bulması.

Genel itibariyle bu dört temel işlev ile açıklanmaya çalışılan hayat boyu öğrenmenin amacı, her bir birey için bir öğrenme kaynağı haline gelerek toplumun temelden değişmesini sağlamaktır. Bu yaklaşımla birlikte hayat boyu öğrenmenin kökeninde yer alan temel anlamının anlaşılmasında somut bir anlam oluşturmak amaçlanmıştır (Cropley'den aktaran Asin ve Chapman, 2000).

Dehmel hayat boyu öğrenme kavramını “Avrupa Birliği'nin eğitim politikası alanında popülerleşmiş bir slogan” olarak değerlendirmektedir. Edwards ve Boreham hayat boyu öğrenmeyi, “Avrupa Birliği'nde önemli bir çekici güç olarak nitelenen...” ve yaşanan nüfusu ekonomik bir potansiyele dönüştürmeyi hedefleyen bir olgu olarak değerlendirmektedirler. Jarvis ve Wain de kavramı, 1970'ler ve 1980'lerde yöneldiğimizi söyledikleri “hayat boyu eğitim” ve “öğrenen toplum” olgularıyla birlikte ele almaktadır (Beycioğlu ve Konan 2008). Colardyn'e göre ise “Avrupa toplumu için hayatsal” olarak tabir edilen hayat boyu öğrenme kavramının çoğunlukla “hayat boyu eğitim”, “ileri eğitim”, “sürekli eğitim”, “yetişkin eğitimi”, “liberal eğitim”, “sürekli mesleki eğitim” ve “meslekte eğitim” gibi kavramlarla

birlikte yakın anlamlı ve ya eş anlamlı kullanıldığı ifade edilmektedir (Beycioğlu ve Konan 2008). Rogers “herkesin ağzına sakız olan” ve “muğlak ve esnek...” ifadeleriyle hayat boyu öğrenme kavramı ve toplumsal dönüşümü çalıştığı makalesinde, “Varoşlardan kaçmak mı, yoksa varoşları değiştirmek mi?” sorusuna cevap olarak da hayat boyu öğrenmeyi toplumun varoşlarını değiştirecek bir cevap olarak gördüğünü ifade etmiştir. Rogers’ın “Batı işgücünü güçlendirmeyi ilk hedef olarak...” aldığını düşündüğü hayat boyu öğrenme kavramını, Crowther, Avrupa özelini değerlendirirken hayat boyu öğrenmeyi, üye ülkeleri ekonomik bir pazara dönüştüren Avrupa kapitalizminin bir aracı olarak görmektedir. Benzer şekilde Green’de uluslararası beyin takımlarının (think tank) organize ettiğini ve bir bütün şeklinde uygulamaları için hükümetlere ya da OECD, Dünya Bankası ve Avrupa Birliği gibi oluşumlara önerdiğini belirttiği hayat boyu öğrenmeyi, global bir “ticari mal” olarak ele almaktadır (Beycioğlu ve Konan 2008).

Baptiste (1999) hayat boyu öğrenmeye farklı bir objektifle yaklaşarak eşitsizliğin, açlığın, işsizliğin ve sağlık sorunlarının dünya nüfusunun çoğunu etkilediği günümüzde, eğitimcilerin enerjilerini zengin toplumları daha da zenginleştirmeyi hedefleyen, hayat boyu öğrenme gibi daha sonra düşünülmesi gereken konular arasına yönlendirmelerinin ne kadar anlamlı olduğunu sorgulamıştır. Ayrıca Baptiste (1999: 95) hayat boyu öğrenmeyi, “en kusursuz etik tuzak” ve “gelişen teknolojinin, bilgi devriminin ve küreselleşmenin emriyle” biçimlenen bir olgu olarak değerlendirmiştir. Hodgson’a göre hayat boyu öğrenme, “doksanlı yıllarda değişen, korkutan ve bilinmeyen teknolojik, ekonomik, sosyal ve siyasi çevreye karşı bir tepki, hatta bir savunma mekanizması...”dır. Hayat boyu öğrenme kavramının insanın ve insana dair şeylerin gelişimiyle ilgili kısımlarına odaklanan Stehlik ise hayat boyu öğrenmeyi, “hayat içinde nasıl öğrenebileceğimizi öğreten okul çağlarının dışında, yeni durumlara karşı oluşturduğumuz öğrenme yaklaşımlarımız” olarak değerlendirmektedir. Jarvis’in, önünde yer alan “hayat boyu” nitelemesini çok abartılı bulduğunu belirttiği bu olguyu Preece, “değişimler tarafından yönetilmek yerine, değişimleri yönetmemizi sağlayacak” bir yardımcı olarak uygun gördüğünü belirtmektedir (Beycioğlu ve Konan 2008). Antikainen’e göre, hayat boyu öğrenme yalnızca hayatımız boyunca devam eden bir öğrenme değil, aynı zamanda hayatın her alanına yayılan ve “beşikten mezara kadar süren” bir öğrenmedir (Titmus, 1989). Kumar (2004) ise, hayat boyu öğrenmeyi “hiçbir ülkenin kültürel, sosyo-politik gelişiminin ve sürdürülebilir ekonomisinin geleceğinde yaratacağı etkiyi görmezden gelemeyeceği” bir durum olarak görmektedir. Jackson hayat boyu öğrenme kavramını; evde, iş ortamında, sosyal çevrede veya eğitim kurumlarında programlanmış veya tesadüfi, formal ya da informal olarak

içinde bulunduğumuz öğrenme yaşantıları olarak değerlendirmektedir (Aksoy, 2013). Ottersten de hayat boyu öğrenmeyi “ekonomik ve sosyal süreçlerin tam da kalbinde” görmektedir. Aitchison, kendi ülkesi özelinde değerlendirdiği hayat boyu öğrenme kavramını, “çoğu kişinin hiç eğitim almadığı ırkçılık sonrası Güney Afrika’da görülen (güzel) bir düş” olarak ifade ederek yaşadığı toplumun durumuna uygun bir hayat boyu öğrenme tanımlaması yapmıştır (Aksoy, 2013).

Yavuz-Konokman ve Yanpar-Yelken (2014) çalışmalarında ilk defa hayat boyu öğrenme kavramının 1929 yılında Basil Yeaxlee’in ortaya koyduğunu belirtmişlerdir. Chapman ve Aspin (2005) hayat boyu öğrenmenin, insanlara var olan bilgilerini güncellemeleri kendilerini yenilemeleri için verilen bir imkan olduğunu belirtmişlerdir. Hayat boyu eğitim kavramında en temel öğenin *hayat boyu* kelimesi olduğunu belirten Knapper ve Cropley (2000) hayat boyu eğitimin kişilerin hayatı boyunca öğrenmelerini artırmak için eğitim faaliyetlerinin bazı ilkelerle düzenlenmesini temel aldığını ifade etmiştir. Richardson (1978) hayat boyu öğrenmeyi bireylerin öğrenme fırsatlarını kaçırmayarak hayatlarındaki bilgi, beceri ve ilgilerinin gelişimini sağlayabildikleri bir süreç olarak tanımlamıştır (Beycioğlu ve Konan 2008). Başlangıçta yetişkin eğitimi kavramı bünyesinde şekillenen ve gelişen hayat boyu öğrenme, ilerleyen zamanlarda yetişkin eğitiminin niteliğini artırmada önemli bir etkiye sahip olmuş yetişkin eğitiminden çok daha geniş bir kavramdır. Hayat boyu öğrenme kavramı içinde bireylerin kişisel ve mesleki yeterliklerinin gönüllü ve içten motive olmuş bir şekilde hayat boyunca gelişmesi süreci olarak ele alınmaktadır (Toprak ve Erdoğan, 2012).

Türkiye’nin eğitim denince akla gelen en temel ve baş kuruluşu olan Milli Eğitim Bakanlığı (MEB, 2014) ise 2009-2013 Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi’nde hayat boyu öğrenmeyi; “kişisel, toplumsal, sosyal ve istihdam ile ilişkili bir yaklaşımla bireyin; bilgi, beceri, ilgi ve yeterliliklerini geliştirmek amacıyla hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinliği” olarak tanımlamıştır. Ayrıca hayat boyu öğrenme aynı belge de “kişisel, toplumsal, sosyal ve/veya istihdam ile ilişkili bir bakış açısı içinde bilgi, beceri ve yeterlilikleri geliştirmek amacıyla tüm hayat boyunca üstlenilen her türlü öğrenme etkinlikleri” olarak da tanımlanmaktadır.

3.1.2.Hayat Boyu Öğrenmenin Kapsamı

Hayat boyu öğrenme, bireyin kişisel gelişimine yönelik her tür öğrenme ortamından istifade ederek bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar kazanmasını bekleyen bir düşüncenin ifadesidir

(Sönmez, 2007). Hayat boyu eğitim bir sistem iken hayat boyu öğrenme bahse konu bu sistemin temel öğeleri olan içeriği, hedefi ve sonucudur (Aksoy, 2013). Hayat boyu öğrenme; bireylerin hayatları boyunca elde ettikleri bilgi, değer, beceri ve anlayışları artıran ve güçlendiren, bunları gerçek hayata da uygulayabilmeyi sağlayan destekleyici bir süreçtir (Aspin ve Chapman, 2000). Sınırsız öğrenme olarak anılan hayat boyu öğrenme, gönüllü olarak yaşanan, özgüdülemeye dayalı çok yönlü bir süreçtir. Bu doğrultuda beceri elde etme, okul dışında eğitim gibi kavramları içermekte, öğrenmeyi tüm hayat boyu ve mekandan bağımsız olarak devam edecek bir sürece dönüştürmekte ve bir manada bireyler için ikinci bir fırsat sunmaktadır (Soran, Akkoyunlu ve Kavak, 2006). Özgüdülemeye dayalı çok yönlü bir süreç olması da bireylerin hayat boyu öğrenmeye katılmada istekli olmasını gerektiren bir alandır.

Bilginin büyük bir hızla geliştiği günümüzde, öğrenme kişilerin yalnızca mesleki kariyerlerine katkıda bulunan, çocukluk ve gençlik dönemleriyle sınırlandırılmış bir faaliyet olarak görülemeyecek kadar geniş bir kavramdır. Öğrenme bireylerin doğumlarından ölümlerine kadar, hayatlarının tüm aşamalarını ele alan geniş ve uzun soluklu bir süreçtir (Gündoğan, 2003). İnsanlar hayatları boyunca farkında olarak ya da olmayarak her geçen gün yeni şeyler öğrenirler. Bu hayat boyu öğrenmenin doğasından vardır. Hayat boyu öğrenme her zaman ve her yerde gerçekleşen bir zamandan ve mekandan bağımsız bir öğrenmedir. Bu durum bireylerin yaş aralıklarına göre şu şekilde değerlendirilebilir:

0 – 5 yaş: Bu yaşlar arasındaki dönem bireylerin alışkanlıklarının yeteneklerinin ve öğrenmelerinin olduğu ilk dönemdir. Bu yaş aralığındaki çocuklar ailelerinden yaşıtlarından veya sosyal ortamlarından öğrenmelerini taklit yoluyla gerçekleştirirler. Bundan dolayı 0 – 5 yaş arası dönem öğrenmenin en yoğun gerçekleştiği dönemdir.

6 – 24 yaş: Bu dönem aralığı bireylerin ilköğrenim, ortaöğrenim ve üst kurumlarda gerçekleştirdikleri resmi öğrenmelerdir. Bunun yanı sıra bu yaştaki bireyler öğrenmelerini ailelerinden, dini kurumlardan, kitle iletişim araçlarından gerçekleştirirler.

25 – 60 yaş: Bu yaştaki bireyler öğrenmelerini daha çok gezerek, medya üzerinden, çevre ve doğa ile etkileşime girerek resmi olmayan öğrenmeler gerçekleştirirler. Bu yaştaki bireyler kendi problemlerini kendileri çözerek öğrenirler. Bilgi birikimi artan yeteneği duygu ve düşünce dünyası gelişen bireylerin problem çözme becerilerinde büyük bir artış meydana gelir. Bu sayede hayat boyu öğrenme bireylerin kişisel gelişimlerine ve içtimai hayatta karşılaştıkları sorunları çözme becerilerine büyük katkı sağlar.

60 yaş üzeri: Bu yaştaki bireyler daha çok kendi ilgi alanlarına uygun, resim, müzik, spor, el sanatları ve toplum hizmeti gibi gönüllü çalışmalarına katılarak öğrenmelerini gerçekleştirirler. Ayrıca bu kişiler toplu organizasyonlarda, kulüplerde ve derneklerde gönüllü çalışarak öğrenme gerçekleştirirler. Çünkü belli bir yaştan sonra çalışma hayatının dışına çıkmış emekli olmuş bireyler vakitlerinin çoğunu sosyalleşerek ve akranlarıyla paylaşımda bulunarak geçirmeye başlarlar. İşte bu süreçte de hayat boyu öğrenme uygulamaları onların bu ihtiyaçlarına cevap veren önemli bir alandır.

İnsanlar bilgiyi kendilerine ve topluma faydalı olabilmek adına hayat boyunca kendilerini geliştirmeye çalışmışlardır (Aksoy, 2013). Hayat boyu öğrenme olgusunun üç ana ögesi vardır. Bunlar; süreklilik, yaratıcılık ve öğrenme olarak aşağıda açıklanmıştır (Özen, 2011):

Süreklilik: Eğitim insanoğlunun hayatı boyunca belli bir döneminde başlayıp formal ve informal olarak ölümüne kadar devam etmektedir.

Yaratıcılık: Bireyin kendisine ve topluma faydalı olması adına yaratıcılığını geliştirmektir.

Öğrenme: Bireyin kendi çabalarıyla gerçekleştirdiği öğrenme faaliyeti hayat boyu öğrenmenin önemli bir parçasıdır. Bireyin hayatı boyunca formal ve informal öğrenmesi kendi yaratıcılığını geliştirmesi adına önem arz etmektedir. Birey kendi yaratıcılığını geliştirmeyi öğrenirken kendisine ve topluma eş zamanlı olarak katkı sağlamaktadır.

Hayat boyu öğrenmenin tanımının açıklandığı bölümde konuyla ilgilenen pek çok araştırmacı da hayat boyu öğrenme kavramında özgüdü kavramına dikkat çekmiştir. Bireylerin özgüdü bir şekilde istekli bir şekilde olan öğrenme çabalarına hayat boyu öğrenme kurumları katkı sağlamaktadır. Özdisiplini yüksek öğrenmeye istekli kişiler için hayat boyu öğrenme kurumları ülkemizde bu alandaki ihtiyacı gideren büyük öneme sahiptir.

3.1.3. Hayat Boyu Öğrenmenin Geleneksel Öğrenmelerden Farkı

Hayat boyu öğrenme, bireylerin bilgi ve becerilerini yenilemek için gereklidir. Bireylerin yeteneklerini geliştirmesine, aynı zamanda sosyal birliğin artmasına, suçun azalmasına ve gelir dağılımında adaletin sağlanmasına yardımcı olur. Oysa örgün eğitim (ilköğretim, orta öğretim, yükseköğretim) bireylerin ihtiyacını karşılamada tek başına yeterli olamamaktadır. Öğrenenler eğitim sisteminin farklı noktalarından eğitimlerine devam edebilmeli ve istediği yerde bırakabilmelidir. Bireylerin ihtiyaç duydukları bilgileri kazanmaları için bilgiye dayalı, öğretmen merkezli, ezbere yönelten öğretim yerine; yaratıcı, uygulayıcı, hayat boyu süren bir

öğrenme-öğretme modeli geliştirmek gerekmektedir. Geleneksel öğretim yöntemleri öğrenenlere gerekli bilgi ve becerileri kazandırmada ayrıca gelişen ve değişen dünyanın ihtiyaçları karşısında yetersiz kalmaktadır. Dünya Bankası'nın 2003 yılındaki raporunda yer bulan geleneksel öğrenme modeli ile yaşam boyu öğrenme modelinin özellikleri aşağıda Tablo 1'de karşılaştırılmıştır.

Tablo 1

Geleneksel Öğrenme Modeli İle Yaşam Boyu Öğrenme Modelinin Özellikleri

Geleneksel Öğrenme	Hayat Boyu Öğrenme
İlköğretimden yüksek öğretime kadar okullaşma söz konusudur.	Yaşam boyu – okulda, evde işyerinde öğrenme söz konusudur.
Öğretmen bilgi kaynağıdır.	Öğretmen bilgi kaynaklarına ulaşmak için rehberdir.
Öğrenci bilgiyi öğretmenden alır.	Bireyler yaparak öğrenir. Farklı bilgi kaynakları kullanılır
Bilgi kazanılır ve tekrarlanır.	Bilgi uygulanır, yaratıcılık ön plandadır.
Öğrenenler kendi başlarına çalışır.	Öğrenenler gruplarla çalışır ve birbirlerinden öğrenir.
Öğrenme seçenekleri ve yöntemleri sınırlıdır.	Öğrenme seçenekleri ve modelleri çeşitlidir, teknoloji desteklidir.
Testler, belli beceriler kazandıktan sonra uygulanır.	Değerlendirme öğrenme sürecine rehberlik etmek için kullanılır.
Tüm öğrenciler aynı bilgi-beceriyi öğrenir ve aynı davranışı yapar.	Öğretmenler yaşam boyu öğrenenlerdir. Mesleki gelişim eğitim devam eder.
Öğretmenler başlangıçta bir eğitim alırlar, buna hizmet içi eğitim eklenir.	Eğitici-öğretici, hayat boyu öğrenendir. Başlangıçtaki eği ve devam eden meslekî uzmanlık gelişimi, birbiriyle bağlantılıdır.
İyi öğrenenler fark edilir ve daha ileri eğitim için fırsat verilir.	İnsanlar, hayat boyu öğrenme fırsatlarına erişim imkânını sahiptir.

Not: The World Bank Report (2003). Lifelong Learning in the Global Knowledge Economy; Challenges for Developing Countries kaynağından uyarlanmıştır.

Eğitimin amacı, bireylerin hayattaki değişik rollere hazırlanmasına yardım etmek olmalıdır. Geleneksel eğitim sistemi bireylerin zihinlerini olgular ve gerçeklerle doldurmaya çalışmaktadır. Bireyler tüm hayatları boyunca öğrenmeye devam edeceklerse, yalnızca belli bir dönemde çok fazla bilgi yüklemenin bir anlamı yoktur. Hayat boyu öğrenme modeline göre temel eğitim bilgi toplama süreci değil, hayat boyu öğrenen olmak için belli becerilerin kazanıldığı bir başlangıçtır. Bireylere kazandırılması gerekli en önemli beceriler bilgiye nasıl

ve nerede ulaşacağına öğrenme diğer bireylerle etkili bir biçimde çalışma, dilini iyi kullanma vb. olmalıdır (Erdamar, 2015, s.222-223).

Hayat boyu öğrenme ile ilgili bazı yanlış yorumlamalar vardır. Bu yorumların incelenmesi hayat boyu öğrenmenin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir Bunlardan birincisi hayat boyu öğrenmenin yalnızca yetişkin eğitimi ile sınırlı tutulmasıdır. Oysa eğitim tüm yaşamda devam ettiğine göre, her yer bir “öğrenme ortamı”dır. Hayat boyu öğrenme yetişkin eğitimini de kapsamaktadır. Yaşam boyu öğrenme erken çocukluktan ölüncüye kadar, yaşamın tüm dönemlerinde ve farklı öğrenme ortamlarında gerçekleşir (Erdamar, 2015, s.223). İkincisi, hayat boyu öğrenmenin ekonomik gelişim ile doğrudan ilgili belli teknik becerilerin öğretildiği mesleki eğitim ile sınırlandırılmasıdır. Ancak hayat boyu öğrenme yalnızca çalışan bireylere mesleki öğrenme yaşantıları sunmak demek değildir. Bu görüş yaşam boyu öğrenmenin amaçlarını ve doğasını daraltmaktadır. Yaşam boyu öğrenme mesleki beceri kazanmanın yanında bireysel ve sosyal gelişime katkıda bulunan öğrenme etkinliklerini içerir. Yaşam boyu öğrenme bilgi toplumu olmanın en temel özelliklerindendir. Yaşam boyu öğrenme yalnızca ekonomik gelişmeyi sağlamak için kullanılamaz. Yaşam boyu öğrenme “yeni bir yere ulaşmak değil” (to arrive at a new place) “farklı görüş açılarını kazanmaktır” (to travel with a different view). Hayat boyu öğrenme yaşantıları ile dünya görüşü, mantıklı seçimler yapma, bilişsel başarılar ile eğitimsel etkinliklerin niteliği artmaktadır. Hayat boyu öğrenme, insanlara bilgilerini güncelleştirme, her zaman istedikleri ama ilgilenemedikleri etkinlikleri yapma ve bunlardan zevk alma olanaklarını sağlamaktadır. Hayat boyu öğrenme zorunlu eğitim dönemini geçmiş bireylere verilen bir eğitim değildir. Bilişsel ve devinisel gelişim kişinin yaşamı boyunca devam etmelidir. Toplumun ekonomik ve sosyal açıdan ilerlemesi kadar bireylerin gelişimi de önemlidir (Erdamar, 2015, s.223). Üçüncüsü, yaşam boyu öğrenmenin günlük yaşamda tesadüfi biçimde oluşan öğrenmeler olarak görülmesidir. Yaşam boyu öğrenmenin önemli özelliklerinden birisi bireyin isteyerek öğrenmesi ve ne öğrendiğinin farkında olmasıdır (Erdamar, 2015, s.223).

3.2. Hayat Boyu Öğrenmenin Tarihsel Gelişimi

Hayat boyu öğrenme aslında insanlığın varoluşundan beri yaşanan bir süreçtir. İnsanlar doğarlar, büyürler ve ölürlər. İşte bu gelişim ve değişim sürecinde öğrenme kaçınılmazdır. Geçmişten günümüze “beşikten mezara kadar öğrenme” vurgusu tarihin her döneminde dikkat çekmiştir. Ancak hayat boyu öğrenmenin bir kavram olarak gündeme gelmesi ve bu

kavram doğrultusunda içini dolduracak faaliyetlerin yapılması tarihte 20. yy. başlarına denk gelmektedir. Çalışmanın bu bölümünde Avrupa’da ve özellikle Türkiye’de hayat boyu öğrenmenin tarihsel gelişim sürecine yer verilmiştir.

3.2.1. Hayat Boyu Öğrenmenin Avrupa’daki Tarihsel Gelişimi

Avrupa’da hayat boyu öğrenmenin tarihsel gelişimini 2000’de Lizbon’da toplanan Avrupa Konseyi’nde alınan kararlar doğrultusunda meydana gelen gelişmelerle büyük bir gelişim yaşanmıştır. Lizbon Stratejisi olarak anılan kararlarla birlikte Avrupa Konseyi tarafından hayat boyu öğrenmenin hedefleri belirlenmiş ve ardından kabul edilen Hayat Boyu Öğrenme Memorandumu ile hayat boyu öğrenmeyi uygulamaya dönüştürmeyi amaçlayan stratejiler belirlenmiştir. Bu sebeple Avrupa’da hayat boyu öğrenme alanında yaşanan tarihsel gelişimi 2000’den önce ve 2000’den sonra Avrupa’da Hayat Boyu Öğrenme olarak ele almanın anlamlı olacağı düşünülmüştür (Meriç Özgür, 2017).

3.2.1.1. 2000 Yılından Önce Avrupa’da Hayat Boyu Öğrenmenin Gelişimi

Hayat boyu öğrenmenin Avrupa’da bir kavram olarak ortaya çıkışı ve alanda çalışmaların gündeme gelmesi 1900’lü yılların başlarına rastlamaktadır. Hayat boyu öğrenmenin başlangıcı 1919 yılında İngiltere’de *Dünya Yetişkin Eğitimi Derneği*’nin kurulmasına kadar götürülebilir. Bu dernek, silahlı kuvvetler ve kritik sanayilerde görev yapan yetişkinlerin yeniden ve hızla eğitim alabilmeleri adına kurulmuştur. Ve devamında hayat boyu öğrenme çalışmalarının Avrupa’daki tarihi 1929 yılındaki İngiltere-Cambridge’de Dünya Konferansı isimli toplantıya kadar götürülebilir (Aksoy, 2013). Hayat boyu öğrenme kavramı ilk kez John Dewey, Eduard Lindeman ve Basil Yeaxle tarafından 1920’li yıllarda günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası olma fikrinden yola çıkılarak kullanılmıştır. Devamında yetişkin eğitiminin sistemli bir şekilde günümüze kadar gelişinde hayat boyu öğrenme önemi daima vurgulanan bir kavram olmuştur. Böylece eğitim ve öğrenme konusunda okulun kurmuş olduğu egemenliğe karşılık eğitim ve öğrenmenin yaşı yoktur düşüncesi savunulmuş, eğitim ve öğrenmenin zaman ve yer kavramıyla sınırlandırılmayacağı vurgulanmıştır. Lindeman tarafından 1926 yılında yazılan ‘Halk Eğitiminin Anlamı’ isimli eserde, Lindeman “Eğitim yaşamdır.” derken; yaşamın her anında eğitimin söz konusu olduğunu bu nedenle insanın hayatta var olduğu sürece eğitimin bir sonunun olmayacağını ifade eder (Ayhan, 2005). Günümüzde meydana gelebilecek değişimlerin insan ömründen daha kısa olması sebebiyle

verilecek eğitim insanların karşılaşabilecekleri her yeni duruma uyum sağlamalarına yardımcı olmalıdır (Akbaş ve Özdemir, 2002). İkinci Dünya Savaşı'nın sonrasında, eğitimin insani bir hak olarak benimsenmesiyle birlikte eğitimin her türünde ve düzeyinde meydana gelen artış ülkelerin eğitime olan toplumsal isteklerini karşılayamamıştır. Çünkü eğitimin yaygınlaştırılması için gerekli bina, araç – gereç ve öğretmen ihtiyacı karşılanamamıştır. Bu nedenle formal eğitimin verimliliği düşmüştür. Pek çok yazarın “dünya eğitim bunalımı” dediği olgunun altında yatan gerçek neden, eğitim sistemi ve çevresi arasındaki nitel ve nicel uyumsuzluklar olmuştur (Ayhan, 2005).

16 Haziran 1949'da Danimarka'nın kentinde İkinci Uluslararası Yetişkin Eğitimi Konferansı gerçekleştirilmiştir. Bu konferanstan on bir yıl sonra 22-31 ağustos 1960 tarihinde Kanada'da Montreal kentinde, Değişen Bir Dünyada Yetişkin Eğitimi isimli Uluslararası bir konferans gerçekleştirilmiştir. 51 ülkenin katıldığı konferansta yetişkin eğitimi işlev ve amaçları doğrultusunda uluslararası bir şekilde incelenmiştir. Katılımcılar yetişkin eğitiminde mesleki eğitimin de önemine vurgu yapmışlar ve yetişkinlerin düzey ve eğitim amaçları fark etmeksizin yetişkinlerin eğitilmesine yönelik çabaların büyük çoğunluğunu kapsadığı fikrinde hemfikir olmuşlardır. Montreal konferansı, hayat boyu öğrenmenin devlet politikalarında gelecek bir amaç olarak yer aldığı ilk uluslararası toplantı olma özelliğine sahiptir (Lowe, 1985). Bireyin hayatında en değerli öğrenmenin kendisi olduğu vurgulanmış ve bundan hareketle gerçek eğitimin, öğrenilenle birlikte sürdürülebileceği belirtilmiştir. Bu yaklaşım yerini daha sonra eğitimin yeterlilik ve istihdam kazandırma için var olma felsefesine bırakmış ve mesleki eğitimle eşdeğer tutulmuştur. 60'lı yıllarda ise bilimsel, teknolojik, siyasal ve ekonomik gelişimin neden olduğu nitel gelişimi sağlayamayan örgün sistem gerilemiş ve de nicel anlamda öğrenme hakkı olan insana fırsat eşitliğini sunmak adına toplumun öğrenme isteğine gereken desteği verememiştir. Nicel ve nitel uyumsuzluğun yaşanmasından dolayı ağır eleştirilere maruz kalan eğitimin hayat boyu devam eden bir süreç olduğu fikri yeniden benimsenmiştir (Kaya, 2014).

1970'lerle birlikte dönemin gerektirdiği özellikte kişilerin yetiştirilmesi için eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması gerektiğine birçok rapor ve girişimlerde rastlanmıştır. Bu yeni süreçte eğitimin niteliğinden bahsedilirken, eleştirel düşünme, sorun çözme, öğrenmeyi öğrenme, hayat boyu öğrenme, aktif öğrenme gibi kavramlar sorun tespiti ve çözüm önerilerine dair hazırlanan raporlarda sıkça yer almıştır (Polat,2005). Hayat boyu öğrenme, ilk kez 1970 yılında Paul Lengrand tarafından UNESCO Konferansında sunulurken eğitimde

yeniden yapılanmada anahtar kavram şeklinde, “Hayat Boyu Öğrenmeye Giriş” isimli bir bildiri ile dikkatleri çekmiştir. 1972 yılında Uluslararası Eğitimi Geliştirme Komisyonu’nu tarafından hayat boyu öğrenmenin önemine dair vurgu yapan “Dünya Eğitiminin Bugünü ve Yarını” isimli rapor yayınlanmıştır. Eğitimin, “bireyleri henüz var olmayan bir topluma hazırlamak adına resmi ve resmi olmayan kanallarla hayat boyu sürmesinin gerekliliği” raporda yerini almıştır. Bu bağlamda şu öneriler getirilmiştir (EURYDICE European Unit UNESCO World Report’dan aktaran Aksoy, 2013):

1. Eğitimi okul binaları ve okul yaşı ile sınırlamak yanlıştır.
2. Eğitimi, hem okul eğitimi hem de okul dışı eğitimi içeren tüm eğitsel etkinliğin temel birleşimi olarak görmektir.
3. Eğitsel etkinlikler daha esnek olmalıdır.
4. Özetle eğitim hayat kadar uzun bir varoluşsal süreklilikte tasarlanmalıdır.

1973 yılında OECD tarafından yayınlanan “Yaşam Boyu Öğrenme İçin Bir Strateji” adlı rapora baktığımızda da küresel ekonomi ve rekabet ortamında kişisel öğrenme ve mesleki hareketlilik için hayat boyu öğrenme gerekli görülmüştür. (OECD, 1973). 1979 yılında hazırlanan ‘Yetişkin Eğitimi Terimleri’ sözlüğüne bakıldığında hayat boyu öğrenme kavramının bu anlamda açıklaması dikkatleri çekmektedir (Titmus, 1989):

“Hayat kendi başına bir öğrenme sürecidir; ancak her insanın, teknik ve toplumsal değişime ayak uydurabilmek, kendi çevresine ilişkin koşullar altında meydana gelen değişiklikler karşısında hazırlıklı olabilmek ve bireysel gelişimi bakımından tüm gizil gücünü harekete geçirebilmek amacıyla sürekli, maksatlı ve ardışık bir öğrenim görmesi için özgül fırsatlara ihtiyacı vardır...”

Sürekli eğitimle ilgili ilk metnin 1993 yılında “Yeşil Bülten” ismiyle hazırlandığını görmekteyiz. Metinde özellikle işsiz insanların işgücü piyasasına dâhil olmalarının ve istihdam edilmelerinin gereği olarak mesleki eğitim şart olduğunun önemi vurgulanmıştır. Ve devamında hâlihazırdaki iş gücünün mesleki ve teknik eğitim ile dönemin iş gücü ve teknoloji piyasasına uyum sağlayan yeteneklerle donatılmasının gerekliliği üzerinde kapsamlı bir şekilde durulmuştur (Akbaş ve Özdemir, 2002). 1995 yılında Avrupa Komisyonu tarafından sunulan bir diğer rapor ise “Öğrenen Topluma Doğru: Öğrenme ve Öğretme” başlığıyla hazırlanmıştır. Bu raporda hayat boyu öğrenme adına birliğin yapması gerekenler ve amacı belirlenmiştir (Akbaş ve Özdemir, 2002). 1996 yılı, Avrupa Birliği’ne mensup ülkelerece “Hayat Boyu Öğrenme Yılı” olarak kabul edilmiş ve bu yılın üç temel amacı belirlenmiştir:

1. Hayat boyu öğrenme kavramının teşviki,
2. Hayat boyu öğrenme kavramının anlam ve özelliklerinin açıklanması,

3. Bütün Avrupa vatandaşları için hayat ve öğrenme kavramının bir gerçeklik olabilmesi açısından gözden geçirilmesi (Özen, 2011).

UNESCO, OECD ve Avrupa Komisyonu 1996 yılında hayat boyu öğrenmeyi, özellikle İngiltere ve diğer ülkelerde oluşabilecek olası krizlerin önüne geçmek adına neo-liberal refah reformu dâhilinde bir sosyal demokrasi projesi şeklinde ele almışlardır (Griffin'den aktaran: Aksoy, 2013). 1999 yılında da OECD tarafından hazırlanan raporda, hayat boyu öğrenmeye dair yapılan yatırımın ve yönetiminin kamunun otoritesiyle karşılandığı açıklanmıştır. Buna rağmen karmaşık bir yapıya sahip olması sebebiyle sadece kamuya da bırakılamayacağı ve sorumluluklarının paylaşılmasının gerekliliğinin altı çizilmiştir. Bu sorumlulukların paylaşımının da firmalara ve kişilere düştüğü ve dolayısıyla yüksek iş gücü için zemin hazırlandığının vurgusu yapılmıştır (EURYDICE, 2000). Bu maddenin Türkiye'deki karşılığı ise şu şekilde olmuştur (Titrek ve Poyraz, 2013):

Hayat boyu öğrenme için devletin eğitimdeki görev ve sorumlulukları; yönlendirme, politika üretme, sorumluluk belirleme, eğitim piyasasını oluşturma gibi alt başlıklarda ve değişik düzeylerde ele alınmıştır (MEB, 2009). Hayat boyu öğrenme yalnızca okulun ve bireyin sorumluluğu dâhilinde değildir. Devletin vazifesi vatandaşlarını hayat boyu öğrenen bireyler yapmak adına tüm kurumlarını, özel sektör dâhil tüm sivil kurumlarıyla, medyayı bu amaç dâhilinde kullanmaktır. Bunun yanı sıra hayat boyu öğrenme kültürünün tam anlamıyla oturması için gereken maddi kaynağı sağlamalıdır (DPT,2006).

19 Haziran 1999'da 29 Avrupa ülkesinin yükseköğretimden sorumlu Bakanları bir araya gelmiş ve 2010 yılına kadar "Avrupa Yükseköğretim Alanını" oluşturmayı hedefleyen Bologna Deklarasyonu'nu yayınlamışlardır (Deem ve diğerleri, 2008). Bologna Süreci YÖK (2006) tarafından şu şekilde anlatılmaktadır:

...Bologna Süreci ile gündeme gelen ve üniversitelerin uymaları gereken ölçütlerin hayata geçirilmesi önemlidir. Üniversitelerin kendi içlerinde işbirliği ve katılımın hâkim olduğu bir örgüt kültürü geliştirmesi ve üniversite politikalarının ve eğitim-öğretim etkinliklerinin belirlenmesinde ilgili tüm tarafların katılımının sağlanması, Bologna Süreci kapsamında dikkate alınması gereken hususlardır.

2001 yılında Prag Bildirgesi ile Türkiye'nin de katıldığı Bologna Süreci ile Avrupa yükseköğretim alanında aşağıdaki alanlarda yükseköğretim sistemlerinin harmonizasyonu ve yakınlaştırılması hedeflenmiştir. Bunlar (Aktan, 2007) :

1. İki aşamalı bir yükseköğretim sisteminin benimsenmesi ve uygulanması,
2. Akademik hareketliliğinin teşvik edilmesi,
3. Kalite güvence sistemlerinin oluşturulması,
4. Hayat boyu öğrenmenin benimsenmesi ve yaygınlaştırılması,
5. Üniversitelerin küresel ölçekte rekabet gücünün artırılmasıdır.

Bologna Deklarasyonu, hayat boyu öğrenme kapsamında yükseköğretim alanında bir farkındalık oluşmasını sağlamıştır. Yükseköğretim kurumlarının toplumda hayat boyu öğrenmeyi hayata geçirmede katkı sağlaması gerektiğinin altı çizilmiş ve öğrenci merkezli hayat boyu öğretim ortamlarının hazırlanmasında ve desteklenmesinde üniversitelere düşen büyük sorumluluklar olduğu vurgulanmıştır (Coşkun ve Demirel, 2012). Bologna süreci ile birlikte Türkiye'nin AB müktesebatına uyum programı kapsamında, AB Eğitim ve Gençlik Programları oldukça önemli bir role sahiptir. Bu programlar sayesinde, programlara üye ülkeler tarafından eğitsel, meslekî, sosyal ve kültürel alanlarda projeler yapılmaktadır (Yavuz, Konokman, Akay ve Demircioğlu, 2015). Bu kapsamda yapılan projelerin Avrupa'da ve Türkiye'de hayat boyu öğrenmeye katkı sağladığı söylenebilir (Meriç Özgür, 2017).

3.2.1.2. 2000 Yılından Sonra Avrupa'da Hayat Boyu Öğrenmenin Gelişimi

2000'li yıllara gelindiğinde hayat boyu öğrenme kavramının temelinde yer alan öğrenmenin, bireye sunulan hizmetler dâhilinde bireyin kendine uygun olan eğitime kendi çabalarıyla ulaşması ve tercihte bulunması olarak değerlendirildiği görülmektedir. Küreselleşen ekonomi de bireyin hayatı boyunca bilgi ve becerilerini devamlı bir şekilde güncel tutmasını zorunlu kılmış ve bu doğrultuda hayat boyu öğrenme uygulamalarına bir şekil verilmiştir (Toprak ve Erdoğan, 2012).

2000 yılında Avrupa Konseyi hükümet başkanlarının katılımıyla Lizbon'da yapılan konsey toplantısında, hayat boyu öğrenmenin özü olarak Avrupa'nın dünyadaki en dinamik ve yarışmacı bilgi temelli ekonomisine sahip olması gerektiği vurgulanmıştır. Sonraki süreçte *Lizbon Stratejisi* olarak da anılacak bu konsey kararlar doğrultusunda aynı yıl içerisinde 'Hayat Boyu Öğrenme Memorandumu' hazırlanmıştır. Hayat boyu öğrenme kavramının bilgi temelli toplum ve ekonomiye geçişte önemi belirtilmiştir (Beycioğlu ve Konan, 2008). Bu bağlamda hayat boyu öğrenme adına Avrupa'da hayat boyu öğrenmeye katılım oranını % 12.5'lara taşıyacak 10 yıllık hedefler ortaya konulmuştur. Bu hedeflerin başarılmasında öncelikli sorumluluk Avrupa Konsey'ine üye ülkelerin Eğitim Bakanlarına aittir. Hedefler ise (Hake'den aktaran: Kaya, 2014);

- AB eğitim ve yetiştirme sistemlerinin etkililik ve kalitesini artırmak,
- Eğitimin herkese açık olduğundan emin olmak,
- Eğitim ve yetiştirmeyi daha geniş dünyaya açmaktır.

2000 yılında Avrupa Konseyi hükümet başkanlarının Lizbon’da yaptıkları toplantının ardından kabul ettikleri *Hayat Boyu Öğrenme Memorandumu*’nun amacı üye ülkelerle birlikte aday ülkeler ve Avrupa Ekonomik Bölgesi üyelerinin katılımıyla hayat boyu öğrenme konusunda Avrupa seviyesinde bir müzakere başlatmaktır. Memorandumda, hayat boyu öğrenmeyi uygulamaya dönüştürmeyi amaçlayan stratejiler altı önemli başlık altında verilmiştir. Bunlar (Akbaş ve Özdemir, 2002):

1. İnsanların bilgi temelli topluma sürekli katılımlarını sağlamak için gerekli becerileri kazandırmak veya bunları yenilemek,
2. Avrupa’nın en önemli varlığı olan insanlarına öncelik vererek insan kaynaklarına yapılan yatırım miktarını artırmak,
3. Hayat boyu öğrenmenin sürekliliğine yönelik olarak, etkili yöntemler geliştirerek eğitim ve öğrenme alanındaki yenilikleri tanıtmak,
4. Yeni öğrenme yolları geliştirerek ya da iyileştirerek eğitimin statüsünü artırmak,
5. Herkesin kolayca yüksek kaliteli bilgilere ulaşmasını sağlamak, tüm Avrupa’da öğrenme fırsatlarıyla ilgili tavsiyelerde ve teşviklerde bulunmak,
6. Hayat boyu öğrenme fırsatlarından insanların gereksinimlerine göre olabildiğince yararlanmasını sağlamaktır.

2000 yılında hazırlanan 'Hayat Boyu Öğrenme Memorandumu'nun ardından 2001 yılında “Making a European area of lifelong learning a reality ⁵” adıyla yayınlanan raporda eğitim sistemlerinin daha açık ve esnek hale dönüştürülmesi sağlanarak bireylerin eğitime erişiminin artırılması gerekliliği vurgulanmıştır (Meriç Özgür, 2017).

Avrupa Konseyi tarafından Mart 2001’de Stockholm’de hazırlanan “Eğitim ve Öğretim Sistemlerinde Gelecekteki Somut Amaçlar” başlıklı bir rapor hazırlanmıştır. Bu raporda Lizbon hedeflerine ulaşılması amacıyla; AB’de eğitim ve öğretim sistemlerinin etkinliği ve kalitesinin artırılması, eğitim ve öğretim sistemlerinden herkesin yararlanmasının kolaylaştırılması ve eğitim-öğretim sistemlerinin daha geniş bir dünyaya açılması şeklinde hedefler belirlenmiştir (Terzioğlu Barış, 2013). Bu anlayış hayat boyu öğrenmenin temelinde yer almakla birlikte ve demokrasinin gereklerinden de biridir. 2001 yılının Kasım ayında *Avrupa Hayat Boyu Öğrenme Alanı*’nın benimsenmesiyle temelde insan kaynaklarına ve bilgiye yatırımın artırılması, başta bilgisayar okuryazarlığı olmak üzere temel becerilerin

⁵ Avrupa hayat boyu öğrenme alanını gerçeğe dönüştürmek.

desteklenmesi ve yaratıcı – esnek öğrenim olanaklarının genişletilmesi anlamına gelen hayat boyu öğrenme kavramı, AB Eğitiminde kilit konuma gelmiştir (Gözübüyük - Tamer, 2011).

2002 yılında Barselona’da toplanan Avrupa Konseyi, “2010 yılına kadar Avrupa’yı eğitim-öğretim sistemleri bakımından dünyanın lideri haline getirmek” başlığıyla hedeflerini belirlemiştir. Hedeflerin hayata geçirilebilmesi için; sistemlerin birbiriyle olan uyum ve işbirliğinin artırılması ve eğitimde kalitenin belli bir seviyeye getirilmesi planlanmıştır. Aynı zamanda üye devletlerin hayat boyu öğrenme olanaklarına ulaşabilmeleri için gerekli olan tedbirler belirlenmiştir (Gedikoğlu, 2005, s. 69). 2002 yılında Kopenhag bildirisi yayınlanmış ve bu bildiride hayat boyu öğrenme stratejilerinin ilerletilmesi ve Avrupa’nın dünyadaki en rekabetçi, en dinamik ve bilgi tabanlı ekonomi toplumlarından biri haline getirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç için gerekli olan yüksek düzeyde vasıflı iş gücünün sağlanması açısından mesleki eğitim ve öğretimin aktif ve kilit rolünü oynamak üzere geliştirilmesinin gerekli olduğu belirtilmiştir (Gözübüyük - Tamer, 2011). 2002 yılında başlayan Kopenhag süreci iki senelik dönemlerle gözden geçirilmektedir. Süreç kapsamında kaydedilen ilerlemeler ilk defa 2004 yılında değerlendirilmiş, mesleki ve teknik eğitim alanında bir sonraki dönem için AB ve üye ülkeler düzeyindeki öncelikler *Maastricht Bildirgesi*’nde ortaya konmuştur (Meriç Özgür, 2017).

2004 Maastricht Bildirgesi, Avrupa eğitim ve öğretim sistemlerini 2010 yılına kadar dünyada bir kalite referansı haline getirmek ve hayat boyu öğrenmeyi herkes için somut bir gerçek haline dönüştürmek ve bu çerçevede Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi’nin (EQF⁶) oluşturulması ve Avrupa Kredi Transferi Sistemi (ECVET⁷) ile birlikte öncelikli olarak uygulanması kararları alınmıştır. Ayrıca bildirgede, mesleki eğitim ve öğretim sistemleri ve uygulamalarında şeffaflık (EUROPASS)⁸, hayat boyu rehberlik, kalite güvencesi ile yaygın ve hayattan öğrenimin kabul edilmesi gibi konularda reform yapılması ve bunların geliştirilmesinin desteklenmesine yönelik ortak araçlar, referanslar ve ilkelerin kullanımı benimsenmiştir (Aksoy, 2008). Tüm bunlar hedeflenirken şeffaf ve esnek bir yapıya sahip olması da öncelikli olmuştur (Köselci, 2012). Hayat boyu öğrenmenin sadece formal eğitim kurumları ile gerçekleştirilemeyeceği bu yüzden farklı düzeylerde (örgün/yaygın/algın) uygulamanın önemi üzerinde durulmuştur. İşgücü, sadece sahip olduğu niteliklerle

⁶ European Qualifications Framework.

⁷ European Credit System for Vocational Education and Training

⁸ Avrupa vatandaşlarının beceri ve yeterliliklerini Avrupa’da açık ve kolayca anlaşılır hale getirmelerine yardım eden beş (Özgeçmiş, Dil Pasaportu, Europass Hareketlilik, Sertifika Eki, Diploma Eki) dokümandır.

yetinmeyecek, yaşanan bilgi ve teknoloji değişimine göre, kendini sürekli yenileyecektir. Bunu sağlayacak olansa, Dünya Bankası tarafından da 2003 yılındaki raporda vurgulandığı üzere hayat boyu öğrenmedir. Dünya Bankası (WB, 2003), hayat boyu öğrenmeyi zaman ve mekânla sınırı olmayan, rekabete dayalı ve öğrenene bağımlı şekilde geliştirilen bir öğrenme modeli olarak değerlendirmektedir (Kaya, 2014).

2003-2006 yılları arasında gerçekleştirilen *Avrupa İstihdam Stratejisi*, eğitim yatırımlarının nicelik ve nitelik olarak artırılmasını, girişimcilik ve istihdam çalışmalarının desteklenmesini öngörerek işsizlere yönelik danışmanlık ve eğitim hizmetlerinin iyileştirilmesini ve de hayat boyu öğrenmenin sürdürülebilir olması için yapılması gerekenleri belirlemiştir (Eser ve Terzi, 2008). 2006 da ise Avrupa Komisyonu tarafından “*Öğrenmek İçin Çok Geç Geçildir*” başlıklı bir bildiri yayınlanmıştır. Bu bildiri ile yetişkinlerin hayat boyu öğrenimlerinin istihdam edilebilirliğine, kişisel gelişime ve hareketliliğe katkıları vurgulanmıştır (Aksoy, 2013). Kopenhag sürecinin ikinci gözden geçirilme toplantısı 2006 yılında gerçekleştirilmiştir. Helsinki bildirisiyle birlikte ulusal öncelikler gözden geçirilmiştir. İncelemeler sonunda AB, 2006-2008 dönemlerine ait aşağıdaki hedefleri belirlemiştir (Köselci, 2012):

1. Maastricht Bildirgesi’nden bu yana AB düzeyinde geliştirilmekte olan ortak çerçeve ve araçların tamamlanması ve 2010 yılında uygulamaya konulması amacıyla test edilmeye başlanması,
2. Mesleki ve teknik eğitimin statüsünün ve kalitesinin iyileştirilmesi,
3. Mesleki ve teknik eğitimle ilgili paydaşların (hem AB hem ülke düzeyindeki sosyal tarafların, özel sektör temsilcilerinin, mesleki ve teknik eğitim kurumlarının) Kopenhag sürecine dâhil edilmesi,
4. Tutarlı ve karşılaştırılabilir veri ve gösterge kullanımının sağlanmasıyla AB ülkeleri arasında karşılıklı öğrenme ve işbirliğinin güçlendirilmesi (Avrupa Komisyonu, 2006).

2008 yılında ise Avrupa Üniversiteler Birliği, Avrupa Üniversiteleri “*Hayat Boyu Öğrenme Sözleşmesi*”ni hazırlamışlardır. Sözleşme 10 taahhülle üniversitelerin hayat boyu öğrenmede uygulama ve gelişmeleri sürecini vermiştir (Toprak ve Erdoğan, 2012, s.85). Bunlar:

1. Kurumsal stratejilerine hayat boyu öğrenmeyi ve daha fazla erişimi dâhil etme,
2. Farklı öğrenci kitlelerine eğitim ve öğrenme fırsatı sunma,
3. Öğrenim programlarını yetişkin öğrenenlere ve daha geniş bir katılımcı kitlesine çekici gelecek şekilde uyarlama,
4. Uygun rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sunma,

5. Önceki öğrenmenin tanınması,
6. Hayat boyu öğrenmeyi kalite kültürüne yerleştirme,
7. Hayat boyu öğrenme perspektifinden araştırma, öğrenme ve yenilik arasındaki ilişkiyi güçlendirme bütün öğrenciler için esnek ve yaratıcı öğrenme,
8. Ortamlarını geliştirme yönündeki reformları güçlendirme,
9. Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde ortaklık işbirliklerini geliştirerek çekici ve uygun programlar sunma,
10. Hayat boyu öğrenme kurumları için rol model olarak faaliyette bulunmaktır (Avrupa Komisyonu, 2008).

2008 yılı içerisinde Lizbon Stratejisi üçüncü gözden geçirme toplantısı gerçekleştirilmiş ve Bordeaux Bildirgesi açıklanmıştır. Bu bildirgede Helsinki bildirgesine ek olarak işgücü piyasası ihtiyaç analizleri, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ve eğitimden istihdama geçişin kolaylaştırılması gibi finansal mekanizmalar ve hareketlilik programları aracılığıyla destek verilmesi belirlenmiştir (Avrupa Komisyonu, 2008).

Lizbon Stratejisi'nin son değerlendirmesi ise 2010 yılında gerçekleştirilmiştir. 2011-2020 yıllarına dönük hedefler belirlenmiş ve hedeflere yönelik uzun ve kısa vadeli eylem planları hazırlanmıştır (Köselci, 2012):

1. Özellikle başlangıç seviyesindeki mesleki ve teknik eğitimin kalitesinin, verimliliğinin ve çekiciliğinin artırılması, öğretmenlerin ve idarecilerin niteliklerinin iyileştirilmesi, meslek eğitimi ve işgücü piyasası arasındaki bağların kuvvetlendirilmesi,
2. Yetişkinlerin mesleki ve teknik eğitime devam etmelerinin teşvik edilmesi, mesleki ve teknik eğitimde uluslararası hareketliliğin geliştirilmesi,
3. Mesleki ve teknik eğitimin her aşamasında yaratıcılığın, yenilikçiliğin ve girişimciliğin artırılması, bilişim teknolojilerinin kullanımının teşvik edilmesi,
4. Mesleki ve teknik eğitimin özellikle dezavantajlı grupların/bireylerin istihdam edilebilirliğini artırması.

2010 yılına gelindiğinde, Lizbon Stratejisi'nin yerini alan ve AB'nin 2020 yılı için hedeflerini belirleyen Avrupa 2020 Stratejisi (*Akıllı, Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme için Avrupa Stratejisi*) belirlenmiştir. Avrupa 2020 Stratejisi, yaşanmakta olan ekonomik ve finansal krizlerin olumsuz etkilerinden sıyrılarak AB'nin ekonomik büyüme, istihdam ve çevre ile ilgili hedeflerini gerçekleştirmesi için bir yol haritası çizmektedir. Stratejinin üç öncelik alanı bulunmaktadır:

1. Bilgiye ve yeniliğe dayalı akıllı büyüme,
2. İstihdamı artıran, sürdürülebilir büyüme,
3. Toplumsal ve bölgesel uyumu ön plana çıkaran kapsayıcı büyüme.

2007-2013 yıllarında AB Bütünleştirilmiş Eylem Programı'nı hazırlanmış ve uygulanmıştır. Bütünleştirilmiş Eylem Programı Hayat Boyu Öğrenme Bütünleştirilmiş Programı olarak adlandırılmış ve içeriğinde, Comenius, Erasmus, Leonardo Da Vinci, Grundtvig, Jean Monnet Programı, Çapraz Program⁹ olmak üzere altı programı bulundurmaktadır. 2014 – 2020 ERASMUS+ programının uygulamaya konulması ile farklı isimlerdeki hayat boyu öğrenme bütünleştirilmiş programları tek isimde toplanıp işlerliği kolaylaştırılmıştır. Erasmus+ Programı kapsamında desteklenen faaliyetler aşağıda belirtildiği gibi temel olarak üç Ana Eylem (AE, Key Action, KA) ve iki Özel Eylem altında toplanmıştır:

Ana Eylem 1: Bireylerin Öğrenme Hareketliliği

Ana Eylem 2: Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği

Ana Eylem 3: Politika Reformuna Destek

Özel Eylem1: Spor Destekleri

Özel Eylem2: Jean Monnet Programı

Yaşlanan kıta Avrupa'nın hayat boyu öğrenme ve öğrenen toplum idealini gerçekleştirmek için daha çok çabaladığı yadsınamaz bir gerçektir. Bu bağlamda ortaya konan politikalar, başlatılan programların yanı sıra parlamento, konsey ve ilgili alt organlarca ortaya konan çok sayıda belge bulunmaktadır. Öğrenme ve çalışma modellerinin hızla değiştiği bilgi çağında herkesin eğitim yoluyla toplumsal ve ekonomik değişimin gerekleri doğrultusunda yetiştirilmesi, dolayısıyla kıtanın geleceğinin ancak böylesi bir çabayla biçimlendirilebileceği savı giderek önem kazanmaktadır (Meriç Özgür, 2017). Kavramdan asıl beklenenin istihdam oluşturmak, değişimle bütünleşmek olduğu düşünüldüğünde, kaynağının insan faktörü olduğu bilgi ekonomisinin temelinde de yine hayat boyu öğrenme kavramının yer alacağı tartışma götürmez bir konudur (Kaya, 2014). Tüm bu süreç içinde Avrupa Birliği hayat boyu öğrenme konusunda idari yapılanmasını da gerçekleştirmiştir. Avrupa Konseyinin Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü altında iki müdürlük hayat boyu öğrenmeye tahsis edilmiştir. Bunlardan ilki “Lizbon Politikaları ve Uluslararası İlişkiler Hayat Boyu Öğrenme Müdürlüğü” diğeri de

⁹ Politika geliştirme, dil öğrenme, bilgi ve iletişim teknolojileri, yaygınlaştırma.

“Hayat Boyu Öğrenme Politika ve Programlar Müdürlüğü”dür (Aksoy, 2013). Birçok Avrupa Birliği üyesi ülkede uygulanmakta olan hayat boyu öğrenme girişimleri, eğitim basamakları göz önüne alındığında aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Okul Öncesi Düzey: “Beşikten mezara hayat boyu öğrenme” temel felsefesine bağlı olarak, bu düzeyde temel amaç, okul öncesi eğitime katılımı artırmaktır. Örneğin, İspanya’da üç yaş altına kadar çocuklar için, İsveç’te 4-5 yaş çocuklara, parasız eğitim verilmektedir.

Zorunlu Eğitim Düzeyi: Tüm üye ülkelerde, zorunlu eğitim hayat boyu öğrenme için temel basamak olarak algılanmakta ve bu doğrultuda politika ve önlemler oluşturulmaktadır. Örneğin, birçok ülkede müfredatlar da öğrenmeyi öğrenmek, kişisel gelişim ve beceriler, vatandaşlık eğitimi, dil öğrenme, kültürler arası eğitim gibi, hayat boyu öğrenme olgusuyla ilişkili yaklaşımlar yer almaktadır. Benzer şekilde, okul devamsızlığını en aza indirme, eğitime teknoloji desteği, yeni eğitim öğretim ve yönetim biçimleri, ailelerle iletişim gibi olgularda hayat boyu öğrenmeyi destekleyici politikalar olarak değerlendirilmektedir (Beycioğlu ve Konan, 2008).

Zorunlu Eğitim Sonrası Orta Öğretim Düzeyi: Bu basamak, zorunlu eğitimde ele alınan hayat boyu öğrenme olgusunun ve politikalarının mantıksal sürekliliğine vurgu yapıldığı bir düzeyidir. Zorunlu eğitim düzeyinde giriş yapılan mesleki ve teknik eğitim de, bu düzeyde ele alınan ana konulardandır. Hayat boyu öğrenmeye karşı olumlu bir tutum, atmosfer ve çevre geliştirmek amacıyla, temel becerilere yoğunlaşmaktadır. Okul başarısızlığının ve devamsızlığın azaltılması ana ilgi alanları arasındadır.

Yüksek Öğretim Düzeyi: Hayat boyu öğrenme vurgusunun özellikle ön plana çıktığı eğitim düzeyidir. Öğrenen bireylerin, iş dünyasının ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilecek hazırlıklarda, kaynakları en verimli biçimde kullanarak, çeşitliliği sağlamak amaçlanmaktadır. Örgütler içi eğitimlerle, bilgisayar teknolojisini kullanarak uzaktan eğitimle veya açık öğretim üniversitelerinin kurulması gibi daha esnek öğrenme ortamlarıyla hayat boyu öğrenme olgusunun gerçekleşmesi için araçlar yaratılmaktadır.

Yüksek Öğretim Sonrası: Daha çok yetişkin eğitimini çağdaşlaştırmak ve güçlendirmek olarak algılanabilecek bu düzey, çoğu ülkede hayat boyu öğrenmenin öncelikli konusu olarak değerlendirilmektedir. Ülkeler genellikle, yetişkin eğitimini destekleyici ortamları cesaretlendirmekte ve teşvik etmektedirler. Üye ülkelerde, değişik uygulamalarla, bu türden ortamlar oluşturacak olan kurumlara, finans desteği sağlanmakta, eğitim desteği verilmekte ve

maksimum esneklik sağlanmaktadır. Ayrıca, işbirliği ve ortaklıklar oluşturulması da desteklenmekte, rehberlik ve bilgi sağlanmaktadır (Beycioğlu ve Konan, 2008).

Özetlemek gerekirse, hangi eğitim düzeyi olursa olsun, üye ülkeler hayat boyu öğrenme kavramına vurgu yapmakta, bu olguyu yerleştirecek destek ve teşviklerde bulunmakta, geliştirici ortamlar yaratmakta ve bu doğrultuda çeşitli uygulamalar gerçekleştirilmektedir.

3.2.2. Hayat Boyu Öğrenmenin Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de 2011 yılında Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü’nün adı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. Bu değişiklikten sonra “*Hayat Boyu Öğrenme*” kavramı ve bu kapsamdaki çalışmalar sıklıkla gündeme gelse de aslında Cumhuriyetin ilk yıllarından beri hayat boyu öğrenme olarak adlandırılmayan ama içeriğine bakıldığında hayat boyu öğrenme kapsamına giren pek çok çalışmaya rastlanmaktadır. Türkiye’deki eğitim ve öğretim faaliyetleri ile ilgili düzenlemeler Anayasa, eğitim ile ilgili kanun, kanun hükmünde kararname, yönetmelik ve Millî Eğitim Bakanlığı’nın genelgeleri ile yapılır ve uygulamaya konur. Cumhuriyet’ten günümüze hayat boyu öğrenme kapsamına giren çalışmalar yasal temelleriyle birlikte kronolojik sıralaması ile aşağıda incelenmiştir.

3.2.2.1. TC Anayasasında Hayat Boyu Öğrenme Kapsamında Değerlendirilecek Maddeler

3.2.2.1.1. 1924 Anayasası’nda Hayat Boyu Öğrenmeye Yönelik Maddeler

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde eğitim konusunun düzenlendiği ilk anayasa 1924 Anayasası’dır. Eğitim hakkı, “Kadın, erkek bütün Türkler ilköğretimden geçmek ödevindedirler. İlköğretim Devlet okullarında parasızdır.” İfadesiyle tek madde ile anayasanın 87. Maddesinde yerini almıştır. Hemen ardından aynı yıl çıkarılan Tevhidi Tedrisat Kanunu ile Türk eğitim sisteminin temelleri atılmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında hayat boyu öğrenme alanında anayasada doğrudan bir ifade yer almamış olsa da 1928 yılındaki harf inkılabı ile halka okuma yazma öğretmek amacıyla açılan millet mektepleri ve devamındaki süreçte halk evleri hayat boyu öğrenme alanına giren faaliyetler olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.2.2.1.2. 1961 Anayasası'nda Hayat Boyu Öğrenmeye Yönelik Maddeler

1961 Anayasası'nda eğitim hakkı; “Kişinin Hakları ve Ödevleri” bölümünde düzenlenmiştir. Anayasa'nın “Üçüncü Bölüm Sosyal ve İktisadi Haklar ve Ödevler” bölümünde 50. Madde altında eğitimle ilgili hususlara yer verilmiştir. Buna göre:

1. Halkın öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlama Devletin başta gelen ödevlerindendir.
2. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için mecbûridir ve Devlet okullarında parasızdır.
3. Devlet, maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, en yükseköğrenim derecelerine kadar çıkmalarını sağlama amacıyla burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar.
4. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları, topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.
5. Devlet, tarih ve kültür değeri olan eser ve anıtların korunmasını sağlar.

Türkiye Cumhuriyeti anayasalarında eğitim konusu 1961 anayasasında ilk defa detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Anayasa'nın 50. Madde 'sinde yer alan “*Halkın öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlama Devletin başta gelen ödevlerindendir.*” ifadesinde doğrudan hayat boyu öğrenme kavramı geçmemekle birlikte halkın öğrenimi vurgusuyla hayat boyu öğrenme kapsamında devletin hareket alması gerektiğine vurgu yapılmıştır (Meriç Özgür, 2017).

3.2.2.1.3. 1982 Anayasası'nda Hayat Boyu Öğrenmeye Yönelik Maddeler

Türkiye Cumhuriyeti'nin yürürlükteki son anayasası olan 1982 Anayasası'nda eğitim ve öğretim faaliyetleri ile ilgili düzenlemeler “Üçüncü Bölüm Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler” bölümünde “Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi” başlığı altında 42. Madde ile düzenlenmiştir. Bu başlık altında 1982 Anayasası'nda hayat boyu öğrenme adı geçmese dahi hayat boyu öğrenme kapsamında değerlendirilebilecek maddeler şöyledir:

1. Kimse, eğitim ve öğretim haklarından yoksun bırakılamaz.
2. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.
3. Devlet, maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.
4. Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler her ne suretle olursa olsun engellenemez.

Görüldüğü gibi doğrudan hayat boyu öğrenme kavramı olarak belirtilmese geçmese dahi devletin sosyal şemsiyesinin herkesi kapsadığı düşünüldüğünde toplumdaki tüm bireylerin eğitim ve öğrenim hakkı olduğuna ve bunu sağlamanın devletin görevi olduğuna dair ifadelere yer verilmiştir. Bu kapsamda Türkiye'de yapılan çalışmalarda sonraki bölümlerde ifade edilecektir.

3.2.2.2. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu (1973)

Türkiye'deki eğitim sistemi 24 Haziran 1973 tarihinde Resmî Gazete 'de yayımlanmaya başlamasıyla yürürlüğe girmiş olan “1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu” ile

düzenlenmektedir. Bu kanun kapsamında hayat boyu öğrenme olarak doğrudan ifade edilmeyen fakat hayat boyu öğrenmeye dayanak olabilecek temel ilkeler şöyledir;

Öğrenim hakkı:

1. Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır.
2. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. (Madde 4);
3. İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. (Madde 7);
4. Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yönlendirilerek yetiştirilirler. Milli eğitim sistemi, her bakımdan, bu yönlendirmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. (Madde 6).
5. Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır. (Madde 8);

Sürekli eğitim:

Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır. Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir (Madde 9).

Her yerde eğitim:

Milli eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır. Resmi, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, Milli Eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Milli Eğitim Bakanlığının denetimine tabidir (Madde 17).

Hayat boyu öğrenmenin amaçlarına uygun şekilde ülkenin ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanan ilk kapsamlı kanun 19/01/1986 tarihinde Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren 3308 sayılı “Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu ”dur. Çırakların, kalfa ve ustaların, okullarda ve işletmelerde gerçekleştirilecek eğitim ve öğretimlerine ilişkin kural ve düzenlemeleri belirleyen bu kanunla birlikte sistemin işleyişine yardımcı olmak amacıyla, neredeyse tüm paydaşları temsil eden yerel komiteler kurulmuştur. Yıllara yaygın olarak 3308 sayılı kanunda birçok değişiklik yapılmıştır, 29/06/2001 tarihinde yapılan en kapsamlı değişiklik ile birlikte 4702 sayılı kanun olarak yasalaşmıştır.

3.2.2.3. 3308 Sayılı Kanun (1986)

3308 Sayılı Kanun 1980’li yıllarda ortaya çıkan sanayileşme hareketleri kapsamında üretim süreçlerinde kalifiye insan ihtiyacının ortaya çıkmasıyla birlikte mesleki ve teknik eğitimin önemi gündeme gelmiştir. Bu gelişmeler neticesinde 1986 yılında kalfalık ve ustalık eğitimlerinin organize ve finanse edilmesi ile ilgili 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu yürürlüğe girmiş ve Kanun hükümlerinin yerine getirilmesi sorumluluğu Millî Eğitim Bakanlığı’na bırakılmıştır. 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu günümüzde de geçerliliğini korumaktadır.

Ülkemizdeki eğitim öğretimle ilgili yasal temeller 2000 yılında Avrupa Birliği'nin Lizbon Stratejileri ile başlattığı çalışmaları örnek alan, eğitimde küreselleşme ve teknolojik gelişmeler kapsamındaki değişiklikler yönünde ilerlemektedir. Bu kapsamda devlet tarafından kabul gören resmi nitelikteki belgelerde, kalkınma planlarında, tavsiye niteliğinde kararlar alan Millî Eğitim Şuralarında, politika belgelerinde, eylem planı ve strateji belgesi gibi çalışmalarda hayat boyu öğrenme vurgusu 2000 yılından sonra hız kazanmıştır (Meriç Özgür, 2017).

3.2.2.4. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (2001-2005) hayat boyu öğrenmenin önemi vurgulanmış ve “Hayat Boyu Eğitim Veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyon Raporu” oluşturulmuştur.

Hayat boyu öğrenme kavramının tüm yaş gruplarının kapsaması gerekliliği doğrultusunda, hayat boyu öğrenme sistemi oluşturulması; çocuk, genç ve yetişkin eğitime yönelik hedefler belirlenmiştir. Yetişkin eğitime ayrılan bütçenin artırılması, gençlerin okul dışı iş ve meslek gelişimlerinin artırılması, bireylere kendilerini geliştirmesi amacıyla fırsatlar sunulması ve dezavantajlı gruplara yönelik eğitim hizmetlerinin artırılması gibi kapsayıcı nitelikte hedefler oluşturulmuştur (DPT, 2001).

Hayat Boyu Öğrenme alanına yönelik olarak Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda oluşturulan bu hedeflere dayanarak hayat boyu öğrenmenin 2000'li yıllardan itibaren Türkiye'de devlet tarafından desteklenen ve bu alanda resmi nitelikte çalışmaların yapıldığı bir alan haline geldiğini söylemek mümkündür.

3.2.2.5. On Yedinci Milli Eğitim Şurası (2006)

On Yedinci Milli Eğitim Şurası'nda hayat boyu öğrenmeye olan ilgi artmış ve ayrı bir başlık altında bu alana yönelik kararlar alınmıştır. Şura'da alınan kararlardan hayat boyu öğrenme ile ilgili olarak göze çarpan maddeler aşağıda sıralanmıştır (17. Millî Eğitim Şurası, 2006):

- Hayat boyu öğrenmeyi destekleyecek, geliştirecek ve yaygınlaştıracak ulusal eğitim politikaları oluşturularak yasal düzenleme yapılması,
- Hayat boyu öğrenme konusunda bireyleri bilgilendirici, farkındalık düzeylerini artırıcı etkinlikler yapılması,
- Hayat boyu öğrenme paydaşlarından her alanda destek alınması,

- Dezavantajlı gruplarının eğitime ulaşmalarının sağlanması ve internet erişiminin artırılması,
- Eğitim ortamları ile ilgili; yeni kurumlar açmak yerine mevcut kurumların geliştirilmesi,
- Okulların ve HEM'lerin fizikî ortamlarının geliştirilerek HBÖ kapsamında daha fazla kullanılması,
- Buralarda görev yapan personel hakları konusunda iyileştirmelerin yapılması,
- Özel kurum ve kuruluşların malî ve fizikî kaynaklarından yararlanılması.

On Yedinci Milli Eğitim Şurasında alınan bu kararlarla birlikte eğitim alanında Türkiye’de “Hayat Boyu Öğrenme” kavramı gittikçe öne çıkmaya başlanmış ve süreç içerisinde bu alanda yapılan çalışmaların sayısının artarak içeriğinde genişlemeler meydana gelmiştir.

3.2.2.6. Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi (2006)

Resmî düzeyde hayat boyu öğrenme ile ilgili olarak yapılan ilk kapsamlı çalışma Ekim 2006 tarihli, “Türkiye’nin Başarısı İçin İtici Güç: Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi”dir. Bu politika belgesi, Türkiye’nin AB ile yürüttüğü “Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi” (MEGEP) dâhilinde hazırlanmıştır.

Türkiye’deki meslekî ve teknik eğitim sisteminin sosyo-ekonomik gereksinimler ve hayat boyu öğrenme ilkeleri doğrultusunda bütüncül olarak güçlendirilmesini amaçlayan MEGEP projesi 2006-2009 yılları arasında uygulanmış bir projedir. Meslekî eğitimin niteliğinin yükseltilmesi, kamu kurumları ve özel sektör arasındaki işbirliğinin sağlanması ve meslekî eğitimin yerinden yönetime geçirilmesi özel hedefleri ile yürütülen proje kapsamında gerçekleştirilmesi planlanan etkinliklerden biri de Türkiye’nin hayat boyu öğrenme politikasının geliştirilmesi olmuştur (Bağcı, 2011).

3.2.2.7. Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013)

Dokuzuncu Kalkınma Planı’nda (2007-2013) değişen ve gelişen ekonomi ile işgücü piyasasının gereklerine cevap verebilmek amacıyla kişilerin istihdam becerilerini artırmaya yönelik hayat boyu öğrenme stratejisi geliştirilmesi planlanmıştır. Bu strateji ile;

- Kişilerin beceri ve yeteneklerinin geliştirilebilmesi için örgün ve yaygın eğitim imkânlarının artırılması,
- Söz konusu eğitim türleri arasındaki yatay ve dikey ilişkinin güçlendirilmesi,
- Çıraklık ve halk eğitiminin bunlara yönelik olarak yapılandırılması,
- Özel sektör ve STK'ların bu alanda faaliyet göstermesini destekleyecek mekanizmaları kapsamı planlanmıştır (DPT, 2006).

Böylelikle hayat boyu öğrenme ve istihdam ilişkisi devlet tarafından kalkınma planına alınmış ve hayat boyu öğrenme kurumlarının önemi artarak sektörün ihtiyaçları doğrultusunda istihdama katkıda bulunacak kurslar açılması ve bu alanda program geliştirme ve güncelleme çalışmaları hız kazanmıştır (Meriç Özgür, 2017).

3.2.2.8. 2009-2013 Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı

MEB koordinesi ve paydaşların katılımı ile hazırlanan “2009-2013 Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı” Yüksek Planlama Kurulu tarafından 2009 yılında kabul edilmiştir. Belgede Türkiye’de hayat boyu öğrenme anlayışının eğitimin tümünü kapsayacak şekilde algılanması yönünde gelişmelere paralel olarak eğitim alt yapısının güçlendirilmesine ve kalitenin artırılmasına ilişkin Türkiye’nin özel ihtiyaçları ve AB uygulamaları dikkate alınarak bu alanda on altı öncelik belirlenmiştir (MEB, 2009, s.1) Belirlenen öncelikler Tablo 2 ’de verilmiştir.

Tablo 2

Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2009-2013) Kapsamında Hayat Boyu Öğrenme Alanında Belirlenen Öncelikler

HBÖ Strateji Belgesi	Öncelikler
	1. HBÖ ile ilgili yasal çerçevenin düzenlenmesi,
	2. Hayat boyu öğrenme kültürünün oluşturulması,
	3. İzleme değerlendirme sisteminin oluşturulması,
	4. Okuryazarlık oranının artırılması,
	5. Tüm eğitim kademelerinde okullaşma oranlarının artırılması,
	6. Kurumların altyapılarının geliştirilmesi,
	7. Programların güncellenmesi,

Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2009-2013	8. Bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımının artırılması,
	9. Dezavantajlı bireylere özel önem verilmesi,
	10. Mesleki rehberlik hizmetinin geliştirilmesi,
	11. Mesleki yeterlilik sisteminin geliştirilmesi,
	12. İş ve okul bağının güçlendirilmesi,
	13. İşgücü niteliğinin uluslararası rekabete uygun hale getirilmesi,
	14. Hayat boyu öğrenmenin finansmanının taraflarca paylaşılmasının sağlanması,
	15. Uluslararası işbirliğine daha fazla önem verilmesi,
	16. Yaşlıların ekonomik hayata katılımlarının sağlanması

Not: Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2014-2018).

2009-2013 Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı ile birlikte Türkiye’de hayat boyu öğrenme alanında ihtiyaç duyulan ve yapılması düşünülen çalışmaların sistematigi oluşturulmuş ve bu doğrultuda çalışmalar planlı bir şekilde devam etmiştir.

3.2.2.9. Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği

21/05/2010 tarih ve 27587 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği ile Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü’ne bağlı yaygın eğitim kurumlarının kuruluş, görev, yönetim, eğitim, öğretim ve işleyişi hakkındaki yöntem ve ilkeler ile Halk Eğitimi Merkezleri’nin iş birliğinde diğer resmî ve özel kurum ve kuruluşlar, belediyeler, meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar ve gönüllü kuruluşlarca özel öğretim kurumları mevzuatı dışında açılacak kurslarda yönetim, eğitim, öğretim, üretim, rehberlik, gözetim ve denetime ilişkin usul ve esasları düzenlenmiştir. Bu yönetmelikle birlikte hayat boyu öğrenme alanında kurumsal işleyiş resmi olarak belirlenmiş ve hayat boyu öğrenme çalışmaları 2009-2013 Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı doğrultusundaki planlama ile sistemli bir şekilde hız kazanmıştır (Meriç Özgür, 2017).

3.2.2.10. On Sekizinci Millî Eğitim Şurası (2010)

On Sekizinci Millî Eğitim Şurası’nda hayat boyu öğrenme ile ilgili;

- Eğitim ortamları, dünyada ve Türkiye’de kabul gören ‘hayat boyu öğrenme stratejisi’ dikkate alınarak tasarlanması,

- Toplumda hayat boyu öğrenme kapsamında; sanat eğitimi ile sportif nitelikli bilgi ve becerileri kazandırmak amacıyla HEM’lerde daha fazla kurs açılması,
- HEM’ler altyapı ve öğretmen açısından güçlendirilerek bu kurslara kaynak ayrılması kararları alınmıştır (18. Millî Eğitim Şurası, 2010).

On Sekizinci Millî Eğitim Şurası’nda hayat boyu öğrenme ile ilgili alınan kararlara bakıldığında günümüzde de HEM’lerin en büyük problemlerinden biri olan alt yapı ve eğitici sorunlarına dikkat çekildiği ayrıca eğitim ortamlarının değişen ve gelişen dünyanın gereklerine uygun şekilde tasarlanması gerektiği vurgulanmıştır (Meriç Özgür, 2017).

3.2.2.11. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)

Nitelikli İnsan ve Güçlü Toplum hedefiyle hazırlanan Onuncu Kalkınma Planı’nda (2014-2018) bireylerin öğrenme fırsatları çeşitlendirilerek hayat boyu öğrenme faaliyetlerinin teşvik edilmesi ve temel becerileri kazandıran hayat boyu öğrenme programlarının geliştirilmesi hedefleri belirlenmiştir.

“Eğitim sistemi ile işgücü piyasası arasındaki uyum; hayat boyu öğrenme perspektifinden hareketle iş yaşamının gerektirdiği beceri ve yetkinliklerin kazandırılması, girişimcilik kültürünün benimsenmesi, mesleki ve teknik eğitimde okul-işletme ilişkisinin orta ve uzun vadeli sektör projeksiyonlarını dikkate alacak biçimde güçlendirilmesi yoluyla artırılacaktır (Kalkınma Bakanlığı, 2013).”

Onuncu Kalkınma Planı’nda yer alan yukarıdaki ifadelerle HBÖ Türkiye’nin kalkınması için en önemli alanlardan biri olarak kabul edilmiştir. Planda HBÖ faaliyetlerinin yaygınlaştırılması amacıyla öncelikler belirlenmiş ve HBÖ ile ilgili faaliyet gösteren kurumlar sorumlu hale getirilmiştir Böylelikle hayat boyu öğrenme yaklaşımı çerçevesinde bireylerin kişilik ve kabiliyetlerini geliştirerek aktif işgücü piyasasıyla uyumlu ve fırsat eşitliğine dayalı eğitim sistemine dönüşümün devam ettirilmesi planlanmıştır. Ayrıca hayat boyu öğrenme kapsamında önemli yeri olan bilgi iletişim teknolojilerinin daha nitelikli kullanılması amacıyla “Eğitimde FATİH Projesi”nin devam ettirilerek tamamlanması planlanmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2013).

Millî Eğitim Bakanlığı’nın eğitime yönelik en büyük projelerinden biri olan “Eğitimde FATİH Projesi” ile hem örgün eğitim öğrencilerinin hem de her yaştan bireyin yararlanabileceği e-öğrenme içerikleri oluşturulmuştur. Bireylerin kendi kendine öğrenmelerine destek olacak binlerce içerik hazırlanarak Eğitim Bilişim Ağı’nda yayınlanmıştır. EBA’da yayınlanan içerikler öğrencilerin, öğretmenlerin ve yetişkinlerin

hizmetine sunulmuştur. 2017'nin Ekim ayından itibaren EBA'ya e-devlet üzerinden de giriş yapılabilmekle birlikte açık öğretim okullarını destekleyici ve yetişkinlere yönelik pek çok e-öğrenme içeriği de sunulmaktadır. Böylelikle tüm ülke vatandaşları EBA içeriklerine ulaşabilmektedir (Meriç Özgür, 2017). Eğitimde FATİH Projesi kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan bu çalışma hayat boyu öğrenme alanında doğrudan olmasa bile dolaylı olarak yapılmış çok büyük bir hizmet olarak göze çarpmaktadır.

3.2.2.12. 2014-2018 Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı

2014 yılında MEB koordinasyonunda ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri doğrultusunda “2014-2018 Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı” Yüksek Planlama Kurulu tarafından 2014 yılında kabul edilmiştir. Hayat boyu öğrenme sisteminin 2014-2018 döneminde daha sistematik bir yapıya kavuşturulması ve hayat boyu öğrenmenin geliştirilmesi amacıyla strateji belgesinde 6 öncelik belirlenmiştir (MEB, 2014). Bu öncelikler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Hayat Boyu Öğrenmenin Geliştirilmesi Amacıyla Belirlenen Öncelikler

HBÖ Strateji Belgesi	Öncelikler
Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018	• Toplumda hayat boyu öğrenme kültürü oluşturulması, • Hayat boyu öğrenme fırsatlarının ve sunumunun artırılması, • Hayat boyu öğrenme fırsatlarına erişimin artırılması, • Hayat boyu rehberlik ve danışmanlık sisteminin geliştirilmesi, • Önceki öğrenmelerin tanınması sisteminin geliştirilmesi, • Hayat boyu öğrenme izleme ve değerlendirme sisteminin geliştirilmesi

Not: Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2014-2018).

Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2014-2018) ile hayat boyu öğrenme sisteminin, ulusal ve uluslararası yaklaşımlar doğrultusunda daha sistematik bir yapıya dönüştürülmesi amacıyla “hayat boyu öğrenmenin koordinasyonu, temel mesleki becerileri geliştirme, işyerlerinde mesleki eğitim, veri tabanı, hayat boyu rehberlik ve danışmanlık hizmetleri, uzaktan öğrenme” konularını kapsayan altı öncelik alanı belirlenmiştir (MEB, 2014). Belirlenen öncelik alanları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Hayat Boyu Öğrenme Sisteminin Ulusal ve Uluslararası Yaklaşımlar Doğrultusunda Daha Sistematik Bir Yapıya Dönüştürülmesi Amacıyla Belirlenen Öncelik Alanları

Koordinasyon	Rehberlik	Veri tabanı	Uzaktan öğrenme
Öncelik 1. Öğrenme kültürü			
1.1 Toplumda hayat boyu öğrenme bilincini arttırmaya yönelik TV, radyo ve ilgili mecralarda programlar yayınlanacaktır.			
1.2. Görsel ve yazılı medyanın hayat boyu öğrenme kültürünün artırılmasına yönelik rolü konusunda farkındalık arttırılacaktır.			
1.3. “Öğrenme Şenlikleri” uygulaması ülke genelinde yaygınlaştırılacaktır.			
1.4 Bireylerin aktif ve katılımcı vatandaş olmalarına yönelik farkındalık arttırılacaktır.			
Öncelik 2. Öğrenme fırsatlarının ve sunumunun arttırılması			
2.1. Hayat boyu öğrenmenin koordinasyonu sağlanacaktır.			
2.2. Sivil toplum kuruluşları, meslek örgütleri ve yerel yönetimlerin hayat boyu öğrenme faaliyetlerinde etkin rol almaları sağlanacaktır.			
2.3. Açık öğretim sisteminin niteliği geliştirilecektir.			
2.4. Uzaktan öğrenme uygulamaları geliştirilecektir.			
2.5. Yetişkin nüfusun temel becerileri kazanmasına yönelik programlar yaygınlaştırılacaktır.			
2.6. Aile eğitimi faaliyetleri yaygınlaştırılacaktır.			
2.7. Resmi ve resmi olmayan kurum/kuruluş çalışanlarına yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerinin niceliği ve niteliği arttırılacaktır.			
2.8. Örgün ve yaygın mesleki eğitim-öğretim programları meslek standartlarına göre sürekli olarak güncellenecektir.			
2.9. Eğitim kurumlarının fiziki mekanları halkın kullanımına açılacaktır.			
2.10. Hayat boyu öğrenme kapsamında ulusal ve uluslararası işbirliği arttırılacaktır.			
Öncelik 3. HBÖ fırsatlarına erişimin arttırılması			
3.1. Yetişkinlerin yenilikçilik ve bilişim teknolojileri gibi alanlarda bilgi ve becerilerini arttırmaları teşvik edilecektir.			
3.2. Okul öncesi eğitim, dezavantajlı kesimleri gözeterek yaygınlaştırılacaktır.			
3.3. Özel eğitime (tüm engelli grupları ve üstün yetenekliler) ihtiyacı olan bireylerin, ailelerinin öğretmenlerin ve yöneticilerin hayat boyu öğrenme faaliyetlerine erişimi arttırılacaktır.			
3.4. Dezavantajlı (engelliler, kadınlar, yaşlılar, eski hükümlüler, suça bulaşmış ya da suç riski altındaki çocuklar ve gençler, uzun süreli işsizler, işsiz gençler ve gezici geçici işçiler) grupların eğitime erişimleri desteklenecektir. Bu amaçla uzaktan eğitim ve açık öğretimden de yararlanılacaktır.			
3.5. Çalışan çocukların eğitime kazandırılması için teşvik mekanizmaları geliştirilecektir.			
Öncelik 4. Rehberlik ve danışmanlık hizmetleri			
4.1. Hayat boyu rehberlik sisteminin geliştirilmesi için altyapı güçlendirilecektir.			
4.2. Bireylerin mesleki gelişim süreçleri desteklenecektir.			

4.3. Hayat boyu rehberlik ve danışmanlık sistemini destekleyen ulusal ve uluslararası bilgi ağı geliştirilip yaygınlaştırılacaktır.

Öncelik 5. Önceki öğrenmelerin tanınması (ÖÖT)

5.1. Yaygın ve serbest öğrenmelerle kazanılan bilgi/beceri ve deneyimlerin değerlendirilmesi sağlanacaktır.

5.2. Yaygın ve serbest öğrenmelerin Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi kapsamında değerlendirilmesi sağlanacaktır.

5.3. Önceki öğrenmelerin değerlendirilmesi sistemi kurulacak ve sürecin tanıtılması sağlanacaktır.

Öncelik 6. İzleme ve değerlendirme sistemi

6.1. Hayat boyu öğrenme alanında politika geliştirmeye yardımcı olacak istatistikler (veri altyapısı) oluşturulacaktır.

6.2. Hayat boyu öğrenme alanında politika ve stratejiler geliştirmeye yönelik araştırmalar yapılacaktır.

6.3. Hayat boyu öğrenme web portalı kapsamındaki veritabanı geliştirilerek işlevselliği arttırılacaktır.

6.4. Hayat boyu öğrenme için kullanılan kaynakların etkin ve verimli kullanılmasına yönelik bir izleme ve değerlendirme mekanizması geliştirilecektir.

Not: Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2014-2018).

3.2.2.13. Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı (2015-2019)

Türkiye’de eğitim ile ilgili politikalara yön veren üst politika belgesi olarak kabul edilen Milli Eğitim Bakanlığı 2015-2019 Stratejik Planı “eğitim ve öğretime erişim, eğitim ve öğretimde kalite, kurumsal kapasite” temaları ile bakanlığın beş yıllık stratejik amaç ve hedefleri belirlenmiştir. Plana göre HBÖGM’nin doğrudan sorumlu olduğu faaliyetler Tablo 5’te verilmiştir (MEB, 2015).

Tablo 5

2015-2019 MEB Stratejik Planı'nda HBÖGM'nin Sorumlu Olduğu Faaliyetler

Faaliyet	İlgili Birimler
Hayat boyu öğrenmenin önemi, bireye ve topluma katkısı ve hayat boyu öğrenime erişim imkânları hakkında toplumda farkındalık oluşturulacaktır.	DÖGM, TEGM, OGM, ERHGM, ÖÖKGM, TEGM
Hayat boyu öğrenme kapsamında sosyal ve kültürel kurslara erişim imkânları ile bu kurslara katılım oranları artırılacaktır.	DÖGM, TEGM, OGM, ERHGM, ÖKGM, TEGM
Bireylerin istihdam edilebilirliklerini artırmaya yönelik sektör ve ilgili taraflarla iş birliğinde ve hayat boyu öğrenme kapsamında mesleki kursların çeşitliliği ve katılımcı sayısı artırılacaktır.	MTEGM
Açık öğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin kayıtlarının dondurulmasına neden olan faktörler tespit edilecek ve gerekli tedbirler alınacaktır.	DÖGM, TEGM, OGM, ERHGM, ÖÖKGM, TEGM
Örgün eğitimden yararlanamamış veya yarıda bırakmak zorunda kalmış bireylerin uzaktan veya yüz yüze eğitim imkânlarıyla öğrenimlerini tamamlamalarını sağlayacak fırsatlar oluşturulacaktır.	DÖGM, TEGM, OGM, ÖERHGM, ÖÖKGM, TEGM

Not: Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2014-2018).

Bu stratejilere yönelik olarak HBÖ'ye ait iki performans göstergesi belirlenmiştir. Bu göstergeler hayat boyu öğrenmeye katılım oranı ve hayat boyu öğrenme kapsamındaki kursları tamamlama oranı olarak kabul edilmektedir. Bu göstergelere ait yapılan çalışmalara ve güncel verilere, "Yaygın Eğitim Programları" başlığında yer verilmiştir.

3.2.2.14. 6764 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2016)

2/12/2016 tarihli ve 6764 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile "aday çırak, kalfa ve ustaların genel ve meslekî eğitimlerini sağlamak" görevi Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Böylelikle Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'ne bağlı kurumlar olan Mesleki Eğitim Merkezleri Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlanmıştır. Mesleki Eğitim

Merkezleri'nin iş ve işlemlerinin takip edilmesi amacıyla Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü bünyesinde İşyeri Tabanlı Mesleki Eğitim Daire Başkanlığı ihdas edilmiştir (Meriç Özgür, 2017).

3.2.2.15. Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği (2018)

11/04/2018 tarih ve 30388 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı hayat boyu öğrenme kurumlarının kuruluş, görev, yönetim, eğitim, öğretim ve işleyişi hakkındaki yöntem ve ilkeler ile diğer resmî ve özel kurum ve kuruluşlar, belediyeler, meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar ve gönüllü kuruluşlarca hayat boyu öğrenme kurumlarının işbirliğinde özel öğretim kurumları mevzuatı dışında açılacak kurslarda yönetim, eğitim, öğretim, üretim, rehberlik, gözetim ve denetime ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir (Meriç Özgür, 2017).

2010 yılında yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nden günümüze hayat boyu öğrenme alanında önemli kurumsal değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler şöyle özetlenebilir:

- 14/09/2011 tarihli ve 28054 sayılı 652 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 652 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de MEB merkez teşkilatında yeniden yapılandırılmaya gidilmiş ve yaygın eğitim hizmetlerinden sorumlu Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ihdas edilmiştir. 14/09/2011 öncesinde Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü olan kurumun ismi 652 sayılı KHK ile birlikte Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü olarak anılmaya başlanmıştır.
- 2/12/2016 tarihli ve 6764 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 3 üncü maddesinin (ç) bendine göre “e) 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununa göre aday çırak, çırak, kalfa ve ustaların genel ve meslekî eğitimlerini sağlamak” görevi Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne devredilmiş ve 335 Mesleki Eğitim Merkezi¹⁰ (MEM) de bu Genel Müdürlüğe bağlanmıştır.

¹⁰ Meslekî Eğitim Merkezleri: MEM'ler, çıraklık eğitimi uygulaması kapsamına alınan alan ve meslek dallarında aday çırak, çırak, kalfa ve ustalara eğitim vermek ve çeşitli meslek kursları açmak suretiyle sanayimizin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirmekle görevli kurumlardır.

- 03/02/2006 tarihli ve 26069 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5450 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Bağlı Okulların Millî Eğitim Bakanlığına Devredilmesi ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla MEB’e devredilen ve Turizm Eğitim Merkezleri’nin¹¹ (TUREM) bir kısmı kapatılmış, bir kısmı HEM’e dönüştürülmüştür. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü’ne bağlı olarak hizmet veren kurumlar olan TUREM’ler 10/05/2017 tarih ve 6680704 sayılı Makam Oluru ile kapatılmıştır. Makam olurunda TUREM’lerin fiziksel kapasitesi ile insan kaynaklarının daha verimli kullanılması Genel Müdürlüğün hedef kitlesi olan 24-65 yaş arası vatandaşların yaygın eğitime erişiminin daha kolay sağlanması ve hayat boyu öğrenmeye katılım oranlarının artırılması amacıyla yeniden yapılandırılmasına ihtiyaç duyulduğu bir kısmının HEM’e dönüştürüldüğü bir kısmının da faaliyetlerine son verilerek başka kamu kurumlarına devredildiği ifade edilmiştir (Meriç Özgür, 2017).
- Böylelikle Burdur, Kastamonu, Ürgüp, Isparta Turizm Eğitim Merkezleri halk eğitimi merkezine, Konyaaltı, Alaçatı Turizm Eğitim Merkezleri ise öğretmeneyine dönüştürülmüştür. Kemer, Manavgat Turizm Eğitim Merkezleri Akdeniz Üniversitesine, Balçova Turizm Eğitim Merkezi kaymakamlığa devredilmiş, kaymakamlık binası da halk eğitimi merkezine dönüştürülmüştür. Samsun İlkadım Turizm Eğitim Merkezi de önce halk eğitimi merkezine dönüştürülmüş, sonra da valilik talebiyle kapatılmıştır. Vakfıkebir Turizm Eğitim Merkezi de kapatılmış personeli Gaziantep Olgunlaşma Enstitüsü’ne devredilmiştir (MEB, 2018).

Yukarıda özetlenen kurumsal değişiklikler ve zaman içerisinde ortaya çıkan mevzuatsal ihtiyaçlar doğrultusunda on beş bölüm ve 96 maddeden oluşan Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği, HBÖGM’ye bağlı kurumların işleyişinde bir rehber niteliğinde uygulamalar sırasında karşılaşılan pek çok soruya cevap olacak nitelikte hazırlanmıştır. Bu yönetmeliğin 94. maddesi ile 21/05/2010 tarih ve 27587 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği’nde göze çarpan diğer hususlar şöyle özetlenebilir:

¹¹ Turizm Eğitim Merkezleri: Turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu yiyecek, içecek, konaklama ve seyahat hizmetleri alanlarında mutfak (aşçı), pastacı, barmen, servis, kat hizmetleri, ön büro vb. nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi için yetişkinlere yönelik yaygın eğitim yapılan eğitim kurumlarıdır.

- Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği sadece halk eğitimi merkezlerini kapsarken yerine hazırlanan Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği halk eğitimi merkezleri ile olgunlaşma enstitülerini kapsayacak şekilde hazırlanmıştır.
- Usta öğretici görevlendirmeleri ile ilgili, usta öğretici değerlendirme formu geliştirilmiştir. Usta öğretmenler bu formda oluşan puanlara göre il/ilçe milli eğitim müdür yardımcısı/şube müdürü başkanlığında kurulacak komisyon tarafından görevlendirilecektir.
- Halk eğitimi merkezi ve olgunlaşma enstitüsünde görev yapan öğretmenlerin eğitim öğretimi yılı başında ve sonunda yaptıkları, mesleki çalışmalar tanımlanarak ek dersten yararlanmaları sağlanmıştır.
- Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin hayat boyu öğrenme hizmetlerinden daha yaygın yararlanmaları için düzenlemeler yapılmıştır.
- Ülkemizde bulunan yabancıların kurslara kolay kayıt olabilmesi için düzenlemeler yapılmıştır.
- İş birliği kapsamında düzenlenen kursların usul ve esasları, gelen talepler doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na tabi kurum ve kuruluşlar ile iş birliği yapılamayacağı ve kursların düzenlenemeyeceği hükme bağlanmıştır. Özellikle kurumlardan veya özel şirketlerden gelen hijyen eğitimi vb. kurs talepleri değerlendirilerek, mesleki ve teknik kurslarda kurs giderinin tamamını karşı tarafın karşılaması halinde kurslarda kursiyer sayısı aranmayacağı konusunda düzenleme yapılmıştır (Meriç Özgür, 2017).
- Genel Müdürlüğe bağlı hayat boyu öğrenme kurumları tarafından sürdürülen eğitim faaliyetlerine ilişkin iş ve işlemlerin elektronik ortamda yürütüldüğü e-Yaygın sistemine ilişkin hususlar Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nde yer almazken Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği'nde geniş çapta yer bulmuştur (Meriç Özgür, 2017).

Türkiye'de hayat boyu öğrenmenin tarihsel gelişim aşamalarında da anlaşılabileceği üzere dünyadaki gelişmeler karşısında toplumdaki bireylerin hayat boyu öğrenme alanındaki değişen ihtiyaçlarını karşılamak için devlet tarafından gerekli tedbirlerin alındığı görülmektedir.

3.3. Türkiye’de Halk Eğitimi

Bu bölümde halk eğitimi ile ilgili kavramlara, halk eğitimi merkezlerine ve yaygın eğitim programlarına ilişkin konulara yer verilmiştir.

3.3.1. Halk Eğitimi Kavramı ve Kapsamı

İnsan hayatında çok önemli bir yeri bulunan eğitimin en önemli ve süreklilik arz eden öğelerinden biri olan yetişkin eğitimi; halk eğitimi, yaygın eğitim, temel eğitim, popüler eğitim, toplum eğitimi, sosyal eğitim, kitle eğitimi, sürekli eğitim gibi değişik kavramlar üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. Türkiye’ de yaygın eğitim ve halk eğitimi kavramları yetişkin eğitimi kavramının yerine daha fazla kullanılmaktadır (Kaya, 2015). Türkiye’de halk eğitimi uygulamalarının başlama noktasına baktığımızda toplumun istek ve ihtiyaçları olduğu görülmektedir. Bu nedenle yaygın eğitim, örgün eğitim dışında bulunan bireylere, kendi istekleri ile katılacakları programlar şeklinde sürekli olarak verilmeye çalışılmaktadır (Yıldırım, 2009). Bilim ve teknolojiadaki güncel ve hızlı gelişmeler düşünüldüğünde ise tüm bunların toplumun ekonomik, kültürel, politik ve sosyal yapısında değişikliklere yol açtığı ve toplumu oluşturan bireylerin de bu değişim ve gelişime uyum sağlaması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu değişikliklerin gerektirdiği bilgi ve beceriler ise ancak belirli bir yaşa kadar örgün eğitim yoluyla insanlara aktarılabilmektedir. Kişilerin örgün eğitimden sonra yaşamlarında değişiklik yapmak için gerekli bilgi ve becerileri örgün eğitim sonrası edinebilmeleri yaygın eğitim ve dolayısıyla halk eğitimi ile mümkün olmaktadır. Bu nedenle eğitim sisteminde halk eğitiminin önemi artmıştır.

Halk eğitimine ilişkin tanımlamalara bakıldığında, Kalakenger (2014, s. 25)’e göre halk eğitimi; her düzeyde ve kesimdeki bireylere ve dolayısıyla topluma, ihtiyaç temelli programlar olarak sunulan, kişilere ulusal ve insani değerleri aşılayan, onların ekonomik, sosyal ve kültürel alanlardaki gelişmesine yardım eden sistematik, organize ve sürekli okul dışı eğitim, öğretim ve rehberlik faaliyetleridir. Tekin (1991) ise halk eğitimini, zorunlu öğrenim çağı dışına çıkan ve asıl işi artık okula gitmek olmayan bireylerin, yaşamlarının herhangi bir döneminde duyacakları öğrenme ihtiyaç veya ilgilerine cevap vermek için özellikle düzenlenen faaliyet veya programları kapsayan eğitim alanı şeklinde tanımlamıştır. Tanır (2006)’ın halk eğitimi tanımı ise “toplumu ve bireyleri ekonomik ve sosyal açıdan dinamik duruma getirmek amacıyla, onları insani ve milli değerlerle donatan ve onlara belli programlar çerçevesinde sunulan bir eğitim faaliyetidir.” şeklindedir. Öner (2014)’e göre ise

halk eğitimi, bilgiye ulaşma amacıyla olan yetişkin bireylere eğitim sunmak amacıyla gerekli olan programların; araç gereçlerinin, yollarının, yöntemlerinin geliştirilmesini konu edinen eğitim yöntemidir. Halk eğitimi konusuna kalkınma planlarında da yer verildiği görülmektedir. Örneğin III. Beş Yıllık Kalkınma Planında Halk Eğitiminin; örgün eğitimini bitirmiş veya örgün eğitimin herhangi bir aşamasından çıkmış ve bu sisteme hiç dâhil olmamış bireylerin temel eğitim, mesleki bilgi ve beceri kazanmalarını veya yeteneklerini geliştirmelerini sağlamak amacıyla verilen kısa süreli eğitimi kapsadığı ifade edilmiştir (DPT, 1973). İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatının (OECD) tanımına göre halk eğitimi; zorunlu öğrenim çağının dışına çıkmış ve asıl uğraşısı okula gitmek olmayan bireylerin hayatlarının herhangi bir kademesinde duyacakları öğrenme gereksinimlerini ve ilgilerini doyurmak üzere özellikle düzenlenen etkinlikler ya da programlardan oluşan bir süreçtir (OECD, 1977). Okçabol (2006)'a göre "Halk Eğitimi" terimi Fransa ve Türkiye gibi bazı ülkeler dışında diğer ülkelerde fazla kullanılmamaktadır. Yaygın eğitim ve yetişkin eğitimi terimleri ve bazen farklı anlamlarda kullanılsa da genellikle halk eğitimi ile birbirinin yerine kullanılmaktadır. Gedikoğlu (1991)'na göre; bir ülkede halk eğitim çalışmalarının başarıyla tamamlanması, belirtilen hedeflere ve bunların yürütüldüğü ilkelere bağlıdır. Halk eğitiminin temel amacı, katılımcıların beklentilerini karşılayan ve onlar için hayatı kolaylaştıran bir eğitim sağlamaktır. Bu sebeple halk eğitimin temel ilkeleri şu şekilde belirtilebilir.

- Bireyin ihtiyaçları ile işe başlama,
- İş odaklı, eylem odaklı,
- Faydalı,
- Eğitim faaliyetlerine bireysel katılım,
- Konuların önceliklendirilmesi,
- Yerel öncüllerden yararlanma,
- Çalışmalara eşlik ve denetim,
- İş birliği.

Halk eğitimi, temel olarak, bilim ve teknolojideki gelişmelere bağlı olarak örgün eğitim yoluyla kazandırılmayan veya örgün eğitimden sonra ortaya çıkan yeni bilgi ve becerilerin bireye kazandırılmasına dayanır. Bir toplumda ulusal bütünlüğün korunması ve özgür düşünen, demokratik ve bilimsel bir gücün oluşturulması, yaşam boyu yetişkin eğitimi ile

mümkündür. Bu bağlamda halk eğitimi, toplumun gelişmesinde ve demokratik değerlerin kazanılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Halk eğitimin işlevlerinin bazıları şu şekilde belirtilebilir (Celep, 1995b, s. 22).

- Örgün eğitim yoluyla elde edilemeyen ya da elde etme fırsatı bulunamayan niteliklerin kişilere kazandırılması,
- Kişisel gelişmeyi sağlamak,
- Mesleki bilgi ve becerin kazanılması veya yenilenmesi,
- Yetişkinlerin kişisel ve sosyal sorunları çözmeleri için talimat vermeleri ve bunlarla nasıl başa çıkılacağı,
- Siyasal katılımın sağlanması.

Halk eğitiminin dolayısıyla hayat boyu öğrenmenin ilkeleri Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği'nde geçmektedir. 11.04.2018 tarihinde 30388 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği'nin 1. Maddesinde hayat boyu öğrenmenin amaç ve kapsamı; "MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı,

"Millî Eğitim Bakanlığına bağlı hayat boyu öğrenme kurumlarının kuruluş, görev, yönetim, eğitim, öğretim ve işleyişi hakkındaki yöntem ve ilkeler ile diğer resmî ve özel kurum ve kuruluşlar, belediyeler, meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar ve gönüllü kuruluşlarca hayat boyu öğrenme kurumlarının iş birliğinde özel öğretim kurumları mevzuatı dışında açılacak kurslarda yönetim, eğitim, öğretim, üretim, rehberlik, gözetim ve denetime ilişkin usul ve esasları düzenlemektir (MEB, 2018)."

şeklinde ifade edilirken hayat boyu öğrenmenin ilkeleri de söz konusu yönetmeliğin 4. Maddesinde şu şekilde belirtilmiştir.

- a) Hayat boyu öğrenme.
- b) Bilimsellik ve bütünlük.
- c) Geçerlilik.
- d) Gönüllülük.
- e) Herkese açıklık.
- f) Her yerde eğitim.
- g) İhtiyaca uygunluk.
- h) İş birliği ve eş güdüm.
- i) Planlılık.

j) Süreklilik.

k) Yenilik ve gelişmeye açıklık.

Yaygın eğitim, toplumu oluşturan bireylerin ilgi, istek ve ihtiyaçlarına yönelik; toplumsal, kültürel ve ekonomik gelişmelerini sağlayıcı; Bakanlık tarafından onaylanan kurs programları doğrultusunda farklı süre ve düzeylerde gerçekleştirilen bir eğitimidir. Halk Eğitimi Merkezleri yaygın eğitim kapsamında değerlendirilmektedir. Halk eğitimi, örgün eğitimin yanında ve dışında toplumun her kesimindeki ve her düzeydeki bireylere hitap eden bir eğitim türüdür. Halk eğitiminde temel amaç; Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak düzenlenen eğitim faaliyetlerine katılan bireylerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak gerçekleştirilen eğitimlere katılanların beklentisine yanıt verecek ve onların yaşamlarında anlamlı bir fark yaratacak eğitimin verilmesidir. Halk Eğitimi Merkezleri'nde uygulanan öğretim programları, Genel Müdürlükçe hazırlanır veya hazırlatılır, Bakanlık onayından sonra uygulamaya konulur (Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği, 2018, s. 18). Söz konusu programlar; örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, gerektiğinde aynı nitelikleri kazandırabilecek ve birbirinin tüm olanaklarından yararlanarak bir bütünlük içinde düzenlenmektedir.

Öğretim programları;

- 1- Okuma-Yazma Kursları,
- 2- Mesleki-Teknik ve
- 3- Genel Kurslar olmak üzere üç alana ayrılmaktadır.

Okuma-yazma kursları; zorunlu öğrenim çağına çıkmış çeşitli sebeplerle eğitimini tamamlayamayan veya okuma-yazma bilmeyen bireylerin okuma-yazma öğrenmelerini, okur-yazar olanların da açık ortaokul ve açık liseye yönlendirilerek eğitimlerine kaldıkları yerden devam ederek temel beceri kazanmalarını ve eksik eğitimlerini tamamlamalarını amaçlamaktadır. Mesleki ve teknik kurslar; ülkemizde ciddi oranda ara iş gücüne ihtiyaç duyulurken ortaya çıkan yeni hizmet kolları için iki ya da dört yıllık akademik eğitim veren okul ve kurumlar açmanın ekonomik olmadığı dönemlerde, bu ihtiyaçların kısa süreli sertifika programlarıyla yetiştirilen elemanlara verilen eğitimlerdir. Genel kurslar; bireylerin arta kalan serbest zamanlarını değerlendirmeleri amacıyla katıldıkları sosyal ve kültürel kursları kapsamaktadır. Merkezlerin düzenlediği bu kurslar toplumun kültür seviyesini yükseltmek, serbest zamanlarını olumlu çalışmalarla değerlendirmelerine imkân vermek, onları bir üst

öğrenim sınavlarına hazırlamak, milli kültür değerlerimizi korumak, yaşatmak, yaygınlaştırmak ve yeni nesillere aktarılmasını sağlamak amacıyla düzenlenmektedir (Yıldırım, 2009, s. 185).

Halk eğitimi merkezlerinin esas faaliyetlerden biri olan kurslar dışında ayrıca kurs dışı eğitsel faaliyetler de düzenlenmektedir. Kurs dışı eğitsel etkinliklerde başarı değerlendirilmesi zorunluluğu olmayan, fakat bazı faaliyetlerin özelliği gereği (yarışma, seminer, vb.) katılım sertifikası verilmektedir.

3.4. Yaygın Eğitim Programları¹²

Hayat boyu öğrenme sisteminin en yaygın ve işlevsel kurumları olan halk eğitimi merkezlerinde verilen kurslarda uygulanan öğretim programları toplumun ihtiyaçları doğrultusunda HBÖGM tarafından oluşturulmaktadır. Bu bölümde yaygın eğitim sisteminde yer alan yaygın eğitim programlarıyla ilgili alanlara kurs çeşitlerine ve 2021 yılı içinde gerçekleşen program geliştirme çalışmaları ile en çok talep edilen program alanlarıyla ilgili istatistiksel bilgilere ve mevzuat çalışmalarına yer verilecektir. Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği Madde 49'da "Öğretim Programları"nın amaçları, programların içeriği, programların hazırlanması ve uygulanması, programların süresi ve izlenmesi ile programların seviyesi alt maddeleriyle şu açıklayıcı ifadelerle yer verilmiştir:

"(1)Öğretim programlarının amaçları;

a) Kurumlarca; yaş, eğitim düzeyi ve cinsiyet farkı gözetmeksizin kursiyerlerin ilgi, istek, yetenek ve beklentileri doğrultusunda bilgi, beceri ve davranışlarını geliştirmek.

b) Hayat boyu öğrenme faaliyetleri doğrultusunda kişisel gelişim taleplerinin karşılanmasının yanı sıra değişen ve gelişen ekonomiye iş gücü duyarlılığının artırılması için kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içerisinde kursiyerleri, ilgi, istek ve yeteneklerine uygun olarak üretken, bilinçli, yenilikleri ve gelişmeleri izleyen ve kendini buna göre sürekli geliştiren, iyi insan, iyi vatandaş olarak yetiştirmek, istihdam için gerekli ve ihtiyaç duydukları yeterlikleri kazanmalarına uygun eğitimleri sağlamak; araştıran, geliştiren, değerlendiren, tasarlayan, girişimci bireyler olarak yetiştirmek.

(2)Öğretim programlarının içeriği;

a) Öğretim programları, örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, gerektiğinde aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkânlarından yararlanarak bir bütünlük içinde düzenlenir.

(3)Programın hazırlanması ve uygulanması;

a) Öğretim programları, Genel Müdürlükçe hazırlanır veya hazırlatılır, Bakanlık onayından sonra uygulamaya konulur.

¹² Yaygın eğitim programı, öğretim programı veya kurs programı ifadeleri gerek sahada gerek program geliştirme çalışmaları sırasında aynı anlama gelecek şekilde sıklıkla kullanılmaktadır. Bu çalışmada genellikle yaygın eğitim programı ifadesinin kullanılmasına özen gösterilmekle birlikte öğretim programı ifadesi de mevzuat maddelerinde olduğu gibi doğrudan alıntılarda yer bulmuştur.

b) Kurumlarda, hayat boyu öğrenmeyi geliştirmek amacıyla yurt içi ve yurt dışı projeler çerçevesinde hazırlanan özel programlar uygulanabilir. Bu programların uygulaması ile ilgili esaslar projelerde yer alır. Proje süresi sona eren programların devamına, yaygınlaştırılmasına veya sona erdirilmesine Bakanlıkça karar verilir.

c) Hayat boyu öğrenme kurumlarında mesleki öğretim programları, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında uygulanan öğretim programlarıyla bütünlük oluşturacak, programlar arasında yatay ve dikey geçişlere imkân sağlayacak şekilde, Ulusal Meslek Standartları doğrultusunda modüler yapıda hazırlanır.

ç) Kurumlarda kurs bitirme belgesine götüren programlar uygulanır.

d) Hayat boyu öğrenme kurumlarında düzenlenen kurslarda çalışma süresinin günlük en fazla sekiz ders saati olarak düzenlenmesi esastır.

e) Kurs programlarında yer alan mesleki uygulamaların işletmelerde yapılması esastır. Mesleki uygulamaların işletmelerde yapılamaması durumunda uygulamalar, kurumda ya da diğer okul ve resmî kurumların iş birliği ile yapılır.

(4)Programların süresi ve izlenmesi;

a) Eğitim programlarında; program içeriği, seviyesi ve eğitim süresi saat olarak belirtilir. Programların süresi; içeriğinde yer alan bilgi, beceri ve kazanıma göre belirlenir.

b) Yaygın eğitimde uygulanan programların izlenmesi, geliştirilmesi ya da devam ettirilmesi çalışmaları; sektörün, öğretmen ve kursiyerlerin beklentilerini karşılama düzeylerini belirlemek için yapılır.

c) Programların değerlendirilerek geliştirilmesi Genel Müdürlükçe yapılır veya yaptırılır.

(5)Programların seviyesi;

a) Mesleki ve teknik eğitim kurs programlarında örgün ve yaygın eğitimdeki referans seviyeleri birbiriyle ilişkilendirilir.

b) Genel kurslar ile beceri geliştirme kurslarında seviyelendirme aranmaz.

(6)Programlarda yatay ve dikey geçişler;

a) Program bütünlüğü ve devamlılığı içinde sertifika, belge ve diplomaya götüren programlarda yatay ve dikey geçişlere imkân sağlanır (MEB, 2018)".

Kurs programları; Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin 22. maddesi kapsamında genel kurslar ile mesleki ve teknik kurslar olmak üzere iki ana grupta hazırlanmaktadır. Aynı madde kapsamında mesleki ve teknik kurs programları ulusal ve uluslararası meslek ve eğitim standartlarına uygun olarak yapılandırılmakta ve modüler yapıda hazırlanmaktadır. Yapılan mevzuat değişikliği ile Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği'nin 54. Maddesinde kurs türleri yeniden düzenlendiği görülmektedir.

Tablo 6

Kurs Türüne Göre Kursiyer Verileri

Kurs Türü	Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer
Genel	182.308	1.108.650	1.599.304	2.707.954
Mesleki Ve Teknik	122.768	700.748	1.490.131	2.190.879
Toplam	305.076	1.809.398	3.089.435	4.898.833

Not: Veriler 01/01/2021-31/12/2021 tarih aralığını kapsamaktadır ve 21.06.2022 tarihinde e-Yaygın Sistemi'nden elde edilmiştir.

Tablo 6'da açılan kurs sayısı ile erkek ve kadın kursiyer sayıları ve toplam kursiyer sayısı verilmiştir. Halk eğitimi merkezleri aracılığıyla e-yaygın sistemindeki yaygın eğitim programları kullanılarak toplamda 305.076 kurs açılmış, açılan kurslara toplamda 4.898.833 kursiyer katılmış, 2.951.789 kursiyer ise sertifika almıştır. Hem kursa katılım oranları hem de sertifika alma oranı 2019 öncesindeki yıllarda daha fazladır. Pandemi nedeniyle insanların kursa katılım oranlarının azaldığı görülmektedir.

2021 yılında mesleki ve teknik kursları ile genel kurslara kayıt yaptıran kursiyer sayıları cinsiyetlere göre verilmiştir. Toplamda 4.898.833 kişi kursiyer olarak kayıt yaptırmıştır. Genel Kurslar ile Mesleki ve Teknik Kurslar kendi içinde program alanlarına göre sınıflandırılmıştır. Tablo 7'de yaygın eğitim program alanlarına yer verilmiştir.

Tablo 7

Yaygın Eğitim Program Alanları

Alan Adı	Genel Kurs Sayısı	Mesleki Ve Teknik Kurs Sayısı	Toplam Kurs Sayısı
Adalet	1	2	3
Ahşap Teknolojisi		42	42
Aile ve Tüketici Bilimleri	38	1	39
Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi		25	25
Bahçecilik		163	163
Belediye Destek Eğitim			0
Bilişim Teknolojileri	21	89	110
Biyomedikal Cihaz Teknolojileri		1	1
Büro Yönetimi ve Sekreterlik		29	29
Can ve Mal Güvenliği	3	1	4
Çalışma Hayatı			0
Çevre Koruma	15	1	16
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	64	7	71
Denizcilik	5	17	22
Din Eğitimi	66		66
Dış Protez			0
Eğlence Hizmetleri		2	2
El Sanatları Teknolojisi	8	905	913
Elektrik ve Enerji		17	17
Elektrik-Elektronik Teknolojisi		86	86
Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri		8	8
Gazetecilik	1	4	5
Geleneksel Oyunlar Ve Zekâ Oyunları	6		6
Gemi Yapımı (Deniz Araçları Yapımı)		10	10
Gıda Teknolojisi	1	58	59
Giyim Üretim Teknolojisi		159	159
Grafik ve Fotoğraf		17	17
Güvenlik Hizmetleri	4	1	5
Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri		32	32
Halkla İlişkiler Ve Organizasyon Hizmetleri	1	21	22
Harita-Tapu-Kadastro		2	2
Hasta ve Yaşlı Hizmetleri	1	1	2
Havacılık	8	2	10
Hayvan Sağlığı		4	4
Hayvan Yetiştiriciliği		28	28
Hukuk		2	2
İnşaat Teknolojisi		113	113
İşletmede Beceri Eğitimi			0
İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği		4	4
Kağıt Üretim Teknolojisi		2	2
Kimya Teknolojisi		43	43
Kişisel Gelişim ve Eğitim	220	3	223

Konaklama ve Seyahat Hizmetleri		23	23
Kuyumculuk Teknolojisi		23	23
Madencilik ve Maden Çıkarma		49	49
Makine Teknolojisi		71	71
Matbaa		11	11
Metal Teknolojisi		52	52
Metallurji Teknolojisi		16	16
Motorlu Araçlar Teknolojisi		42	42
Mitao			0
Muhasebe ve Finansman		34	34
Müzik Aletleri Yapımı		10	10
Müzik ve Gösteri Sanatları	178	1	179
Okuma Yazma	5		5
Ormancılık	1	1	2
Öğretmenlik ve Öğretim	13	6	19
Pazarlama ve Perakende		17	17
Plastik Teknolojisi		21	21
Radyo Televizyon	1	8	9
Raylı Sistemler Teknolojisi		8	8
Sağlık	4	6	10
Sanat ve Tasarım	16	18	34
Seramik ve Cam Teknolojisi	1	47	48
Sosyal Hizmetler ve Danışmanlık	6		6
Sosyoloji ve Kültürel Araştırmalar	7		7
Spor	234		234
Tarım Teknolojileri		146	146
Tekstil Teknolojisi		97	97
Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme		59	59
Toplum Sağlığını Koruyucu Hizmetler			0
Uçak Bakım		2	2
Ulaştırma Hizmetleri		18	18
Yabancı Diller	103	25	128
Yaşayan Diller ve Lehçeler	22		22
Yenilenebilir Enerji Teknolojileri	1	5	6
Yer Bilimleri		7	7
Yiyecek İçecek Hizmetleri		59	59
Yönetim ve İdare		4	4
Toplam Kurs Sayısı	1057	2786	3843

Not: Veriler 28.06.2022 tarihinde HBÖGM Programlar ve Öğretim Materyalleri Daire Başkanlığı'ndan elde edilmiştir.

Tablo 7'de görüldüğü gibi 73 farklı alanda 3843 kurs programı ile halk eğitimi merkezlerinde hayat boyu öğrenme hizmeti sunulmaktadır. Bu kurs programlarından 1057 tanesi genel kurs programı iken 2786 tanesi mesleki ve teknik kurs programıdır. Bu programlara ek olarak her geçen gün ihtiyaç duyulan alanlarda yeni programlar geliştirilmekte güncellemeye ihtiyaç duyulan alanlarda ise program geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.

Tablo 8

Kurs Sayısına Göre En Fazla Açılan İlk 10 Program Alanı

Alan Adı	Kurs	25-64 Erkek Kursiyer	25-64 Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer
Toplam (73 Alan)	305.147	732.049	1.700.403	2.432.452
El Sanatları Teknolojisi	42.371	11.778	455.997	467.775
Spor	41.730	28.895	59.308	88.203
Din Eğitimi	28.081	7.905	109.252	117.157
Kişisel Gelişim ve Eğitim	25.774	85.280	116.107	201.387
Müzik ve Gösteri Sanatları	24.328	44.706	58.808	103.514
Sağlık	21.063	162.794	160.689	323.483
Okuma Yazma	18.935	31.061	72.122	103.183
Giyim Üretim Teknolojisi	18.692	3.678	226.373	230.051
Yabancı Diller	13.365	34.370	65.072	99.442
Bilişim Teknolojileri	9.866	21.410	38.257	59.667

Not: MEB <https://e-yaygin.meb.gov.tr/sayfasindaki-e-yaygin-verilerinden-uyarlanmistir>.

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü elektronik veri tabanından verilere göre sistemde 73 alanı ve bu kurs alanı altında 1057 genel, 2786 mesleki ve teknik kurs olmak üzere toplam 3843 kurs programı uygulamada bulunmaktadır. Tablo 8’de açılan kurs sayısına göre alan bazlı 25-64 yaş aralığı kurs/kursiyer verileri sıralanmıştır. e-Yaygın Sisteminde bulunan toplam 73 alanda 25-64 yaş aralığında 305.147 kurs açılmış ve 732.049’u erkek, 1.700.403’ü kadın olmak üzere toplam 2.432.452 kursiyer katılmıştır. Tablo 8’de görüldüğü üzere kurs alanları içinde el sanatları ve teknolojisi kurs alanı ilk sırada olurken spor kurs alanındaki kurslar ikinci sırada ve din eğitimi kurs alanında açılan kurslar üçüncü sırada yer almaktadır. En az açılanlar arasında ilk sırada biyomedikal cihaz teknolojileri kurs alanı yer alırken ikinci sırada güvenlik sistemleri kurs alanı ve üçüncü sırada raylı sistemler teknolojisi kurs alanı yer almaktadır (HBÖGM). Halk eğitimi merkezlerinde açılan kurslar belli bir kurs programı çerçevesinde açılmakta ve kursa kayıt olacak kursiyerler için kursiyer şartları yer almaktadır. Yaygın eğitimde programlar oldukça genel geçer ve bağlayıcı değildir. Amaç; içerik, yöntem ve tekniklerin bir sonraki dönemlere aktarılmasıdır. Yaygın eğitim programlarına katılım zorunlu değildir ve gönüllülük esasına dayanır. Örgün eğitim programlarına katılan bireyler yaş, eğitim düzeyi gibi özellikler açısından homojen gruplar oluşturmalarına rağmen yaygın eğitim programlarına katılanlar ise öğrenme ihtiyaç ve süreçleri etkileyen kişisel özellikler bakımından heterojen gruplardır. Yaygın eğitim programlarının en büyük özelliği tür ve sayılarındaki zenginliktir. Haziran 2022 tarihi itibarıyla Hayat Boyu Öğrenme Genel

Müdürlüğü'nde 73 alan altında 1057 genel, 2786 mesleki ve teknik kurs olmak üzere toplam 3843 kurs bulunmaktadır. Bu programların hepsinin sadece bakanlık tarafından hazırlanması mümkün değildir. Çünkü yaygın eğitimde; gereksinimleri ulusal boyutta olduğu kadar, bölge, yöre ve hatta birey düzeyinde de değerlendirmek gerekmektedir. Bu bakımdan Milli Eğitimin genel amaçlarına uyulmak kaydıyla yaygın eğitim programlarının yerel düzeyde de geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. İllerde oluşturulan komisyonlar tarafından gerekli görüldüğü takdirde çeşitli sivil toplum kuruluşları ve alanında uzman kişilerden yardım alınarak hazırlanan kurs programları Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'ne gönderilmektedir. Genel müdürlükçe onaylanan programlar yaygın eğitim kurumlarınca uygulanmaktadır.

Programlar; örgün eğitimle birbirini destekleyecek ve tamamlayacak, gerektiğinde de aynı nitelikleri sağlayacak şekilde hazırlanmaktadır. Beceri geliştirmeye yönelik düzenlenecek kursların eğitim programları; genellikle katılımcıların istekleri doğrultusunda, her yaş ve eğitim düzeyine uygun şekilde hazırlanmaktadır. Meslek kazandırmaya yönelik düzenlenecek kurs programlarında ise mesleğin gerektirdiği temel bilgi-beceri ve iş sağlığı güvenliği konuları zorunlu işlenmektedir. Bu programlara katılım konusunda gerektiğinde yaş, eğitim düzeyi, sağlık gibi şartlar aranmaktadır. Meslek kazandırmaya yönelik eğitim programları ana meslek alanlarında hazırlanıp uygulanabileceği gibi bu alanların dallarında modüler yapıda hazırlanmaktadır. Yıldırım (2009, s. 265)'a göre modül; “bir bütünün tek başına anlam ifade eden parçası” olarak tanımlanmıştır. Çerçeve programı; yaygın eğitim kurumlarında uygulanacak kurs programlarının kapsamını, dikkat edilecek konuları ve programda yer alacak bölümleri ve bu bölümlerin içeriklerinde yer alacak konuları tanımlar. MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 20 Nisan 2016 tarih ve 19 sayılı yazı ile yürürlüğe giren “Yaygın Eğitim Kursları Çerçeve Programı”nda; “Yaygın Eğitim Kurs Programlarında Bulunması Gereken Öğeler” aşağıdaki gibidir:

- Programın adı,
- Programın dayanağı,
- Programın giriş koşulları,
- Eğitimcilerin niteliği,
- Programın amaçları,
- Programın uygulanması ile ilgili açıklamalar,

- Programın kredisi,
- Program süresi ve içeriği,
- Ölçme ve değerlendirmeye ilgili esaslar,
- Programın uygulanmasında kullanılacak öğretim araç ve gereçleri,
- Belgelendirme.

Hazırlanan programlar; katılımcıların talebi, eğitim düzeyi, kursun özellikleri vb. faktörleri göz önünde bulundurarak “temel, başlangıç, orta ve ileri seviye” ya da “... kursu I, ... kursu II” şeklinde hazırlanıp uygulanmaktadır. Her kademe; kendinden bir önce düzenlenen kademenin daha geliştirilmiş şekli olup, bir üst seviyedeki programa katılabilmek için bir alt seviyedeki programın başarıyla tamamlanmasıyla mümkün olabilmektedir. Halk eğitimi merkezlerince uygulanan programların süresinde genellikle “ay” esas yerine “saat” esasının kullanılması; öğretimi ideal zaman boyutları içerisinde gerçekleştirmek, aynı zamanda yurtiçi ve yurtdışında denklige yönelik yapılacak işlemlere kolaylık sağlanması amaçlanmıştır (Yıldırım, 2009, s. 269). Halk eğitimi merkezlerinde açılan kursların programları HBÖGM tarafından hazırlanarak/hazırlatılarak uygulamaya konulmaktadır. Bu çalışmalar sonucunda hâlen 73 alan altında 1057 genel, 2786 mesleki ve teknik kurs olmak üzere toplam 3843 kurs programı uygulamada bulunmaktadır. Bu programların önemli bir kısmı revize edilmiş birçoğu da yeni hazırlanmış programlardır. Tablo 9’da son 1 yıl içinde hazırlanan ve güncellenen program sayıları verilmiştir.

Tablo 9

Hazırlanan ve Güncellenen Kurs Programları Sayıları

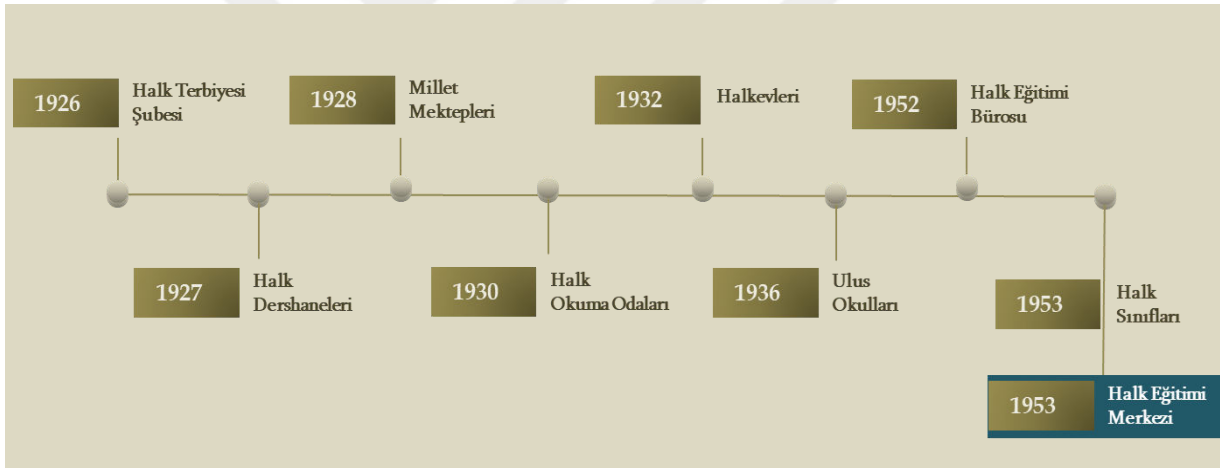
Program Türü	Hazırlanan Program Sayısı	Güncellenen Program Sayısı	Düzeltilme Yapılan Program Sayısı	Toplam	Uygulamadaki Toplam Kurs Programı Sayısı
Genel	210	351	82	643	1057
Mesleki ve Teknik	297	233	35	465	2.786
Toplam	407	584	117	1108	3.843

Not: Veriler 01.01.2021-31.12.2021 tarih aralığını kapsamakta olup HBÖGM Programlar ve Öğretim Materyalleri Daire Başkanlığı’ndan elde edilmiştir.

Tablo 9’da uygulamadaki kurs programı sayıları ile HBÖGM tarafından 2021 yılı içinde hazırlanan, güncellenen ve düzeltme yapılan program sayıları gösterilmiştir. Buradan şu sonuç çıkmaktadır; HBÖGM tarafından bir yıllık zaman dilimi içinde 407 program hazırlanmış, 584 program güncellenmiş ve 117 programda da düzenleme yapılmıştır.

3.5. Halk Eğitimi Merkezleri

1953 yılında İlköğretim Genel Müdürlüğü Halk Terbiyesi Şubesine bağlı olarak açılan halk eğitimi merkezlerinde Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ile yaygın eğitimin amaç ve fonksiyonlarını gerçekleştirmek için tüm vatandaşlara ilgi, istek, yetenek, ihtiyaç ve beklentilerine yönelik kurslar düzenlenmektedir. İl ve ilçe merkezleri ile bucak ve köylere kadar hizmet götürebilen geniş teşkilât ağına sahip yaygın eğitim kurumları olan halk eğitimi merkezleri her il/ilçe merkezinde en az bir tane olmak üzere toplam 995 tanedir.

Şekil 1. Halk Eğitimi Merkezlerinin tarihsel geçmişi zaman grafiği.

Halk eğitimi merkezleri yaygın eğitim kursları açmanın yanı sıra açık öğretim okulları halk eğitimi merkezleri, açık okullara bağlı öğrenci işlerinin de yürütüldüğü MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün taşra teşkilatıdır. 11/04/2018 tarihli ve 30388 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği hükümlerine göre çalışmalar yapan halk eğitimi merkezleri dönem kısıtı olmaksızın gelen talepler doğrultusunda kurslar açar, döner sermaye üzerinden üretim yapar.

Halk eğitimi merkezlerinde 73 alan altında yer alan 1057’si genel, 2786’sı mesleki ve teknik kurs olmak üzere toplam 3843 yaygın eğitim kurs programı kursiyerlerden gelen talep üzerine

açılmaktadır. Okuma yazma kursları, engellilere yönelik kurslar ile unutulmaya yüz tutan sanatlarla ilgili kurslar dışında 12 kursiyerle açılan kurslar modüler yapıdadır. Programa ait tüm modüller tamamlandıktan sonra kurs bitirme belgesi düzenlenmektedir. Halk eğitimi merkezleri tarafından düzenlenen kurslara ait alınan tüm belgeler e-Devlet kapısı üzerinden erişime açılmıştır. Yeni belge alan veya eski belgelerini tekrar almak isteyen vatandaşlar kolaylıkla e-devlet kapısı üzerinden barkodlu belgelerini alabileceklerdir. Böylece vatandaşların belgelerini alabilmeleri için halk eğitimi merkezlerine gitmeleri gerekmemektedir.

Şekil 2. Halk Eğitimi Merkezlerindeki kursların görsel haritası.

2021 yılında halk eğitimi merkezleri hayat boyu öğrenme haftası etkinlikleri sürecinde yıl boyunca ürettikleri ürünleri sergilemişlerdir. Halk eğitimi merkezleri eğitimlerinin ve ürettiklerinin fark oluşturduğunu düşündükleri en iyi örneklerini HBÖGM'ye ulaştırmıştır. Teşvik etmesi ve ilham vermesi için bu iyi örnekler HBÖGM web sayfasında paylaşılmıştır. Youtube kanalı üzerinden kursiyerlerin öğretmen ve usta öğreticilerin düşünceleri ve deneyimlerini paylaşması halk eğitimi merkezlerinin bir farkındalık çalışması olarak hayata geçirilmiştir.

Okumaz yazmaz kalmayana kadar devam edecek olan Okuma Yazma Seferberliği kapsamında verilen eğitimleri tamamlayan kursiyerlerin belgeleri Dünya Okuma Yazma Gününde düzenlenen etkinlikle verilmiştir. Bir farkındalık çalışması olarak HBÖGM tarafından koordine edilen afiş yarışmasında ilk üçe halk eğitimi merkezleri girmiştir.

Birincisi Şemdinli HEM, ikincisi Harran HEM ve üçüncüsü Afşin HEM olmuştur. 15 Temmuz 5. yıl anma etkinlikleri halk eğitimi merkezlerimizin hazırladığı ürünlerden oluşan sergiyle Ankara’da açılmıştır.

3.5.1.Halk Eğitimi Merkezlerinde Verilen Eğitimler

Halk eğitimi merkezlerinde verilen eğitimlere kurs adı verilmektedir. Bu bölümde kursların nasıl ve hangi şartlar altında açıldığı, kursların açılma kriterleri, kurslarda kimlerin görev aldığı ve açılan kurslara kayıt kabul ve eğitim koşulları ile ölçme ve değerlendirme aşamaları anlatılacaktır. Halk eğitimi merkezlerinde verilen kurslar belirli bir kurs programı çerçevesinde ve isteğe bağlı olarak açılmaktadır. Kurs almak isteyen bireyler gerek kendilerine en yakın halk eğitimi merkezine giderek gerekse internet üzerinden başvuru yaparak 73 alan altında yer alan 1057 genel, 2786 mesleki ve teknik kurs olmak üzere toplam 3843 kurs programından istediklerine ve şartları uyan kurslara başvuru yapabilmektedir.

Kurslar ilgili kurs programına (yaygın eğitim programı) uygun şekilde açılmaktadır. Şartları uygun olmak demek, kurs programının içeriğinde yer alan kursiyer niteliklerine uygun olmak demektir. Yaygın eğitim programlarının anlatıldığı başlıkta kurs programlarının yapısı ile ilgili ve kursiyer nitelikleri ile ilgili gerekli açıklamalar başlığa uygun olarak detaylandırılmıştır. “Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği”nin yedinci bölümünde “Kurslara Kayıt-Kabul, Kurslara Devam Durumu ile Kurs Açma-Kapatma ve Kurs Katılacakların Sayısı” başlığının altında belirtilmiştir. Buna göre; Kurslara kaydolacaklardan; T.C. kimlik numarasını gösteren belge, mesleki ve teknik kurslarda 13 yaşını doldurma, genel kurslarda ise programın niteliğine göre yaş durumu belgesi, 18 yaş altı için velilerden yazılı izin, programın niteliğine göre öğrenim belgesi, diğer belgeler ve ihtiyaç duyulması halinde sağlık raporu, yabancı uyruklular için kendilerine tanzim edilen yabancı tanıtma belgesi istenmektedir.

Kurslara başvurular; kurumlara doğrudan bireysel yapılabileceği gibi e-yaygın sistemi üzerinden online de yapılabilmektedir. Kurslara kayıt; modüler olmayan kurslar için azami süre, kurs süresinin 1/5’ini geçmemek kaydıyla kurs başlangıcından itibaren 10 gün ile sınırlandırılmıştır. Kursiyer kayıtları; e-yaygın sistemi üzerinden gerçekleştirilir. Kesin kayıt hakkı kazanan kursiyerlere e-yaygın sistemi üzerinden onay verilir. 12 Haziran 2021 tarih ve 31509 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan “Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”in 6. Maddesinin altıncı

fıkrasında; “Kişiler başarı değerlendirmesi yapılmayan kurslara bir defa katılabilirler. Ancak başarı değerlendirmesi yapılan kurslarda başarısız olanlar aynı kursa en fazla bir defa daha katılabilirler. Zorunlu durumlarda Bakanlıkça belirlenen kurslarda bu şartlar aranmaz.” denilmektedir.

Kişiler; ders saatleri çakışmadığı sürece farklı kurslara kayıt yaptırabilirler. Kurslara devam durumu; devamsızlık süresi modüler olmayan kurslarda kurs süresinin 1/5’i kadar, modüler kurslarda ise her modülün devamsızlık süresi modül süresinin 1/5’i kadardır. Kurs açma-kapatma ve kursa katılacakların sayısı; her türdeki programın açılabilmesi için en az 12 kişilik grubun oluşması gerekmektedir. Kursa devam eden kursiyer sayısı yedinin altına düştüğü anda kursiyerler kurumdaki aynı programa ya da aynı programı yürüten başka halk eğitimi merkezlerine nakledilebilir ya da kurum müdürünün teklifi ve şube müdürü ve milli eğitim müdürünün onayı ile eğitime devam edebilirler. Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliğinin 45. Maddesinin (4) fıkrasında belirtilen kurslarda kurs açılması için gerekli kursiyer 12 sayısı aranmamaktadır.

Kursların düzenlenmesi; ilgili yönetmeliğin 55. Maddesinde belirtilmiştir. Buna göre talep edilen kurslar, eğitim ihtiyacını belirleme çalışmalarından sonra açılır. Kursa katılanlardan durumu uygun olanlardan kendi isteğiyle etkinlik giderleri için okul aile birliğine katkıda bulunabilir ifadesine yer verilmiştir.

Kursların düzenleneceği yerler; yönetmeliğin 56. Maddesinde; “Öncelikle kurum binasında; il, ilçe, belde, köy ve mahallelerde eğitim için sağlanan yerlerde; Bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait binalarda; eğitim kurumlarına ait binalarda; gezici olarak hazırlanan mobil eğitim araçlarında düzenlenir.” şeklinde belirtilmektedir. İlgili yönetmeliğin onuncu bölümünde ise “Çalışma süreleri, ders saatleri, haftalık dağılımı ve planları” başlığı altında belirtilmiştir. Buna göre; Kurslar hafta sonları da dâhil olmak üzere yıl boyunca devam edecek şekilde planlanabilir.

Kurslarda görevlendirilecek usta öğreticiler haftada en fazla 40 saat derse girebilmektedir ve usta öğreticilerin günlük verebilecekleri ders saati en fazla 8’dir. İlgili yönetmeliğe göre, bir usta öğretici; bir eğitim öğretim yılı içerisinde en fazla on bir ay görevlendirilebilir. Kurumlardaki bir ders saati süresi 40 dakikadır. İki ders blok olarak yapılabilmekte; dersler arasında on dakika, öğle arası dinlenme süresinin en az 45 dakika olması gerekmektedir.

Kurs saatleri 07.00-22.00 saatleri arasında planlanmalıdır.

Kurslarda başarının değerlendirilmesi; ilgili yönetmeliğin on birinci bölümünde ele alınmıştır. Buna göre değerlendirme; eğitimin içeriğine uygun olarak yazılı, uygulamalı sınavlar veya ödev ve projelere göre yapılmalıdır. Modüler eğitim uygulanan programlarda her modülün sonunda başarı değerlendirilmesi yapılır. Modüler sistemde kursiyerlerin her modülden geçmesi zorunludur. Tüm modülleri başarıyla tamamlamayan kursiyerlere kurs bitirme belgesi düzenlenemez.

Kursiyerlerin başarıları 100 tam puan üzerinden değerlendirilmektedir. 0-49.99 arası puan alan kursiyerler başarısız olarak değerlendirilirken; 50-100 puan alan kursiyerler başarılı olarak değerlendirilir ve başarılı kursiyerlere e-yaygın sistemi üzerinden sertifika düzenlenir. İlgili yönetmeliğe göre “Kurs Bitirme Belgeleri” Milli Eğitim Müdürlüklerince soğuk damga ile damgalanır fakat “Katılım Belgeleri”nin Milli Eğitim Müdürlüğünce soğuk damga ile damgalanmasına ihtiyaç olmadığı belirtilmiştir.

Herhangi bir sebepten ötürü kursu bırakan kursiyerlere talepleri doğrultusunda başarılı oldukları modülleri gösterir not döküm çizelgesi verilir. Bireyler, eğer farklı bir kursta başarılı oldukları modüllerin aynısını görürlerse o kursiyerler sistemsel olarak o modüllerden muaf sayılır. Günümüzde de bireyler; e-yaygın üzerinden hak kazanılan sertifikalara ve öğrenci belgesine “e-devlet” uygulaması üzerinden ulaşabilir ve barkotlu belge oluşturabilmektedir. Kurslarda görevlendirilecek usta öğreticilerin görevlendirilmesi, görev ve sorumlulukları; ilgili yönetmeliğin dördüncü bölümünde belirlenmiştir.

Ücretli usta öğretici başvuruları 12 Haziran 2021 tarih ve 31509 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan “Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair 49 Yönetmelik” ile eylül ayından ağustos ayına çekilmiştir. Başvurular ilgili yönetmelik gereğince doğrudan kurum müdürlüklerine veya e-yaygın sistemi üzerinden gerçekleştirilmektedir. Başvuru yapacak usta öğretici adaylarının hangi kurs/kurslarda görev almak istediğini belirtir dilekçe ile Yönetmeliğin Ek-2’sindeki “Usta Öğretici Başvuru Değerlendirme Formu”ndaki puana esas olan belgelerin aslı ve fotokopisini teslim etmeleri gerekmektedir. Başvuruların değerlendirilmesi, millî eğitim müdürlüklerinde hayat boyu öğrenmeden sorumlu müdür yardımcısı veya şube müdürünün başkanlığında, bir hayat boyu öğrenme kurum müdürü ile bir örgün eğitim kurum müdüründen oluşan komisyon tarafından yapılır ve listeler mülki idare amirinin onayına sunulur. Başvuru sonuçları eylül ayının 15’ine kadar ilan edilir. Bu sıralama bir yıl süreyle geçerlidir. İhtiyaç duyuldukça bu sıralamaya göre görevlendirme yapılır.

Görevlendirmeler en yüksek puan alandan başlamak üzere yapılmaktadır. Görevlendirilen usta öğretmenler açmış oldukları kurslar için kurs planı hazırlamakla, kendilerine verilecek kurs defterini doldurmakla ve e-yaygın sistemine devamsızlık, not girişi işlemlerini zamanında yapmakla yükümlüdürler.

3.5.2. Halk Eğitimi Merkezlerindeki Kursiyerlerin Özellikleri

Halk eğitimi merkezlerinde verilen kurslar belirli bir kurs programı çerçevesinde ve isteğe bağlı olarak açılmaktadır. Kurs almak isteyen bireyler gerek kendilerine en yakın halk eğitimi merkezine giderek gerekse internet üzerinden başvuru yaparak 73 alan altında yer alan 1057 genel, 2786 mesleki ve teknik kurs olmak üzere toplam 3843 kurs programından istediklerine ve şartları uyan kurslara başvuru yapabilmektedir. Bu bölümde halk eğitimi merkezlerindeki kursiyerlerin özellikleri TÜİK nüfus verileri ile birlikte e-yaygın sisteminden elde edilmiş istatistiksel verilerle karşılaştırmalı olarak verilmeye çalışılacaktır. “Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği”nin yedinci bölümünde “Kurslara Kayıt-Kabul, Kurslara Devam Durumu ile Kurs Açma-Kapatma ve Kurs Katılacakların Sayısı” başlığının altında belirtilmiştir. Buna göre; Kurslara kaydolacaklardan; T.C. kimlik numarasını gösteren belge, mesleki ve teknik kurslarda 13 yaşını doldurma, genel kurslarda ise programın niteliğine göre yaş durumu belgesi, 18 yaş altı için velilerden yazılı izin, programın niteliğine göre öğrenim belgesi, diğer belgeler ve ihtiyaç duyulması halinde sağlık raporu, yabancı uyruklular için kendilerine tanzim edilen yabancı tanıtma belgesi istenmektedir.

TÜİK 2021 yılı nüfus bilgileri ile e-Yaygın Sisteminden elde edilen il bazında kurs/kursiyer verileri ve yararlanma oranları alfabetik olarak Tablo-10’da gösterilmiştir. Kurslardan yararlanma oranı il toplam kursiyer sayısının il nüfusuna oranlanmasıyla elde edilmektedir.

Tablo 10

İl Bazında Kurs/Kursiyer ve Nüfus Verileri

İlin Adı	Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer	Yararlanma Oranı	Nüfus
TOPLAM	300.996	1.790.447	3.061.470	4.851.917	5,73%	84.680.273
Adana	11.609	52.629	104.553	157.182	6,94%	2.263.373
Adıyaman	2.125	12.456	21.368	33.824	5,35%	632.148
Afyonkarahisar	2.351	16.772	30.640	47.412	6,37%	744.179
Ağrı	1.758	10.887	15.467	26.354	5,02%	524.644

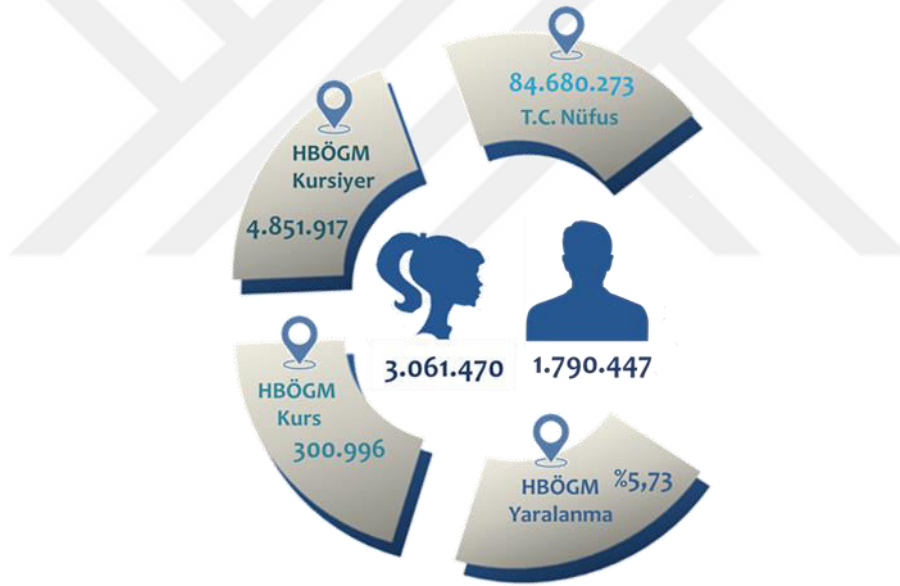
İlin Adı	Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer	Yararlanma Oranı	Nüfus
Aksaray	629	4.963	7.866	12.829	2,99%	429.069
Amasya	1.365	6.879	14.295	21.174	6,31%	335.331
Ankara	15.311	84.349	157.010	241.359	4,20%	5.747.325
Antalya	6.877	69.048	83.936	152.984	5,84%	2.619.832
Ardahan	399	3.801	3.449	7.250	7,64%	94.932
Artvin	1.490	7.192	13.963	21.155	12,48%	169.543
Aydın	4.316	27.264	43.903	71.167	6,28%	1.134.031
Balıkesir	3.436	23.694	38.271	61.965	4,95%	1.250.610
Bartın	701	3.746	9.197	12.943	6,42%	201.711
Batman	4.235	27.163	26.569	53.732	8,58%	626.319
Bayburt	315	2.260	2.598	4.858	5,71%	85.042
Bilecik	1.570	9.474	15.980	25.454	11,15%	228.334
Bingöl	2.363	7.648	26.592	34.240	12,09%	283.112
Bitlis	1.897	11.191	17.090	28.281	8,03%	352.277
Bolu	1.004	6.460	11.165	17.625	5,51%	320.014
Burdur	1.111	10.821	12.764	23.585	8,62%	273.716
Bursa	7.742	52.049	86.568	138.617	4,40%	3.147.818
Çanakkale	1.866	11.661	22.258	33.919	6,09%	557.276
Çankırı	435	3.486	5.221	8.707	4,43%	196.515
Çorum	2.176	10.398	21.235	31.633	6,01%	526.282
Denizli	7.025	54.173	77.497	131.670	12,53%	1.051.056
Diyarbakır	14.985	73.724	122.123	195.847	10,93%	1.791.373
Düzce	1.466	7.978	15.119	23.097	5,76%	400.976
Edirne	1.676	9.364	16.691	26.055	6,32%	412.115
Elâzığ	1.788	9.242	19.816	29.058	4,94%	588.088
Erzincan	826	8.027	11.475	19.502	8,22%	237.351
Erzurum	3.652	25.570	32.604	58.174	7,69%	756.893
Eskişehir	1.708	14.417	18.653	33.070	3,68%	898.369
Gaziantep	11.372	60.614	109.109	169.723	7,97%	2.130.432
Giresun	2.682	12.979	24.992	37.971	8,44%	450.154
Gümüşhane	632	3.869	8.378	12.247	8,16%	150.119
Hakkâri	2.506	14.162	20.076	34.238	12,31%	278.218
Hatay	4.600	28.786	47.483	76.269	4,57%	1.670.712
Iğdır	730	5.096	6.008	11.104	5,47%	203.159
İsparta	1.640	11.640	18.662	30.302	6,80%	445.678
İstanbul	30.570	192.465	333.390	525.855	3,32%	15.840.900
İzmir	14.479	87.331	138.093	225.424	5,09%	4.425.789

İlin Adı	Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer	Yararlanma Oranı	Nüfus
Kahramanmaraş	2.430	15.666	30.025	45.691	3,90%	1.171.298
Karabük	1.150	7.343	12.807	20.150	8,08%	249.287
Karaman	866	6.434	10.259	16.693	6,45%	258.838
Kars	786	7.081	7.503	14.584	5,19%	281.077
Kastamonu	1.886	12.036	18.176	30.212	8,04%	375.592
Kayseri	3.661	25.432	36.522	61.954	4,32%	1.434.357
Kırıkkale	890	4.028	9.585	13.613	4,93%	275.968
Kırklareli	1.170	6.875	10.262	17.137	4,68%	366.363
Kırşehir	803	4.641	9.522	14.163	5,83%	242.944
Kilis	3.067	8.960	30.624	39.584	27,14%	145.826
Kocaeli	7.592	34.166	83.267	117.433	5,78%	2.033.441
Konya	6.191	39.453	70.340	109.793	4,82%	2.277.017
Kütahya	1.603	12.260	18.142	30.402	5,25%	578.640
Malatya	2.391	12.850	24.442	37.292	4,61%	808.692
Manisa	5.020	35.451	51.174	86.625	5,95%	1.456.626
Mardin	4.705	22.775	49.342	72.117	8,36%	862.757
Mersin	6.321	33.746	66.122	99.868	5,28%	1.891.145
Muğla	3.427	24.590	39.760	64.350	6,30%	1.021.141
Muş	1.501	5.693	15.655	21.348	5,27%	405.228
Nevşehir	682	4.239	7.927	12.166	3,95%	308.003
Niğde	904	5.864	10.625	16.489	4,53%	363.725
Ordu	3.335	20.199	35.444	55.643	7,31%	760.872
Osmaniye	6.099	21.525	60.203	81.728	14,78%	553.012
Rize	2.123	8.159	22.609	30.768	8,90%	345.662
Sakarya	5.986	26.142	65.548	91.690	8,64%	1.060.876
Samsun	7.149	39.355	61.375	100.730	7,35%	1.371.274
Siirt	1.170	7.693	10.510	18.203	5,48%	331.980
Sinop	687	3.947	7.299	11.246	5,15%	218.408
Sivas	2.087	16.365	22.485	38.850	6,11%	636.121
Şanlıurfa	10.033	56.720	92.296	149.016	6,95%	2.143.020
Şırnak	3.479	22.353	29.255	51.608	9,44%	546.589
Tekirdağ	3.425	30.286	39.627	69.913	6,28%	1.113.400
Tokat	2.585	21.552	30.297	51.849	8,60%	602.567
Trabzon	3.733	18.844	35.868	54.712	6,70%	816.684
Tunceli	520	3.660	5.007	8.667	10,36%	83.645
Uşak	1.359	9.179	15.429	24.608	6,59%	373.183
Van	6.069	33.419	54.929	88.348	7,74%	1.141.015

İlin Adı	Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer	Yararlanma Oranı	Nüfus
Yalova	1.100	6.648	11.887	18.535	6,37%	291.001
Yozgat	1.948	10.847	19.023	29.870	7,14%	418.500
Zonguldak	1.645	8.243	18.171	26.414	4,48%	589.684
TOPLAM	300.996	1.790.447	3.061.470	4.851.917	5,73%	84.680.273

Not: Veriler 2021 İzleme Raporu'ndan temin edilmiştir (MEB).

Tablo 10'da görüldüğü gibi toplam kursiyer sayısı (4.851.917) 2021 yılı ülke nüfusuna (84.680.273) oranlandığında hayat boyu öğrenme kurumlarında yararlanma oranı %5,73'tür. Bu oranı geçen 51 il varken altında kalan 30 il bulunmaktadır. En fazla kurs açan ve kursiyeri olan il İstanbul'dur ancak, yararlanma oranı açısından 80. sıradadır. En az kurs açan ve kursiyeri olan il Bayburt olmasına rağmen yararlanma oranı açısından 53. sıradadır.

Şekil 3. Ülke nüfusu kadın erkek ve kursiyer sayıları açılan kurs sayısı ve hayat boyu öğrenmeden yararlanma oranlarını belirten bir görsel.

HEM'lerde açılan kurs programlarının genelinde kadınların katılımlarının daha yüksek olmasına karşın kadınların katıldığı programlara bakıldığında toplumsal cinsiyet kalıplarıyla örtüşen tercihler yapıldığı ortaya koyulmuştur (Tekin, 1988). Örneğin; Miser'in (1987) HEM'lerdeki kurslara kadın erkek katılımı ile ilgili olarak yaptığı çalışmada sanayi eğitimi programlarına erkeklerin katılımının daha fazla olduğu görülürken mesleki ve teknik eğitim programlarına ise kadınların katılımının daha fazla olduğu görülmektedir. Miser'in (1987) bu durumun yaşanmasının nedenini mesleki ve teknik eğitim programlarının çeşitliliğiyle

açıklamaktadır. TÜİK 2021 yılı toplam nüfus ve 0-3 yaştan arındırılmış nüfus bilgileri ile e-Yaygın Sisteminden elde edilen il bazında kursiyer verileri alfabetik olarak Tablo-11’de gösterilmiştir. Kurslardan yararlanma oranı ise il toplam kursiyer sayısının 0-3 yaştan arındırılmış il nüfusuna oranlanmasıyla elde edilmiştir.

Tablo 11

İl Bazında Kursiyer ve 0-3 Yaş Arındırılmış Nüfus Verileri

İlin Adı	Nüfus	0-3 Yaş Arındırılmış Nüfus	Toplam Kursiyer	0-3 Yaş Arındırılmış Yararlanma Oranı
Genel Toplam	84.680.273	80.067.631	4.851.917	6,06%
Adana	2.263.373	2.135.148	157.182	7,36%
Adıyaman	632.148	587.575	33.824	5,76%
Afyonkarahisar	744.179	706.519	47.412	6,71%
Ağrı	524.644	479.400	26.354	5,50%
Aksaray	429.069	404.135	12.829	3,17%
Amasya	335.331	321.574	21.174	6,58%
Ankara	5.747.325	5.476.779	241.359	4,41%
Antalya	2.619.832	2.493.737	152.984	6,13%
Ardahan	94.932	90.251	7.250	8,03%
Artvin	169.543	162.747	21.155	13,00%
Aydın	1.134.031	1.083.931	71.167	6,57%
Balıkesir	1.250.610	1.202.708	61.965	5,15%
Bartın	201.711	194.422	12.943	6,66%
Batman	626.319	573.941	53.732	9,36%
Bayburt	85.042	81.021	4.858	6,00%
Bilecik	228.334	218.232	25.454	11,66%
Bingöl	283.112	263.590	34.240	12,99%
Bitlis	352.277	323.033	28.281	8,75%
Bolu	320.014	306.893	17.625	5,74%
Burdur	273.716	263.152	23.585	8,96%
Bursa	3.147.818	2.986.660	138.617	4,64%
Çanakkale	557.276	536.365	33.919	6,32%
Çankırı	196.515	187.701	8.707	4,64%
Çorum	526.282	504.035	31.633	6,28%
Denizli	1.051.056	1.003.388	131.670	13,12%
Diyarbakır	1.791.373	1.640.035	195.847	11,94%
Düzce	400.976	381.010	23.097	6,06%
Edirne	412.115	397.346	26.055	6,56%

İlin Adı	Nüfus	0-3 Yaş Arındırılmış Nüfus	Toplam Kursiyer	0-3 Yaş Arındırılmış Yararlanma Oranı
Elâzığ	588.088	558.134	29.058	5,21%
Erzincan	237.351	226.111	19.502	8,62%
Erzurum	756.893	710.055	58.174	8,19%
Eskişehir	898.369	860.814	33.070	3,84%
Gaziantep	2.130.432	1.964.052	169.723	8,64%
Giresun	450.154	433.528	37.971	8,76%
Gümüşhane	150.119	143.839	12.247	8,51%
Hakkâri	278.218	258.467	34.238	13,25%
Hatay	1.670.712	1.564.036	76.269	4,88%
Iğdır	203.159	188.627	11.104	5,89%
Isparta	445.678	426.944	30.302	7,10%
İstanbul	15.840.900	15.035.255	525.855	3,50%
İzmir	4.425.789	4.238.183	225.424	5,32%
Kahramanmaraş	1.171.298	1.099.010	45.691	4,16%
Karabük	249.287	239.914	20.150	8,40%
Karaman	258.838	245.457	16.693	6,80%
Kars	281.077	263.239	14.584	5,54%
Kastamonu	375.592	361.780	30.212	8,35%
Kayseri	1.434.357	1.358.467	61.954	4,56%
Kırıkkale	275.968	264.421	13.613	5,15%
Kırklareli	366.363	352.511	17.137	4,86%
Kırşehir	242.944	232.117	14.163	6,10%
Kilis	145.826	135.143	39.584	29,29%
Kocaeli	2.033.441	1.917.842	117.433	6,12%
Konya	2.277.017	2.149.061	109.793	5,11%
Kütahya	578.640	556.248	30.402	5,47%
Malatya	808.692	767.602	37.292	4,86%
Manisa	1.456.626	1.386.682	86.625	6,25%
Mardin	862.757	786.920	72.117	9,16%
Mersin	1.891.145	1.791.458	99.868	5,57%
Muğla	1.021.141	979.293	64.350	6,57%
Muş	405.228	370.327	21.348	5,76%
Nevşehir	308.003	293.140	12.166	4,15%
Niğde	363.725	344.464	16.489	4,79%
Ordu	760.872	729.041	55.643	7,63%
Osmaniye	553.012	520.947	81.728	15,69%
Rize	345.662	330.400	30.768	9,31%

İlin Adı	Nüfus	0-3 Yaş Arındırılmış Nüfus	Toplam Kursiyer	0-3 Yaş Arındırılmış Yararlanma Oranı
Sakarya	1.060.876	1.005.134	91.690	9,12%
Samsun	1.371.274	1.310.317	100.730	7,69%
Siirt	331.980	303.200	18.203	6,00%
Sinop	218.408	210.066	11.246	5,35%
Sivas	636.121	605.884	38.850	6,41%
Şanlıurfa	2.143.020	1.909.904	149.016	7,80%
Şırnak	546.589	493.527	51.608	10,46%
Tekirdağ	1.113.400	1.055.574	69.913	6,62%
Tokat	602.567	576.826	51.849	8,99%
Trabzon	816.684	778.993	54.712	7,02%
Tunceli	83.645	79.749	8.667	10,87%
Uşak	373.183	357.466	24.608	6,88%
Van	1.141.015	1.046.051	88.348	8,45%
Yalova	291.001	277.485	18.535	6,68%
Yozgat	418.500	399.813	29.870	7,47%
Zonguldak	589.684	568.785	26.414	4,64%
TOPLAM	84.680.273	80.067.631	4.851.917	6,06%

Not: Veriler 2021 İzleme Raporundan temin edilmiştir (MEB).

Tablo 11 incelendiğinde kurslara göre il bazında sıralama yapıldığında en fazla kurs açan ve kursiyeri olan ilimiz İstanbul'dur ancak, yararlanma oranı açısından 80. (%3,50) sıradadır. Diğer iki en büyük ilimiz olan Ankara %4,41 (77.), İzmir %5,32 (64.) yararlanma oranına sahiptir.

e-Yaygın Sisteminden elde edilen il bazında tamamlanan toplam kursiyer ve sertifika alan kursiyer verileri alfabetik olarak Tablo-12'de gösterilmiştir. Tamamlanan kurslar 2021 yılı içinde açılmış ve 31.12.2021 tarihine kadar bitmiş olan kurslardır.

Tablo 12

İl Bazında Tamamlanan Kurs/Kursiyer Verileri

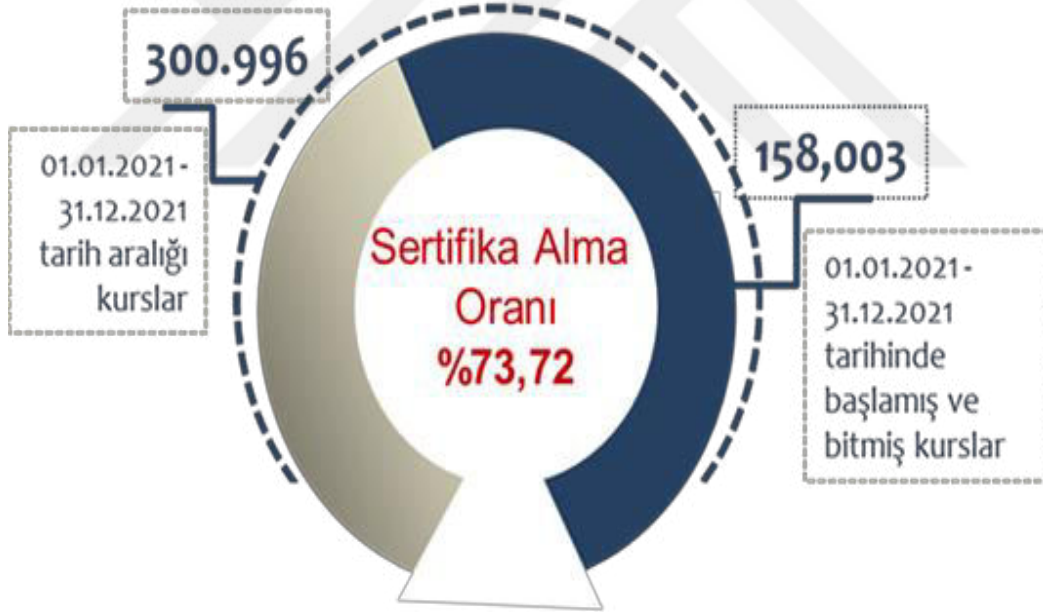
İlin Adı	Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer	SA Erkek Kursiyer	SA Kadın Kursiyer	SA Toplam Kursiyer
Toplam	158.003	1.074.747	1.622.556	2.697.303	804.786	1.183.731	1.988.517
Adana	6.737	30.051	61.927	91.978	22.654	45.000	67.654
Adıyaman	1.118	7.791	11.451	19.242	6.035	8.416	14.451

İlin Adı	Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer	SA Erkek Kursiyer	SA Kadın Kursiyer	SA Toplam Kursiyer
Afyonkarahisar	1.333	10.731	16.765	27.496	8.822	13.088	21.910
Ağrı	886	5.600	8.623	14.223	4.354	6.614	10.968
Aksaray	395	3.540	4.883	8.423	2.695	3.667	6.362
Amasya	676	3.892	7.096	10.988	2.935	4.558	7.493
Ankara	6.931	48.952	69.747	118.699	36.800	49.053	85.853
Antalya	3.551	50.439	45.860	96.299	30.353	31.202	61.555
Ardahan	229	2.588	1.831	4.419	1.927	1.310	3.237
Artvin	705	3.506	6.504	10.010	2.806	5.186	7.992
Aydın	1.980	13.951	21.094	35.045	10.731	15.426	26.157
Balıkesir	1.784	15.154	17.916	33.070	10.557	11.952	22.509
Bartın	341	2.292	3.837	6.129	1.770	2.827	4.597
Batman	1.987	12.757	12.736	25.493	10.928	10.261	21.189
Bayburt	161	1.203	1.102	2.305	914	777	1.691
Bilecik	709	5.234	7.176	12.410	4.126	5.183	9.309
Bingöl	1.571	5.712	17.495	23.207	4.303	14.316	18.619
Bitlis	959	6.545	8.756	15.301	5.393	6.693	12.086
Bolu	493	4.058	5.519	9.577	2.919	3.837	6.756
Burdur	564	6.456	5.189	11.645	4.712	3.349	8.061
Bursa	4.885	38.323	53.298	91.621	27.484	39.332	66.816
Çanakkale	922	6.415	9.770	16.185	4.794	6.627	11.421
Çankırı	242	2.198	2.683	4.881	1.620	1.900	3.520
Çorum	901	4.614	9.558	14.172	3.547	7.246	10.793
Denizli	3.383	28.654	38.531	67.185	24.713	31.247	55.960
Diyarbakır	7.768	36.447	68.251	104.698	31.207	55.025	86.232
Düzce	692	3.923	6.633	10.556	3.048	5.016	8.064
Edirne	802	5.188	7.984	13.172	3.976	6.258	10.234
Elâzığ	1.043	6.447	12.114	18.561	4.663	9.322	13.985
Erzincan	464	5.935	5.758	11.693	4.535	3.722	8.257
Erzurum	2.055	16.673	17.751	34.424	12.570	13.164	25.734
Eskişehir	801	8.658	9.784	18.442	5.740	6.356	12.096
Gaziantep	6.654	37.489	67.397	104.886	28.783	46.121	74.904
Giresun	1.392	6.928	12.685	19.613	5.620	9.993	15.613
Gümüşhane	390	2.488	4.751	7.239	1.911	3.678	5.589
Hakkâri	1.486	8.758	11.779	20.537	6.106	8.026	14.132
Hatay	2.903	20.256	30.334	50.590	14.283	22.054	36.337

İlin Adı	Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer	SA Erkek Kursiyer	SA Kadın Kursiyer	SA Toplam Kursiyer
Iğdır	309	2.548	2.792	5.340	1.877	1.865	3.742
Isparta	969	7.978	10.408	18.386	6.488	7.831	14.319
İstanbul	15.899	125.533	167.622	293.155	89.770	120.285	210.055
İzmir	7.039	46.892	71.120	118.012	33.515	50.738	84.253
Kahramanmaraş	1.622	11.453	20.426	31.879	8.612	15.169	23.781
Karabük	676	5.183	6.820	12.003	4.288	5.048	9.336
Karaman	528	4.568	5.939	10.507	3.568	3.915	7.483
Kars	356	4.385	3.524	7.909	3.191	2.135	5.326
Kastamonu	909	6.509	9.239	15.748	5.198	6.663	11.861
Kayseri	1.915	16.342	17.876	34.218	12.170	12.930	25.100
Kırıkkale	452	2.429	4.909	7.338	1.638	3.633	5.271
Kırklareli	676	4.232	6.003	10.235	3.323	4.492	7.815
Kırşehir	340	2.473	3.883	6.356	1.885	2.785	4.670
Kilis	2.144	6.951	20.973	27.924	6.076	18.642	24.718
Kocaeli	2.929	15.268	31.897	47.165	10.881	23.416	34.297
Konya	3.416	25.601	36.095	61.696	17.891	24.432	42.323
Kütahya	808	7.382	8.666	16.048	5.604	5.816	11.420
Malatya	1.311	7.993	14.172	22.165	6.532	11.366	17.898
Manisa	2.576	20.065	28.633	48.698	16.374	21.637	38.011
Mardin	2.896	14.502	30.682	45.184	10.336	20.317	30.653
Mersin	3.578	21.062	38.986	60.048	14.531	26.421	40.952
Muğla	1.721	15.423	19.751	35.174	10.650	13.743	24.393
Muş	929	3.460	9.728	13.188	2.763	8.054	10.817
Nevşehir	410	2.967	4.445	7.412	2.241	3.241	5.482
Niğde	517	3.600	5.865	9.465	2.442	4.053	6.495
Ordu	1.650	10.220	17.968	28.188	7.601	12.831	20.432
Osmaniye	2.847	9.407	30.491	39.898	7.262	23.013	30.275
Rize	932	4.154	10.024	14.178	3.509	7.989	11.498
Sakarya	3.296	14.831	36.774	51.605	11.482	28.321	39.803
Samsun	1.786	11.665	18.194	29.859	8.681	12.497	21.178
Siirt	566	4.370	5.016	9.386	3.464	3.470	6.934
Sinop	328	2.230	3.208	5.438	1.603	2.200	3.803
Sivas	1.013	9.140	11.169	20.309	6.702	7.729	14.431
Şanlıurfa	6.479	41.497	60.965	102.462	30.514	39.555	70.069
Şırnak	1.648	11.602	14.533	26.135	8.275	9.138	17.413

İlin Adı	Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer	SA Erkek Kursiyer	SA Kadın Kursiyer	SA Toplam Kursiyer
Tekirdağ	2.150	23.542	25.506	49.048	19.656	19.738	39.394
Tokat	1.053	9.672	11.305	20.977	8.280	9.107	17.387
Trabzon	1.844	10.292	18.086	28.378	8.270	14.406	22.676
Tunceli	301	2.505	2.827	5.332	1.969	1.979	3.948
Uşak	827	6.363	8.946	15.309	4.840	6.077	10.917
Van	3.814	22.177	36.038	58.215	18.120	29.344	47.464
Yalova	589	4.399	5.940	10.339	3.080	4.332	7.412
Yozgat	1.208	7.198	12.111	19.309	5.452	9.059	14.511
Zonguldak	854	4.838	8.433	13.271	3.848	6.517	10.365
TOPLAM	158.003	1.074.747	1.622.556	2.697.303	804.786	1.183.731	1.988.517

Not: Veriler e-Yaygın Sisteminden 06.01.2022 tarihinde temin edilmiştir.

Şekil 4. Açılan Kurs Sayısı ve Sertifika Alma Oranı.

Bu çalışmada Ankara ilinden amaçsal örneklemele Çankaya Halk Eğitimi Merkezi seçilmiş ve burada açılan kurslarda kurs alan kursiyerlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Bu nedenle Ankara ilinin yer aldığı İç Anadolu bölgesine ait kursiyer verileri de aşağıda Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13

İç Anadolu Bölgesi Kurs/Kursiyer Verileri

İl Adı	Genel Kurs				Mesleki ve Teknik Kurs				Genel Toplam	
	Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer	Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer	Toplam Kursiyer	Açılan Kurs Sayısı
Aksaray	214	1.583	2.464	4.047	415	3.380	5.402	8.782	12.829	629
Ankara	8.577	47.094	74.520	121.614	6.734	37.255	82.490	119.745	241.359	15.311
Çankırı	276	2.085	3.590	5.675	159	1.401	1.631	3.032	8.707	435
Eskişehir	979	7.049	8.628	15.677	729	7.368	10.025	17.393	33.070	1.708
Karaman	344	2.638	3.856	6.494	522	3.796	6.403	10.199	16.693	866
Kayseri	2.205	13.206	20.103	33.309	1.456	12.226	16.419	28.645	61.954	3.661
Kırıkkale	362	1.734	3.892	5.626	528	2.294	5.693	7.987	13.613	890
Kırşehir	506	2.621	5.656	8.277	297	2.020	3.866	5.886	14.163	803
Konya	3.450	22.135	34.103	56.238	2.741	17.318	36.237	53.555	109.793	6.191
Nevşehir	345	2.003	3.497	5.500	337	2.236	4.430	6.666	12.166	682
Niğde	535	3.242	5.883	9.125	369	2.622	4.742	7.364	16.489	904
Sivas	1.281	9.750	12.351	22.101	806	6.615	10.134	16.749	38.850	2.087
Yozgat	1.184	5.837	10.263	16.100	764	5.010	8.760	13.770	29.870	1.948
TOPLAM	20.258	120.977	188.806	309.783	15.857	103.541	196.232	299.773	609.556	36.115

Not: Veriler e-Yaygın Sisteminden 06.01.2022 tarihinde temin edilmiştir.

Bu araştırma Ankara ilinde yer alan Çankaya Halk Eğitimi Merkezi’nde gerçekleştirilmiştir. Ankara ili İç Anadolu Bölgesi’nde yer aldığından İç Anadolu Bölgesi ve bu bölgede yer alan şehirlerdeki toplam nüfus, kurum, kurs ve kursiyerlere ilişkin genel bilgiler Şekil 5’te verilmiştir. Buna göre İç Anadolu Bölgesi’nde 13 il ve toplam 173 ilçe yer alırken bölgede toplam 182 tane halk eğitimi merkezi yer almaktadır.

İl Sayısı	13
İlçe Sayısı	173
Toplam Nüfus	7.310.357
Toplam HBÖ Kurum Sayısı	182
Erkek Kursiyer	224.518
Kadın Kursiyer	385.038
Ortalama Kursiyer	21

Şekil 5. İç Anadolu Bölgesi kursiyer verileri ile İç Anadolu Bölgesi şehirleri haritası.

Yaygın eğitimde kursiyerlerin yaş sınıflaması 3-6 yaştan başlayıp 65+ üstüne kadar altı grupta toplanmaktadır. Erken çocukluk eğitimi programlarının uygulamaya girmesiyle birlikte 3-6 yaş grubu çocukların yaygın eğitimden yararlanma oranı önceki yıllara göre artış göstermiştir. Aşağıda Tablo 14’te verilen yaş aralığına göre kursiyer verilerine bakılarak hangi yaş grubunda hangi cinsiyetten kaç kursiyer olduğu görülebilir.

Tablo 14

Yaş Aralığına Göre Kursiyer Verileri

Yaş Aralığı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer	Oran (%)
3-6 yaş	32.399	31.781	64.180	1,32%
6-14 yaş	471.807	483.682	955.489	19,69%
15-22 yaş	435.398	638.418	1.073.816	22,13%
23-44 yaş	664.762	1.291.959	1.956.721	40,33%
45-64 yaş	172.618	573.551	746.169	15,38%
65+ yaş	13.463	42.079	55.542	1,14%
TOPLAM	1.790.447	3.061.470	4.851.917	100,00%

Not: Veriler e-Yaygın Sisteminden 06.01.2022 tarihinde temin edilmiştir.

Tablo 14’te yaş aralığına ve cinsiyete göre kursiyer verileri ile yaş grupları ve oranları gösterilmiştir. Kurslara en fazla katılım 23-44 yaş aralığında (%40,33), en az katılım 65+(1,14%) yaş grubunda olmuştur.

Uluslararası ölçeklemelerde hayat boyu öğrenmeye katılım oranları 25-64 yaş aralığındaki bireylerin örgün eğitim dışında aldığı eğitimlere göre hesaplanmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada 25-64 yaş aralığı kursiyer verileri ayrıca ele alınmıştır. Tablo 15’te 25-64 yaş aralığında kurs türüne göre kursiyer verileri gösterilmiştir.

Tablo 15

Kurs Türüne Göre 25-64 Yaş Aralığı Kursiyer Verileri

Kurs Türü	25-64 Erkek Kursiyer	25-64 Kadın Kursiyer	Toplam	Oran (%)
Genel	304.498	621.525	926.023	38,07%
Mesleki ve Teknik	427.551	1.078.878	1.506.429	61,93%
25-64 Yaş Toplam Kursiyer	732.049	1.700.403	2.432.452	100,00%
Oran (%)	30,10%	69,90%		
25-64 Yaş Türkiye Nüfusu	22.387.771	22.100.126	44.487.897	5,47%
25-64 Yaş Kurs Katılım Oranı (%)	3,27%	7,69%		

Not: Veriler 2021 İzleme Değerlendirme Raporu’ndan elde edilmiştir (MEB).

Ülke nüfusunun %53’ü (44.487.897) 25-64 yaş aralığındadır. Bu yaş aralığında toplam kursiyer sayısı 2.432.452 olup hayat boyu öğrenme kurumlarında açılan kurslardan yararlanma oranı %5,47’dir. Halk eğitimi merkezlerinde açılan kurslara yoğunlukla 25-64 yaş arası nüfus katılım sağlamaktadır. 25-64 yaş arası nüfus dünya genelinde Eurostat verilerine göre hayat boyu öğrenmeye katılım oranlarında esas alınan nüfustur. Tablo 16’da 15-64 yaş aralığında nüfusun katılım sağladığı ve en fazla açılan ilk 10 kurs alanına yer verilmiştir.

Tablo 16

Alana Göre 25-64 Yaş Aralığında En Fazla Açılan İlk 10 Kurs/Kursiyer Verileri

Alan Adı	Kurs	25-64 Erkek Kursiyer	25-64 Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer
TOPLAM (73 Alan)	305.147	732.049	1.700.403	2.432.452
El Sanatları Teknolojisi	42.371	11.778	455.997	467.775
Spor	41.730	28.895	59.308	88.203
Din Eğitimi	28.081	7.905	109.252	117.157
Kişisel Gelişim ve Eğitim	25.774	85.280	116.107	201.387
Müzik ve Gösteri Sanatları	24.328	44.706	58.808	103.514
Sağlık	21.063	162.794	160.689	323.483
Okuma Yazma	18.935	31.061	72.122	103.183
Giyim Üretim Teknolojisi	18.692	3.678	226.373	230.051
Yabancı Diller	13.365	34.370	65.072	99.442
Bilişim Teknolojileri	9.866	21.410	38.257	59.667

Not: Veriler 2021 İzleme Değerlendirme Raporu'ndan elde edilmiştir (MEB).

Tablo 16'da açılan kurs sayısına göre alan bazlı 25-64 yaş aralığı kurs/kursiyer verileri sıralanmıştır. e-Yaygın Sisteminde bulunan toplam 73 alanda 25-64 yaş aralığında 305.147 kurs açılmış ve 732.049'u erkek, 1.700.403'ü kadın olmak üzere toplam 2.432.452 kursiyer katılmıştır. En fazla kurs açılan alan el sanatları teknolojisi olmuştur.

Program alanları içerisinde yer alan kurs programının ismine göre ise en çok açılan ilk 10 kursa ilişkin veriler ise Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17

Programa Göre 25-64 Yaş Aralığında En Çok Açılan İlk 10 Kurs/Kursiyer Verileri

Program Adı	Alan Adı	Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer	Toplam Sa Kursiyer
Genel Toplam (3.754 Program)		305.147	732.049	1.700.403	2.432.452	1.154.502
Gıda ve Su Sektöründe Çalışanlar İçin Hijyen Eğitimi	Sağlık	17.137	138.990	130.845	269.835	199.028
Sosyal Uyum ve Yaşam	Kişisel Gelişim ve Eğitim	7.243	59.737	53.020	112.757	84.322
Bilgisayar İşletmenliği (Operatörlüğü)	Bilişim Teknolojileri	6.316	16.401	30.052	46.453	19.318
Yetişkinler İçin Kuran-I Kerim (Elif-Be) Okuma	Din Eğitimi	4.171	2.888	37.802	40.690	16.654
Arıcılık	Hayvan Yetiştiriciliği	1.570	33.813	5.603	39.416	27.251
İlk Yardım	Sağlık	2.621	16.452	16.747	33.199	22.873
Yoğunlaştırılmış Temel Düzey Okuma Yazma Eğitim Programı	Okuma Yazma	6.534	5.255	26.782	32.037	10.304
İngilizce A1 Seviyesi	Yabancı Diller	4.541	11.411	20.077	31.488	6.918
Usta Öğretici Oryantasyon Kurs Programı	Öğretmenlik ve Öğretim	2.065	8.080	22.964	31.044	22.112
Okuma-Yazma II. Kademe Seviye Tespit Sınavı	Okuma Yazma	4.091	12.437	16.855	29.292	16.402

Not: e-Yaygın Sisteminden 06.01.2022 tarihinde temin edilmiştir.

Tablo 17’de görüldüğü gibi e-Yaygın sisteminde 06.01.2022 itibariyle bulunan toplam 3.754 kurs programında 25-64 yaş aralığında 305.147 kurs açılmış ve 732.049’u erkek, 1.700.403’ü kadın olmak üzere toplam 2.432.452 kursiyer katılmıştır. Açılan kurslar arasında ilk sırada sağlık alanında yer alan *Gıda ve Su Sektöründe Çalışanlar İçin Hijyen Eğitimi Kursu* gelirken, ikinci sırada kişisel gelişim ve eğitim alanında yer alan *Sosyal Uyum ve Yaşam Kursu* gelmekte ve üçüncü sırada ise bilişim teknolojileri program alanında yer alan *Bilgisayar İşletmenliği (Operatörlüğü) Kursu* gelmektedir.

Tutuklu ve hükümlüler, madde bağımlıları, hastanelerde yatanlar, özel eğitim ihtiyacı olanlar, sokakta yaşayanlar koruma altındakiler toplumda dezavantajlı bireyler olarak kabul edilmektedir. Dezavantajlı bireylerin kendine yetebilmesi, yaşadığı topluma katkı verebilmesi, bilgi, beceri ve yeterliklerinin artırılması önemsenen bir yaklaşımdır. Dezavantajlı bireylerin yeterliklerini artırmak için halk eğitimi merkezlerinde dezavantajlı bireylerin ihtiyaçlarına uygun eğitimler de verilmektedir. Tablo-18’de dezavantajlı bireylere açılan kurslar ve kursiyer verileri gösterilmiştir. En fazla özel eğitime ihtiyacı olan bireylere kurs açılmıştır. Tutuklu ve hükümlüler kursiyer olarak en fazla katılım göstermiştir.

Tablo 18

Kurslardan Yararlanan Dezavantajlı Bireylerin Kurs/Kursiyer Verileri

Kurs Açma Statüsü	Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer	SA Erkek Kursiyer	SA Kadın Kursiyer	SA Toplam Kursiyer
Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu Kapsamında Düzenlenen Kurslar	48	428	76	504	216	50	266
Hastanelerde Yatan Kişilere Yönelik Açılan Kurslar	986	3.472	2.173	5.645	1.162	814	1.976
Koruma Altındaki Bireylere Yönelik Açılan Kurslar	1.844	3.988	7.456	11.444	1.519	2.659	4.178
Özel Eğitim İhtiyacı Olan Bireylere Yönelik Düzenlenen Kurslar	4.213	10.252	7.673	17.925	2.318	1.921	4.239
Sokakta Çalışan veya Yaşayan Çocuklara Yönelik Açılan Kurslar	15	89	57	146	61	26	87
Tedavi Altındaki Madde Bağımlılarına Yönelik Düzenlenen Kurslar	246	720	252	972	261	70	331
Tutuklu ve Hükümlülere Yönelik Açılan Kurslar	1.069	10.853	1.341	12.194	4.557	482	5.039
Toplam	8.421	29.802	19.028	48.830	10.094	6.022	16.116

Not: Veriler e-Yaygın Sisteminden 06.01.2022 tarihinde temin edilmiştir.

Görme, işitme, konuşma, ortopedik vb. engel durumu olan bireyler kendilerine uygun olduğunu düşündüğü kurslara katılabilmektedir. Ayrıca bazı kurslar da bireylerin engel durumuna özel açılmaktadır. Hatta hastaneler de ve Toplum Ruh Sağlığı Merkezleri'nde (TRSM) engelli veya hasta bireylere yönelik olarak birebir veya küçük gruplarla kurslar açılabilmektedir. Toplumun tüm kesimine sağlıklı veya sağlıksız 7'den 77'ye herkese eğitim-öğretim hizmeti sunmak yaygın eğitimin doğasında vardır ve halk eğitimi merkezlerinin aslî görevleri arasındadır.

Tablo 19

Kurs Türüne Göre Kurslardan Yararlanan Engelli Kursiyer Verileri

Kurs Türü	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer	Oran (%)
Genel	3.094	1.883	4.977	43,16%
Mesleki ve Teknik	3.397	3.158	6.555	56,84%
TOPLAM	6.491	5.041	11.532	
Oran (%)	56,29%	43,71%		

Not: 2021 İzleme ve Değerlendirme Raporu'ndan alınmıştır (MEB).

Tablo 19'da engelli bireylerin kurs türüne göre kurs/kursiyer verileri gösterilmiştir. Engelli bireylerin en fazla mesleki ve teknik kursları (56,84%) tercih ettiği görülmektedir. Engellilere ve dezavantajlı bireylere yönelik olarak da yaygın eğitim sisteminde pek çok kurs programı yer almakta ayrıca isteyenler 3843 kurs programında istediği ve şartları tutan kurs programlarına kayıt yaptırabilmektedir.

Şekil 6. Engelli bireyleri ifade eden bir görsel.

Halk eğitimi merkezlerinde unutulmaya yüz tutan sanatlar ve bu alanlara yönelik kurslar bulunmaktadır. Tablo-20’de e-Yaygın Sisteminde 2021 yılı için sisteme tanımlanmış unutulmaya yüz tutan sanatlarda açılan kurs/kursiyer verileri gösterilmiştir. Geleneksel kalaycılık, yorgancılık ve semercilik kurs programlarında kurs açılmıştır ancak, el yapımı kâğıt üretimi ve el yapımı ayakkabı programları e-Yaygın sisteminde var olmasına rağmen kurs açılmamıştır.

Tablo 20

Unutulmaya Yüz Tutan Sanatlar Kurs/Kursiyer Verileri

Kursun Adı	Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer
Geleneksel Kalaycılık	4	15	4	19
Geleneksel Yorgancılık	19	0	161	161
Saraçlık	0	0	0	0
Semercilik	4	10	1	11
El Yapımı Kâğıt Üretimi	0	0	0	0
Nalbantlık	0	0	0	0
Kemik İşlemeciliği	0	0	0	0
Körüklü Çizme Yapımı	0	0	0	0
Kündekari	0	0	0	0
El Yapımı Ayakkabı	0	0	0	0
Ciltleme Yapımı	0	0	0	0

Not: Veriler, e-Yaygın Sisteminden alınmış olup ve 01.01.2021-31.12.2021 tarih aralığını kapsamaktadır.

3.6.Çankaya Halk Eğitimi Merkezi¹³

Çankaya Halk Eğitimi Merkezi ilk defa 05.09.1969 tarihinde 7. Akşam Sanat Okulu ve Mesleki Eğitim Merkezinin bir şubesi olarak Maltepe Kız Enstitüsü'nün tahliye ettiği binada faaliyete geçmiş olup 1969 yılından 1984 yılına kadar Çankaya İlçesi'nde yer alan Neyzen Tevfik Sokak'ta faaliyetlerini sürdürmüştür. 1973 yılında Cumhuriyet'in 50. kuruluş yıl dönümünde Milli Eğitim Temel Kanunu ve 3. Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında “yaygın eğitim” anlayışıyla birlikte yepyeni bir açıdan ele alınmış ve gönüllü kurum ve kuruluşlar da yaygın eğitim bünyesine alınarak yetişkin eğitimi alanında da faaliyet göstermeye başlamıştır.

14.03.1974 tarihinde “7. Akşam Sanat Okulu ve Mektupla Öğretim Merkezi” adı altında faaliyetlerine yeniden yön vermiştir. Mektupla Öğretim Merkezi, Mektupla Öğretim Üniversitesi'nin, Bakanlığa bağlanmasıyla mektupla öğretimden ayrılarak “7. Akşam Sanat Okulu ve Halk Eğitim Merkezi” adını almıştır. 7. Akşam Sanat Okulu ve Halk Eğitim Merkezi, 1974 yılından itibaren doğrudan halk eğitimi merkezi adıyla hizmet vermeye başlamıştır. 1977 yılında bağlı bulunduğu Bakanlık biriminin örgütsel yapısında değişiklik yapılmış olup Mesleki ve Teknik Eğitim Öğretim Müsteşarlığına bağlı Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü adı altında tekrar düzenlenmiştir. 1983 yılında iki genel müdürlüğün birleşmesi ile Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlanmış, 2011 yılında ise yayınlanan 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlanmıştır. Çankaya Halk Eğitimi Merkezi pek çok kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak değişik alanlarda Yaygın Eğitim faaliyetlerini sürdürmeye devam etmiştir. 7. Akşam Sanat Okulu ve Halk Eğitim Merkezi adı altında faaliyete başladığı yıllarda ortalama 1500-2000 kursiyerin katıldığı sabah, öğle ve akşam kursları düzenlenmiştir. 1984 yılında inşaatı tamamlanan Özveren sokaktaki yeni binasına taşınmış ve o tarihten beri Özveren sokakta faaliyetlerini sürdürmektedir. 17.08.2006 tarihinde 3423 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Mesleki ve Teknik Eğitim Okulları Döner Sermayesi Hakkındaki Kanun doğrultusunda kurumun adı Çankaya Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu olarak değiştirilmiştir. Kurumun misyonu; “Gelişime açık, her kesimden insanı sosyal faaliyetlerle destekleyen, üreten, bireylerin eğitimine katkı sağlayabilmek ve her kesime yaşam boyu eğitim felsefesi ile liderlik yapan bir kurum olmak.” olarak ifade edilirken,

¹³ Bu başlık altında yer alan bilgiler Çankaya Halk Eğitimi Merkezi Brifing Dosyası'ndan elde edilmiştir.

kurumun vizyonu ise “Toplumun yediden yetmişine hitap ederek herkese ulaşıp halkımızın yaşam boyu öğrenmelerine katkıda bulunarak önder ve örnek bir kurum oluşturmak.” olarak ifade edilmiştir. Kurumun değerleri; “Türk Milli Eğitiminin Temel Kanununda belirtilen hedefler doğrultusunda çalışmalarımızı;

- Çağın gereksinimlerine uygun,
- Nitelikli,
- Ulaşılabilir,
- Her yaşa ve her eğitim seviyesine yönelik,
- Bilim ve teknolojiadaki yenilikleri takip ederek sürdürmek” olarak ifade edilmiştir.

Kurumun Hedefleri ise; “Hizmet verdiğimiz kişilerin;

- Kendilerine uygun eğitim faaliyetlerinden haberdar olmalarını,
- Sosyal ve kültürel hayattaki değişmelere ayak uydurabilmelerini,
- Enerjilerini ve yaratıcılıklarını ortaya çıkaracak iş ve yaşam becerilerini artırmalarını
- İstihdam edilebilirliklerini, sağlayarak onlara “hayat boyu öğrenme” felsefesini benimsetmek.” olarak ifade edilmiştir.

Çankaya Halk Eğitimi Merkezi, Çankaya ilçesinin çeşitli yerlerinde ve merkez binasında 02.09.2020-22.10.2021 tarihleri arasında yaklaşık 225 alanda 2.386 kurs açmış ve 50.159 kursiyere eğitim verilmiştir. Bu sayı geçmiş yıllarda daha fazla olmakla birlikte pandemiden dolayı 2020-2021 yılında 50.000 civarında kalmıştır.

Çankaya Halk Eğitimi Merkezi bünyesinde 1 kurum müdürü, 4 müdür yardımcısı olmak üzere toplam 5 idareci görev yapmaktadır. Kurum bünyesinde 56’sı kadrolu öğretmen, 1’i rehber öğretmen, 16’sı görevlendirme öğretmen, 1 kadrolu usta öğretici ve 217 usta öğretici olmak üzere toplam 291 eğitici görev yapmaktadır. Yine kurumsal iş ve işlemlerle yazışmaları yürütmek için 1’i görevlendirme olmak üzere 2 memur görev yaparken 1 tane görevlendirme şoför ve 3 tane engelli kadrosunda hizmetli bulunmaktadır. Açılan kurs sayılarına ilişkin istatistikler aşağıda verilmiştir. Ayrıca Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Diyaliz Merkezinde okur-yazar olmayan hastalara tedavileri sırasında kurslar verilmekte ve bu kurslar sayesinde psikolojik açıdan rahatlamları sağlanmaktadır.

Tablo 21

Çankaya Halk Eğitimi Merkezindeki Kadrolu Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı

BRANŞ ADI	MEVCUT
Bilişim Teknolojileri	2
Türk Dili ve Edebiyatı	1
İngilizce	2
Müzik	1
Büro Yönetimi	2
Sınıf Öğretmenliği	3
Okul Öncesi Öğretmenliği	1
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	5
Giyim Üretim Teknolojisi	14
Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri	1
Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri	1
Muhasebe ve Finansman	1
Yiyecek İçecek Hizmetleri	1
Seramik ve Cam Teknolojisi	4
Aile ve Tüketici Hizmetleri	2
El Sanatları Teknolojisi/ El Sanatları	4
El Sanatları Teknolojisi/ Nakış	3
İnşaat Teknolojisi/ Yapı Tasarımı	1
Tekstil Teknolojisi/ Tekstil	1
Görsel Sanatlar	1
Tekstil Teknolojisi/ Trikotaj	2
Sağlık/ Sağlık Hizmetleri	1
Toplam	56

Not: Veriler Çankaya HEM'den elde edilmiştir.

Aşağıdaki kurumlarda açılan eğitimler halk eğitimi merkezlerinde yaygın eğitim kapsamında açılan kurs programlarına ek olarak Çankaya Halk Eğitimi Merkezi ile işbirliğinde açılmaktadır:

- Türkiye Kalkınma Ajansı Personel Eğitimi
- Adalet Bakanlığı Personel Eğitimi
- Diyanet İşleri Başkanlığı Personel Eğitimi
- RTÜK-TRT Türkiye'de ki Ulusal ve Yerel Kanallarda Çalışan Personelin Eğitimi

- Türkiye Kalkınma Bankası Personel Eğitimi
- Dr Nimet Erdoğan Özel Eğitim Uygulama Okulunda Özel Eğitim Öğrencilerine El Sanatları Kursu
- Maden Mühendisleri Odası Personel Eğitimi
- Meteoroloji Mühendisleri Odası Personel Eğitimi
- İşitme Ve Konuşma Engelliler Federasyonu
- Altınokta Körler Derneği ile Bilgisayar Eğitimi
- Çankaya Müftülüğü Personel Eğitimi
- Numune Hastahanesi ile Diyaliz Hastalarına Okuma Yazma El Sanatları
- AMATEM ile El Sanatları ve Gelişim kursları

Buradan da anlaşılmaktadır ki Çankaya Halk Eğitimi Merkezi Ankara gibi büyük bir şehrin merkezinde 7'den 77'ye tüm vatandaşların eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için yoğun çaba sarf etmektedir. Bu çalışmanın bulgularında da anlaşılabacağı üzere toplumun her kesimi için halk eğitimi merkezlerine ihtiyaç vardır.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin nasıl toplandığı ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın amacı hayat boyu öğrenme kurumları olan öğrenme merkezlerine ilişkin kursiyer görüşlerini kapsamlı ve ayrıntılı bir çerçevede ortaya koyabilmek için verileri toplamak, analiz etmek ve buna ilişkin yorumlar sunmaktır. Bundan dolayı araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır ve durum çalışması (case study) olarak desenlenmiştir. Nitel araştırma yönteminin özelliklerini yansıtan desenlerden biri olan durum çalışmasında, araştırmacı belirli bir ya da birden fazla duruma odaklanır. Bu durum bireyden, tüm topluluk, toplum ve kurumlara kadar yayılım gösterir. Veriler doğal ortamında toplanır ve araştırmacıların ve katılımcıların bakış açılarını yansıtır (Gall, Gall ve Borg,1999).

4.2. Çalışma Grubu

Araştırmada amaçsal örneklem çeşitlerinden maksimum çeşitlilik yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminin amacı ise göreceli olarak küçük bir örneklem oluşturarak bu örneklem üzerinde çalışılmakta olan probleme taraf olabilecek kişilerin çeşitliliğini en üst seviyede göstermektir (Yıldırım ve Şimşek, 2013 s. 135). Bahsi geçen bu örnekleme biçiminde, tüm durumların bir veya daha fazla boyutta çalışmaya alınması için durumlar (bireyler, gruplar, ayarları ya da diğer olaylar) geniş bir yelpazede amaçlı bir

şekilde seçilir. Buna göre araştırmanın çalışma grubunu, halk eğitimi merkezlerinde eğitim alan kursiyerlerin oluşturmaktadır. Ancak halk eğitimi merkezlerinde 3843 kurs programı bulunduğundan bu çalışmanın hazırlık aşamasında en çok açılan program alanlarındaki kurslara katılım sağlamış kursiyerler tercih edilmiştir. Amaçsal örnekleme uygun olarak Ankara ilinin Çankaya ilçesinde merkezi konumda yer alan ve kursiyerler tarafından çok tercih edilen bir kurum olan Çankaya Halk Eğitimi Merkezi araştırmanın yapılacağı kurum olarak belirlenmiştir. Çankaya Halk Eğitimi Merkezi'nde en çok açılan ilk 10 kurs alanı içerisinde yer alan bilişim teknolojileri, el sanatları teknolojileri, giyim üretim teknolojisi ve yabancı diller programı alanlarında çeşitli kurs programlarına katılım sağlayan otuz iki kursiyer belirlenmiştir. Özellikle birden fazla kursa katılmış gönüllü kursiyerlerin seçilmesine dikkat edilmiş olup bu kursiyerler araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Çalışma grubuna ait bilgiler Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22

Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcılara Dair Bilgiler

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Mezuniyet	Meslek	Alınan Kurs
Katılımcı 1	Erkek	62	Ön Lisans	Emekli	Emlakçılık, Muhasebe, Yabancı Dil (Rusça A1-A2, İngilizce A1-A2, Almanca A1, İtalyanca A1, İspanyolca A1), Bilgisayar Grafik Ve Animasyon, İşaret Dili, Bendir, MTSK Eğitimci 1-2, Bilgisayar İşletmenliği, Tesisat Teknolojisi, Uluslararası Aşçılık Ve Pastacılık Kursu
Katılımcı 2	Kadın	27	Lisans	İşsiz	Bilgisayar İşletmenliği, Microsoft Office Programları, F Klavye, Cilt Bakımı, Temel Makyaj, Epilasyon Depilasyon, Girişimcilik Kursu
Katılımcı 3	Kadın	50	Ön Lisans	Emekli	Kuaförlük, İğne Oyası, Ahşap Boyama, Resim, Üç Boyutlu Resim, Dikiş, Nakış, Saz Kursu
Katılımcı 4	Kadın	59	Lisans	Emekli	İngilizce, Bilgisayar, Resim, Mefruşat, Heykel Kursu
Katılımcı 5	Kadın	55	Lisans	Emekli	Ahşap Boyama, Resim, Takı, Örgü, Nakış Kursu
Katılımcı 6	Erkek	60	Lisans	Emekli	Resim, Heykel, İngilizce Kursu
Katılımcı 7	Kadın	24	Lise	İşsiz	Temel Makyaj, Epilasyon Depilasyon, Girişimcilik Kursu
Katılımcı 8	Kadın	35	Lise	Ev Hanımı	Bilgisayarlı Muhasebe, Giyim Kursu
Katılımcı 9	Erkek	41	Yüksek Lisans	Doktor	Yabancılar Türkçe Öğretimi A1- A2
Katılımcı 10	Kadın	52	Lisans	Hemşire	Ahşap Boyama, Mefruşat, Giyim
Katılımcı 11	Erkek	65	Ön Lisans	Emekli	Elektrik İç Tesisat, Makine Teknik Resim, Mimari Proje, Mimari Teknik Resim, Muhasebe, Daktilo, Resim Heykel Kursu
Katılımcı 12	Kadın	23	Lisans	İşsiz	Bilgisayar İşletmenliği, İşaret Dili, Gıda Sektöründe Çalışanlar İçin Hijyen Eğitimi
Katılımcı 13	Kadın	50	Lisans	Emekli	Takı, Dikiş, Daktilo
Katılımcı 14	Kadın	25	Ön Lisans	İşsiz	İşaret Dili, Bilgisayar İşletmenliği, Yabancı Dil (İngilizce A1, A2) Kursu
Katılımcı 15	Kadın	49	Lisans	Emekli	Yabancı Dil İngilizce (A1, A2) Kursu

Katılımcı 16	Erkek	38	Lise	Serbest Meslek	Gitar, Halk Oyunları, Vurmalı Çalgılar, Bendir Kursu
Katılımcı 17	Kadın	40	Yüksek Lisans	İşsiz	İşaret Dili, İlk Yardım, İngilizce A1, İngilizce A2, Trafik ve Çevre Bilgisi Eğitimliği Kursu
Katılımcı 18	Kadın	25	Lisans	İşsiz	Bilgisayar İşletmenliği Ve Bilgisayarda F Klavye Kursu
Katılımcı 19	Kadın	28	Lisans	İşsiz	Bilgisayar İşletmenliği, Nakış Kursu
Katılımcı 20	Kadın	60	Lise	Ev Hanımı	Resim, Aile Eğitimi, Çocuk Gelişimi, Diksiyon Ve Beden Dili, İşaret Dili, Giyim, Mefruşat, Ahşap Boyama, Fotoğrafçılık
Katılımcı 21	Erkek	74	Ön Lisans	Emekli	Resim, Fotoğrafçılık
Katılımcı 22	Kadın	31	Lisans	Öğretmen	İşaret Dili Ve Klavye Kursu
Katılımcı 23	Kadın	46	Yüksek Lisans	Muhasebeci	Bilgisayar İşletmenliği, Yabancı Dil (İngilizce)
Katılımcı 24	Kadın	68	Lise	İşsiz	Yabancı Dil İngilizce (A1, A2) Kursu
Katılımcı 25	Kadın	25	Lisans	İşsiz	Bilgisayarda F Klavye Kursu
Katılımcı 26	Kadın	34	Lise	Ev Hanımı	Ahşap Boyama, Örgü Kursu, Takı Kursu, El Sanatları Kursu
Katılımcı 27	Kadın	25	Ön Lisans	İşsiz	Bilgisayarda Grafik ve Animasyon, Bilgisayar İşletmenliği Kursu
Katılımcı 28	Erkek	50	Yüksek Lisans	Mühendis	Yabancılar Türkçe Öğretimi A1- A2 Kursu
Katılımcı 29	Kadın	24	Lise	İşsiz	Bilgisayar İşletmenliği Operatörlüğü, Diksiyon Ve Beden Dili, Diksiyon Spikerlik Sunuculuk, Gıda Sektöründe Çalışanlar İçin Hijyen Eğitimi, Sağlıkta Hijyen Eğitimi, Güzellikte Hijyen Eğitimi, Bilgisayarda F Klavye Kursu
Katılımcı 30	Erkek	26	Lisans	İşsiz	Bilgisayar İşletmenliği Kursu
Katılımcı 31	Kadın	56	İlkokul Terk	Ev Hanımı	Yetişkin İlk Okuma Yazma 1-1, Kazak Dokuma, Halı Dokuma, El Sanatları, Dikiş
Katılımcı 32	Kadın	67	Lise	Emekli	Gitar, Takı, Beden Dili Ve Etkili İletişim, Cam Boyama Kursu

4.3. Veri Toplama Araçları

Kursiyerlerin hayat boyu öğrenme kurumları olan halk eğitimi merkezlerine ilişkin görüşlerini bütüncül bir bakış açısıyla tespit etmek için on bir soruluk açık uçlu kursiyer görüşme formu araştırmacı, alan uzmanı ve ölçme değerlendirme uzmanı tarafından hazırlanmıştır. Araştırmaya katılan kursiyerlerden alınan bilgilerin tutarlılığını sağlamak ve birbirine yakın konular arasındaki ilişkiyi kurabilmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme soruları oluşturulurken ikisi yetişkin eğitimi alanında, ikisi ise ölçme değerlendirme alanında uzman olan toplamda dört akademisyenin fikir alınmış ve yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Öncelikle bir pilot uygulama yapılmış soruların tam olarak anlaşılıp anlaşılmadığının ve konuyu açık olarak yansıtip yansıtmadığının belirlenmesi için örnekleme benzer özellikte olan iki kursiyer ile pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Böylelikle pilot uygulama sonucunda elde edilen geri bildirimler doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formuna son hali verilmiştir. Bu kapsamda görüşmeler sırasında Ek 2’de yer verilen görüşme soruları aynı sırada

sorulmasına, net cevaplar alınamadığında ya da konu dışına çıkıldığında soruların o anda düzenlenerek kursiyere yeniden yöneltilmesine karar verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formuna ek olarak araştırmacı tarafından kursiyerlerin görüşme öncesi araştırmanın amacına dair bilgilendirildikleri ve gönüllülük beyanında bulundukları bir “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu” hazırlanmıştır.

4.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada yaygın eğitim kurumları olan halk eğitimi merkezlerinde eğitim alan kursiyerlerin; sunulan eğitimlere, kurs programlarına, öğreticilere, kurs programının sunulduğu ortamlardaki şartlara ve kurs sonunda elde edilen belgelerin kullanım durumlarına ilişkin görüşlerinin alınması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi tercih edilmiştir. Kursiyerlerin, yukarıda bahsedilen hususlara ilişkin olarak görüşlerini almak, kendi terminolojik dilleri ile doğrudan kendilerinden bu düşünceleri öğrenebilmek ve edinebilmek amacıyla görüşme yöntemi seçilmiştir (Jones’dan aktaran, Punch, 2005). Görüşmeler gerçekleştirilmeden önce araştırmaya katılacak kursiyerlerden randevu alınmıştır. Kursiyerlerin eğitimlerini aksatmayacak bir dilimi belirlenmesine özen gösterilmiştir. Görüşmeler Çankaya Halk Eğitimi Merkezi merkez binasında ve kursların bir kısmının düzenlendiği Çankaya Evi’nde kurum tarafından ayarlanan uygun bir görüşme odasında gerçekleşmiştir. Görüşmeye başlamadan önce kursiyerlerden araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarını ve ses kaydı alınmasına izin verdiklerini beyan ettikleri araştırmacı tarafından hazırlanan Ek 3’te yer verilen “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu”nu okuyup doldurmaları istenmiştir. Formu doldurmak istemeyen kursiyerlerden çalışmaya gönüllü katılım sağladıklarına ilişkin sözlü onay alınmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Ses kaydı alınmasını istemeyen 3 kursiyer olmuş o kursiyerlerle yapılan görüşmeler görüşme sırasında elle yazarak kağıda dökülmüştür. Diğer 29 görüşme ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Görüşmeler sırasında Ek 2’de yer alan “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu”ndaki görüşme soruları aynı sırada sorulmuş, net cevaplar alınamadığında ya da konu dışına çıkıldığında sorular o anda düzenlenerek kursiyerlere yeniden sorulmuştur. Görüşmelerin en kısa görüşme 13 dakika en uzun görüşme 34 dakika sürmüştür. Toplamda 474 dakika ses kaydı alınmıştır. Görüşme sorularının geçerliliği için yönlendirici sorulardan kaçınılmıştır. Kursiyerler ile güvene dayalı bir ilişki kurulmaya özen gösterilmiştir. Ayrıca yukarıda değinildiği gibi veri toplama araçları önceden denenmiş, pilot uygulama yapılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2013).

4.5. Verilerin Analizi

Nitel araştırmalar farklı bir takım özellikler taşıır ve veri analizinde de bir takım yeni yaklaşımları beraberinde getirir. Nitel verilerin analizi sürecinde farklı yaklaşımlar kullanılmaktadır. Bu yaklaşımlardan süreci daha basit hale getirmek amacıyla daha çok betimsel analiz, içerik analizi (Yıldırım ve Şimşek, 2013) ve sürekli karşılaştırılmalı veri analizi teknikleri kullanılmaktadır. Bu araştırma kapsamında elde edilen nitel verilerin analizi sürecinde, görüşmeler gerçekleştirilirken elde edilen ses kayıtları bilgisayar ortamında yazıya aktarılmış, açık kodlama tekniğı ve içerik analizi yapılarak sürekli karşılaştırılmalı veri analizi kullanılmıştır. Sürekli karşılaştırılmalı veri analizde veriler önce elde edilir ve sonrasında veriler kategorilere ayrılır ve verilerin sürekli karşılaştırılması söz konusudur. Bu araştırmada görüşme, gözlem ve doküman verilerinin analizinde sistematik bir süreç izlenmiştir.

Veri analizi aşamasına geçmeden önce verilerin analize hazır hale getirilmesi için bazı işlemler gerçekleştirilmiştir. Bu işlemler şu şekilde özetlenebilir; gerçekleştirilen görüşmeler ses kayıt cihazı kullanılarak kayıt altına alınmıştır. Ses kaydı alınmış olan görüşme kayıtları üzerinde herhangi bir değışiklik yapılmadan bilgisayar ortamında Word programı kullanılarak yazıya aktarılmış sonraki aşamada ise aktarılan kayıtların doğru olup olmadığı araştırmacı tarafından kontrol edilmiştir. İki katılımcıya ait ses kayıtları rastgele seçilmiş ve ölçme değerlendirme alanında uzmanlığa sahip bir kişinin bu kayıtları dinlemesi sağlanmıştır. Bu süreçte yazıya geçirilmiş olan ses kayıtlarındaki bilgilerin gözlemciler arasındaki tutarlılık oranı kontrol edilmiştir. Gözlemciler arası güvenilirliğin bu aşamada %90,8 olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında görüşmeler neticesinde elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, toplanan verilerin daha derinlemesine analiz edilmesini sağlamanın yanında, daha önceden belli olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılmasına fırsat tanır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmacının kuram açısından önemli bulunan anlamların yapılandırmasına ve sınıflandırmasına yönelik ortaya koyduğu öneri niteliğinde olan içerik analizinde (Gökçe, 2006) bu sınıflamalar sayısal verilere dönüştürülmekte ve nitel veri analizi yapılmaktadır (Sönmez ve Alacapınar, 2011).

İçerik analizi için öncelikle araştırma sorularına cevap verdiği düşünölen tüm katılımcıların görüşlerinin kodlanması yani bu aşamada açık kodlama yapılması planlanmıştır. İlk aşama

olarak araştırmaya katılan katılımcıların hepsi için ayrı ayrı açık kodlama işlemi gerçekleştirilmiştir. Akabinde yapılan açık kodlama sonucu ortaya çıkan kodlar birleştirilmiştir (Merriam, 2013). Bir sonraki aşamada ise bu kodlar sınıflandırılmıştır ve benzer kodlar bir araya getirilerek temalar oluşturulmuştur. Ölçme ve değerlendirme alanında uzmanlığa sahip kişilerin görüşüne başvurulmuş ve iki ölçme değerlendirme uzmanının görüşleri ile elde edilen veriler birkaç kez daha gözden geçirilerek incelenmiştir. Böylelikle kodlama işlemi tamamlanmış ve temalar oluşturulmuştur. Bu şekilde verilerin minimum düzeyde 3 kez kontrol edilmesi sağlanarak tema ve kodların geçerli ve güvenilir bir şekilde nihai haline ulaşması sağlanmıştır. Verilerin içerik analizine tabi tutulmasına ilişkin olarak izlenen süreç Şekil 1’de görselleştirilerek sunulmuştur.

Şekil 7. İçerik analizi aşamalarının sıralı gösterimi.

Çalışmadan elde edilmiş bulgular, katılımcı alıntılarına dayanarak detaylı bir şekilde raporlanmıştır. 5 katılımcının rastgele seçilen kodlamaları araştırmacı ile ölçme ve değerlendirme uzmanı tarafından kontrol edilmiştir ve tutarlılık oranı hesaplanmıştır. Araştırmacı ve ölçme değerlendirme uzmana ait olan değerlendirmeler kontrol sürecine tabi tutulmuştur. Kontrolü yapılan sorunun cevabının aynı veya benzer olduğu tespit edilmişse, görüş birliği olduğu farklı kodlarla oluşturulduysa görüş ayrılığı olduğu konusunda hem fikir olunmuştur.

Bu bağlamda yapılan veri analizinin güvenilirliği için; Miles ve Huberman'nın (2015) (1) numaralı bağıntısı kullanılmıştır:

$$\text{Kodlayıcılar Arası Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş birliği}}{\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı}} \times 100 \quad (1)$$

Şekil 8. Kodlayıcılar arası güvenirlilik formülü.

Alanyazında güvenirlilik sonucunun en az %70 olması durumunda değerlendirciler arası güvenirliliğin sağlanabileceği (Miles ve Huberman, 2015), eğitim araştırmalarında ise oranın en az %80 (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2006) olması gerektiği belirtilmektedir. Bu aşamada kodlamanın güvenirliliği % 87 olarak hesaplanmıştır. Bu oran eğitim araştırmalarında nitel verilerin analizinde geçerli sayılan %80 oranına bağlı olarak kabul edilebilir bir değerdir.

Kursiyer görüşleri temalara ayrılmış ve görüşlerin oranının tespiti için basit istatistiksel hesaplama yapılarak yüzde ve frekans değerleri hesaplanmıştır. Kursiyer görüşlerinden alıntı yapılırken kursiyerlere K1, K2... şeklinde kodlar verilmiştir. Süreçte bulgularda yer alan tema ve kodları destekleyecek nitelikte bazı kursiyerlerin görüşlerinden doğrudan alıntılar yazılarak verilmiştir.

Lincoln ve Guba (1985; akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013), nitel araştırmanın niteliğini arttıracak bazı önemli stratejiler öne sürmüşlerdir. Geçerlik ve güvenirlilik kavramlarını nitel araştırmaya göre yorumlarken bazı değişikliklere gitmişlerdir. Bu çerçevede “iç geçerlik” yerine “inandırıcılık”, “dış geçerlik” yerine “aktarılabilirlik”, “iç güvenirlilik” yerine “tutarlık” ve “dış güvenirlilik” yerine ise “teyit edilebilirlik (onaylanabilirlik)” şeklinde bir terminoloji kullanmışlardır.

Alanyazın incelendiğinde araştırma boyunca uzun süren bir etkileşim, derinlemesine veri toplama, çeşitleme, uzman görüşü alma ve veriyi analiz ettikten sonraki yapıyı veri kaynağına (katılımcı teyidi) sunulması iç geçerliliği (inandırıcılık) sağlamanın ölçütüdür. Ayrıca dış geçerlikte (aktarılabilirlik), araştırmacı veri analiz sürecini ve bu süreçte ortaya koyduğu yapıyı ayrıntılı bir şekilde ortaya koyar.

Nitel araştırmanın iç güvenilirlik (tutarlık) boyutunda araştırmanın tutarlığını sağlamada temel alınan kriter araştırmanın tüm süreçte de tutarlık incelemesinin yapılmasına fırsat tanınmasıdır. Dış güvenilirlikte (teyit edilebilirlik) ise, elde edilen sonuçlarda araştırmacının öznel yargılarından bağımsız olması ve araştırmacının verileri bir başka araştırmacının denetimine açabilmekte ve verilerin teyit edilebilir nitelikte olması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırmanın tutarlığını sağlamak amacıyla, bütün uygulama süreci ses kaydı altına alınmıştır. Süreç sonunda elde edilen nitel veriler farklı kodlayıcılar tarafından kodlanmış ve bu kodlar karşılaştırılarak tutarlık sağlanmaya çalışılmıştır. Her veri kod ve tema bütünlüğü içinde verilmiş ve analiz edilmiştir.

Araştırmanın teyit edilebilirliği için veri kaynakları ayrıntılı bir biçimde sunulmuştur. Konuyu eş zamanlı olarak çalışacak araştırmacılara kaynaklık etmesi bakımından üzerinde durulan bu bölümde, araştırmanın ham verileri ve süreç sonunda elde edilen veriler kayıt altında tutulmuş ve başka araştırmacıların denetimine açılmıştır.

BÖLÜM V

BULGULAR

Araştırmada elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

5.1. Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurs Programı Çeşitliliğine İlişkin Bulgular

“Bir kursiyer olarak halk eğitimi merkezlerinde uygulanan kurs program çeşitliliğine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna dair çalışma grubunda yer alan kursiyerlerin görüşlerine ait gerçekleştirilen içerik analizi sonucunda elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgiler Tablo 23’de verilmiştir.

Tablo 23

Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurs Program Çeşitliliğine İlişkin Tema, Alt Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Kurs Programı Çeşitliliği	Yeterli Değil	Teknik Kurs Yok	1
		Çeşitlenmeli	3
		İstenen Kurs Yok	1
	Yeterli	Çeşitlilik Var	27
		Güncel Alanlar	7
		Genele Hitap	12
	Bilgim Yok	İhtiyacımı Karşılıyor	4

Tablo 23’de çalışma grubundaki otuz iki kursiyerin, halk eğitimi merkezlerinde uygulanan kurs program çeşitliliğine dair düşüncelerine ilişkin içerik analizi neticesinde elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgilere yer verilmiştir. Görüşmeye katılım sağlayan kursiyerlerin konuya ilişkin düşüncelerinin “*Yeterli*”, “*Yeterli Değil*” ve “*Bilgim Yok*” olmak üzere iki alt temada toplandığı görülmektedir.

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde uygulanan kurs program çeşitliliğine ilişkin olarak vermiş oldukları cevaplar, yoğun bir şekilde “*Yeterli*” alt temasında toplanmıştır (f=46). Bu alt tema altında kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde üç binin üzerinde kurs programı bulunduğunu ve niceliksel olarak söz konusu kurs çeşitliliğinin tüm kursiyerler için yeterli olacağını (f=27), var olan kurs programlarının güncel koşullara ve bireysel ihtiyaçlara göre çeşitlendiğini ve güncellendiğini (f=7) ve var olan kurs programlarının çeşitlilik durumunun hayat boyu öğrenme felsefesi ile yediden yetmişe tüm aday kursiyerlere hitap ettiğini (f=12) ifade etmişlerdir.

İkinci alt tema olan “*Yeterli Değil*” alt temasında (f=5) ise kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde kursiyerlere sunulan kurs çeşitliliğinin yeterli olmadığını, özellikle teknik kurs olarak tabir edilen elektrik, su tesisatı vb. kurs alanları konusunda önemli eksiklikler yaşandığını ve bireylerin söz konusu türde kurslara erişimde sorun yaşadıklarını (f=1), var olan kurs program çeşitliliğinin artırılması gerektiğini (f=3) ve kursların açılması için gerekli öğrenci sayısı kuralı nedeniyle istenilen halk eğitimi merkezlerinde istedikleri kurslarını alamadıklarını, bu noktada mağduriyet yaşadıklarını, bu nedenle var olan kurs programlarının istek olması halinde tüm halk eğitimi merkezlerinde açılabilir durumda olması gerektiğini (f=1) düşünmektedirler.

Üçüncü alt tema olan “*Bilgim Yok*” alt temasında (f=4) ise kursiyerler, halk eğitimi merkezlerine başvurmadan önce ihtiyaçları doğrultusunda kursların bulunup bulunmaması noktasında araştırma yaptıklarını ve ardından belirledikleri halk eğitimi merkezinde kurslarına devam ettiklerini, bu nedenle kurs çeşitliliği hakkında herhangi bir düşüncelerinin bulunmadığını (f=4) belirtmişlerdir.

Kursiyerlerin bu konudaki görüşlerine ilişkin bazı ifadeler:

K1 ... Teknik alanlarda kurs çok az. Elektrik-elektronik ağırlıklı teknik kurslar yok. Tesisatçılık ağırlıklı teknik kurslar yok...

K2 ... Genel olarak kurslar yeni trend şeyler...

K4 Yeterli, her şey var diye düşünüyorum. Çok fazla program var. ... Benim gibi emekli insanların da ufkunu açacak çok güzel programlar var...

- K6** ... Kendi açımdan baktığımda benim ihtiyacımı karşılayacak kurslar var...
- K9** Ben sadece Türkçe öğrenmek için geliyorum. Açıkçası sistemdeki diğer kurslar hakkında bilgim yok.
- K11** Ağaçlara aşı nasıl yapılır. Ağaçlara ne tür gübre verilir. Bahçıvanlık kursu açılmasını isterdim... Böyle bir grup olduğu zaman açacağınız sizi arayacağınız diyor ama hiç aramadılar...
- K13** Çok çeşitli kurslar var. Günün ihtiyaçlarına o dönem neyi gerektiriyorsa ona göre kurs açıyorlar diye düşünüyorum...
- K16** Ulaşılması zor enstrümanlar dışında sanat ağırlıklı kursların çoğalmasını isterim, bir de fotoğrafçılık kursunu bir yıldan beri bekliyorum ama şu ana kadar açılmadı.
- K17** Yani kendi adıma ben katılacağım kursların bana göre yeterli olacağını düşünüyorum birçoğuna da katıldım. Başka kurslar hakkında fikrim yok...
- K20** Yok. Yeterli geliyor bana. Çok sayıda program var herkese her yaşa hitap eden programlar mevcut.

5.2. Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurslara Katılım Amacına İlişkin Bulgular

“Bir kursiyer olarak halk eğitimi merkezlerinde açılan kurslara katılma amacınız nedir?” sorusuna dair çalışma grubunda yer alan kursiyerlerin görüşlerine ait gerçekleştirilen içerik analizi sonucunda elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgiler Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24

Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurslara Katılım Amacına İlişkin Tema, Alt Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Kurslara Katılım Amacı	Ekonomik Nedenler	Ek Gelir	3
		Meslek Edinme	8
		Kişisel Gelişime Katkı	24
	Sosyal Nedenler	Hobi	9
		Sosyalleşme	9
		Boş Vakit Değerlendirme	6
		Dil Öğrenmek	2

Tablo 24’de çalışma grubundaki otuz iki kursiyerin, halk eğitimi merkezlerinde uygulanan kurslara katılma amacına dair düşüncelerine ilişkin içerik analizi neticesinde elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgilere yer verilmiştir. Görüşmeye katılım sağlayan kursiyerlerin verdikleri yanıtlar “*Ekonomik Nedenler*” ve “*Sosyal Nedenler*” alt temasında toplanmaktadır.

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde uygulanan kurslara katılma amaçlarına ilişkin olarak vermiş oldukları cevaplar, yoğun bir şekilde “*Sosyal Nedenler*” alt temasında toplanmıştır (f=50). Bu alt temada kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde katıldıkları kursların kişisel gelişimlerine katkıda bulunduğunu ve bu noktada öğrenme hissini yaşamının kendilerine oldukça iyi geldiğini (f=24), günlük yaşamlarında hobi edinmelerinde oldukça önemli bir etkiye sahip olduğunu ve bu sayede kendilerini psikolojik olarak oldukça iyi hissettiklerini (f=9), başta aktif iş yaşamı dışına çıkmış olan

emekli bireyler olmak üzere kurslara katılım sağlayan tüm kursiyerlerin sosyal hayata katılım noktasında bu kursların büyük önem taşıdığını (f=9), başta aktif iş yaşamı dışına çıkmış olan emekli bireyler olmak üzere kurslara katılım sağlayan tüm kesimlerin boş vakitlerini değerlendirmede kursların önemli bir rol oynadığını (f=6) ve özellikle yabancı uyruklu bireylerin, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen Türkçe öğretimi kurslarına katılmalarının, ülkemize entegrasyon sağlamaları noktasında önemli katkısı bulunduğunu (f=2) ifade etmişlerdir.

İkinci alt tema olan “*Ekonomik Nedenler*” alt temasında (f=11) ise kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde açılan kurs programlarına katılım göstermeleri ile elde ettikleri kurs bitirme belgeleri ve sertifikalar sayesinde iş başvurusunda bulunup kabul alabildiklerini (f=8) ve halihazırda çalışan durumunda olup ek gelir imkânı sağlamak adına farklı meslek dallarında iş imkanları elde edebilmek için kursları takip ettiklerini (f=3) belirtmişlerdir.

Kursiyerlerin bu konudaki görüşlerine ilişkin bazı ifadeler:

K1 ...Katıldığım kurslar hep ekonomik kriterliydi. Emlakçığı bitirdim emlakçıların yanında çalışmaya başladım yabancı dil bilgidimden dolayı da rahat iş buldum...

K2 Genel olarak bilgisayar kurslarına gittim. Bu kurslara katılma amacım iş bulmaktı. ...Konuşmam kayıktı diksiyona konuşmamı düzeltebilmek amacıyla gittim...

K3 Kendinizi ifade etmenin en güzel yolu bu tür hobisel şeylerdir. Biz yıllardır çalışıyoruz bayanlar olarak bu tür etkinliklere özellikle ev hanımlarının üstüne basa basa gelmelerini tavsiye ediyorum. Burada birkaç şey görüyorlar birkaç insanla konuşuyorlar hem sosyalleşme açısından... çok önemli.

K7 Sertifika almak ve öğrenmek. Daha çok da iş bulabilmek.

K15 İngilizce öğrenmek. Kendimi geliştirmek. Sadece öğrenmek için geliyorum. Öğrenmekten keyif alıyorum.

K26 El işlerini sevdiğim için ve stres atmak için. Terapi için. ...Bu kurslar bana çok iyi geliyor...

K30 Çoğu işletme artık bir sertifika istiyor. ...Ücretsiz olduğu için bana çok mantıklı geldi.

K31 Okuma ile yazmayı öğrenmek için katıldım. Mesela bir doktora gidiyorum form doldurmamı istiyorlar. Dolduramıyorum yazamıyorum. Bunun için katıldım.

K32 Boş zamanlarımı değerlendirmek, güzel arkadaşlıklar kurmak, hocalarımızdan faydalanmak, bilmediklerimizi öğrenmek, zamanımızı değerlendirmek.

5.3. Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurslardaki Eğitimlerin Beklentileri Karşılama Durumuna İlişkin Bulgular

“Bir kursiyer olarak halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslarda verilen eğitimlerin beklentilerinizi karşılama durumuna ilişkin görüşleriniz nedir?” sorusuna dair çalışma grubunda yer alan kursiyerlerin görüşlerine ait gerçekleştirilen içerik analizi sonucunda elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgiler Tablo 25’de verilmiştir.

Tablo 25

Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurslardaki Eğitimlerin Beklentilerini Karşılama Durumuna İlişkin Tema, Alt Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Eğitimin Beklentiyi Karşılama Durumu	Karşılama	Eğitim Kalitesi	3
		Yeterli Değil	
		Sertifika İşe Yaramıyor	1
	Karşılama	Eğitimler Kaliteli	28
		Eksiklik Tamamlama	3
		İstekli Olmak Önemli	1
		Günlük İşlere Yardımcı	3
		Sosyalleşme	10

Tablo 25’de çalışma grubundaki otuz iki kursiyerin, halk eğitimi merkezlerinde uygulanan eğitimlerin beklentilerini karşılama durumlarına ilişkin düşüncelerine ait içerik analizi sonucunda ortaya tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerleri yer almaktadır. Görüşmeye katılım sağlayan kursiyerlerin verdikleri yanıtlar “Karşılama” ve “Karşılama” alt temasında toplanmaktadır.

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde uygulanan eğitimlerin beklentilerini karşılama durumlarına ilişkin olarak vermiş oldukları cevaplar, yoğun bir şekilde “Karşılama” alt

temasında toplanmıştır (f=45). Bu alt temada kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde kendilerine sunulan eğitim hizmetlerinin oldukça kaliteli olduğunu, ihtiyaçları doğrultusunda aldıkları eğitimlerin oldukça detaylı ve işe dönük olduğunu, uygulanan eğitim programlarının gerek günlük hayatta gerek iş hayatında kullanılabilir bir içeriğe sahip olduğunu (f=28), özellikle mesleki olmak üzere günlük yaşam becerileri noktasında da var olan eksikliklerin giderilmesine önemli katkı sunduğunu (f=3), halk eğitim merkezlerinin kurslarında sunulan eğitim hizmetleri hakkındaki beklentiyi kursiyerlerin kendi ihtiyaçlarının belirlediğini ve bu nedenle eğitim almak için istekli olmanın önemli olduğunu (f=1), dikiş-nakış, elektrik tesisatı, tamirat-tadilat gibi alanlarda günlük yaşam ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olduğunu (f=3) ve başta aktif iş yaşamından ayrılmış emekli bireyler olmak üzere her yaş grubundan katılımcının sosyalleşmesi ve sosyal hayatta interaktif bir etkileşim sağlamalarına yardımcı olduğunu (f=10) ifade etmişlerdir.

İkinci alt tema olan “*Karşılamadı*” alt temasında (f=4) ise kursiyerler, kurslarda sunulan eğitimin kalitesi noktasında sorunlar bulunduğunu, sunulan içeriğin ve sunulma biçiminin kursiyer ihtiyaçlarına olması gereken düzeyde yanıt vermediğini (f=3) ve eğitimler sonrası verilen sertifikanın kursiyer ihtiyaçları çerçevesinde faydalı olmadığını, bu nedenle beklentiyi karşılamaktan uzak olduğunu (f=1) belirtmişlerdir.

Kursiyerlerin bu konudaki görüşlerine ilişkin bazı ifadeler:

K1 *Hayır efendim hiç karşılamadı. ...Şu ana kadar tüm samimiyetimle söylüyorum dersine girdiğim bilgisayar öğretmeni hariç hiçbirinin andragojiye dair hiçbir bilgisi yok...*

K5 *Karşılayanlar var ama karşılamayanlarda var. Resim kursu beklentilerimi karşıladı ama örgü kursu beklentilerimi karşılamadı. ...Hoca hep motive eden bir hoca...*

K8 *...Ruhsal açıdan çok büyük katkısı oldu rahatlattı beni bu kurslar. ...Programlar beklentilerimi fazlasıyla karşıladı.*

K10 *Hani böyle hoca neye ihtiyacımız varsa ona göre eğitim veriyor. ...O konuda benim beklentimi karşılıyor.*

K12 *...Sertifika için bu kurslara katılmışım. Çok katkısı oldu, programları daha iyi öğrendim. ...İş bulmada katkısı olan kurslar.*

K14 *...Hocalar gerçekten çok iyiler. Burayı bulup gelen insanlar çok şanslılar.*

K18 *Hocalarımız çok kaliteli ve işini çok seviyorlar... Beklentilerimi çok iyi bir seviyede karşıladı. Sertifika için bu kursa katılmışım ama bana çok katkısı oldu...*

K21 ... Zor tabi ki verilen eğitim bir yana kişilik olarak benim algılarım bu kurslara ne kadar cevap verdi bunu söylemek zor ama geliyorsunuz...

K22... İşaret diline bir ilgim vardı zaten internette görünce öyle bir başyurdum. Sonra da klavye kursunu görünce dedim hadi kendimi geliştireyim. Mesela işaret dilinde hocanın arkadaşları geldi onlarla konuştuk. Uygulama bakımından onun çok faydası oldu...

K25 Evet karşıladı. Mesela ilk başladığımız zamanla son zamanda yazdığımız kelimelerin oranı da yükseldi daha fazla çıkartabiliyoruz. Hem de bakmadan daha rahat bir şekilde yazabiliyoruz.

5.4. Halk Eğitimi Merkezlerinde Eğitim Veren Öğreticilere İlişkin Bulgular

“Bir kursiyer olarak halk eğitimi merkezlerinde görev yapan öğretmenlere yönelik görüşleriniz nelerdir?” sorusuna dair çalışma grubunda yer alan kursiyerlerin görüşlerine ait gerçekleştirilen içerik analizi sonucunda elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgiler Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26

Halk Eğitimi Merkezlerinde Eğitim Veren Öğreticilere İlişkin Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Öğreticilere Yönelik Görüşler	Yetersiz	Andragoji Bilgisi Eksik	2
		Kendini Yenileme	1
		Yetersiz Hassasiyet	2
	Yeterli	Andragoji Bilgisi Yeterli	11
		Alan Bilgisi İyi	26
		Kursiyerle İletişim	25
		Kursiyer Şartlarına Uygun Program	4
		Sıra Dışı Öğretim Yöntemleri	5

Tablo 26’da çalışma grubundaki otuz iki kursiyerin, halk eğitimi merkezlerinde görev yapan öğretmenlere dair düşüncelerine ilişkin içerik analizi neticesinde elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgilere yer verilmiştir. Görüşmeye katılım sağlayan kursiyerlerin verdikleri yanıtlar “Yetersiz” ve “Yeterli” alt temasında toplanmaktadır.

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde görev yapan öğretmenlere dair görüşlerine ilişkin olarak vermiş oldukları cevaplar, yoğun bir şekilde “Yeterli” alt temasında toplanmıştır (f=71). Bu alt temada kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslarda kendilerine eğitim hizmeti sunan öğretmenlerin andragoji bilgilerinin yeterli olduğunu, yetişkin kursiyer hedef kitlesine bilgi sunma noktasında oldukça başarılı olduklarını (f=11), öğretmenlerin alan bilgilerinin oldukça iyi olduğunu, kendilerine sunulan bilgi ve içerik noktasında öğretmenlerin kendilerini güncelleyen bir yapıya sahip olduklarını (f=26),

öğreticilerin kursiyerlerle olan iletişimlerinin oldukça güçlü olduğunu (f=25), kurslarda sunulan çerçeve kurs programları dâhilinde öğretmenlerin kursiyerlerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak bilgi sunumu gerçekleştirmelerinin oldukça faydalı ve önemli olduğunu (f=4) ve bazı öğretmenlerin sıradan tekniklerin yanında kendilerine özgü öğretim stratejileri kullanarak kurs alan yetişkinler açısından kursun verimliliğini artırdıklarını (f=5) ifade etmişlerdir.

İkinci alt tema olan “Yetersiz” alt temasında (f=5) ise kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde sunulan kursları yürüten öğretmenlerin andragoji bilgisi noktasında birtakım eksiklikleri bulunduğunu, bu nedenle kendileri ile iletişim ve bilgi aktarımı noktasında sorunlar yaşanabildiğini (f=2), halk eğitimi merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin kendilerini ve bilgilerini güncellemediklerini, bu nedenle gerek sunulan bilgilerin işlevselliğini yitirdiğini gerek bilgi sunum şeklinin güncel olmaması nedeniyle kurs sürecinin sekteye uğrayabileceğini (f=1) ve bazı öğretmenlerin kurs süreci noktasında yeterince hassas davranmadıklarını, bu nedenle kurs sürecinin her anlamda başarıya ulaşması noktasında problemler yaşanabileceğini (f=2) belirtmişlerdir.

Kursiyerlerin bu konudaki görüşlerine ilişkin bazı ifadeler:

K1 *Şu ana kadar burada az miktarda hocalar hariç andragoji bilmiyorlar. Biliyorlarsa da yapmıyorlar. Ben bilmedikleri kanaatindeyim. Çünkü biliyor olsalar bu kadar sorun yaşamazdım...*

K14 *Gittiğim kurslarda öğretmenlerimin benim için yeterli olduğunu donanımlı olduğunu düşünüyorum. Ve kendilerini de hep geliştirmekte olduklarını görüyorum...*

K13 *Alan bilgileri iyi, yeterli. Yetişkin eğitimi çocuk eğitimi gibi değil. O dengeyi kurabiliyorlar gibi geliyor bana...*

K17 *Gayet başarılı. Yeterli verimi aldığımı düşünüyorum. Farklı teknikler kullanarak öğretmeye çalışıyor... Bizim iletişimimiz gayet güzel...*

K22 *...Ama klavye kursunda hoca biraz yetersiz kalıyor. Çok üstümüze düşüyor...*

K24 *Çok iyi çok bilgili. İngilizce konusunda bize derste verdiği bilgiler dışında kendi hayatımızda da ders dışında dilimizi nasıl geliştireceğimize yönelik tüyolar veriyor...*

K25 *Gayet iyi. Öğretiyor öğreniyoruz. Farklı öğretme teknikleri kullanıyor. ...Yaklaşımı sıcak samimi içten. Sorularımızı rahatlıkla sorabiliyoruz. İletişimimiz güzel.*

K26 *Çok iyi hocamız çok bilgili. Bildiklerini de güzel aktarıyor.*

K27...giriyor dersimize alan bilgisi gayet iyi memnunum. Alanında çok iyi ileri seviye programları bile biliyor. Ne sorsak cevap alabiliyoruz.

K32 Alan bilgileri tam. Oldukça dolu ve bilgililer ne sorsak tatmin edici cevaplar veriyorlar.

5.5. Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitim Ortamlarının Verilen Eğitimle Uyumuna İlişkin Bulgular

“Bir kursiyer olarak halk eğitimi merkezlerindeki eğitim ortamlarının verilen eğitimle uyumuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna dair çalışma grubunda yer alan kursiyerlerin görüşlerine ait gerçekleştirilen içerik analizi sonucunda elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgiler Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27

Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitim Ortamlarının Verilen Eğitimle Uyumuna İlişkin Tema, Alt Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Eğitim Ortamının Kurs ile Uyum	Uyumlu Değil	Fiziki Şartlar	10
		Geliştirilmeli	10
		Araç Gereç Sayısı Yetersiz	4
		Araç Gereç Niteliği	2
	Uyumlu	Kurs Programına Uygun	18

Tablo 27’de çalışma grubundaki otuz iki kursiyerin, halk eğitimi merkezlerindeki eğitim ortamlarının verilen eğitimle uyumuna dair düşüncelerine ilişkin içerik analizi neticesinde elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgilere yer verilmiştir. Görüşmeye katılım sağlayan kursiyerlerin verdikleri yanıtlar “*Uyumlu Değil*” ve “*Uyumlu*” alt temasında toplanmaktadır.

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerindeki eğitim ortamlarının verilen eğitimle uyumuna ilişkin olarak vermiş oldukları cevaplar, yoğun bir şekilde “*Uyumlu Değil*” alt temasında toplanmıştır (f=26). Bu alt temada kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde kurs düzenlenen ortamların, verilen eğitimle uyumsuz olduğunu, fiziki şartlarının kurs programları ile uyum göstermediğini (f=10), fiziki ve niteliksel şartlarının geliştirilerek eğitim kalitesinin ve verilen eğitimin kurs programları ile uyumunun artırılması gerektiğini (f=10), kurslarda kullanılan araç ve gereçlerin sayısının artırılarak tüm kursiyerlere yeter sayıda araç gereç temin edilmesinin uygulama açısından ve bu nedenle kurs verimliliği noktasında önemli olduğunu (f=4) ve kurslarda kullanılan araç gereçlerin nitelik noktasında sınırlı olduğunu,

bu nedenle kurs programı ile kurs ortamı arasındaki uyumun olumsuz etkilendiğini (f=2) ifade etmişlerdir.

İkinci alt tema olan “Uyumlu” alt temasında (f=18) ise kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde yürütülen kursların, uygulama gerçekleştirilen kurs ortamları ile oldukça uyumlu olduğunu, gerek fiziki şartların gerek kursiyerlere sunulan imkânların kursun başarıyla sürdürülmesi için oldukça yeterli olduğunu (f=18) belirtmişlerdir.

Kursiyerlerin bu konudaki görüşlerine ilişkin bazı ifadeler:

K1 ...Burası andragoji eğitimi verilen bir yer. Bu kadar katlı yer olmaz oluyorsa da asansörsüz olmaz. ...Bodrum katta piyano var orada piyano dersi mi olur ya akustiği uygun değil bir kere...

K2 İyi ama bence bu birazcık daha zenginleştirilebilir...

K3 Kurumumuz gayet güzel. Ufak tefek eksiklikler olabiliyor ama genel itibarıyla güzel. Pandemi döneminde zaten mevcutlar kalabalık değildi o yüzden rahat ettik.

K5 Düşünülmeden yapılmış biraz yapı olarak ama idare ediyor mu ediyor. Daha güzel olabilirdi...

K6 Temel ihtiyaçlar karşılanmış o ortamı size sağlamışlar. Sizin ihtiyaçlarınızı size sağlamışlar...

K11 ...Dolap olması lazım. Benim arabam var götürüp getiriyorum. Ama olmayanlar var. Burada bir dolabı olsa açar koyar dolapta durur mesela gelince alır...

K14 ...Biraz daha fazla sınıf olsa ve daha büyük sınıflar olsa daha iyi olabilirdi. ...Az bilgisayar var. Daha fazla kursiyer gelmek istese de gelemiyor...

K18 ...Güzel. Laboratuvarı yapıyoruz dersi. F klavye kursuna uygun bir ortam var.

K21 Daha iyi olabilir. Herkese ait özel masalar dolaplar olabilir... 3-4 kat çıkmak zor çoğu kursiyer yaşlı ve protezli. Onlar göz önünde bulundurularak bir şeyler yapılabilir.

K29 Sınıfta klavye kursunu alabilmemiz için gerekli tüm donanımlar var. Ve programlar işletim sistemi son sürüm yani güncel bu çok önemli. Her şey iyi ve yeterli.

5.6. Halk Eğitimi Merkezlerinde Kullanılan Eğitim Araç Gereçlerinin Kurs Programıyla Uyumuna İlişkin Bulgular

“Bir kursiyer olarak halk eğitimi merkezlerinde kullanılan eğitim araç gereçlerinin kurs programı ile uyumuna dair görüşleriniz nelerdir?” sorusuna dair çalışma grubunda yer alan kursiyerlerin görüşlerine ait gerçekleştirilen içerik analizi sonucunda elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgiler Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28

Halk Eğitimi Merkezlerinde Kullanılan Eğitim Araç Gereçlerinin Kurs Programıyla Uyumuna İlişkin Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Eğitim Araç Gereçlerinin Kurs Programı ile Uyumuna İlişkin	Yetersiz	Kurum İhtiyaçları Karşılamiyor	2
		Geliştirilmeli/Güncellenmeli	9
		Ekonomik Nedenler	1
		Niceliksel Eksiklik	3
	Yeterli	Araç, Gereç, Materyal Uygun ve Yeterli	25

Tablo 28’de çalışma grubundaki otuz iki kursiyerin, halk eğitimi merkezlerindeki eğitim araç, gereç ve materyallerinin verilen eğitimle uyumuna dair düşüncelerine ilişkin içerik analizi neticesinde elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgilere yer verilmiştir. Görüşmeye katılım sağlayan kursiyerlerin verdikleri yanıtlar “Yetersiz” ve “Yeterli” alt temasında toplanmaktadır.

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerindeki eğitim araç, gereç ve materyallerinin verilen eğitimle uyumuna ilişkin olarak vermiş oldukları cevaplar, yoğun bir şekilde “Yeterli” alt temasında toplanmıştır (f=25). Bu alt temada kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kursların programları ile bu programlarda kullanılan araç, gereç ve materyallerin uyumunun yeterli olduğunu, kurs programında sunulan içeriği destekleyici, kursiyerlerin konuyu anlamalarını ve içselleştirmelerine yardımcı, her kursiyere yetecek sayıda olmak üzere gerekli materyalin bulundurulduğunu, fiziksel olarak eskiyen ya da güncelliğini yitiren materyallerin restorasyonunun veya yenilenmesinin sağlandığını, bu şartların kursiyerlerin başarısının artması noktasında oldukça önemli olduğunu (f=25) ifade etmişlerdir.

İkinci alt tema olan “Yetersiz” alt temasında (f=15) ise kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde yürütülen kurslarda kullanılan araç, gereç ve materyallerin kurs programı ile uyumunun yetersiz olduğunu, yetersiz olan ya da eskiyerek işlevini kısmen ya da tamamen yitirmiş materyallerin kursu düzenleyen kurum tarafından yenilenmediğini (f=2), güncelliğini kaybeden ya da fiziksel olarak eskiyen materyaller için güncelleme/geliştirme çalışması yapılmadığını (f=9), bazı kurslarda eğitim için gerekli materyallerin kursiyerlerden bireysel olarak talep edildiğini ve bu durumun bazı kursiyerler için ekonomik anlamda zorlayıcı bir probleme dönüştüğünü (f=1) ve bazı kurs programlarında tüm kursiyerlere yetecek sayıda materyal bulunmadığını, bu nedenle özellikle uygulama gerektiren kurs programlarında uygulamaların sıra ile yapıldığını ve bazen sıranın bazı kursiyerlere gelmediğini (f=3) belirtmişlerdir.

Kursiyerlerin bu konudaki görüşlerine ilişkin bazı ifadeler:

K7 Güzel eğitimini gördüğümüz her şey orada var. Her şeyimiz var aslında güzellik alanındaki kurslarda ihtiyaç duyulan araç gereç ve malzemeler var...

K8 Giyim kursu için makineler biraz eski kalıyorlar. Makineler sanayi tipi ama eskiler. Yetmeye yetiyor çok da zorlamıyor ama bir tık daha iyileştirilebilir diye düşünüyorum...

K10 Kurs alanında bize sunulan bir ekipman yok. Biz kendimiz alıyoruz. Bir fön makinası kurutma makinası olabilirdi...

K14 Bilgisayar sayısı yeterli değil. Ama var olan bilgisayarlar gayet iyi durumda. Son sürüm programlar yüklü.

K16 ...Nota sehpası, ayaklık vb., nezih ortam, kalemler, teknik detaylar bunlara ihtiyacımız var. Bunları temin etmek çok zor olmasa gerek.

K20 İyi. Mesela giyime geldim makineler var ve yeterli. Bir ütümüz yetersiz... Pandemiden dolayı şu an makineler yeterli ama öncesinde yetmiyordu. Sıra bekliyorduk. İnsanlar kendi evlerinden makine getiriyordu.

K25 ...Ama bilgisayarlar biraz yavaş çalıştığı için açıp kapatma kısmında sıkıntı oluyor. Bilgisayarlar eski ya da özellikleri iyi değil sanırım...

K26 ...Özel olarak bir araç gereç yok herkes kendi malzemesini kendisi getiriyor.

K30 Bilgisayarımız var internetimiz var projeksiyonumuz var bu kursu alabilmemiz için gerekli olan her şey var. İnternet hızımız biraz daha fazla olsa iyi olur.

5.7. Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimler Sonunda Verilen Kurs Bitirme Belgelerinin İşlevselliğine İlişkin Bulgular

“Bir kursiyer olarak halk eğitimi merkezlerinde katıldığınız kurs programının ardından verilen belgeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna dair çalışma grubunda yer alan kursiyerlerin görüşlerine ait gerçekleştirilen içerik analizi sonucunda elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgiler Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29

Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimler Sonunda Verilen Kurs Bitirme Belgelerinin İşlevselliğine İlişkin Tema, Alt Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Kurs Bitirme Belgelerinin İşlevselliği	İstihdam Sağlıyor	Sertifika Şartı	18
		Sertifika Geçerliliği	6
		Sertifika Alan Sayısı	1
	İstihdam Sağlamıyor	Sertifika Veren Kurum Sayısı	1
		Kişisel Nedenler	7
		Kişisel Gelişim	12

Tablo 29’da çalışma grubundaki otuz iki kursiyerin, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslar sonrasında verilen kurs bitirme belgelerinin değerlendirilebilmesine dair düşüncelerine ilişkin içerik analizi neticesinde elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgilere yer verilmiştir. Görüşmeye katılım sağlayan kursiyerlerin verdikleri yanıtlar “İstihdam Sağlıyor” ve “İstihdam Sağlamıyor” alt temasında toplanmaktadır.

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslar sonrasında verilen kurs bitirme belgelerinin değerlendirilebilmesine dair düşüncelerine ilişkin olarak vermiş oldukları cevaplar, yoğun bir şekilde “İstihdam Sağlıyor” alt temasında toplanmıştır (f=24). Bu alt temada kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslar sonrasında verilen kurs bitirme belgelerini kullanarak iş bulabildiklerini, istihdam için bazı kurs bitirme belgelerinin alınmasının şart olduğunu ve bu sayede kursiyerlerin ekonomik hayata katılımının kolaylaştığını (f=18) ve özellikle Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu

Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren halk eğitimi merkezlerinden alınan belgelerin, ülkemiz genelinde geçerliği bulunması nedeniyle ayrıca önem arz ettiğini (f=6) ifade etmişlerdir.

İkinci alt tema olan “İstihdam Sağlamıyor” alt temasında (f=21) ise kursiyyerler, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslar sonrasında verilen kurs bitirme belgelerinin eski gibi geçerliğinin ve istihdam amaçlı kullanımın kısıtlandığını, buna sebebiyet veren nedenlerin; sertifika alan birey sayısının oldukça fazla oluşu (f=1), halk eğitimi merkezlerinin dışında belge veren özel kurum sayısının oldukça fazla olması nedeniyle belge alan sayısının oransız artışı (f=1), bireylerin belgelerini istihdam amaçlı olarak kullanmamaları ve bunu kişisel nedenlerden dolayı yapmaları (f=7) ve söz konusu bireysel tercihin bireylerin kişisel gelişimlerini sağlamak olduğunu (f=11) belirtmişlerdir.

Kursiyyerlerin bu konudaki görüşlerine ilişkin bazı ifadeler:

K2 ...Herhangi bir işyerinde sertifikanın bir değeri kalmadı artık. Önceden çok kıymetli çok değerliydi. ...Artık herkesin bir bilgisayar sertifikası olduğu için kimsenin gözünde kıymetli değil.

K4 Sadece zarfın içinde biriktirdim hiç değerlendirmedim. Benim çok istemem gerekiyordu bende iş bitiyordu ama yaşantım akışında çok değerlendiremedim maalesef. Bu durumun benden kaynaklı olduğunu düşünüyorum.

K5 ...Yok kullanmıyorum. Ben birkaç tane aldım zaten hepsini almadım bile. Benim için önemli değil. Belgem olsa ne olmasa ne. Ben öğrenmek için geliyorum.

K11 Çok belgem var kullanamıyorum. Yani kullanmıyorum. Şöyle bir şey söyleyeyim: ilk zamanlar 2500 saat resim kursuna gittiysem aynı oraya öğretmen bile oluyordum. Fakat ben bunu istemedim. Niye istemedim? Benim işim var gelirim var kazancım var bu şeyleri olmayan kişiler faydalansın diye ben bunu kabul etmedim...

K14 Henüz değerlendiremedim. Diğer belgem de yeni çıktı onu daha alamadım. Ama değerlendirebileceğimi umuyorum. Hastanelerde falan danışman olarak çalışmayı çok istiyorum. Bilgisayarı bekliyorum. Oradan belki değerlendirebilirim diye düşünüyorum.

K15 Yok değerlendirmeyi düşünmüyorum. Ben belge için gelmiyorum öğrenmek için geliyorum. Öğrenmekten keyif alıyorum. Yaşım ileri emekliyim belge alsam belgeyi ne yapacağım. Belge benim için hiç önemli değil.

K18 Henüz kullanmadım. Ama kurs bitince buradan alacağım belge ile işe girmeyi düşünüyorum.

K22 ...Kursum yeni bittiği için henüz deneyimleyemedim ama klavyeyi biraz da katipliğe girmek için istiyorum. Belgeleri iş bulma konusunda değerlendirebileceğimi düşünüyorum.

K28 Ben Türkçe öğrenmek için geliyorum. Buradan aldığım belgeyi kullanmayacağım. ...Öncelikli amacım öğrenmek.

K30 Ben daha almadım alacağım. Ama bayağı iyi her yer istediği için gerekiyor yani.

5.8. Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimlerin Öncesinde ve Sonrasında Kursiyerlerin Kendilerine Dair Algılarına İlişkin Bulgular

“Bir kursiyer olarak halk eğitim merkezlerinde düzenlenen kurslara katılım öncesi ve sonrasında kendinizi değerlendirdiğinizde fark görüyor musunuz?” sorusuna dair çalışma grubunda yer alan kursiyerlerin görüşlerine ait gerçekleştirilen içerik analizi sonucunda elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgiler Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30

Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimlerin Öncesinde ve Sonrasında Kursiyerlerin Kendilerine Dair Algılarına İlişkin Tema ve Kodların Dağılımı ile Frekans Değerleri

Tema	Kodlar	f
Eğitim Öncesi ve Sonrası Farklılıklar	Yanlışların Düzeltilmesi	5
	Eksikliklerin Tamamlanması	3
	Kişisel Gelişim/Kendine Güven	25
	Manevi Doyum	8
	Günlük Yaşam Becerileri	4

Tablo 30’da çalışma grubundaki otuz iki kursiyerin, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslar öncesi ve sonrasında kursiyerlerin kendilerinde gördükleri farklılıklara dair düşüncelerine ilişkin içerik analizi neticesinde elde edilen tema, alt tema ve kodların dağılımı ile frekans değerlerine ait bilgilere yer verilmiştir. Kursiyerlerin katılmış oldukları kurslardan önce ve sonra kendilerini değerlendirdiklerinde ortaya çıkan farklılıklar tek bir tema altında ve beş farklı kod altında toplanmaktadır.

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslar öncesi ve sonrasında kursiyerler, kendilerini değerlendirdiklerinde; daha önce doğru bildikleri bilgilerin yanlış olduğunu öğrendiklerini, bu sayede kendilerini yararlı bir biçimde güncellediklerini (f=5), kendilerini geliştirme noktasında kurslar sonrasında eksikliklerini tamamladıklarını (f=3), kurslar ile birlikte kişisel gelişimlerini sağladıklarını ve bu sayede başarı hissini tadararak

kendilerine olan güvenlerinin arttığını (f=25), özellikle aktif iş yaşamı dışında kalan emekliler başta olmak üzere toplumun tüm kesimlerinden söz konusu kurslara katılım gösteren bireylerin kendini gerçekleştirme anlamında doyuma ulaştıklarını (f=8) ve kurslar sonrasında kurslara katılım gösteren bireylerin günlük yaşam becerilerinin önemli oranda artış gösterdiğini (dikiş, tamirat, vb.) (f=4) ifade etmişlerdir.

Kursiyerlerin bu konudaki görüşlerine ilişkin bazı ifadeler:

K1 Şüphesiz. Teorik anlamda bilmediğim bir sürü şey öğrendim. Eksik bildiklerimi tamamladım. Yanlış bildiklerimi öğrendim...

K3 ...Onun sayesinde bir sürü insanla muhatap oluyorsun. Sosyal çevreni de genişletmiş oluyorsun...

K4 Eğitim öncesinde emekli olmuş sade bir vatandaş oluyorsunuz. Fakat burada çeşitli eğitimler aldığımız zaman insanlarla her an bir arada oluyorsunuz. ...Manevi katkıları çok...

K8 Çok büyük fark görüyorum. Bir kıyafet almaya gittiğimde a bu ne kadar güzel nasıl dikmişler diye merak edip hiç içini açıp bakmadım. Şimdi ise direkt bakıyorum. Bu çok basit bunu ben dikerim diyorum...

K11 Şöyle söyleyeyim benim birçok resmim var. Hepsinde de tarih var altta yazıyoruz ya. Hepsini şöyle sıradan gezdiğim zaman kendimin nasıl geliştiğini görebiliyorum.

K15 Tabi ki. İngilizce en azından iki kelimeyi bir araya getirip kendimi ifade edebiliyorum...

K16 Daha rahatlamış ve kendini daha iyi hisseden bir birey olduğumu düşünüyorum...

K18 Evet görüyorum. Kursa başladığımda mesela çok yavaş yazıyordum ve az kelime yazıyordum. Şimdi çok daha hızlı yazıyorum...

K24 Çok şey öğrendim. Eskiden bilmediğim birçok şeyi öğrendim. Çok fark var tabi ki eğitim açısından. Kendimi geliştirdim...

K26 Buraya geldikten sonra ruh sağlığım çok düzeliyor. Kendimi çok iyi hissediyorum. Mutlu oluyorum...

BÖLÜM VI

TARTIŞMA VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde çalışma sonucunda elde edilen bulgular alan yazında yer alan çalışmalarla desteklenerek tartışılmıştır.

6.1. Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurs Programı Çeşitliliğine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde uygulanan kurs program çeşitliliğine dair görüşleri incelendiği araştırma sorularına vermiş oldukları cevaplar, yoğun bir şekilde “Yeterli” alt teması altında toplanmaktadır (f=46). Bu alt tema altında kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde üç binin üzerinde kurs programı bulunduğunu ve niceliksel olarak söz konusu kurs çeşitliliğinin tüm kursiyerler için yeterli olacağını, var olan kurs programlarının güncel koşullara ve bireysel ihtiyaçlara göre çeşitlendiğini ve güncellendiğini ve var olan kurs programlarının çeşitlilik durumunun hayat boyu öğrenme felsefesi ile yediden yetmişe tüm aday kursiyerlere hitap ettiğini ifade etmişlerdir. Bu görüşlerde bulunan kursiyerlerin halk eğitimi merkezine dair bilgi ve farkındalığının fazla olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü toplumun geneline baktığımızda bireylerin halk eğitimi merkezlerine dair bilgilerinin sınırlı olduğu görünmektedir. Halk eğitimi merkezlerindeki kurslara ilişkin çeşitliliğin fazla olduğunu hatta kurs programlarının sayısına kadar görüş belirten kursiyerlerin bu konuda geniş bir bilgiye ve farkındalığa sahip oldukları sonucuna ulaşılabilir. Hayat boyu öğrenme kurumları olan Halk Eğitimi Merkezleri’nin açtıkları kursların yer aldığı e-yaygın sisteminde 73 farklı alanda 3843 kurs programı bulunmaktadır. Dolayısıyla pek çok alan bu kurs programları arasında yer almaktadır. Kurs

çeşitliliğini yeterli belirten kursiyerlerin farkındalığı yüksek ve halk eğitime dolayısıyla hayat boyu öğrenmeye ilgili kursiyerler olduğu düşünülmektedir.

Birinci alt probleme ilişkin sorulan araştırma sorusuna verilen cevaplar göz önüne alındığında ikinci alt tema olan “*Yeterli Değil*” alt teması altında (f=5) ise kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde kursiyerlere sunulan kurs çeşitliliğinin yeterli olmadığını, özellikle teknik kurs olarak tabir edilen elektrik, su tesisatı vb. kurs alanları konusunda önemli eksiklikler yaşandığını ve bireylerin söz konusu türde kurslara erişimde sorun yaşadıklarını, var olan kurs program çeşitliliğinin artırılması gerektiğini ve kursların açılması için gerekli öğrenci sayısı kuralı nedeniyle istenilen halk eğitimi merkezlerinde istedikleri kurslarını alamadıklarını, bu noktada mağduriyet yaşadıklarını, bu nedenle var olan kurs programlarının istek olması halinde tüm halk eğitimi merkezlerinde açılabilir durumda olması gerektiğini düşünmektedirler.

Araştırma bulgularına göre kursiyerlerin çoğunluğu yeterli sayıda program çeşitliliği olduğunu ifade ederken bir kısmı program çeşitliliğinin az olduğunu bir kısmı da bilgileri olmadığını ifade etmiştir. Bu noktada kursiyerlerin görüşleri ışığında e-yaygın sisteminde var olan kurslar düşünüldüğünde aslında kursiyerlerin ihtiyaç duyduğu alanlardaki tüm kurslar bulunmaktadır. Ancak kursların açılması için gerekli şartlar bulunmaktadır. Dolayısıyla bu görüşler ışığında kurs çeşitliliğinin yeterli olmadığını ifade eden kursiyerlerin bilgilendirilmeye ihtiyacı olduğu anlaşılmaktadır.

Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliğine göre bir kursun açılabilmesi için en az 12 kişinin kursa başvuru yapması gerekmektedir. Kursu devam eden kursiyer sayısı yedinin altına düştüğünde kurs kapanmaktadır. Ve kursiyerler kurumda aynı programın yürütüldüğü başka bir sınıfa veya aynı bir halk eğitimi merkezlerine nakledilebilir. Bir başka alternatif ise kursiyer sayısının düşmesi nedeniyle kapanan kursun açıldığı kurumdaki müdürün teklif etmesiyle beraber şube müdürü ve milli eğitimin müdürünün de onayı sayesinde kursa devam edebilirler (MEB, 2018). Dolayısıyla araştırma bulgularında ortaya konulan açılması istenen kurslar bulunmakta ancak kursa yeterli başvuru olmadığı için ilgili kursların açılmadığı değerlendirilmektedir.

Birinci alt probleme ilişkin sorulan araştırma sorusuna verilen cevaplar göz önüne alındığında üçüncü alt tema olan “*Bilgin Yok*” alt teması altında (f=4) ise kursiyerler, halk eğitimi merkezlerine başvurmadan önce ihtiyaçları doğrultusunda kursların bulunup bulunmaması noktasında araştırma yaptıklarını ve ardından belirledikleri halk eğitimi merkezinde kurslarına devam ettiklerini, bu nedenle kurs çeşitliliği hakkında herhangi bir

düşüncelerinin bulunmadığını belirtmişlerdir. Bu görüşler ışığında sınırlı sayıda bir kursiyerin yalnızca akıllarında olan gitmek istedikleri kurslar için ilgili halk eğitimi merkezine başvurdukları ve gitmek istedikleri kursa kayıt olarak kursa devam ettikleri görülmektedir. Bu kursiyerlerin gitmek istedikleri kurslar dışında herhangi bir kursun olup olmadığı ile ilgili bir sorularının ya da düşüncelerinin olmadığı dolayısıyla da halk eğitimi merkezlerindeki kurs çeşitliliğine ilişkin bir bilgilerinin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

İlgili literatür taramasında kursiyerlerin veya halk eğitimi merkezleri ile ilişkilendirilebilecek diğer bireyler olan kurum yöneticileri ve eğiticilerinin program çeşitliliğine dair görüşlerinin ele alındığı çalışmalar sınırlıdır. Halk eğitimi merkezleri ile ilgili araştırma yapan çalışmacıların çoğu kurs programlarının çeşitliliğinin fazla olduğunu çalışmalarında ifade ederlerken çalışma gruplarında yer alan bireylere bu hususta soru yöneltmemişlerdir. Bu alanda soru soran ve bulgu ortaya koyan araştırma sayısı sınırlı olup ilgili araştırmalara aşağıda yer verilmiştir.

Bu araştırmanın bulguları ile benzer nitelikte Miser (1987)'in HEM'lerdeki kurslara kadın erkek katılımı ile ilgili olarak yaptığı çalışmada halk eğitimi merkezlerindeki mesleki ve teknik eğitim programlarının oldukça çeşitli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Miser (1987)'in Halk eğitimi kurs programlarının çeşitleri, yaygınlıkları, katılanları ile ilgili yaptığı araştırma 1974-1984 arasındaki on yıllık dönemi kapsamaktadır. Günümüzden 40-50 yıl önce bile halk eğitimi merkezlerindeki kursların çeşitliliği oldukça fazla olduğu ifade edilmiştir. Yine bu araştırmanın bulgularıyla benzer olan bir araştırma da Meriç Özgür (2017)'ün halk eğitimi merkezlerindeki eğiticiler ve yöneticiler üzerine yapmış olduğu araştırmasıdır. Meriç Özgür (2017) mevcut yaygın eğitim programlarının yetişkinlerin ihtiyaçlarını karşılamasına ilişkin olarak; yetişkinlerin talep edeceği hemen hemen tüm kişisel gelişim ve meslekî yeterlilik türlerini kapsayan bir çeşitliliğe sahip olduğunu programlar çerçevesinde düzenlenen kurslara katılım gösteren bireylerin sosyal hayata entegrasyonuna ve yalnızlık duygusundan uzaklaşmalarına katkı sağladığını bu yönüyle kursların çok yönlü ve toplum ihtiyaçlarına uygun olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmanın bulgularıyla benzer şekilde Tanır (2006)'ın çalışmasında kurs programlarının çeşitlilik açısından çok zengin olduğu ancak programların pek fazla esnek olmadığı ve işgücünün ihtiyacı doğrultusunda sektörün taleplerine uygun bireyler hazırlama konusunda yeterli olmadığı sonuçlarına ulaşmıştır.

6.2. Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurslara Katılım Amacına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde uygulanan kurslara katılma amaçlarına dair görüşleri incelendiği araştırma sorularına vermiş oldukları cevaplar, yoğun bir şekilde “*Sosyal Nedenler*” alt teması altında toplanmaktadır (f=50). Bu alt tema altında kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde katıldıkları kursların kişisel gelişimlerine katkıda bulunduğunu ve bu noktada öğrenme hissini yaşamının kendilerine oldukça iyi geldiğini, günlük yaşamlarında hobi edinmelerinde oldukça önemli bir etkiye sahip olduğunu ve bu sayede kendilerini psikolojik olarak oldukça iyi hissettiklerini, başta aktif iş yaşamı dışına çıkmış olan emekli bireyler olmak üzere kurslara katılım sağlayan tüm kursiyerlerin sosyal hayata katılım noktasında bu kursların büyük önem taşıdığını, başta aktif iş yaşamı dışına çıkmış olan emekli bireyler olmak üzere kurslara katılım sağlayan tüm kesimlerin boş vakitlerini değerlendirmede kursların önemli bir rol oynadığını ve özellikle yabancı uyruklu bireylerin, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen Türkçe öğretimi kurslarına katılmalarının, ülkemize entegrasyon sağlamaları noktasında önemli katkısı bulunduğunu ifade etmişlerdir. Bu görüşler ışığında kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerindeki kurslara sosyal nedenlerle katıldıkları, katılmış oldukları kursların onların kişisel gelişimine katkı sağladığı ve öğrenme hissi yaşamalarına sebep olarak içsel tatmin yaşattığı sonuçlarına ulaşılabilir. Yine sosyal nedenlerden biri olan günlük yaşamda hobi edinmek, bir uğraşı olmak amaçlarıyla kursa katılan kursiyerlerin psikolojik olarak rahatladıkları ve bu kursların onları psikolojik olarak doyuma ulaştırdıkları söylenebilir. Başta aktif iş yaşamı dışına çıkmış olan emekli bireyler olmak üzere kurslara katılım sağlayan tüm kursiyerler için kursların sosyal hayata katılım ve boş vakitleri etkili değerlendirme noktasında önemli olduğu görülmektedir. Ayrıca halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancılara Türkçe öğretimi kurslarına katılan yabancı uyruklu bireylerin, ülkemize uyum sağlamalarına halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin katkısı olduğu değerlendirilmektedir.

Araştırma bulgularından anlaşılabacağı gibi bireyler çoğunlukla sosyal nedenlerle halk eğitimi merkezlerindeki kursları tercih etmekte ve sosyal ihtiyaçlarına karşılık aramaktadırlar. İkinci alt tema olan “*Ekonomik Nedenler*” alt teması altında (f=11) ise kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde açılan kurs programlarına katılım göstermeleri ile elde ettikleri kurs bitirme belgeleri ve sertifikalar sayesinde iş başvurusunda bulunup kabul alabildiklerini ve hâlihazırda çalışan durumunda olup ek gelir imkânı sağlamak adına farklı meslek dallarında iş imkânları elde edebilmek için kursları takip ettiklerini belirtmişlerdir.

Bu araştırmanın bulguları Karabacak (2011)'ın çalışmasında ulaşılan bulguyu desteklemektedir. Bu çalışmanın bulgularına göre katılımcıların halk eğitimi kurslarına katılım gösterme sebepleri içinde katılım belgesi almak, boş zamanları değerlendirmek, yeni beceriler edinme isteği, öğrendiklerini gelire çevirmek, evdeki konumunu güçlendirmek, meslek kazanmak, yeni şeyler öğrenmek, sosyal ilişkileri geliştirmek olduğu belirtilmiştir. Benzer bulguları bulunan Selçuk (2020)'un araştırmasında bu kurslara katılan bireylerin günlük yaşamla bağlantılı meslekler edinerek geçimleri dahi sağlamak istediklerini görüyoruz. Selçuk (2020) araştırmasında halk eğitim merkezlerindeki kurslara katılan kursiyerlerin öncelikli amaçları arasında mesleki bilgi ve becerileri geliştirerek kendilerinin ve ailelerinin maddi ihtiyaçlarını karşılamak olduğu ortaya çıkmıştır. Meslek edinmek isteyen 18-28 yaş arasındaki bireyler bu iş için Halk eğitimleri tercih etmiştir. Kadın kursiyerler erkek kursiyerlerden daha fazla bu işe önem vermektedir. Bunun sebebinin erkeklerin işlerinin olması ve kadınların günlük hayatta işlerinin daha az olmasıyla açıklanabilir. Selçuk (2020)'un araştırmasına göre kurslar meslek edindirme işlevi de görmekte aynı zamanda ev kadınları ise bu kurslara katılarak stres atmaktadırlar. Sağlam ve Korkmaz (2019), araştırmalarında kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerindeki kurslara katılım nedenleri arasında mesleki bilgilerini ve becerilerini geliştirmeye ilişkin sebepler, istihdama katılmaya dolayısıyla da gelir sahibi olmaya ilişkin sebepler, sosyal ilişkilere yönelik sebepler ile kurslara katılmanın kişisel rahatlama ve tatmine neden olduğuna yönelik sebepler tespit etmişlerdir. Benzer bir araştırma olan Acun (2015)'un çalışmasında kursiyerlerin kurslara katılım gösterme sebebi olarak “çevreye veya çalıştığı kuruma daha faydalı olma isteği” en göze çarpan katılım sebebi olduğu belirlenirken “bazı ihtiyaçlarını evde karşılama yoluyla aile masraflarını azaltma ihtiyacı” ise en az kayda değer katılım sebebi olduğu belirlenmiştir. Bağlan ve Yardımcıoğlu (2017) yapmış oldukları çalışmada kursiyerlerin devam ettikleri yaygın eğitim programlarının iş bulma noktasında kendilerine kolaylık sağladığı ve almış oldukları eğitimlerin kişisel gelişimlerine katkı sağladığı bulguları ortaya koyulmuştur. Ünal, Kalçık ve Satuk (2019), birlikte yapmış oldukları çalışmalarında kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerindeki kurslara katılım sebepleri arasında merak duygusu, evden uzaklaşma ihtiyacı, yalnızlıktan kurtulma arzusu, farklı çevrelerde bulunma isteği, maddi olarak bir gelir elde etme arzusu ile boş zamanları etkin bir şekilde değerlendirme isteği olduğunu belirlemişlerdir.

Benzer bir araştırma olan Çankaya (2019)'nın araştırmasında kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerinde almış oldukları eğitimleri tercih etmelerinin en göze çarpan sebepleri

arasında belge sahibi olup iş gücüne katılma dolayısıyla maddi kaygılar, kişisel ve mesleki gelişime olan katkısı, farklı ve çeşitli kursların bulunması, sosyalleşmeye uygun bir ortam olması ve halk eğitim merkezleri hakkında bilgi sahibi olmaları söylenebilir. Kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerinde verilmekte olan kursların özellikle mesleki gelişim için tercih edildiği ifade edilmiştir. Çelik ve Uysal (2019), halk eğitimi merkezlerindeki kurslara katılım sağlayan yetişkinlerin bu kurslara katılım örüntülerini ele aldıkları araştırmalarında kursiyerlerin kurslara katılım amaçlarının “sosyalleşmek, öğrenme isteği, günlük rutinden uzaklaşma, mesleki amaçlar, sağlıklı yaşamak; eğitimin sağladığı yararlar, özgüven artışı, zamanı verimli değerlendirme, meslek sahibi olma beklentisinin oluşması, psikolojik iyileşme düşüncelerinin olduğunu” tespit etmişlerdir.

Selçuk (2020) araştırmasında halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlere katılım sağlayan kursiyerlerin kurslara katılma amaçları ile katılmış oldukları kursun türü arasındaki ilişkiyi incelemiş ve kursiyerlerin çoğunluğunun katıldıkları kurslar aracılığıyla yeni bir meslek edinmek istediklerini ortaya koymuştur. Buna ek olarak bazı kursiyerlerinde gündelik hayatın sıkıcı durumundan kurtulmak farklı bir ortama girmek sosyalleşmek değişiklik yaşamak amacıyla da eğitimlere devam ettiklerini ifade etmiştir. Yine araştırma sonuçları arasında meslekî kaygılarla kursa gelen bireylerin daha çok meslekî kursları tercih ettiklerini, gündelik yaşamda değişiklik yapmak amacıyla kursa gelenlerinde mesleki kurslara ek olarak genel kursları tercih ettiğini ortaya koymuştur. Ulutak, Candemir ve Demiray (2017), araştırmalarında kursa katılan bireylerin boş zamanlarını değerlendirme, meslek sahibi olma ve yeni dostluklar bulma olarak belirtilmiştir. Bu araştırmanın bulguları arasında bireylerin kurslara katılma nedenlerinin sosyalleşmek, iyi vakit geçirmek, hobilerini geliştirerek kişisel gelişimlerine katkı sağlamak olduğu, öğrenme hissini yaşamamanın kendilerine oldukça iyi geldiği, günlük yaşamlarında hobi edinmelerinde oldukça önemli bir etkiye sahip olduğunu ve bu sayede kendilerini psikolojik olarak oldukça iyi hissettikleri, başta aktif iş yaşamı dışına çıkmış olan emekli bireyler olmak üzere kurslara katılım sağlayan tüm kursiyerlerin sosyal hayata katılım noktasında bu kursların büyük önem taşıdığı, başta aktif iş yaşamı dışına çıkmış olan emekli bireyler olmak üzere kurslara katılım sağlayan tüm kesimlerin boş vakitlerini değerlendirmede kursların önemli bir rol oynadığı ve özellikle yabancı uyruklu bireylerin, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen Türkçe öğretimi kurslarına katılmalarının, ülkemize entegrasyon sağlamaları noktasında önemli katkısı bulunduğu sonuçları kurslara katılmanın sosyal içerikli nedenleri olarak belirtilebilir.

Yapılan literatür taramasında yukarıda ele alınan ilgili araştırmaların pek çoğunda yoğunlukla ekonomik temelli mesleki nitelikli sebepler kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerindeki kurslara katılma nedeni olarak belirtilirken bu araştırmanın bulgularına bakıldığında kurslara katılma nedenlerinin yoğunlukla sosyal nedenler olduğu ekonomik nedenlerin ikinci sırada geldiği anlaşılmaktadır. Bunun sebebinin Çankaya Halk Eğitimi Merkezi'nin Ankara'nın merkezinde diğeri ilçelere nazaran bu ilçede yaşayan nüfusun istihdam oranı ve gelir düzeyi yüksek bir ilçe olması ve Çankaya Halk Eğitimi Merkezi'ni tercih eden kursiyer profilinin ekseriyetle ileri yaşı ve emekli kursiyerlerden oluşması olarak açıklanabileceği düşünölmektedir.

6.3. Halk Eğitimi Merkezlerinde Uygulanan Kurslardaki Eğitimlerin Beklentileri Karşılama Durumuna İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde uygulanan eğitimlerin beklentilerini karşılama durumuna dair vermiş oldukları cevaplar, yoğun bir şekilde “*Karşıladı*” alt teması altında toplanmaktadır (f=45). Bu alt temada kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde kendilerine sunulan eğitim hizmetlerinin oldukça kaliteli olduğunu, ihtiyaçları doğrultusunda aldıkları eğitimlerin oldukça detaylı ve işe dönük olduğunu, uygulanan eğitim programlarının gerek günlük hayatta gerek iş hayatında kullanılabilir bir içeriğe sahip olduğunu, özellikle mesleki olmak üzere günlük yaşam becerileri noktasında da var olan eksikliklerin giderilmesine önemli katkı sunduğunu, halk eğitim merkezlerinin kurslarında sunulan eğitim hizmetleri hakkındaki beklentiyi kursiyerlerin kendi ihtiyaçlarının belirlediğini ve bu nedenle eğitim almak için istekli olmanın önemli olduğunu, dikiş-nakış, elektrik tesisatı, tamirat-tadilat gibi alanlarda günlük yaşam ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olduğunu ve başta aktif iş yaşamından ayrılmış emekli bireyler olmak üzere her yaş grubundan katılımcının sosyalleşmesi ve sosyal hayatta interaktif bir etkileşim sağlamalarına yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu görüşler ışığında halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin kaliteli olduğu, bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda aldıkları eğitimlerin oldukça detaylı ve işe dönük olduğu, uygulanan eğitim programlarının gerek günlük hayatta gerek iş hayatında kullanılabilir bir içeriğe sahip olduğu, özellikle mesleki olmak üzere günlük yaşam becerileri noktasında da var olan eksikliklerin giderilmesine önemli katkı sunduğu görülmektedir. Halk eğitim merkezlerinin kurslarında sunulan eğitim hizmetleri hakkındaki beklentiyi kursiyerlerin kendi ihtiyaçlarının belirlediği ve bu nedenle eğitim almak için istekli olmanın önemli olduğu, dikiş-nakış, elektrik tesisatı, tamirat-tadilat gibi alanlarda verilen eğitimlerin günlük yaşam ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin başta aktif iş yaşamından ayrılmış emekli bireyler olmak üzere her yaş grubundan katılımcının sosyalleşmesi ve sosyal hayatta interaktif bir etkileşim sağlamalarına yardımcı olduğu anlaşılmaktadır. Buradan da anlaşılabacağı gibi kursiyerlerin halk eğitim merkezlerinin kurslarında sunulan eğitim hizmetleri hakkındaki beklentileri karşılanmakta dolayısıyla da memnuniyet düzeyleri yeterli görünmektedir. Bu bulgu Yalçın (2002)’ın çalışmasında elde ettiği bulguyla örtüşmemektedir. Yalçın (2002, s.163) araştırmasının bulguları neticesinde ortaya çıkan sonucu şu şekilde ifade etmiştir:

“Yetişkinlerin beklentilerini karşılayan öğrenmeleri tercih ettikleri, beklentilerini karşılamayan öğrenmelerden ise kaçındıkları bilinen bir gerçektir. Örneklem alınan kursiyerlerin %37,9’u kurs programının beklentilerini tamamıyla karşıladığını, %61,3’ü kısmen karşıladığını, %0,8’i ise hiçbir şekilde karşılamadığını belirtmiştir.”

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde uygulanan eğitimlerin beklentilerini karşılama durumlarına dair verdikleri yanıtlar sonucunda elde edilen ikinci alt tema olan “*Karşılamadı*” alt temasında ise kursiyerlerin küçük bir bölümü halk eğitimi merkezlerinde sunulan kursları yürüten öğreticilerin andragoji bilgisi noktasında birtakım eksiklikleri bulunduğu, bu nedenle sunulan eğitimlerin beklentiyi yeterince karşılamadığını, kurslarda sunulan eğitimin kalitesi noktasında sorunlar bulunduğunu, sunulan içeriğin ve sunulma biçiminin kursiyer ihtiyaçlarına olması gereken düzeyde yanıt vermediğini ve eğitimler sonrası verilen sertifikanın kursiyer ihtiyaçları çerçevesinde faydalı olmadığını, bu nedenle beklentiyi karşılamaktan uzak olduğunu belirtmişlerdir.

Bu araştırmanın bulgularına göre az sayıda kursiyer beklentilerinin karşılamadığını düşünürken Yalçın (2002) araştırmasında ise yetişkin eğitiminin “gönüllülük” ilkesi göz önüne alındığında, kurs programının beklentileri karşılaması anlamında yaklaşık %70’lik bir kesimin olumsuz yanıtlar vermesinin oldukça düşündürücü olduğu ifade edilmiştir. Kursların beklentileri karşılamadığını ifade eden kursiyerlerden bir kısmının halk eğitimi merkezlerinde sunulan kursları yürüten öğreticilerin andragoji bilgisi noktasında birtakım eksiklikleri bulunduğu, bu nedenle sunulan eğitimlerin beklentiyi yeterince karşılamadığını ifade etmişlerdir. Başkan (2021)’ın araştırmasına katılım sağlayan 20 eğiticiden 15’inin yetişkin eğitime dair herhangi bir eğitim almadığı belirlenmiş ayrıca yetişkin kursiyerlerin dersine giren eğiticilerin yetişkin eğitime dair olan andragojik beceriler kapsamında eğitimler alması gerektiği verilmesi önemle belirtilmiştir. Elüstü (2007), yaptığı çalışmada bu araştırmanın bulgularına benzer şekilde yapmış olduğu araştırmanın bulgularında halk eğitimi merkezinde görev yapan eğiticilerin yetişkin eğitimi konusunda eğitim almasının gerekliliğini vurgulamıştır. Benzer şekilde Kızanlık (2018), yetişkinlere yönelik olarak eğitim veren eğiticilerin andragojik beceriler noktasında yeni bilgi ve becerilere ihtiyacı olduğu açık bir biçimde ifade etmiştir. Yine benzer şekilde Gürgeç (2010), yaptığı çalışmada halk eğitim merkezlerinde yetişkinlere yönelik eğitimler veren eğiticilerin büyük çoğunluğunun andragojik beceriler noktasında eksik oldukları yetişkinlerin nasıl eğitileceğine dair herhangi bir eğitim almadıklarını ve bunun bir eksiklik olduğunu ifade etmiştir. Başkan(2021)’ın çalışmasında belirtildiği haliyle yetişkin kitleye yönelik eğitim hizmeti sunan sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmının yetişkin eğitime ilişkin bir eğitim almadıklarını ifade etmiş. Bunun nedeni olarak da yetişkin eğitimi ve

hayat boyu öğrenme dersinin 2018 yılında sınıf öğretmenliği programında seçmeli ders olarak konmasının öncesinde böyle bir dersin olmadığını belirtmiştir. Yine aynı çalışmanın bulgularında öğretmenlere yönelik yetişkin eğitimi hakkında yeteri kadar hizmet içi eğitim verilmemesinin etkisi bulunduğu ifade edilmektedir. Halk eğitimi çok geniş bir alandır halk eğitimi merkezlerinde verilmesi mümkün olan 3843 adet kurs programı bulunmaktadır. Tüm kurs alanlarında eğitimci olarak görev yapan eğitimcilerin andragoji eğitimi almış olması pek mümkün görünmemektedir. Zira yetişkin eğitimi ülkemizde pedagoji ile kıyaslandığında yeni bir alandır ve eğitim fakültelerinde lisans programlarının çoğunda pedagoji temelli eğitimler verilmektedir. Dolayısıyla halk eğitimi merkezlerindeki eğitimcilerin andragojik eğitime ihtiyaç duyması oldukça olağandır. Hizmet içi eğitimlerle bu ihtiyacın karşılanması gerekmektedir.

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde uygulanan eğitimlerin beklentilerini karşılama durumlarına dair verdikleri yanıtlar sonucunda karşılamadı alt teması altında kursların beklentileri karşılamadığını ifade eden kursiyerlerden küçük bir kısmı eğitimler sonrası verilen sertifikanın kursiyer ihtiyaçları çerçevesinde istihdama katılmada faydalı olmadığını, bu nedenle kursların beklentiyi karşılamaktan uzak olduğunu belirtmişlerdir.

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde uygulanan eğitimlerin beklentilerini karşılama durumlarına dair verdikleri yanıtlar sonucunda kursiyer görüşlerinin çoğunluğu karşıladı alt teması altında yoğunlaşmıştır. Bu araştırmanın bulgularıyla benzer şekilde Bağlan ve Yardımcıoğlu (2017) yapmış oldukları çalışmada kursiyerlerin katılmış oldukları kursların iş bulmayı kolaylaştırdığı ve kursiyerlerin kişisel gelişimini sağladığı sonuçları ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin beklentileri karşıladığı ifade edilmiştir. Benzeri çalışmalardan elde edilen sonuçlara bakıldığında kursiyerlerin en önemli kurslara katılım amaçları arasında mesleki gelişim ve iş bulmaya dayalı sebepler olduğu görülürken bizim çalışmamızda temel olan kurslara katılma sebebinin sosyal nedenler olduğu ikinci nedenin ekonomik nedenlere dayalı mesleki nedenler olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla eğitimlerin beklentileri karşılama durumları da sosyal nedenlere bağlı olarak oldukça yüksek çıkmıştır. Yapılan işten elde edilen gelir, bireylerin günlük yaşamlarını sürdürmeleri için olmazsa olmazlardandır. Halk eğitim merkezlerinde verilmekte olan kurslar da bireylerin yaptıkları işten farklı bir iş kolunda bulunarak onlara kazanç sağlama imkânı sunmaktadır. Bu sonuçlara bakıldığında halk eğitimi merkezlerinin temel amaçlarına ulaştığı söylenebilir.

Halk eğitimi merkezleri toplumda bireylerin beklentilerini karşıladığı ölçüde talep görmekte ve kurslara başvurular bu oranda artış göstermektedir. Bireyler, halk eğitimi merkezlerindeki kurslardan istediklerini aldıkları ölçüde ve memnun kaldıkları ölçüde kurslara devam etmektedir. Bu çalışmada ve benzer çalışmalarda elde edilen bulgular göstermektedir ki mesleki becerilere katkı sağlayan, iş bulmada kolaylık sağlayan, sosyalleşmeyi sağlayan, ev ortamında meydana gelen ufak-tefek arızaların tamirini kolaylaştıran, kişilerin öğrenme ve kendini geliştirme arzusunu tatmin eden, yaşadığı stres ve sıkıntılardan kurtulmasına katkı sağlayan kurslar bireyler tarafından daha çok tercih edilmekte ve bireyler bu isteklerini karşılayabilmek için halk eğitimi merkezlerinde açılan kursları tercih etmektedirler.

6.4. Halk Eğitimi Merkezlerinde Eğitim Veren Öğreticilere İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde görev yapan öğretmenlere ilişkin görüşlerine dair vermiş oldukları cevaplar, yoğun bir şekilde “Yeterli” alt teması altında toplanmaktadır (f=71). Bu alt temada kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslarda kendilerine eğitim hizmeti sunan öğretmenlerin andragoji bilgilerinin yeterli olduğunu, yetişkin kursiyer hedef kitlesine bilgi sunma noktasında oldukça başarılı olduklarını, öğretmenlerin alan bilgilerinin oldukça iyi olduğunu, kendilerine sunulan bilgi ve içerik noktasında öğretmenlerin kendilerini güncelleyen bir yapıya sahip olduklarını, öğretmenlerin kursiyerlerle olan iletişimlerinin oldukça güçlü olduğunu, kurslarda sunulan çerçeve kurs programları dahilinde öğretmenlerin kursiyerlerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak bilgi sunumu gerçekleştirmelerinin oldukça faydalı ve önemli olduğunu ve bazı öğretmenlerin sıradan tekniklerin yanında kendilerine özgü öğretim stratejileri kullanarak kurs alan yetişkinler açısından kursun verimliliğini artırdıklarını ifade etmişlerdir. Bu görüşler ışığında kursiyerlerin büyük çoğunluğu kendilerine eğitim hizmet sunan öğretmenlerden memnun oldukları, öğretmenlerin andragoji bilgisinin yeterli olduğu ve yetişkinlere eğitim hizmeti sunma noktasında başarılı oldukları anlaşılmaktadır. Yine öğretmenlerin alan bilgilerinin oldukça iyi olduğu ve kursiyerlere sunmuş oldukları bilgi ve içerik noktasında yeterli oldukları söylenebilir. Yine araştırma bulgularından yola çıkılarak öğretmenlerin kursiyerlerle olan iletişimlerinin oldukça güçlü olduğu, kurslarda sunulan çerçeve programlar dahilinde öğretmenlerin kursiyerlerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak sunumlarını gerçekleştirmelerinin oldukça faydalı ve önemli olduğu anlaşılmaktadır. Bazı öğretmenlerin sıradan tekniklerin yanında kendilerine özgü öğretim stratejileri kullandıkları bunda kurs alan yetişkinler açısından oldukça memnun edici olduğu ve kursun verimliliğini arttığı söylenebilir.

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde görev yapan öğretmenlere ilişkin görüşlerine dair verdikleri yanıtlar, azınlık olarak ikinci alt tema olan “Yetersiz” alt temasında (f=5) toplanmıştır. Bu temaya yönelik kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde sunulan kursları yürüten öğretmenlerin andragoji bilgisi noktasında birtakım eksiklikleri bulunduğunu, bu nedenle kendileri ile iletişim ve bilgi aktarımı noktasında sorunlar yaşanabildiğini, halk eğitimi merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin kendilerini ve bilgilerini güncellemediklerini, bu nedenle gerek sunulan bilgilerin işlevselliğini yitirdiğini gerek bilgi sunum şeklinin güncel olmaması nedeniyle kurs sürecinin sekteye uğrayabileceğini ve

bazı öğreticilerin kurs süreci noktasında yeterince hassas davranmadıklarını, bu nedenle kurs sürecinin her anlamda başarıya ulaşması noktasında problemler yaşanabileceğini belirtmişlerdir. Bu görüşler ışığında, andragojik formasyonu bulunmayan öğreticilerin kursiyerlerle iletişim ve bilgi aktarımı noktasında problemler yaşadığı, kursiyerlerin yetişkin eğitim becerilerine önem verdiği ve öğreticilerin andragojik yönden desteklenmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Araştırma bulgularına göre halk eğitimi merkezlerinde görev yapan az sayıda öğreticinin kendilerini ve bilgilerini g ncellemedikleri, bu nedenle gerek sunulan bilgilerin işlevselliğini yitirdiği gerekse bilgi sunum şeklinin güncel olmaması nedeniyle kurs sürecinin sekteye uğradığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla buradan öğreticilerin bilgilerini tazeleyebilecekleri, güncel bilgi ve yaklaşımları edinebilecekleri hizmet içi eğitimlere ihtiyacı olduğu anlaşılmaktadır.

Bu araştırmanın bulgularına göre çok sayıda kursiyer halk eğitimi merkezlerinde görev yapan eğitimcilere ilişkin eğitimcilerin yeterli olduklarını ifade etmişlerdir. Benzer bir çalışma olan Başkan (2021)'ın çalışmasında ise farklı bulgular ortaya çıkmıştır yapılan çalışmaya katılım sağlayan 20 eğitimciden 15'inin yetişkin eğitimi üzerine herhangi bir eğitim almadığı belirlenmiş ve yetişkinlere eğitim veren eğitimcilerin yetişkin eğitimi ile ilgili andragojik ilkeler doğrultusunda eğitimler verilmesi önemle belirtilmiştir. Elüstü (2007), yaptığı çalışmada bu araştırmanın dördüncü alt problemindeki bulgulardan olan eğitimcilerin andragojik becerilerinin yeterli olduğu ile çelişen farklı yönde bulgular ortaya çıkmıştır. Elüstü (2007) araştırma bulgularında halk eğitimi merkezinde görev yapan eğitimcilerin yetişkin eğitimi konusunda eğitim almasının gerekliliği vurgulamıştır. Benzer şekilde G rge  (2010), yaptığı çalışmada halk eğitim merkezlerinde yetişkinlere yönelik okuma-yazma eğitimini verecek eğitimcilerin büyük çoğunluğunun yetişkin eğitimi alanında bir eğitim almadıklarını ve yetişkinlere okuma-yazma konusunda seminer, kurs veya hizmet içi eğitim almaları gerektiğini belirtmiştir. Yine benzer şekilde Başkan(2021)'ın çalışmasında belirtildiği haliyle yetişkin eğitiminde görev alan sınıf  ğretmenlerinin çoğunun yetişkin eğitimi üzerine herhangi bir eğitim almamalarının sebepleri arasında; yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenme dersinin 2018 yılında sınıf  ğretmenliği programında seçmeli ders olarak konmasının öncesinde böyle bir dersin olmaması bulunmaktadır. Yine aynı çalışmanın bulgularında öğretmenlere yönelik yetişkin eğitimi hakkında yeteri kadar hizmet içi kurslarının verilmemesinin etkisi bulunduğu ifade edilmektedir. Kızanlıkli (2018), yetişkin eğitiminde görev yapan eğitimcilerin andragojik açıdan ek öğrenmelere hususiyetle ihtiyaçları olduğunu açık bir şekilde ifade etmiştir. Bu

araştırmalardan farklı olarak Çevik (2019) yaptığı çalışmada yetişkin eğitiminde kullanılan yöntemlerin tartışma, soru cevap ve sunum yönteminin kullanıldığı sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Kara ve Karakoç (2017) yaptığı araştırmada öğretmenlerin daha çok sunum ve projeksiyon yöntemini kullanmış oldukları belirtilmiştir. Yapılan araştırmaların bulgularına bakıldığından genel olarak eğiticilerin andragojik eğitim almalarının gerekliliğine dair bulgulara ulaşılmıştır. Bu araştırmanın bulgularında ise katılımcıların büyük çoğunluğu eğiticilerin verdiği eğitimden memnunken az bir kısmı andragojik eğitime ihtiyaç duyduklarını ifade etmektedir. Dolayısıyla yetişkin eğitimi veren öğretmenlerin farklı yöntem ve teknikleri kullanması eğitimin daha etkili ve verimli olması noktasında önemlidir. Yetişkin eğitimi veren öğretmenlere farklı yöntem ve teknikleri anlatan çeşitli seminerler veya eğitimler verilebilir. Halk eğitimi çok geniş bir alandır halk eğitimi merkezlerinde verilmesi mümkün olan 3843 adet kurs programı bulunmaktadır. Tüm kurs alanlarında eğitimci olarak görev yapan eğiticilerin andragoji eğitimi almış olması pek mümkün görünmemektedir. Zira yetişkin eğitimi ülkemizde pedagoji ile kıyaslandığında yeni bir alandır ve eğitim fakültelerinde lisans programlarının çoğunda pedagoji temelli eğitimler verilmektedir. Dolayısıyla halk eğitimi merkezlerindeki eğiticilerin andragojik eğitime ihtiyaç duyması oldukça olağandır. Hizmet içi eğitimlerle bu ihtiyacın karşılanması gerekmektedir.

6.5. Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitim Ortamlarının Verilen Eğitimle Uyumuna İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerindeki eğitim ortamlarının verilen eğitimle uyumuna dair vermiş oldukları cevaplar, yoğun bir şekilde “*Uyumlu Değil*” alt teması altında toplanmaktadır (f=26). Bu alt temada kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde kurs düzenlenen ortamların, verilen eğitimle uyumsuz olduğunu, fiziki şartlarının kurs programları ile uyum göstermediğini, fiziki ve niteliksel şartlarının geliştirilerek eğitim kalitesinin ve verilen eğitimin kurs programları ile uyumunun artırılması gerektiğini, kurslarda kullanılan araç ve gereçlerin sayısının artırılarak tüm kursiyerlere yeter sayıda araç gereç temin edilmesinin uygulama açısından ve bu nedenle kurs verimliliği noktasında önemli olduğunu ve kurslarda kullanılan araç gereçlerin nitelik noktasında sınırlı olduğunu, bu nedenle kurs programı ile kurs ortamı arasındaki uyumun olumsuz etkilendiğini ifade etmişlerdir. Bu bulgular doğrultusunda, halk eğitimi merkezlerinde fiziksel kapasite problemi yaşandığı, fiziki ve niteliksel şartlarının geliştirilerek eğitim kalitesinin ve verilen eğitimin kurs programları ile uyumunun artırılmasının önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Bu çalışmanın bulguları ile örtüşen bir çalışma olan Özengi (2017)’nin yapmış olduğu araştırmada kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerinin fiziksel durumuna ilişkin bulguları genellikle olumlu olduğu belirtilmiştir. Kursiyerlerin %83’ü halk eğitimi merkezlerinin fiziksel durumunun yeterli olduğunu belirtirlerken %74’ünün araç gereç yönünden yeterli olduğunu fakat halk eğitimi merkezlerinin mevcut binaları dışında eğitim verilen yerlerde bazı kurs yerlerinin araç gereç yönünden yetersiz olduğunu ve bu durumunda eğitimi olumsuz etkileyebileceği belirtmişlerdir. Başka bir araştırma olan Başkan (2021)’in öğretmenler üzerinde yaptığı araştırmasında ise öğretmenlerin verdiği cevaplarda kurslarda yer sorunu olduğu vurgulanmışlardır. Benzer bir şekilde aynı sorun Sayılan, Yıldız ve Baykal (2017)’in yaptığı araştırmada da belirtilmiştir. Bu araştırmaya katılan öğretmenler öğrenme ortamlarının fiziksel koşullarını önemli bir sorun olarak görmüşlerdir. Ayrıca bahsi geçen çalışmada özellikle halk eğitimi merkezleri binaları dışındaki kurslar uygun olmayan havalandırma, ısınma, eksikliği, sıra yetersizliği, temizlik gibi konularda önemli sorunların yaşandığı mekânlarda gerçekleştirilmektedir. Bu durumun yetişkin bireylerin öğrenme motivasyonunu etkilediği; en azından yetişkin bireyler açısından ilgi çekici mekânlar olmadığı noktasında ifade edilmiştir. Yine bu araştırmanın bulgularıyla örtüşen bir araştırma olan Fakuç (2022)’un araştırmasında da kursiyerler Halk Eğitimi Merkezi’nin

fiziksel şartlarının iyileştirilmesinin kursu daha verimli hale getireceğini hususiyetle belirtilmişlerdir.

Çalışmanın beşinci alt problemine ilişkin bulgularda ikinci alt tema olan “*Uyumlu*” alt temasında (f=18) ise kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde yürütülen kursların, uygulama gerçekleştirilen kurs ortamları ile oldukça uyumlu olduğunu, gerek fiziki şartların gerek kursiyerlere sunulan imkânların kursun başarıyla sürdürülmesi için oldukça yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüşler ışığında bu araştırmaya katılan az sayıda kursiyer için halk eğitimi merkezlerinde yürütülen kursların, uygulama gerçekleştirilen kurs ortamları ile uyumlu olduğu, gerek fiziki şartların gerek kursiyerlere sunulan imkânların kursun etkili ve verimli bir şekilde devam edebilmesi için oldukça yeterli olduğu olduğu anlaşılmaktadır. Bakıldığı zaman teknik ve özellikle araç gerece ihtiyaç duyulan kurslarda eğitim alan kursiyerlerin eğitim ortamının eğitimle uyumsuz olduğuna yönelik görüşleri çoğunluktadır. Ancak yetişkinlere okuma yazma, İngilizce veya bunun gibi sözel alanlarda sadece eğiticinin aktarımına dayalı, kursiyerin uygulama yapmasını gerektirmeyen kurslarda ise çoğunlukla eğitim ortamının kursla uyumlu olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak kurumun fiziksel kapasitesi ve bu konuya dâhil olabilecek bazı değerlendirmelerde bulunan kursiyerler olmuştur. Bu kursiyerler kurumun fiziksel kapasitesinin arttırılmasına yönelik görüşleri ve bazı istekleri olduğu görülmüştür. Bazı kursiyerler fiziksel olarak binanın çok katlı (4 kat) olduğunu asansör bulunmadığını ve ileri yaş grubundan kursiyerlerin üst katlardaki sınıflara inip çıkmakta zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Yine binanın temizlik yönünden eksikleri olduğunu özellikle tuvaletlerde temizlik sıkıntıları bulunduğunu peçete ve özellikle sabunun sık sık tükendiğini ve yerine konulması noktasında aksaklıklar yaşandığını ifade etmişlerdir. Öner (2014)’in yaptığı araştırmanın bulguları ile bu araştırma sonucunda ikinci alt temada ortaya çıkan bulgular benzerlik göstermektedir. Kursiyerler yetişkin eğitiminin, merkezdeki eğitim öğretim sürecinin, merkezin fiziksel imkânlarının genel olarak iyi olduğunu düşünmektedirler.

6.6. Halk Eğitimi Merkezlerinde Kullanılan Eğitim Araç Gereçlerinin Kurs Programıyla Uyumuna İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerindeki eğitim araç, gereç ve materyallerinin verilen eğitimle uyumuna dair vermiş oldukları cevaplar, yoğun bir şekilde “Yeterli” alt teması altında toplanmaktadır (f=25). Bu alt temada kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kursların programları ile bu programlarda kullanılan araç, gereç ve materyallerin uyumunun yeterli olduğunu, kurs programında sunulan içeriği destekleyici, kursiyerlerin konuyu anlamalarını ve içselleştirmelerine yardımcı, her kursiyere yetecek sayıda olmak üzere gerekli materyalin bulundurulduğunu, fiziksel olarak eskiyen ya da güncelliğini yitiren materyallerin restorasyonunun veya yenilenmesinin sağlandığını, bu şartların kursiyerlerin başarısının artması noktasında oldukça önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu görüşler ışığında kursiyerlerin büyük bölümünü nezdinde halk eğitimi merkezindeki eğitimlerle araç gereç uyumunun yeterli olduğu hatta bazı eskiyen araç gereçlerin kurum tarafından onarıldığı ve kursiyerlerin bu yaklaşımdan memnun olduğu söylenebilir.

Araştırma bulgularında bu yönde görüşlerin yoğun olmasında Çankaya Halk Eğitimi Merkezi’nin Ankara gibi bir büyük şehir hatta Başkent olan bir şehrin merkez ilçelerinden birinde bulunması ve dolayısıyla her türlü ihtiyacı karşılama ve imkânlara erişim noktasında kuruma bir avantaj sağladığı düşünülmektedir. Bu çalışmanın bulguları ile örtüşen bir çalışma olan Özengi (2017)’nin yapmış olduğu araştırmada kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerinin fiziksel durumuna ilişkin bulguları genellikle olumlu olduğu belirtilmiştir. Kursiyerlerin %83’ü halk eğitimi merkezlerinin fiziksel durumunun yeterli olduğunu belirtirlerken %74’ünün araç gereç yönünden yeterli olduğunu fakat halk eğitimi merkezlerinin mevcut binaları dışında eğitim verilen yerlerde bazı kurs yerlerinin araç gereç yönünden yetersiz olduğunu ve bu durumda eğitimi olumsuz etkileyebileceği belirtmişlerdir. Benzer bir araştırma olan Coşkun (2012)’un araştırmasında da HEM’lerin kursiyerlerin beklentileriyle uyumlu eğitimler verdiği ve kursiyerlerin ders için ihtiyaç duyulan eğitim araç gereç ve materyallerini yeterli buldukları ortaya konulmuştur.

Altıncı alt problemin sonuçlarına dair ikinci alt tema olan “Yetersiz” alt temasında (f=15) ise kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde yürütülen kurslarda kullanılan araç, gereç ve materyallerin kurs programı ile uyumunun yetersiz olduğunu, yetersiz olan ya da eskiyerek işlevini kısmen ya da tamamen yitirmiş materyallerin kursu düzenleyen kurum tarafından yenilenmediğini, güncelliğini kaybeden ya da fiziksel olarak eskiyen materyaller için

güncelleme/geliştirme çalışması yapılmadığını, bazı kurslarda eğitim için gerekli materyallerin kursiyerlerden bireysel olarak talep edildiğini ve bu durumun bazı kursiyerler için ekonomik anlamda zorlayıcı bir probleme dönüştüğünü ve bazı kurs programlarında tüm kursiyerlere yetecek sayıda materyal bulunmadığını, bu nedenle özellikle uygulama gerektiren kurs programlarında uygulamaların sıra ile yapıldığını ve bazen sıranın bazı kursiyerlere gelmediğini belirtmişlerdir. Bu görüşler ışığında görüşme yapılan kursiyerler arasında az sayıda kursiyerin halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerde kullanılan araç gereçlerden memnun olmadıkları ilgili araç gereçleri yeterli bulmadıkları bu durumun eğitimin kalitesini etkilediğini düşündükleri anlaşılmaktadır.

Bu bulgular ile örtüşen bir araştırma olan Yancar (2014)'ın araştırmasında kursiyerler; makinelerin eski olduğunu ve dolayısıyla yenilenmesini, eskimeye yüz tutmuş makinelerin bakımlarının yapılmasını, sınıfların fiziksel şartlarının iyileştirilmesine ihtiyaç olduğunu ve kursiyerlere malzeme teminin yapılmasına ihtiyaç olduğunu ifade etmişlerdir. Acun (2015)'un çalışmasında bu çalışmanın bulgularıyla benzer bir şekilde kursiyerler Halk Eğitimi Merkezlerinin beklentilerine uygun eğitim verildiğini ve ders için ihtiyaç duyulan araç gereçleri yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir.

6.7. Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimler Sonunda Verilen Kurs Bitirme Belgelerinin İşlevselliğine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslar sonrasında verilen kurs bitirme belgelerinin işlevselliğine ilişkin düşüncelerine dair vermiş oldukları cevaplar, yoğun bir şekilde “İstihdam Sağlıyor” alt teması altında toplanmaktadır (f=24). Bu alt temada kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslar sonrasında verilen kurs bitirme belgelerini kullanarak iş bulabildiklerini, istihdam için bazı kurs bitirme belgelerinin alınmasının şart olduğunu ve bu sayede kursiyerlerin ekonomik hayata katılımının kolaylaştığını ve özellikle Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren halk eğitimi merkezlerinden alınan belgelerin, ülkemiz genelinde geçerliği bulunması nedeniyle ayrıca önem arz ettiğini ifade etmişlerdir. Bu bulgulardan hareketle halk eğitimi merkezlerindeki eğitimler sonucunda verilen belgelerin çoğunlukla bireylerin istihdama katılma taleplerine katkı sağladığı söylenebilir. İnsanların bu kurslara gelerek elde ettikleri belgelerle iş bulabildikleri ayrıca aktif iş yaşamının içinde olan çalışacak bir işi olan bireylerin bile ek iş yapabilmek ve ek gelir elde edebilmek amacıyla halk eğitimi merkezlerindeki kursları önemsedikleri ve bu kurslara katılım gösterdikleri anlaşılmaktadır.

Ekonomik nedenlerle kursa gelen kursiyerlerin görüşlerinde belgelerin istihdama katkı sağladığı yönündeki görüşe daha sık rastlanmıştır. Bunun dışında İkinci alt tema olan “İstihdam Sağlamıyor” alt temasında (f=21) ise kursiyerler, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslar sonrasında verilen kurs bitirme belgelerinin eskisi gibi geçerliğinin bulunmadığını ve istihdam amaçlı kullanımın kısıtlandığını, buna sebebiyet veren nedenlerin; sertifika alan birey sayısının oldukça fazla oluşu, halk eğitimi merkezlerinin dışında belge veren özel kurum sayısının oldukça fazla olması nedeniyle belge alan sayısının oransız artışı, bireylerin belgelerini istihdam amaçlı olarak kullanmamaları ve bunu kişisel nedenlerden dolayı yapmaları ve söz konusu bireysel tercihin bireylerin kişisel gelişimlerini sağlamak olduğunu belirtmişlerdir. Belgelerin istihdama katkı sağlamadığı ya da kendilerinin belgeleri istihdama katılma amacıyla kullanmadıkları yönünde fikir beyan eden kursiyerlerin daha çok sosyal nedenlerle kaliteli vakit geçirmek, bir hobi edinmek, sosyal ortamlara girmek yeni insanlarla tanışmak amaçlarıyla halk eğitimi merkezlerindeki kurslara katılım sağladıkları söylenebilir.

Bu alt problemde ortaya çıkan bulguları destekleyen bir çalışma ise Karabacak (2011)'in yapmış olduğu çalışmadır. Bu çalışma sonucunda kursiyerlerin yetişkin eğitime katılma nedenleri arasında belge almak, yeni şeyler öğrenmek, sosyal ilişkileri geliştirmek olduğu belirlenmiştir. Benzer bir diğer sonuç Yalçın (2002)'in yetişkin öğretene ve öğrenenler üzerine yaptığı araştırmasında öğretmenlerin verdiği cevaplar doğrultusunda yetişkinlerin eğitime katılma amaçları arasında sertifika almak olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla buradan halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin sonunda verilen sertifikaların önemli olduğu ve yetişkinlerin bunları kullandığı sonucuna ulaşılabilir. Bu sonuçta bu araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Yine benzer sonuç Şahoğlu (2010)'nun yaptığı çalışmada yetişkin eğitime katılan 18-35 yaş grubundaki bireylerin amaçları arasında sertifika almanın ve meslek edinmenin ilk sırada yer aldığı ortaya çıkmıştır. Sayılan, Yıldız ve Baykal (2017)'in yaptığı çalışmada da benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Araştırmada yetişkinlerin ikinci kademe okuma-yazma kursuna katılma nedenleri cinsiyete göre dağılımı değerlendirildiğinde erkeklerin %29,3'ünün kadınların ise %25'inin asıl amacının belge/diploma almak olduğu bulgusuna yer verilmiştir. Dolayısıyla tüm bu araştırmaların bulgularından hareketle yetişkinlerin eğitimlere sertifika almak gibi bir amaç dâhilinde katılabildikleri görülmektedir. Bu çalışmanın bulgularıyla benzer bir şekilde Acun (2015)'un çalışmasında Halk Eğitimi Merkezlerinin toplumun kültürel ve sosyal ihtiyaçlarını desteklediği, açılan kursların halkın beklentilerini karşıladığı, kursiyerlerin aldıkları eğitimin ve kurs sonunda verilen belgelerin çalışma hayatına katkı sağlayacağı sonuçlarına ulaşılmıştır. Yine benzer bulguları olan Selçuk (2020)'un çalışmasının sonuçlarında kursiyerlerin çalışma hayatlarına katkı sağladığı düşüncelerinden dolayı kurslardan memnun oldukları tespit edilmiştir. Kursların beklentileri karşılamadığını ifade eden kursiyerlerden bir kısmı eğitimler sonrası verilen sertifikanın kursiyer ihtiyaçları çerçevesinde faydalı olmadığını, bu nedenle beklentiyi karşılamaktan uzak olduğunu belirtmişlerdir. Ama aynı zamanda da kurslara katılım amaçları arasında kurs sonucu elde edecekleri sertifikaya ihtiyaç duyduklarını da hususiyetle belirtmişlerdir. Başkan (2021)'in Halk Eğitimi Merkezlerinde görev yapan sınıf öğretmenleri üzerine yaptığı çalışmada öğretmenlerin verdiği cevaplar doğrultusunda yetişkinlerin eğitime katılma amaçlarının sertifika almak olduğu belirtilmiştir. Benzer bir şekilde Şahoğlu (2010)'nun yaptığı çalışmada yetişkin eğitime katılan 18-35 yaş grubundaki katılımcılar, eğitime katılma amaçları arasında sertifika almanın ve meslek edinmenin ilk sırada yer aldığını ifade etmişlerdir. Yine benzer bir bulguya Sayılan, Yıldız ve Baykal'ın (2017) ortaklaşa yapmış oldukları çalışmada da ulaşılmıştır. Araştırmada yetişkinlerin ikinci kademe okuma-

yazma kursuna katılma nedenleri cinsiyete göre dağılımında erkeklerin %29,3'ü kadınların %25'i belge/diploma almak olduğu bulgusuna yer verilmiştir. Yetişkinler okuma yazma kurslarına sertifika almak gibi bir amaç dâhilinde katılmaktadırlar. Yine bahsi geçen çalışmada bu amaç dâhilinde eğitimlere katılan yetişkinlerin eğitim öğretim sürecini olumsuz etkileyebileceği, sertifika amaçlı yetişkinlerin eğitimin içeriğini ikinci plana atabileceğini ifade etmişlerdir.

6.8. Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimlerin Öncesinde ve Sonrasında Kursiyerlerin Kendilerine Dair Algılarına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslar öncesi ve sonrasında kursiyerler, kendilerini değerlendirdiklerinde eğitim öncesi ve sonrasındaki farklılıklar teması altında daha önce doğru bildikleri bilgilerin yanlış olduğunu öğrendiklerini, bu sayede kendilerini yararlı bir biçimde güncellediklerini, kendilerini geliştirme noktasında kurslar sonrasında eksikliklerini tamamladıklarını, kurslar ile birlikte kişisel gelişimlerini sağladıklarını ve bu sayede başarı hissini tadarak kendilerine olan güvenlerinin arttığını, özellikle aktif iş yaşamı dışında kalan emekliler başta olmak üzere toplumun tüm kesimlerinden söz konusu kurslara katılım gösteren bireylerin kendini gerçekleştirme anlamında doyuma ulaştıklarını ve kurslar sonrasında kurslara katılım gösteren bireylerin günlük yaşam becerilerinin önemli oranda artış gösterdiğini (dikiş, tamirat, vb.) ifade etmişlerdir. Bu bulgulardan da anlaşılabacağı üzere halk eğitimi merkezlerinde verilen eğitimlerin bu eğitimlere katılan kursiyerleri olumlu yönde etkilediği farklı açılardan hayatlarına olumlu yönde katkı sağladığı değerlendirilmektedir.

Kursiyerlerin büyük çoğunluğu kurs öncesi ve sonrasında kendini değerlendirdiklerinde kursların kendisine çok şey kattığını, kendisini geliştirdiğini, evde boş boş oturmaktansa halk eğitimi merkezine gelerek bir şeyler öğrendiklerini, öğrendikçe geliştiklerini, geliştikçe değiştiklerini ve halk eğitimi merkezi kurslarında meydana gelen sosyalleşmenin kendilerine çok iyi geldiğini görüşmeler sırasında sıklıkla ifade etmişlerdir. Memnun olmayanlarsa ekseriyetle belli bir amaç için hususiyetle de iş bulmak amacıyla istihdama katılmak için kurslara gelenler olup elde ettikleri sertifikalarla iş bulma hedefinde olanlar olduğu görülmektedir. Yapılan görüşmeler esnasında emekli olup veya ileri yaş grubu olup ya da engelli olup kursa gelenlerin kurslardan memnuniyetlerinin alt yaş gruplarına ya da belli bir işi düzeni olup kursa gelenlere göre çok daha fazla olduğu araştırmacı tarafından yapılan görüşmelerde gözlemlenmiştir. Nitekim Halk Eğitimi Merkezleri'ndeki kursların yeni arkadaşlık ve dostluklar kurmaya imkân sağlaması, toplumun gelişiminde aktif bir vatandaş olarak yer almaya fırsat yaratması, kişilerin hayatlarını daha anlamlı kılması, tüm boyutlardaki değişime karşı bireyi daha adapte olabilir seviyede tutması, yaşanılan yeri daha yaşanılır bir yer haline getirmesi, bireylerin bilgeliğine katkı sağlaması, yetenekleri ortaya çıkartmaya imkân sağlaması vb. hususlar hayat boyu öğrenmenin akla gelen diğer sosyal nedenleri olarak ön plana çıkmaktadır (Gergelova,2010). Acun (2015)'un kursiyerlerin kurslara dair memnuniyet düzeyine ilişkin araştırmasında kursiyerlerin

çoğunluğu halk eğitimi merkezi kurslarında alınan eğitimin ihtiyaçlarını karşıladığını ifade etmişlerdir. Aynı araştırmada bu sonuçtan farklı olarak kursiyerlerde Halk Eğitim Merkezi kurslarında yeteri kadar sosyal ve kültürel faaliyetle düzenlenmediğini ifade ederek bu durumdan olan memnuniyetsizliklerini dile getirmişlerdir. Tırinoğlu (2006), araştırmaya katılan kursiyerlerin oldukça fazla bir bölümünün çoğunluğunun katılmış oldukları kurslardan memnuniyet duyduklarını ifade etmiştir. Diğer kursiyerlerin memnuniyetsizliklerinin nedeni olarak: gruplardaki kursiyer sayısının fazla olduğu, ders sürenin kısıtlı olduğunu belirtmişlerdir. Kursa katılanların neredeyse tamamı eğitimleri yeterli bulurken diğer kısmı en çok süre ve araç-gereç eksikliğinden kaynaklı olarak eğitimlerin yeterince yararlı olmadığını belirtmektedir. Diğer araştırmalarda kursa katılma nedenleri olarak, Yanar (2011) takı tasarımı kursuna gelen kursiyerlerin çoğunlukla boş zamanlarını etkili ve verimli bir şekilde değerlendirmek, buna ek olarak çalışmayan kadınların yeni şeyler öğrenerek evlerinde uygulamak istedikleri için; çalışanların ise iş yerlerindeki yorgunluk ve streslerini atmak ve kendilerine zaman ayırmak amacıyla katıldıklarını belirlemiştir. Yine aynı araştırmaya göre; memnuniyet düzeyi yüksek olan halk eğitimi merkezleri kursiyerler tarafından aynı zamanda şu açılardan da olumlu değerlendirilmiştir: Eğiticilerin yeterliliği, yönetici ve eğiticilerle birlikte diğer personelin de kolaylaştırıcı olacak şekilde işini iyi yaptığı ve çalışkanlığı. Aynı çalışmanın kursiyer memnuniyetini ifade eden diğer sonuçlarını da şöyle sıralayabiliriz: Konu anlatımlarının anlaşılır olması, kurs ortamının huzurlu olması, duyuru, bilgilendirme vb. şeylerin sağlıklı yapılması, sosyal faaliyetlerin düzenlemesi, yönetimin kurs ve kursiyerlerle ilgili olması ve fiziki eksiklikleri gidermesi, ileriki dönemlerde açılacak diğer kurslara da katılmak istemeleri. Acun (2015) yaptığı araştırmada eğitim amacıyla kurslara katılan kursiyerlerin, eğitim sürecinde ve sonunda ortaya çıkardıkları ürünleri sunma aşamasında işbirliği halinde çalışma ile yardımlaşma ve paylaşma gibi önemli sosyal beceriler sergilediklerini belirtmiştir. Sonuç olarak kursa katılanların ilişkilerinin gelişip, kuvvetlenmesine ve sosyal aktivitelerinde artışa yol açtığı bahsi geçen araştırmada ifade edilmektedir. Şimdiye kadar yapılmış birçok araştırma da benzer sonuçlar ortaya koymuştur.

BÖLÜM VII

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen bulgular çerçevesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

7.1. Sonuçlar

Halk eğitimi merkezlerindeki program çeşitliliği alt problemiyle ilgili olarak;

- Halk eğitimi merkezlerinde üç binin üzerinde kurs programı bulunduğu ve niceliksel olarak söz konusu kurs çeşitliliğinin tüm kursiyerler için yeterli olacağı,
- Program çeşitliliğinin yeterli olduğunu düşünen kursiyerlerden bazılarına göre var olan kurs programlarının güncel koşullara ve bireysel ihtiyaçlara göre çeşitlendiği ve güncellendiği,
- Kurs programlarının çeşitlilik durumunun hayat boyu öğrenme felsefesi ile yediden yetmişe tüm kursiyerlere hitap ettiği,
- Halk eğitimi merkezlerinde özellikle teknik kurs olarak tabir edilen elektrik, su tesisatı vb. kurs alanları konusunda önemli eksiklikler yaşandığı ve bireylerin söz konusu türde kurslara erişimde sorun yaşadıkları,
- Kursların açılması için gerekli öğrenci sayısı kuralı nedeniyle halk eğitimi merkezlerinde kursiyerlerin istedikleri kursları alamadıkları, bu noktada mağduriyet yaşadıkları ve bu nedenle var olan kurs programlarının istek olması halinde tüm halk eğitimi merkezlerinde açılabilir durumda olması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kursiyerlerin kurslara katılma amacı alt problemiyle ilgili olarak;

- Kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerinde katıldıkları kursların kişisel gelişimlerine katkıda bulunduğu ve bu noktada öğrenme hissini yaşamının kendilerine iyi geldiği,
- Kursiyerlerin katılmış oldukları kursların günlük yaşamlarında hobi edinmelerinde oldukça önemli bir etkiye sahip olduğu ve bu sayede kendilerini psikolojik olarak oldukça iyi hissettikleri,
- Başta aktif iş yaşamı dışına çıkmış olan emekli bireyler olmak üzere kurslara katılım sağlayan tüm kursiyerlerin sosyal hayata katılımı noktasında kursların büyük önem taşıdığı,
- Yine başta aktif iş yaşamı dışına çıkmış olan emekli bireyler olmak üzere kurslara katılım sağlayan tüm kesimlerin boş vakitlerini değerlendirmede kursların önemli bir rol oynadığı,
- Özellikle yabancı uyruklu bireylerin halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen Türkçe öğretimi kurslarına katılmalarının, ülkemize uyum sağlamaları noktasında önemli katkısı olduğu,
- Kursiyerlerin, halk eğitim merkezlerinde açılan kurs programlarına katılım göstermeleri ile elde ettikleri kurs bitirme belgeleri ve sertifikalar sayesinde iş başvurusunda bulunup kabul alabildikleri,
- Bazı kursiyerlerin halihazırda çalışan durumda olup ek gelir elde etmek için farklı meslek dallarında kurslara devam ettikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Eğitimlerin beklentiyi karşılama durumu alt problemiyle ilgili olarak;

- Halk eğitimi merkezlerinde sunulan eğitim hizmetlerinin kaliteli olduğu, kursiyerlerin ihtiyaçları doğrultusunda aldıkları eğitimlerin oldukça detaylı ve işe dönük olduğu, uygulanan eğitim programlarının gerek günlük hayatta gerek iş hayatında kullanılabilir bir içeriğe sahip olduğu,
- Eğitimlerin özellikle meslekî olmak üzere günlük yaşam becerileri noktasında da var olan eksikliklerin giderilmesine önemli katkı sağladığı,

- Halk eğitimi merkezlerinde sunulan eğitim hizmetleri hakkındaki beklentiye kursiyerlerin kendi ihtiyaçlarının belirlediği ve bu nedenle eğitim almak için istekli olmanın önemli olduğu,
- Dikiş-nakış, elektrik tesisatı, tamirat-tadilat gibi alanlarda verilen eğitimlerin günlük yaşam ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olduğu,
- Başta aktif iş yaşamından ayrılmış emekli bireyler olmak üzere her yaş grubundan katılımcının sosyalleşmesi ve sosyal hayatta interaktif bir etkileşim sağlamalarına yardımcı olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Eğitim veren öğretilere ilişkin kursiyer görüşleri alt problemiyle ilgili olarak;

- Kurslarda kursiyerlere eğitim hizmeti sunan öğretilerin yetişkin kursiyer hedef kitlesine bilgi sunma noktasında oldukça başarılı oldukları,
- Öğretilerin alan bilgilerinin oldukça iyi olduğu, kendilerine sunulan bilgi ve içerik noktasında öğretilerin kendilerini güncelleyen bir yapıya sahip oldukları,
- Öğretilerin kursiyerlerle olan iletişimlerinin oldukça güçlü olduğu,
- Kurslarda sunulan çerçeve kurs programları dahilinde öğretilerin kursiyerlerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak bilgi sunumu gerçekleştirmelerinin oldukça faydalı ve önemli olduğu,
- Öğretilerin sıradan tekniklerin yanında kendilerine özgü öğretim stratejileri kullanarak kurs alan yetişkinler açısından kursun verimliliğini artırdıkları,
- Bazı öğretilerin andragoji bilgisi noktasında birtakım eksiklikleri bulunduğu, bu nedenle kursiyerlerle iletişim ve bilgi aktarımı noktasında sorunlar yaşanabildiği,
- Bazı öğretilerin ise kendilerini ve bilgilerini güncellemedikleri, bu nedenle gerek sunulan bilgilerin işlevselliğini yitirdiği gerek bilgi sunum şeklinin güncel olmaması nedeniyle kurs sürecinin sektöre uğrayabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Eğitim ortamlarının kurs programı ile uyumu alt problemiyle ilgili olarak;

- Halk eğitimi merkezlerinde kurs düzenlenen ortamların genel itibarıyla verilen eğitimle uyumsuz olduğu, fiziki şartlarının kurs programları ile uyum göstermediği,
- Fiziki ve niteliksel şartların geliştirilerek eğitim kalitesinin ve verilen eğitimin kurs programları ile uyumunun artırılması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Eğitim araç gereçlerinin kurs programı ile uyumu alt problemiyle ilgili olarak;

- Halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kursların programları ile bu programlarda kullanılan araç, gereç ve materyallerin uyumunun bazı kurslarda yeterliyken bazı kurslarda yetersiz olduğu,
- Kurs programında sunulan içeriği destekleyici, kursiyerlerin konuyu anlamalarını ve içselleştirmelerine yardımcı olacak her kursiyere yetecek sayıda araç gereç ve materyal bulunmadığı,
- Kurslarda kullanılan araç gereçlerin nitelik noktasında sınırlı olduğu, bu nedenle kurs programı ile kurs ortamı arasındaki uyumun olumsuz etkilendiği,
- Yetersiz olan ya da eskiyerek işlevini kısmen ya da tamamen yitirmiş materyallerin kursu düzenleyen kurum tarafından yenilenmediği,
- Bazı kurslarda eğitim için gerekli materyallerin kursiyerlerden bireysel olarak talep edildiği ve bu durumun bazı kursiyerler için ekonomik anlamda zorlayıcı bir probleme dönüştüğü,
- Bazı kurs programlarında tüm kursiyerlere yetecek sayıda materyal bulunmadığı ve bu nedenle özellikle uygulama gerektiren kurs programlarında uygulamaların sıra ile yapıldığı bazen de her kursiyere sıra gelmediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kurslar sonunda verilen kurs bitirme belgelerinin işlevselliği alt problemiyle ilgili olarak;

- Halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslar sonrasında verilen kurs bitirme belgelerini kullanarak kursiyerlerin iş bulabildikleri,
- İstihdam için bazı kurs bitirme belgelerinin alınmasının şart olduğu ve halk eğitimi merkezlerindeki kursları tamamlayarak alınan bu belgelerle kursiyerlerin ekonomik hayata katılımının kolaylaştığı,
- Özellikle Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren halk eğitimi merkezlerinden alınan belgelerin, ülke genelinde geçerliliği bulunması nedeniyle ayrıca önem arz ettiği,
- Halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslar sonrasında verilen kurs bitirme belgelerinin eski gibi geçerliğinin kalmadığı ve istihdam amaçlı kullanımın kısıtlandığı, buna sebebiyet veren en önemli nedenin sertifika alan birey sayısının oldukça fazla olduğu,

- Kursiyerlerden bazılarının belgelerini istihdam amaçlı olarak kullanmadıkları ve bunu kişisel nedenlerden dolayı tercih ettikleri,
- Söz konusu bireysel tercihin sebebinin ise bu bireylerin kurslara katılım amaçlarının belge veya istihdam amaçlı değil kişisel gelişimlerini sağlamak olduğunu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kursiyerlerin, eğitimlerin öncesinde ve sonrasında kendilerini dair algıları alt problemiyle ilgili olarak;

- Kursiyerlerin, halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslar öncesi ve sonrasında kendilerini değerlendirdiklerinde; daha önce doğru bildikleri bilgilerin yanlış olduğu ve doğruları bu kurslarda gördükleri eğitimlerde öğrendikleri ve bu eğitimler sayesinde kendilerini ve sahip oldukları bilgileri yararlı bir biçimde güncelledikleri,
- Kendilerini geliştirme noktasında kurslar sonrasında eksikliklerini tamamladıkları,
- Kurslar ile birlikte kişisel gelişimlerini sağladıkları ve bu sayede başarı hissini tadarak kendilerine olan güvenlerini arttırdıkları,
- Özellikle aktif iş yaşamı dışında kalan emekliler başta olmak üzere toplumun tüm kesimlerinden söz konusu kurslara katılım gösteren bireylerin kendini gerçekleştirme anlamında doyuma ulaştıkları,
- Ve kurslar sonrasında kurslara katılım gösteren bireylerin günlük yaşam becerilerinin (dikiş, tamirat, vb.) önemli oranda artış gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

7.2. Öneriler

Bu bölümde halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlere ilişkin kursiyer görüşlerine yönelik araştırma bulgularından hareketle ortaya çıkan sonuçlar kapsamında uygulamaya dair yapılan öneriler ile araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

7.2.1. Uygulamaya İlişkin Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular göz önüne alınarak uygulamaya yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Halk Eğitimi Merkezlerinde kurs çeşitliliğinin yeterli olduğu ancak bu hususta kursiyerlerin bilgilendirilmeye ihtiyacı olduğu anlaşılmaktadır. Araştırma sonuçlar doğrultusunda e-yaygın sisteminde var olan kurslar düşünüldüğünde aslında kursiyerlerin ihtiyaç duyduğu alanlardaki tüm kurs programları bulunmaktadır. Kursiyerlerin halk eğitimi merkezlerinden eğitim alabilecekleri 3843 kurs programı bulunduğu fakat başta halk eğitimi merkezlerinde eğitim alan kursiyerler olmak üzere vatandaşların pek çoğunun bundan haberdar olmadığı görülmektedir. Toplumdaki bireylerin halk eğitimi merkezlerindeki 3843 kurs programından haber olmasını sağlayacak farkındalık ve tanıtım çalışmaları ile ilgili farklı yöntemler düzenlenebilir.
2. Kursların açılması için gerekli öğrenci sayısı kuralı nedeniyle halk eğitimi merkezlerinde kursiyerlerin istedikleri kursları alamadıkları, bu noktada mağduriyet yaşadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan yola çıkarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği'nde var olan bir kursun açılabilmesi için en az 12 kişinin kursa başvuru yapması gerekliliği kuralı yeniden gözden geçirilebilir. İlgili madde de yapılacak olası düzenleme ile kursiyerlerin istedikleri kursları alabilmesinin önündeki kişi sayısı engeli kaldırılabilir ya da bu problemin çözümüne dair daha makul bir şekilde düzenlenebilir.
3. Halk eğitimlerdeki kurs programlarına katılacak bireyler için yaş kriteri kaldırılarak hayat boyu öğrenmenin doğasına daha uygun bir anlayış benimsenebilir. Tüm kurs programları için bu mümkün değilse bile özellikle talepler doğrultusunda belirlenecek bazı programlarda bu kriterin kaldırılması

daha çok bireyin hayat boyu öğrenme hizmetinden faydalanmasına imkân sağlayacağı değerlendirilmektedir.

4. Halk eğitimi merkezlerinde sunulan kursları yürüten öğretmenlerin andragoji bilgisi noktasında birtakım eksiklikleri bulunduğu araştırma sonuçları arasında görülmektedir. Bu kapsamda halk eğitimi merkezlerinde görev yapan öğretmenlere belirli aralıklarla andragoji alanında hizmetiçi eğitimler verilebilir.
5. Halk eğitimlerde görev yapan öğretmenlere andragoji eğitimine ek olarak problem çözme, iletişim becerileri gibi eğitimler verilebilir. Böylelikle daha etkin ve verimli bir hayat boyu öğrenme hizmeti sunulabilir.
6. Halk eğitimi merkezlerinde kurs düzenlenen ortamların, verilen eğitimle uyumsuz olduğu, fiziki şartlarının kurs programları ile uyum göstermediği araştırma sonuçları arasında yer almaktadır. Bu kapsamda Millî Eğitim Bakanlığı'nın işleri bakanlığı ile yapacağı üst düzey bir protokol ile her il ve ilçede yerel yönetimlerin desteği ile hayat boyu öğrenme merkezleri kurularak HEM'lerin yaşadıkları fiziksel kapasite sorununa çözüm bulunabilir. AB kurumları ile halk eğitim merkezlerinin fiziksel kapasitesinin geliştirilmesine yönelik projeler hazırlanabilir.
7. AB kurumları ile hayat boyuna yönelik iyi uygulamaları geliştirecek karşılıklı çalışma ziyaretleri düzenlenebilir.
8. Yaygın eğitim kapsamında halk eğitim merkezlerinin kurumsal kapasitesini ve alt yapısını güçlendirmek, okuma-yazma kurslarının öğretim programlarını güçlendirmek, sokakta yaşayan/çalışan ve risk altındaki çocukların temel eğitime devamını sağlamak ve okuma yazma bilmeyen yetişkinlere çeşitli eğitim olanakları gibi örgün eğitimi destekleyici, bölge bazlı eksiklerini giderici politikalar ve bunlara yönelik pratik uygulamalar geliştirilebilir.
9. Halk eğitimi merkezlerinde yaşanan fiziksel kapasite problemi, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilecek bir model ile,
 - ✓ Örgün eğitim okullarının eğitim-öğretim dışı zamanlarda kullanımı sayesinde,
 - ✓ Yerel yönetimlerle yapılacak işbirliği neticesinde sağlanacak ortamlarla,
 - ✓ Diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla yapılacak işbirliği neticesinde sağlanacak ortamlarla en aza indirilebilir.

10. Kurs dönemleri süresince bu kursiyerlere yönelik ders dışı faaliyet olarak seminer, konferans gibi bilgilendirme faaliyetleri aracılığıyla bulundukları eğitim ortamının kendileri için önemini ortaya koyan çalışmalar yürütülebilir.
11. Halk eğitimi merkezlerindeki eğitimler sonunda eğitimi başarıyla tamamlayan bireylere verilen sertifikaların daha çok kursiyerin ihtiyacına cevap veren, istihdam noktasında onlara yardımcı olan çok yönlü belgeler olması sağlanabilir.
12. Sanayi ve ticaret odaları ve onların desteklediği ilgili sektörle işbirliği halinde yeni ihtiyaçlara yönelik kurslar açılabilir. Bu yöntemle açılacak meslek kursların, kursu başarıyla tamamlayan bireylerin istihdamının artmasına katkı sağlayacağı ön görülmektedir.
13. MEB-ÇSGB İş-Kur ile yapılacak bir işbirliği sayesinde HEM'lerden mesleki eğitim alan kursiyerlerin İş-Kur'un sistemine otomatik olarak kaydedilmesinin mümkün olduğu bir sistem kurularak hem hayat boyu öğrenmeye hem de istihdama katkı sağlanabilir.
14. Halk eğitimi merkezlerindeki kurs programları hakkında bilgilendirici ve farkındalık oluşturan kamu spotlarına daha çok yer verilebilir. Böylelikle toplumdaki bireylerin halk eğitimi merkezlerinde eğitim alabilecekleri 73 farklı alanda 3843 kurs programı bulunduğundan haberdar olması sağlanabilir.
15. Halk eğitimi merkezlerinde hayat boyu rehberlik hizmeti sunulan birimler kurulabilir. Böylelikle halk eğitimi merkezlerinden eğitim alan bireylerin ilgi, yetenek ve bilgileri doğrultusunda kendilerine en uygun kariyer yönelimini gerçekleştirmelerinde profesyonel destek sağlanabilir.

7.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular göz önüne alınarak araştırmacılara yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Nitel yöntem desenleriyle kurgulanmış bu araştırmanın problem cümlesiyle ilgili çalışma grubu genişletilerek nicel veya karma yöntemde araştırmalar yapılabilir.
2. Bu araştırmanın problem cümlesi ele alınarak yalnızca eğitici görüşleri üzerinden nitel, nicel veya karma bir araştırma kurgulanabilir.

3. Bu araştırmanın problem cümlesi ele alınarak yalnızca yönetici görüşleri üzerinden nitel, nicel veya karma bir araştırma kurgulanabilir.
4. Bu araştırmanın problem cümlesi ele alınarak ve çalışma grubu genişletilerek eğitici ve yönetici görüşleri üzerinden nitel, nicel veya karma bir araştırma kurgulanabilir.
5. Bu araştırmanın problem cümlesi ele alınarak eğitici, yönetici ve kursiyer görüşleri üzerinden nitel, nicel veya karma bir araştırma kurgulanabilir.
6. Hayat boyu öğrenmenin sağlanmasında halk eğitimi merkezlerinin etkililiği ve etkililiğini artırma yolları üzerine bir araştırma kurgulanabilir.
7. Hayat boyu öğrenmenin sağlanmasına yönelik eğitim sürecinde halk eğitimi merkezlerinin eksik ve iyileştirilebilir yönleri üzerine bir araştırma kurgulanabilir.

7.2.3. Politika Yapıcılara Yönelik Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular göz önüne alınarak politika yapıcılara yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Bu çalışmadaki temalarda ulaşılan bulgulara yönelik, politika hazırlayıcılara dayanak oluşturacak nitelikli ve sonuç odaklı araştırmalar yapılabilir.
2. Üniversitelerin hayat boyu öğrenmeye yönelik akademik çalışmaları, AB ve Dünya Bankası gibi kuruluşlar ile ortak projeler kapsamında ve uluslararası çalışmalar teşvik edilebilir.
3. Türkiye'nin AB hedeflerine ve üyelik çalışmalarına uygun bölge ülkelerinin başarılı pratik ve yenilikçi halk eğitim uygulamalarına yönelik karşılaştırmalı araştırmalar yapılabilir.
4. MEB, hayat boyu öğrenmenin gelişen önemi bağlamında, AB ve uluslararası kuruluşlarla yürüttüğü projelerinin bir kısmını halk eğitim araştırmalarına ayrılabilir.

KAYNAKLAR

- 1961 Anayasası*. <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa61.htm> sayfasından erişilmiştir.
- 1982 Anayasası*. <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm> sayfasından erişilmiştir.
- Adabaş, N. (2019). *Yaşam boyu öğrenmenin sağlanmasında halk eğitim merkezlerinin önemine dair kursiyer görüşlerinin değerlendirilmesi (Bartın Halk Eğitimi Merkezi örneği)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Acun, H. (2015). *Halk eğitim merkezi kurslarına katılan kursiyerlerin beklentileri ve memnuniyet düzeyleri (Kastamonu İli Örneği)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Altan, B. (2022). *Gramsci ve Freire temelinde yetişkin eğitimi süreçlerine eleştirel bir bakış: HEM örneği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akbaş, O. & Özdemir S. (2002). Avrupa Birliğinde yaşam boyu öğrenme. *Millî Eğitim Dergisi*, 155-156. 78-94.
- Akcaalan, M. (2016). *Yaşam boyu öğrenme ile sosyal duygusal öğrenme arasındaki ilişkilerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aksoy, M. (2008). *Hayat boyu öğrenme ve kariyer rehberliği ilkelerinin istihdam edilebilirliğe etkileri: otel işletmeleri üzerine bir uygulama*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aksoy, M. (2013). Kavram olarak hayat boyu öğrenme ve hayat boyu öğrenmenin Avrupa Birliği serüveni. *Bilgi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 64, 23-48.

- Akyüz, Ü. (2012). *Milli eğitim bakanlığınca tamamlanmış Avrupa Birliği eğitim projelerinin yönetici ve uzman görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akyüz, Ü. (2022). Millî Eğitim Bakanlığının yeniden yapılanma çalışmalarında MEB'in kapasitesinin güçlendirilmesi (MEBGEP) projesinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51 (33), (769-790). Ankara.
- Aspin, D. & Chapman, J. D. (2000). Lifelong learning: concepts and conceptions. *International Journal of Lifelong Education*, 19 (1), 2-19.
- Aspin, D., Chapman, J., Hatton, M. & Yukiko, S. (2001). *International handbook of lifelong learning*. Dordrecht, Holland: Kluwer Academic.
- Aşır Karabacak, S. (2011). Mamak Halk Eğitim Merkezi'nde açılan kurslara kadınların eğitime katılma ve terk nedenleri. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Avrupa Komisyonu (2008). Directorate-general for education and culture. Retrived from: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/organi_en.pdf
- Ayhan, S. (2005). Dünden bugüne yaşam boyu öğrenme. F. Sayılan & A. Yıldız (Ed.), *Yaşam Boyu Öğrenme: Sempozyumu içinde*, (s.2-14), Ankara.
- Ata, E. (2016). *Başkent halk Eğitimi Merkezi'ndeki mesleki kurslara yetişkinlerin katılım örüntüleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bağcı, E. (2011). Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde Türkiye'de yaşam boyu eğitim politikaları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 30 (2), 139-173.
- Bağlan, D. & Yardımcıoğlu, F. "Meslek Edindirme Kurslarının Etkinliği: SAMEK Örneği", *Siyaset Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5 (1), 2007, s. 63-87.
- Bahat, İ. (2013). *Halk eğitimi merkezi yöneticilerinin hayat boyu öğrenme algısı*. (Yüksek lisans tezi). (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Baptiste, I. (1999). Beyond lifelong learning: a call to civically responsible change. *Int. J. Lifelong Education*, 18 (2), 94-102.
- Başkan (2021), *Halk eğitimi merkezlerinde görev alan sınıf öğretmenlerinin yetişkin eğitimine ilişkin görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Beycioğlu K. & Konan N. (2008). Yaşam boyu öğrenme ve Avrupa eğitim politikaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (24), 369-382.
- Bilir, M. (2004). Kentleşme sürecinde yetişkinlerin eğitim gereksinimi: Ankara Mamak ilçesi, Tuzlucaıyır semti, Ege mahallesi örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37 (1), 100-110.
- Bilir, M. (2009). Yetişkin eğitiminin tarihsel gelişimi. A. Yıldız ve M. Uysal (Editörler). *Yetişkin eğitimi içinde*. (s.25-85). Ankara: Kalkedon.
- Böke, K. (Ed.). (2009). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. İstanbul: Alfa.
- Büyükkaragöz, S. (1997). *Program geliştirme kaynak metinler* (2.Baskı). Konya: Öz Eğitim.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Anket geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (2), 133-151.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, K.Ş. & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegema.
- Caffarella, R.S. (1994). *Planning programs for adult learners a practical guide foreduators, trainers, andstaff developers*. San Fransisco: Jossey-Bass.
- Celep, C. (2003). *Halk eğitimi* (3.Baskı). Ankara: Anı.
- Clain, A. (2016). Challenges in evaluating the eu's lifelong learning policies, *International Journal of Lifelong Education*, 35:1, 18-35. doi:10.1080/02601370.2015.1125395.
- Coşkun, A. (2012). *Halk eğitimi merkezlerinde açılan kurslara katılan yetişkinlerin beklentilerinin ve memnuniyetlerinin değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Coşkun, S. & Türeli, M. (2008). *Avrupa Birliğinde yoksullukla mücadele stratejileri ve Türkiye*. Ankara: Nobel.
- Coşkun, Y. D. & Demirel, M. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 108-120.
- Creswell, J. W. (Ed.). (2013). *Araştırma deseni*. (S.B. Demir, Çev). Ankara: Eğiten Kitap.
- Culuk, E. (2022). *Halk eğitimi merkezlerinde uygulanan piyano eğitimi kurs programlarının içerik ve kazanım boyutlarına ilişkin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Çankaya, N. (2019). *Halk eğitim merkezlerinde eğitim alan yetişkinlerin motivasyonuna etki eden unsurların incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çevik, Ö. (2019). *Yetişkin eğitimi veren eğiticilerin andragojik öğretim ilkelerini uygulama düzeylerine yönelik bir karma yöntem çalışması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Doğan, S. & Kavtelek, C. (2015). Hayat boyu öğrenme kurum yöneticilerinin hayat boyu öğrenmeye ilişkin algıları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 82-104.
- Doğan, N. (2017). *Türkiye’de halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kursları ve kursiyerlerine ilişkin bir çözümleme*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- DPT (2001). *Sekizinci kalkınma planı: 2001-2005*. Ankara.
- DPT (2006). *Dokuzuncu kalkınma planı: 2007-2013*. Ankara.
- Duman, A. (1999). *Yetişkinler eğitimi*. Ankara: Ütopya.
- Duman, A. (2002). Bazı eğitim bilimi kavramlarına ilişkin genel bir değerlendirme. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(10).
- Einstein, E.E. (2008). *Creating lifelong learning: implications for instructional design* (Doctoral thesis). Available from proquest dissertations and theses database. (UMI No. 3304473). Retrived from: <https://search.proquest.com/docview/230682309?accountid=11054>
- Elüstü, A. (2007). *Yetişkinlerin eğitim ihtiyaçları ve halk eğitimi ile ilgili farkındalık düzeylerinin belirlenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Erdamar, G. (2015). Yaşam boyu öğrenme. Ö. Demirel (Ed.) *Eğitimde yeni yönelimler* içinde (s.219-237). Ankara: Pegema.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Anı.
- Ergun, M., Ergezer, B., Çevik, İ., Özdaş, A.(1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Ocak.

- Ersoy, A. & Yılmaz, B. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve Türkiye'de halk kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 23 (4), 803-834.
- European Parliament. (2000). *Lisbon European Council 23 And 24 March 2000 Presidency Conclusions*. Retrieved From: https://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm
- Fidan, N. (1992). *Eğitime giriş*. Ankara: Feryal.
- Foley, G. (2004). *Dimensions of adult learning*.colombus. Milton Keynes:Open University.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2006). *How to design and evaluate research in education* (Eight Edition). New York: McGram-Hill Companies.
- Gall, J.P., Gall, M.D. & Borg, W.R. (1999). *Applying Educational Research: A Practical Guide*. (4th Ed.). New York: Longman.
- Gedikoğlu, Ş. (2005). *Türkiye’de yaygın eğitimden çağdaş halk eğitime*. Ankara: Kadioğlu.
- Gencel, İ. (2013). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine yönelik algıları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 38 (170), 237-252.
- Geray, C. (1978). *Halk eğitimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Gergelova, E. (2010). Motivation for lifelong learning in terms of (un)employment. *Joint International IGIP-SEFI Annual Conference 2010*.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik analizi – kuramsal ve pratik bilgiler*. Ankara: Siyasal.
- Gözübüyük Tamer, M. (2011). *Yaşam boyu öğrenme için Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi: Avrupa ve Türkiye örneği*, Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi’nde sunulan bildiri, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Gürgenç, O. (2010). *Halk eğitimi merkezlerince yürütülen yetişkinler okuma-yazma öğrenimi ve temel eğitim programının etkililiğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Greger, N.F. & Przybylska, E. (2014). *Polonya’da yetişkin eğitimi*. (Y.F.Şen, & E. Yalçın, Çev.) Ankara: Yargı.

- Hunde, A. B. & Tacconi, G. Teacher Educators' Practices From The View Of Building Lifelong Learning Capabilities In Student Teachers. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 136, 2014, s. 496-500.
- Johnsnson B. & Christensen L. (Ed.). (2014). *Eğitim araştırmaları*. (S. B. Demir, Çev.) Ankara: Eğiten Kitap.
- Kara, K. ve Karakoç, B. (2017). Yetişkin eğitiminde 'sekiz süreç elementi' doğrultusunda öğretmenlerin aldıkları hizmet içi eğitim programlarının değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 613–633.
- Kalkınma Bakanlığı (2013). *Onuncu kalkınma planı: 2014-2018*. Ankara.
- Kavtelek, C. (2014). *Hayat boyu öğrenme kurum yöneticilerinin hayat boyu öğrenmeye ilişkin algıları ve görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kaya, H. E. (2014). Lifelong learning and Turkey. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 47 (1), 81-102.
- Kaynakhan, S. (2007). *Bazı Avrupa ülkelerinde yaygın eğitim uygulamalarına ilişkin halk eğitim merkezi yönetici görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kılıç, Ç. (2012). *Yetişkin eğitimi programlarının geliştirilmesi süreci açısından "benim ailem" kurs programının değerlendirilmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kılıç, Ç. (2014). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye yönelik algıları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3 (4), 79-87.
- Kılıç, E. (1981). *Halk Eğitiminde Kuram ve Uygulama*. Ankara: Sevinç.
- Kıran, İ. (2008). *Yaşam boyu eğitimin sağlanmasında halk eğitimi merkezlerinin değerlendirilmesi: Yüreğir Halk Eğitimi Merkezi örneği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kızanlikli, M. S. (2018). *Türkiye'de genç yetişkinlere yönelik eğitimlerde görev alan eğitmenlerin yeterlilikleri ve eğitici yetiştirme programlarına ilişkin görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Knowles, M. (1996). *Yetişkin öğrenenler: göz ardı edilen bir kesim* (S. Ayhan, Çev.). Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Kowalski, T. (1988). *The organization and planning of adult education*. Albany: State University of New York.
- Köselci, N. (2012). *Meslek eğitiminde kalite için işbirliği hayat boyu öğrenme çerçevesinde mesleki beceri kazanımı uluslararası eğilimler*, İstanbul: Yelken.
- Kress, G. (1995) Writing the future: english and the making of a culture of innovation. *National Association for the Teaching of English (NATE)*, Sheffield, 9.
- Kumar, P. (2004). Lifelong learning in Singapore: where are we now? *International Journal of Lifelong Education*, 23 (6), 559-568.
- Kurt, İ. (2000). *Yetişkin eğitimi*. Ankara: Nobel.
- Küçükahmet, L. (1997). *Eğitim programları ve öğretim “öğretim ilke ve yöntemleri”*. Ankara: Gazi.
- Loads, D. (2007), Effective learning advisers perceptions of their role in supporting lifelong learning, *Teaching in higher education*, 12 (2), 2007, s. 235-245.
- Lowe, J. (1985). *Dünyada yetişkin eğitime toplu bakış*. Ankara: UNESCO Türkiye Millî Komisyonu.
- McCormick, F.M. (2016). *Active ageing and later life learning: a qualitative study of informal education and the engagement of the older learner* (Doctoral thesis). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 10662021). Retrived from: <https://www.proquest.com/docview/230682309?accountid=12074>.
- MEB (2006). *MEGEP Türkiye'nin Başarısı için İtici Güç Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB (2008). *17. Millî Eğitim Şura Kararları*. Millî Eğitim Bakanlığı. Ankara. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165619_17_sura.pdf sayfasından erişilmiştir.
- MEB (2009). *Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2009-2013*. Yüksek Planlama Kurulu. Ankara.

- MEB (2010). *On Sekizinci Millî Eğitim Şura Kararları*. Millî Eğitim Bakanlığı. Ankara
https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf
sayfasından erişilmiştir.
- MEB (2014). *Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018*. Millî Eğitim Bakanlığı. Ankara.
- MEB (2014). *Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi*. Millî Eğitim Bakanlığı. Ankara.
- MEB (2015). *2015-2019 Stratejik Planı*. Millî Eğitim Bakanlığı. Ankara.
- MEB (2016). *2016 Yılı Faaliyet Raporu*, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı. Ankara.
- MEB (2021). *Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 2021 Yılı İzleme ve Değerlendirme Raporu*. Millî Eğitim Bakanlığı. Ankara.
- Özengi, M. (2018). *Halk Eğitim Merkezlerinin kursiyer görüşlerine göre değerlendirilmesi: Amasra Halk Eğitim Merkezi Örneği*. (Yüksek lisans tezi).
<https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Meriç Özgür, Z. (2017). *Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimlerin Yönetici ve Eğitici Bakış açısıyla Değerlendirilmesi*, Uzmanlık Tezi, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. Ankara: Nobel.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (2015). *Nitel veri analizi: genişletilmiş bir kaynak kitap*. (S. Akbaba Altun ve A. Ersoy, Çev.) Ankara: Pegem.
- Miser, R. (1987). *Halk Eğitimi Kurs Programlarının Nicel Yapısı- Çeşitleri, Yaygınlıkları, Katılanlar*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Miser, R. (2002). Küreselleşen dünyada yetişkin eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1), 56.
- Novitri, R. ve Aini, W. (2020). Relationship Between Andragogy Trainer Competencies With the Motivation to Learn Training Participants Third Public Speaking Padang. *SPEKTRUM: Jurnal Pendidikan Luar Sekolah (PLS)*, 8 (4), 548.
- OECD (1973). *Recurrent education: a strategy for lifelong learning*. Paris: OECD.

- Öner, A. (2014). *Hayat boyu eğitimin sağlanmasında halk eğitimi merkezlerinin değerlendirilmesi:Yenişehir Halk Eğitimi Merkezi örneği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özen, Y. (2011). Algın öğrenme teorisi yaşam boyu değişerek ve gelişerek öğrenme(Öğrenmeye sosyal psikolojik bir bakış). *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 (6), 1-16.
- Özgür, B. (2008). Kamuda Yönetici Performansının Bütüncül Değerlendirmesi (Yeni Bir Model Önerisi), *Maliye Dergisi*, 154, 38-51.
- Özkorkmaz, M. A. (2016). *Türkiye’de halk eğitim merkezi müdürlerinin yaşam boyu öğrenme yeterlik algıları*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özünlü, M. (2011). *Mesleki ve teknik eğitimde öğrenci uygulama becerilerinin artırılması: AB hayat boyu öğrenme programı uygulamaları*, (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Prakash, R., Sharma, N. ve Advani, U. (2019). Learning process and how adults learn. *International Journal of Academic Medicine*, 5 (1), 75.
- Polat, C. (2005). *Üniversitelerde kütüphane merkezli bilgi okuryazarlığı programlarının geliştirilmesi: Hacettepe Üniversitesi örneği*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Poyraz, H. & Titrek, O. (2013). Türkiye’de hayat boyu öğrenmenin geliştirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 115-131.
- Punch, K.F. (2005). *Sosyal araştırmalara giriş*. Ankara: Siyasal.
- Promouvoir l’accessibilité de l’information pour l’apprentissage tout au long de la vie. (2011). Copenhagen İ-ACCES Konferansı sonuç raporu. Retrived from https://www.european-agency.org/sites/default/files/i-access-summary-flyers_i-access-summaryFR.pdf
- Rauch, D. B. (1972). *Priorities in adult education*. New York: The MacMillan Company.
- Rogers, J. (2007). *Adults learning (5th ed.)*. Berkshire: Open University.

- Rowland, B. (2011). *The influence of high stakes testing and test preparation on high school students' perspectives on education and lifelong learning* (Doctoral thesis). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3433374).
- Sağlam, M. & Korkmaz, A. (2019). Yaygın Eğitim Kurumlarında Verilen Meslek Edindirme Kurslarının Kadın İstihdamına Katkısı: Muğla Menteşe Belediyesi Örneği, *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 2019, 54-76.
- Sayılan, F. , Yıldız, A., Baykal, NS. (2017) İkinci Kademe Yetişkin Eğitimi Programının Yetişkin Temel Eğitimi Bağlamında Özetleyici Bir Değerlendirmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi (JFES)*, 50, 1-32.
- Selçuk, N. (2020). *Halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslara katılan kursiyerlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri, katılım amaçları ve memnuniyetlerinin değerlendirilmesi (Erzincan örneği)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Soran, H., Akkoyunlu, B., & Kavak, Y. (2006). Yaşamboyu öğrenme becerileri ve eğitimcilerin eğitimi programı: Hacettepe Üniversitesi örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 201-210.
- Sönmez, V. & Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Sönmez, V. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Stewart, C. J. & Cash, W. B. (1985). *Interviewing: principles and practices* (4th Ed.), W.C. Brown.
- Şahoğlu, B. (2010). *Halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslara devam eden yetişkinlerin katılım amaçları ve kurslara ilişkin görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- T.C. Resmi Gazete, 4702 Sayılı Yükseköğretim Kanunu, Çıraklık Ve Meslek Eğitimi Kanunu, İlköğretim Ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık Ve Meslek Eğitimi Kanunu, Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât Ve Görevleri Hakkında Kanun İle 24.3.1988 Tarihli Ve 3418 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Ve Bazı Kâğıt Ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun İle Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât Ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 24458, 10 Temmuz 2001.

- T.C. Resmi Gazete, *1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu*, 14574, 24 Haziran 1973.
- T.C. Resmi Gazete, *3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu*, 19139, 19 Haziran 1986.
- T.C. Resmi Gazete, *652 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*. 28054, 14 Eylül 2011.
- T.C. Resmi Gazete, *6528 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*, 28941, 14 Mart 2014.
- T.C. Resmi Gazete, *6764 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*, 29913, 9 Aralık 2016.
- T.C. Resmi Gazete, *Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği*, 30388, 11 Nisan 2018.
- T.C. Resmi Gazete, *Millî Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği*, 27587, 21 Mayıs 2010.
- Tanır, M. (2006). *Türkiye’de halk eğitim hizmetlerinin yönetimi ve halk eğitim merkezlerinin etkililiği üzerine alan araştırması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Taylor, L.M. (2013). *Learning in later life: using life biography to investigate the inter-relationship of learning and life course capital* (Master’s thesis). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No:10589893)
- The World Bank Report (2003). *Lifelong Learning in the Global Knowledge Economy; Challenges for Developing Countries*.
- Terzioğlu Barış, E. (2013). Türkiye’nin AB üyeliği sürecinde hayat boyu öğrenmede yetişkin eğitimcisi yeterlikleri, *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 38, 149-165.
- Tırinoğlu, Ş. (2006). *Aile Yaşam Merkezlerindeki Kadınların Kurslara Katılma Nedenleri ve Memnuniyetlerinin Araştırılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Titmus, C.J. (1989). *Lifelong education for adults*. Oxford, UK: Pergamon.

- Titmus, C.J. (1999). Concepts and practices of education and adult education: obstacles to lifelong education and lifelong learning. *International Journal of Lifelong Education*, 18 (5), 343-354.
- Titrek, O. & Poyraz, H. (2013). Türkiye’de hayat boyu öğrenmenin geliştirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 115-131.
- Toprak, M. & Erdoğan, A. (2012). Yaşam boyu öğrenme: kavram, politika, araçlar ve uygulama, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2, 69-91.
- Tortop, Ö. (2010). *Avrupa Birliği hayat boyu öğrenme temel yeterlik alanları: Türkiye durumu*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6(24), 543-559.
- UNESCO (1985). *Yetişkin eğitimi terimleri sözlüğü*. (A.F. Oğuzkan, Çev.). Ankara.
- Varış, F. (1978). *Eğitimde program geliştirme: teori ve teknikleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Yalçın, E. (2002). *Öğrenen ve öğreten arasındaki iletişimin yetişkin eğitimi süreci açısından değerlendirilmesi (Çankaya Halk Eğitim Merkezi Ve 7.Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü merkez kursları örneği)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yanar, H. (2011). *Afyon ili Halk Eğitim Merkezindeki Takı Tasarım Dersinin İncelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yancar, M. (2014). *Halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen mesleki ve teknik kurslara devam eden yetişkinlerin bu kursları tercih etme nedenleri ve kursa ilişkin beklentileri (Menemen örneği)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yavuz Konokman G. & Yanpar Yelken T. (2014). Eğitim fakültesi öğretim elemanlarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine ilişkin algıları. *Hacettepe Üniversitesi eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 29 (2), 267-281.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Yıldırım, M. (2009). *Yaygın eğitim ve halk eğitimi merkezleri*. Ankara: Gazi.

Yurdusever, A. (2014). *Okullar Hayat Olsun Projesi'nin uygulamalarının ve kazanımlarının değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

EKLER

Ek 1 Araştırma Uygulama izni

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

Sayı : 26879895-605.01-E.14173459
Konu : Araştırma Uygulama İzin Talebi

29.07.2019

SAYIN Zeynep MERİÇ ÖZGÜR
Milli Eğitim Bakanlığı
Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü-ANKARA

İlgi Zeynep MERİÇ ÖZGÜR'ün 23.07.2019 tarihli dilekçesi.

İlgi dilekçenizde "Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimlerin Kursiyer Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tezinizde kullanmak üzere görüşme yapmak istediğiniz, yazı ekinde ise yapacağınız görüşmeye ait form tarafınızdan sunulmuştur.

Başvurunuz değerlendirilmiş, görüşme formları incelenmiş ve talep edilen Halk Eğitimi Merkezlerinde uygulanmasının kişisel verilerin gizliliğinin korunması ve araştırma sonuçlarının Genel Müdürlüğümüz ile paylaşılması kaydı ile uygun olacağı düşünülmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Mehmet Nezir GÜL
Bakan a.
Genel Müdür V.

Adres: Emniyet Mh. Boğaziçi Sk. No:23 06500
Teknikokullar/ANKARA
Elektronik Ağ: <http://hbogm.meb.gov.tr/>
e-posta:

Bilgi için:

Tel:
Faks:

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden e420-33d5-3a83-8601-3b74 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu**HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDEKİ EĞİTİMLERİN KURSIYER BAKIŞ
AÇISIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ****YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU**

Sayın İlgili,

Bu görüşme formu yüksek lisans tezinin parçasıdır. Bu araştırmanın amacı halk eğitimi merkezlerindeki eğitimleri kursiyer bakış açısıyla değerlendirmektir. Bu bağlamda kursiyerlerin görüşleri ışığında ortaya çıkan sonuçlarla halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin daha nitelikli hale dönüştürülebilmesi için öneriler sunmak amaçlanmıştır.

Görüşme formu, ‘Demografik Bilgiler’ ve ‘Görüşme Soruları’ olmak üzere iki gruptan oluşmaktadır. Görüşme süresince elde edilecek tüm bilgiler yüksek lisans tezinin hazırlanması aşamasında akademik araştırma amacıyla kullanılacak ve kişisel bilgileriniz araştırmacıda gizli tutulacaktır.

Bu görüşmenin yapılabilmesi için eğitim aldığınız kurumun bağlı olduğu Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü’nün yazılı izni alınmış olup görüşmenin tamamı ses kayıt cihazı ile kaydedilecektir. Çalışmanın herhangi bir bölümünde ya da sonunda çalışmadan çekilebilir veya istemediğiniz bölümlerin çıkarılmasını talep edebilirsiniz.

Sağladığınız katkı ve destek için teşekkür ederim.

/ / 2021

Zeynep MERİÇ ÖZGÜR
Yüksek Lisans Öğrencisi

Bölüm 1. Demografik Bilgiler

1. Eğitim Görülen Kurumun Adı:
2. Cinsiyet: Kadın () Erken ()
3. Eğitim durumu: İlköğretim () Lise () Ön Lisans () Lisans ()
Yüksek Lisans () Doktora ()
4. Medeni durum: Evli () Bekar ()
5. Çocuk sayısı:
6. Meslek:

Bölüm 2. Görüşme Soruları

- 1- Hangi programlara katıldınız?
- 2- Programlara katılma amacınız nedir?
- 3- Katıldığınız programlar beklentilerinizi karşıladı mı?
 - a) Cevabınız evet ise bu konudaki görüşlerinizi örneklendirerek paylaşır mısınız?
 - b) Cevabınız hayır ise bunun sebeplerini örneklendirerek paylaşır mısınız?
 - c) Cevabınız hayır ise programların beklentilerinizi karşılaması için neler yapılabilir?
- 4- Sisteme eklenmesini gerekli gördüğünüz programlar var mıdır?
 - a) Cevabınız evet ise yaşadığınız çevreden hareketle hangi programlara ihtiyaç olduğunu düşünüyorsunuz?
- 5- Eğiticilere ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - a) Eğiticilerin konuya hâkimiyetine (alan bilgisi) dair görüşleriniz nelerdir?
 - b) Eğiticilerin programı uygulamasına dair (mesleki beceriler) görüşleriniz nelerdir?
 - c) Eğiticilerin kursiyerlerle iletişimine dair görüşleriniz nelerdir?
 - d) Eğiticilerden beklentileriniz nelerdir?
- 6- Eğitim ortamının programla uyumuna dair görüşleriniz nelerdir?
- 7- Eğitim araç gereç ve materyallerinin programla uyumuna dair görüşleriniz nelerdir?
- 8- Katıldığınız kurs programının ardından verilen belgeleri değerlendirebiliyor musunuz?
 - a) Belgelerinizi istihdama katılma noktasında değerlendirebiliyor musunuz?
 - b) Cevabınız hayır ise bu konudaki önerilerinizi paylaşır mısınız?
- 9- Eğitim öncesi ve sonrasında kendinizi değerlendirdiğinizde fark görüyor musunuz?
 - a) Cevabınız evet ise bu farkları örneklerle açıklar mısınız?
 - b) Cevabınız hayır ise bunun nedenlerine dair görüşleriniz nelerdir?
- 10- Katıldığınız kurs programından yola çıkarak halk eğitimi merkezlerinin iyileştirilmesi gereken tarafları var mıdır?
 - a) Varsa bunlar nelerdir?
 - b) Varsa bunlara dair tavsiyelerinizi paylaşır mısınız?
- 11- Eklemek istediğiniz şeyler var mıdır?

Ek 3 Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Zeynep MERİÇ ÖZGÜR tarafından yürütülen “**Halk Eğitimi Merkezlerindeki Eğitimlerin Kursiyer Görüşlerine Göre İncelenmesi**” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı halk eğitimi merkezlerindeki eğitimleri kursiyer bakış açısıyla değerlendirmektir. Bu bağlamda kursiyerlerin görüşleri ışığında ortaya çıkan sonuçlarla halk eğitimi merkezlerindeki eğitimlerin daha nitelikli hale dönüştürülebilmesi için öneriler sunmak amaçlanmıştır. Araştırmada sizden tahminen 45 dakika ayırmanız istenmektedir. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen görüşme esnasında bütün sorulara eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında kalmadan, kendi görüşlerinizle ve içtenlikle cevap vermenizdir. Görüşmenin tamamı ses kayıt cihazı ile kaydedilecektir. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilirsiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının

Adı-Soyadı:

İmzası:

İletişim Bilgileri

E-posta:

Telefon:

İmza bölümünde ideal olan katılımcının kendisinin imzasının alınmasıdır. Bu durumda onam formunu katılımcı ve araştırmacı imzalar. Katılımcının araştırmaya bireysel olarak katılmayı kabul edip onam formunu imzalamayı istemediği durumlarda şahide ihtiyaç doğar ve bu durumda araştırmacı ve katılımcı yerine şahidin imzalarının olması yeterlidir.

Verilerin yüz yüze iletişim içermeyen;

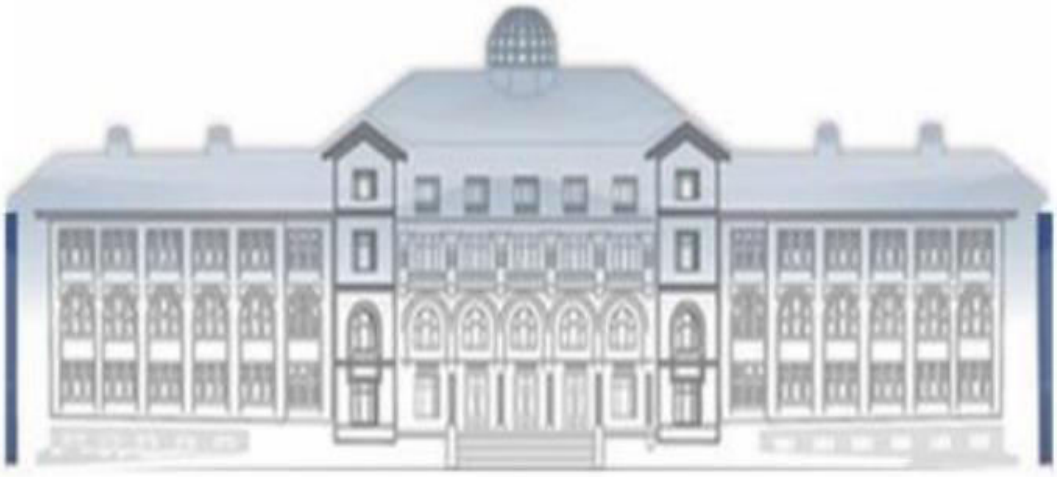
a) İnternet ortamında toplanması durumunda katılımcıların uygulama materyallerine erişebilmesi için, online sistemde sunulan bilgilendirilmiş onam formunu okuyup araştırmaya katılmayı onayladıklarına dair ilgili kutucuğu işaretlemeleri gerekmektedir. Bu işaretleme katılımcıların onam imzaları yerine geçer. Katılımcılar onam formunun sonundaki “araştırmaya katılmayı kabul ettiklerine dair” ilgili kutucuğu işaretlemedikleri takdirde onay vermemiş sayılırlar ve bu durumda araştırmaya devam edilmez.

b) Telefonla uygulamalarda ise araştırmacı araştırma sorularına geçmeden önce Bilgilendirilmiş Onam Formundaki bilgileri katılımcıya sesli olarak okur. Bu durumda katılımcının sözlü onayı imza yerine geçer. Telefonda bu sözlü onay alınmadığı takdirde uygulamaya geçilmez. Hem İnternet, hem telefon hem de benzeri yüz yüze iletişimin olmadığı ortamlarda yapılan uygulamalarda katılımcı onay vermediği takdirde bir şahidin onayına başvurulmaksızın uygulamaya devam edilmez.

Zeynep MERİÇ ÖZGÜR

Gazi Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..